

PROGRAM KİTAPÇIĞI

Ne Yapmalı?

V. İ. Lenin 1901 yılında yazıp bir yıl sonra yayımladığı *Ne Yapmalı* kitabında Rusya'daki işçi sınıfı hareketinin “yakıcı sorunlar”ını saptamıştı. Sorunları belki her zamankinden ve her yerdekenden daha “yakıcı” hissedilen Türkiye koşullarında, sosyalizm tarihinin bu kült metnine dönüp baktığımızda görüyoruz ki orada tartışılan sorunlar hâlâ bütün yakıcılığıyla sosyal ve siyasal yaşamımızın her bir alanına değişiyor.

Ne Yapmalı'da her şeyden önce **devrim sorunu** tartışılır ve reformcu çözümlere karşı toplumsal ve siyasal bir köklü dönüşüm önerilir; **devrim koşulsuz çağrıdır**. *Ne Yapmalı*'nın diğer önemli başlığı **örgüt sorunudur**. “İşçi sınıfının eseri” olacak ve devrimi yönlendirecek bir mekanizma üzerine düşünen Lenin, çözümü Fransız İhtilali'nden itibaren siyasetin giderek daha çok merkezine oturan **partilerde** bulur ki bu aygıt takip eden bir yüzyıldan uzun bir süre boyunca sosyalist örgütlenmenin paradigması haline gelecektir. Diğer taraftan aydınları devrime emekçi sınıfların tarihinde hiç olmadığı kadar güçlü bir akıl yürütmeye bağlar Lenin; böylece **önderlik** ve **aydınlar sorununa** da çalışmasındaki sorunlar arasında yer verir. Nihayetinde, **yayın sorununu** odağa alır ve kolektif bir bilinç üretiminin ve örgütlenmenin aracı olarak işlev görecektir bir yayın organı önerir.

Evet, zamanın şimdisinde Lenin'in **devrim çağrısı** her zamankinden daha yakıcı ve gerçek bir talep; hem de dünya devrimlerinin uzun süredir gündemde olmadığı, devrimin “bir ihtimal” olarak bile toplumsal duygu-durumun kıyısına yaklaşmadığı bir “karanlık dönem” de... Ve Lenin haklıdır; devrim çağrısı mantıksal bir zorunlulukla **örgüt sorununu** koyar düşünmenin önüne. Dünyanın her köşesinde devrimci hareketler kendi *içeriğine uygun biçimler vesiyasal yapılar* inşa ederek cevap verirler bu çağrıya. Yine biliyoruz ki yaklaşık yüz yıldır dünyanın her köşesinde üniversite içinden ya da dışından kendi sözünü söyleyebilme yürekliliğini gösterebilmiş **aydınlar** devrimci siyasetin kimi zaman içeriden kimi zaman dışarıdan bilinç üreticisi/taşıyıcısı oldular; **öncünün** pratiklerini belirlemek ya da belirlenmiş pratikleri teorileştirmek/dillendirmek için... 12 Mart ve 12 Eylül'den sonra ülke tarihinin en kapsamlı baskı ve kovuşturmalarıyla karşı karşıya olan akademisyen ve aydınlara yapılanlar söz konusu tartışmaların yalnızca 117 yıl önceki tüm bileşenlerine değil çok daha fazlasına...

Ve evet, bugünden bakıldığında “**Ne yapmalı**” gibi “büyük ve felsefi” bir soruya “*bir dergi çıkarmalı*” şeklinde “küçük ve pragmatist” bir cevabın verilmesi belki garip gelebilir. Lakin artık her veçhesi devasa bir kitle iletişim ağı tarafından kuşatılmış günümüz toplumunda, adeta bir “iletişim kapitalizmi” çağında Lenin’in çok erken bir çağda medyaya atfettiği önemin öngörüsünü anlamak çok daha mümkündür; hele ki yüzlerce gazetecinin cezaevlerine doldurulduğu, sosyal medya kovuşturmalarının artık herkesi hedeflediği, medyanın tüm niteliğini ve özerkliğini yitirdiği bir zamanda. *Ne Yapmalı*’daki tüm bu sorunlar baki ve kongremizde 100 yılı geçen bir zamandan beri dolayımlanmış oldukları yeni biçimlerle tartışılacak elbet.

Ancak, tüm bu meseleleri Lenin’in *Ne Yapmalı*’sından hareketle günümüze taşımaya çalışırken elbette *somut durumun somut tahlilinden* yola çıkmak gerekiyor. Nitekim 1901’den günümüze hem sermaye ve devlet hem de bunların karşısında yer alan devrimci hareketler bir dizi yeni nitelik ve yeni belirlenimler aracılığıyla karakterize olmuş durumda. Bugün, sermayenin ve devletin gündelik yaşamlarımızın en küçük “an”larına bile sızdığı, onları kendi formunda yeniden ürettiği bir egemenlik biçimiyle karşı karşıyayız. Devlet, çıplak ve saf varoluşundan asla imtina etmeden (ve bu özelliğini oldukça da güçlendirerek) ancak artık bunun çok ötesinde dolayımlanmış bir varoluşa sahip. Dünya devrimci hareketi böyle bir devlet olgusu karşısında elbette cin çarpmışa dönmedi. Belki hafifçe sendeledi; lâkin bulunduğu her alanda olabildiğince cepheden, ama çok zamanda göğüs gerdiği şeyle ilişkisinde lokalize olarak devletin çok zamandır görünmez kılınmış yayılımını görünüşe ve bilince çıkardı. Karşı koyduğu her alanda doğal ve/veya verilmiş gibi gözükene tersine çevirdi; parça parça da olsa umudu canlı tuttu.

Türkiye son birkaç yıldır sürekli bir çalkantı halinde... Ancak, çalkantının her dalgası enerjisini kaybederek, azaltarak durulma yerine, tam tersine iç içe geçmiş, karmaşık, neredeyse bir sonrakinin ne olacağının kestirilemeyeceği şiddetli yeni dalgalar üretiyor. Bir taraftan iktidar 2017 referandumunun da verdiği ivme ile gün geçtikçe ağırlığını artırarak, çapını genişleterek istibdadını güçlendiriyor. Diğer taraftan genişleyen, büyüyen bu istibdattan nasibini alanlar var: Daha adı geçerken grevleri yasaklanan işçi sınıfı; ölümlerinin sıradanlığın parçası haline getirilerek gömülmeye çalışılan kadınlar; kadın ve erkek dikotomisine dayanan bir cinsiyet rejiminde “dışarıda kalanlar”; her gün daha fazla emekleri sömürülen ve dahi şiddete, tacize, tecavüze uğrayan çocuklar; bir yandan yakılmış, yıkılmış, talan edilmiş coğrafyalarında ve mekânlarında nefes almak için çırpınırken diğer yandan özellikle siyasi kanalları ümüğüne kadar sıkılan

Kürtler, komünistler, sosyalistler ve devrimciler; savaşın yıkımı ile yaşamları boyunca hiç görmedikleri suyun kenarlarına cesetleri vuran mülteciler; sadece cezaevlerindeki on binler değil hayatları tek tipinin cenderesine sokulmaya zorlanan milyonlar Türkiye'nin Guernica tablosunun birer parçası haline gelmiş durumda.

Lâkin insanlık tarihi tüm yakıcılığına rağmen dayatılan bu tür yıkım ve baskı tablolarının dışarısına çıkmak için verilen mücadelelerle doludur. Tarih, defalarca, hiçbir istibdat döneminin ömrü billah sürmediğini ve en karanlık dönemlerden sonra dahi tüm gücüne rağmen totaliter rejimlerin sayısız coğrafyada er ya da geç sonlandığını yazar. Hakikatin dahi dillendirilemediği, yaşam alanlarımızın çepeçevre kuşatıldığı, toplumsal muhalefetin soluk alma olanaklarının alabildiğine yok edilmeye çalışıldığı günümüzde yan yana gelerek geçmişin mücadele mirası ve bugünün nesnel koşulları üzerinden inatla yeniden ve yeniden örmeye koyulacağımız mücadele hattı, geleceğin inşasında ibreyi emekçi sınıflar lehine çevirecektir. 117 yıl önce Lenin'in tarihi metninin başlığındaki "*Ne Yapmalı?*" sorusuna bugünden bakarak beraber düşünmeyi, yanıt aramayı arzuladığımız Kongremiz ise söz konusu metnin ilk halinin başlığı olan "*Nereden Başlamalı*" sorusuna belki de bugün için bir cevap olacaktır.

Karaburun Bilim Kongresi olarak 2006'dan bu yana çağrısını yaptığımız temaların hiçbiri bu yılki kadar normatif olmamıştı. Her yıl, yaşamlarımıza değen temel bir sorunsalı ana tema olarak ilân edip ağırlıkla bunun etrafındaki *leitmotif*leri de kapsamaya gayret ettik. Memleketin ve üniversitenin ve tüm diğer yaşam alanlarımızın içinde bulunduğu koşullarda sizleri aşağıdaki kapsam kısmında tanımlamaya çalıştığımız konular hakkında "*ne yapmalı*" sorusuna yanıt aramaya davet ediyoruz; çünkü "Kavram" hakkını arar.

Düzenleme ve Bilim Kurulu üyemiz, hocamız, yoldaşımız Prof. Dr. Onur Hamzaoğlu'nun rehin kaldığı ayların ardından özgürlüğe kavuşmasının coşkusu; kendisinin bizlere zindanların arkasından dahi olsa her zaman bulaştırdığı cesaret ve umutla...

Her yıl olduğu gibi, "*bu davet bizim*"...

Teşekkürler...

- Karaburun Belediyesi'ne,
- İzmir Büyükşehir Belediyesi'ne,
- TTB Merkez Konseyi'ne,
- Mülkiyeliler Birliği'ne,
- ODTÜ Mezunlar Derneği'ne,
- TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu'na,
- Eğitim Sen İzmir 3 No'lu Şube'ye,
- Eğitim Sen Ankara 5 No'lu Şube'ye,
- Eğitim Sen İsnatbul 6 No'lu Şube'ye,
- Karaburun Kent Konseyi'ne,
- Kongremiz Hakem Kurulu'nda yer alan, davetimizi kabul ederek gerek oturum başkanlığı gerekse konuşma yapan değerli hocalarımız ve dostlarımıza,
- Dinleti, belgesel ve sergileriyle kongremizi zenginleştiren sanatçı arkadaşlarımıza,
- Afişlerimizi hazırlayan dostlarımız Murat Ertürk ve Kubilay Yılmaz'a,
- Karaburun Ekonomi Politik Okulu'nda ders veren hocalarımız ve derslere katılan dostlarımıza,
- Karaburun Gündelik Yaşam, Bilim ve Kültür Derneği'ndeki tüm dostlarımıza,
- Kongrede bildiri sunanlara ve tartışmalara katkıda bulunan tüm katılımcılara,
- On üç yıl bizi konuk etmiş ve çabamızı desteklemiş olan, yarımada ortaya çıkan tüm mücadele alanlarında yer almış ve yanlarında her zaman olacağımız Karaburun Yarımadası halkına, dostlarımıza...

Düzenleme Kurulu

Ahmet Haşim Köse
Prof. Dr., Ankara Üni. Muhreç

Atilla Göktürk
Prof. Dr., DEÜ

Aydın Arı
Dr., İDA, Muhreç

Aydın Gelmez
Dr., Dicle Üni. Muhreç

Barış Yıldırım
Yazar, Çevirmen

Cem Terzi
Prof. Dr., DEÜ Muhreç

Dilek Karabulut
Araş. Gör., DEÜ Muhreç

Doğan Emrah Zıraman
Dr.

Ekin Değirmenci
Araş. Gör. Ankara Üni. Muhreç

Emel Yuvayapan
Öğr. Gör., DEÜ Muhreç

Erkin Başer
Dr., DEÜ Muhreç

Ersin Vedat Elgür
Dr., Dicle Üni.

Ferda Dönmez Atbaşı
Doç. Dr., Ankara Üni.

M. Meryem Kurtulmuş
Dr., Marmara Üni.

Mehmet Türkay
Prof. Dr., Marmara Üni.

Mustafa Öziş
Dr., Ankara Üni.

Necati Duran
Araştırmacı, Free University of Bozen-Bolzano

Nida Kamil Özbolat
Joint Research Centre, Sevilla

Nihat Koçyiğit
Doktora Öğrencisi, DEÜ

Onur Hamzaoğlu
Prof. Dr., Kocaeli Üni. Muhreç

Ömer Selvi
Dr.

Özcan Gülhan
Araş. Gör., İYTE Muhreç

Özlem Özkan
Doç. Dr., Kocaeli Üni. Muhreç

Suzan Orhan
Dr., Sakarya Üni.

Hakem Kurulu

Ahmet Haşim Köse, Prof. Dr., Ankara Üni.
Muhreç

Aslı Odman, Öğr. Gör, MSGSÜ

Atilla Göktürk, Prof. Dr., DEÜ

Aydın Arı, Dr, İDA, Muhreç

Aydın Gelmez, Dr., Dicle Üni. Muhreç

Barış Yıldırım, Yazar, Çevirmen

Burak Bakır, Dr. DEÜ

Candan Badem, Dr. Munzur Üni. Muhreç

Ceyhun Akın, Doktora Öğr., ODTÜ

Çetin Gürer, Dr., Muhreç

Doğan Barış Kılıç, Dr., Dicle Üni.

Doğan Emrah Zıraman, Dr.

Ekin Değirmenci, Araş. Gör. Ankara Üni.
Muhreç

Emel Yuvayapan, İDA, DEÜ, Muhreç

Erkin Başer, Dr., DEÜ Muhreç

Ersin Vedat Elgür, Dr., Dicle Üni.

Ferda Dönmez Atbaşı, Doç. Dr., Ankara Üni.

Fuat Ercan, Prof. Dr.

Funda Başaran, Prof. Dr. Ankara Üni. Muhreç

İbrahim Yavuz Yükselsin, Prof. Dr., DEÜ

Kasım Akbaş, Dr. Anadolu Üni. Muhreç

Kurtar Tanyılmaz, Doç. Dr., Marmara Üni.

Kuvvet Lordoğlu, Prof. Dr., Kocaeli Üni.
Muhreç

Mehmet Türkay, Prof. Dr.

Melda Yaman, Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üni.
Muhreç

Melek Göregenli, Prof. Dr., İDA, Muhreç

M. Meryem Kurtulmuş, Dr., Marmara Üni.

Mustafa Öziş, Dr., Ankara Üni.

Nilgün Toker, Prof. Dr., İDA, Muhreç

Osman İşçi, Araş.Gör., Ağrı İbrahim Çeçen Üni.
Muhreç

Ömer Selvi, Dr.

Önder Kulak, Dr.

Özge Sanem Özateş, Dr., Hacettepe Üni.

Özgür Öztürk, Doç, Dr., Ondokuz Mayıs Üni.
Muhreç

Serdar Türkmen, Praksis Müzik Kolektifi

Suzan Orhan, Dr., Sakarya Üni.

Süreyya Karacabey, Doç. Dr., Ankara Üni.
Muhreç

Yüksek Akkaya, Prof. Dr., Gazi Üni.

Zeynep Özen, Dr., Giresun Üni. Muhreç

Destekleyen Kuruluşlar

Karaburun Belediyesi

İzmir Büyükşehir Belediyesi

Türk Tabipleri Birliği (TTB)

Türk Mimar ve Mühendis Odaları Birliği (TMMOB) -

İzmir İl Koordinasyon Kurulu

Mülkiyeliler Birliği

ODTÜ Mezunları Derneği

Karaburun Kent Konseyine

Eğitim-Sen İzmir 3 No'lu Şube

Eğitim Sen Ankara 5 No'lu Şube

Eğitim Sen İstanbul 6 No'lu Şube

Sosyal Medya ve Salon Bilgileri

Sosyal Medyada Karaburun Bilim Kongresi

Facebook: <http://www.facebook.com/karaburunbilimkongresi>

Twitter: [@KongreKaraburun](https://twitter.com/KongreKaraburun)

Instagram: <https://www.instagram.com/kongrekaraburun/>

Hashtag: #Karaburun2018, #NeYapmalı

Salonlar

A Salonu: Karaburun Belediyesi Büyük Salonu (bit.ly/anasalon)

B Salonu: Kent Konseyi Karaburun Gençlik Merkezi (bit.ly/bsalonu)

C Salonu: Can Karaburun Otel (Eski Astoria Otel-Bodrum Sahili) (bit.ly/csalonu)

Çalışma Grupları

Bodrum Kafe (bit.ly/bodrumkafe)

Nergis Çay Bahçesi (bit.ly/nergiskafe)

Karikatürlü Ev (bit.ly/karikaturluev)

Kongre Programı

5 Eylül, Çarşamba

- 10.30** **Karaburun Oturumu** • Herkes İçin Gıda
(Nergis Çay Bahçesi)
Oturum Başkanı: İlhan Yıldız
Göknur Yumuşak • Tarım Zehirleri Kalıntıları
Selma Değirmenci • Alternatif Ekonomiler:
Girit Tarım Kooperatif Deneyimleri
Özlem Işıl • Tüketici Kooperatiflerinin İmkânı:
Bir Müşterek Olarak Gıdayı Savunmak
Celal Altın • Türkiye’de Mevsimlik Tarım
İşçiliğinde Örgütlenme Sorunu ve Çözüm
Önerileri
- 13.15** **Açılış Konuşması** • Onur Hamzaoğlu
(Karaburun Bilim Kongresi Düzenleme Kurulu)
- 13.45** **Açılış Oturumu: Lenin ve Güncel Sorusu**
“Ne Yapmalı?”
Oturum Başkanı: Ahmet Haşim Köse
Çetin Eren • “Ne Yapmalı?”nın Çağrısı Neydi?
Ahmet Gül • Lars Lih: Şematik Lenin’den Erfurt
Lenin’e
Fırat Sözeri • SSCB Kaynaklı Metin ve Lenin
Eserlerinin Türkçe Çevirisinde Yaşanan
Problemler ve Politik Sebeplerle Tahrifata
Uğratılması Üzerine Bir İnceleme
Çağdaş Yazıcı • Ne Yapmalı'nın Çağrısı Yerel
miydi Evrensel miydi?
Devrimci Hukukçular • Nereden Devam
Edeceğiz?/Amaç-Araç Diyalektiği

- 16:30** **A1 Oturumu** • Ortadoğu ve Kuzey Afrika:
“Heybetli Küller” Coğrafyası
Oturum Başkanı: Mustafa Öziş
Özge Özkoç • Tunus’ta En-Nahda’nın İdeolojik
Dönüşümü: Siyasal İslamcılardan Müslüman
Demokratlara
Bereket Kar • Barışını Arayan Ortadoğu
Halkları ve ABD’nin Karşı Hamleleri

6 Eylül, Perşembe

- 10.00** **A2 Oturumu** • Soma’da Yaşananlar ve
Gerçekler
Oturum Başkanı: Kuvvet Lordoğlu
Kamil Kartal • Soma’da Sosyal Mücadele ve
Sonuçları
Can Atalay - Krizin Eşiğinde Soma
Muhasebesinden Bir Kesit: ‘Ne Yapmamalı?’
Aykut Akdemir • Soma’da Enerji ve Emek
Politikaları
Tahir Çetin • Siyaset-Sermaye-Sarı Sendika
Sarmalında Maden İşçilerinin Örgütlenmesi
İbrahim Arzuk • Soma Katliamında Üretim
Baskısı ve Taşeron Sistemi

Kongre Programı

- B2 Oturumu • Dünya Ne Yapmakta?
“Kendiliğindenlik Önünde Eğilme”**
Oturum Başkanı: Emel Yuvayapan
Levent Odabaşı ve Aybars Yanık • Sağ
Popülizme Karşı Ne Yapmalı?
Diyar Saraçoğlu • Barselona’da Ortaklaşma
Pratikleri: İşgal Evleri, Kooperatifler ve Ateneular
Meral Çınar ve Arzu Küçük • Dünya
Genelinde Yükselen Kadın Hareketi ve Kadın
Kurtuluş Mücadelesinde Yeni Bir Durak:
Enternasyonal Kadın Grevleri
Azize Aslan • Zapatistaların Otonomisi
- 13.00 A3 Oturumu • Marksizm/ler: “Kendini
Arındırarak Güçlenmek”**
Oturum Başkanı: Ersin Vedat Elgür
Can Irmak Özınanır • Antonio Gramsci’de
Hegemonya ve Tercüme Edilebilirlik
Erdem İlic • Denetim Toplumları’nda Direnişin
Olanakları
Eylül Deniz Yaşar • Post-Sol Siyasetin Sınıf-
Dışı Söylemine Karşı: Felsefenin Devrimci Eylemi
Olarak Marksizm’in Geleceğe Dönüşü
A. Kadir Gülen • Frederic Jameson’da
Diyalektik Eleştirinin Sınırları
- B3 Oturumu • Akademinin Halleri:
Göçmenlik, Cinsiyet, Dayanışma,
Esneklik... (video oturum)**
Oturum Başkanı: Erkin Başer
Özlem Savaş • Gidenlerin Medyasında
Müşterek ve Politik Duygular
Nevra Akdemir • Taşra Yalnızlığından
Diaspora Sürgünlüğüne Kadınlık Halleri
- Selim Çakmaklı •** Dayanışma, Camden ve Paul
Robeson
Tolga Tören • Kapitalizm, akademi, esneklik,
göç ve ‘aşınan karakterler’
- 16.30 A4 Oturumu • Ekosistemi savunmak için
‘Ne Yapmalı?’, ‘Nasıl Yapmalı?’**
Oturum Başkanı: Beyza Üstün
İrfan Mukul • Türkiye’de Ekolojik Mücadele
Alanlarında Ne Yapmalı
Özer Akdemir • Ekoloji Mücadelelerinin
Birleşmesi Süreci ve Ekoloji Birliği
Zafer Ülger • ‘Orman’dan Ne Anlıyoruz?
‘Orman Tanımı’nın Ekosistem ve Ekosistem
Mücadeleleri Üzerindeki Etkisinin Eleştirel Bir
Değerlendirmesi
Alp Tekin Ocak • Türkiye’de Demokratik Kitle
Örgütlerinin, Kırsal ve Kentsel Mekân
Mücadelelerindeki Söylemlerinin Eleştirel Analizi
Utku Zırığ • Doğanın Zamamı İçin Süren
Mücadele: İmkânları, Potansiyelleri ve Etki
Mekanizmalarıyla Türkiye’de Ekoloji Hareketi
Beyza Üstün • Ekoloji Siyasetinde Ekolojinin
Diyalektiği Belirleyici midir?

Kongre Programı

B4 Oturumu: Kültür ve Sanatın Kadim Sorusu: “Nasıl Yapmalı?”

Oturum Başkanı: Suzan Orhan

Gaye Borahoglu • Umudun Zamanı, Zamanın Ruh

Deniz Tansel-İlic • Yapı-Eylem Mücadelesinde Kültürel Elitizm Tartışması

Fatih Altacı ve **Ali Cenk Gedik** • Müziğin Metalaşması: Kültür, Teknoloji ve Sınıf Mücadelesi

Haydar Öztürk • Gilles Deleuze Felsefesinde) Sanatın ‘Varolmayan’ Halka Politik Çağrısı

7 Eylül Cuma

10.00 **A5 Oturumu: Özgür ve Eleştirel Akademi İçin: İnsan Hakları Okulu**

Oturum Başkanı: Elçin Aktoprak

İnan Özdemir Taştan ve **Aydın Ördek** • OHAL Döneminde KHK’lerin Gölgesinde Üniversite ve Akademik özgürlükler

Ozan Değer ve **Diñçer Demirkent** • Türkiye’de İnsan Haklarının Akademideki Yeri Üzerine Tarihsel Analiz

Elçin Aktoprak ve **Canberk Gürer** • Yine Yeniden Akademi: İnsan Hakları Okulu

B5 Oturumu: İşçi Sınıfı: “Kabarmanın Başlangıcı” mı?

Oturum Başkanı: Funda Başaran

Mustafa Kemal Coşkun • Marksizm ve Sınıf Mücadelesi

Perihan Özgül • Ortak Yaşam Mücadelesinde Bir Mahalle Örneği: Sarıgazi

Şahin Uçar • İşçi Sınıfı İçinde ve Sendikal Alanda Örgütlenmede Ne Yapmalı?

C5 Oturumu: “Yaşam Koşullarını İyileştirmek İçin” Kentte Ne Yapmalı?

Oturum Başkanı: Atilla Göktürk

Özlem Şenyol Kocaer • İzmir’le İlgili Neo-Liberal Kent Politikaları Nelerdir ve Nasıl Değişiklikleri Amaçlamaktadır?

Melih Yalçın • Sermayenin Kent ve Kırsal Alanlara Saldırılarına Karşı Ne Yapmalıyız?

Melek Göregenli • Neo-Liberalizmin Kent Politikaları: Kamusal Mekânın ve Bir Arada Yaşama İmkânının Yok Oluşu

Dilek Karabulut • Kentsel Mücadele Deneyimleri: Şehir Hakkı İçin Ne Yapmalı?

13.00 **A6 Oturumu: Türkiye’de Siyaset: “Dağınık, Belirsiz, İnatçı”**

Oturum Başkanı: Barış Yıldırım

Büşra Ferligül • Türkiye’de Ne Yapmalı?

Göksal Caner Malatya • Hikmet Kıvılcımlı ve Osmanlı Devlet Sınıfları

Hakan Şahin • 15 Temmuz Sonrasında Sivil-Asker İlişkilerinin Görünümü

Osman İşçi • İnsan Onuruna Yakışır Bir Yaşam: İnsan Hakları Mücadelesi

Kazım Bayraktar • Sınıf Mücadelesinde “Adalet İçin Ne Yapmalı?”

Sevtap Kaçak • Aidiyet, Toplumsal Dışlanma ve Kimliğin Öteki Üzerinden İnşası: Türkiye’de Yahudilerin Kimlik Sorunsalı

Kongre Programı

B6 Oturumu: Alternatif Akademiler: “Eleştiri Özgürlüğü”

-Prof. Dr. Cevat Geray anısına-

Oturum Başkanı: Yasin Durak

Çerçeve Sunuş: Doğan Emrah Zıraman •

Karaburun Bilim Kongresi Deneyimi

Melike Giray • Üniversite Özerkliği ve Siyaset

Aynur Özüğurlu • Türkiye’de ve Dünyada
Alternatif Akademi Mücadeleleri Üzerine

Canan Coşkan ve Yasemin Gülsüm Acar •

Nasıl Yapıyorlar? Türkiye’de Üniversite Dışı
Akademik Kolektif Eylemliliğin Siyasal ve
Ekonomik Baskıyla İmtihanı

Emine Sevim • Kampüssüzler, Dayanışma
Akademileri ve Emek Akademisi Deneyimi

C6 Oturumu: Toplumsal Cinsiyet: Normali Reddetmek

Oturum Başkanı: Melda Yaman

Fulden İbrahimhakkıoğlu • Dağınık

Mücadeleler: Feminist Etik ve Hazzın Siyaseti

Atakan Ceylan • İmparatorluklardan Ulus
Devletlere Heteronormative: Eşcinsellik
Bağlamında Erkeklik

Erdinç Kineşçi • Ne Yapmalı? Normatif
Problemine Bir Öneri: Gündeliği Queerleştirme

Ayşenur Gürel • Feminist Hareketin İçinden;
Feminist Öz Savunma

İlida Alçay Sepetoğlu • Siyasal İslam’ın
Kadınları; Başörtüsü Meselesi Üzerine Bir
Tartışma

Ezgi Sarıtaş • Züppeler, Fattan Kadınlar ve
Erkek Kıyafetinde Kadınlar: Geç Osmanlı Hetero-
Erotik Anlatılarını İstikrarsızlaştırmak

16.30 A7 Oturumu: 1968'den 2018'e Öğrenci Hareketi'nin Evrimi ve Bugün Ne Yapmalı?

Oturum Başkanı: Aydın Gelmez

Gamze Toprak ve Özer Durmuş • Meslek
Liselerindeki Değişimler, Meslek Lisesi
Öğrencilerine Yansımaları ve Ne Yapmalı?

Çağan Yazıcı • Gençlik ve Mücadelesi Üzerine
Genel Değerlendirme

Tuana Uğuz • Yeni Kuran Hareketi Olarak
Gençlik Hareketi

Tankut Serttaş • Günümüzde Gençlik
Hareketleri ve Gençliğin Genel Karakteri

Mehmet Eroldu • Üniversitelerde Somut
Durumun Analizi ve Çıkış Yolu

B7 Oturumu: Mültecilerin Gözünden Türkiye’de Mültecilik

Oturum Başkanı: Mete Hüsünbeyi

Mohammad Saleh Ali • Türkiye’de Suriyeli
Olmak

Zakira Hekmat • Türkiye’de Afgan Olmak

Farah Mihacer • Türkiye’de İranlı Trans Olmak

Emel Coşkun ve Çetin Yılmaz • Sığınmacı ve
Mültecilerin Uydu Kentte Yaşam Deneyimi:
Düzce Örneği

Kongre Programı

C7 Oturumu: Medya ve “Siyasal Teşhirler”

13.30

Oturum Başkanı: Ertuğrul Mavioğlu

Mehmet Kayın • Gör, Kaydet, Değiştir: Video ile Direniş

Sırrı Emrah Üçer • Türk Telekom Batıyor, Ne Yapmalı? Sol Telekomünikasyon Politikası Arayışı

Ozan Kaplanoğlu • Her Yerelden Bir Haber Ağı, Bursa Muhalif Örneği

Banu Durdağ • Sosyal Medya Araştırmalarında Etik İkilimler ve Metodoloji Tartışmaları

Ali Ergin Demirhan • Medyanın Direnişi, Direnişin Medyası

A9 Salonu: Akademi İçin Ne Yapmalı?

Oturum Başkanı: İlker Akçasoy

Filiz Ariöz • Disiplinler Üstü Yaklaşım Temelli Bilimsel Eğitim ve Bilim Okur-Yazarlığı

Adnan Gümüş • Kültürün ve Devlet İktidarının Bilgi ve Düşünce Üzerindeki Patronajı

Aydın Arı ve **Ümit Akıncı** • Akademik Teşvik, Yükselme ve Yayın Baskısı ile Akademik Çürümeye Karşı Ne Yapmalı?

Meltem Kayıran • OHAL Öncesi ve Sonrası Üniversite

Özgür Bozdoğan • Yeni Türkiye’de Üniversite Mücadelesi: Ne Yapmalı?

8 Eylül Cumartesi

10.00 A8 Oturumu: Marx 200 Yaşında: Marx’ın Orkestrası

Oturum Başkanı: Özgür Öztürk

Barış Yıldırım • Joseph Dietzgen: Marksizm’in Kontrbası

Melek Zorlu • Jenny Marx: Adanmış Bir Yaşam

Haydar Karaman • Paul Lafargue: Bir Aylaklık Övgüsünden Sosyalizm için Bir Stratejiye

Canan Kaplan • Wilhelm Liebknecht: İşçi Sınıfının Enternasyonalist Önderi

C8 Oturumu: Türkiye’de Demokrasi Mücadelesi

Oturum Başkanı: Funda Obuz

Elif Çuhadar (KESK)

Bülent Nazım Yılmaz (TTB)

Melih Yalçın (TMMOB İzmir İKK)

Diğer Demirkent (Mülkiyeliler Birliği)

B9 Oturumu: Başka Bir Dünya İçin “Nereden Başlamalı?”

Oturum Başkanı: Özlem Özkan

Ercan Tural • Düşler Akademisi: Bir Engelsiz Yaşam Modeli

Eray İnce • Komün: Hemen Şimdi

Naim Kandemir ve **Sema Kandemir** • Gündelik Hayatı Örgütlemek: Çocukluk Bizde Kalsın

Kongre Programı

**C9 Oturumu: Örgütlenme ve Sorunları:
“Bize Gerekli Olan Nasıl Bir Örgüttür?”**

Oturum Başkanı: Mehmet Türkay

Umut Kocagöz ve Eylem Akçay •

Müştereklerin Örgütlenmesi ve Müşterek Örgütlenme

Ülker Sözen ve Emine Sevim • STK’lerde Sol Siyasetin İmkânı ve İmkânsızlığı: Projecilik, Profyonelleşme ve Aktivizm Arasında Ne Yapmalı?

Banu Bülbül • Birleşik Mücadelenin İnşası: Engeller ve Olanaklar

Cemre Can Aşlamacı • Halklar Mozaigi Anadolu’da Mücadele ve “Halkların Anayasası”

Uğur Karadaş • 21.Yüzyılın Partisi: Bir Model Önerisi

16.30

**A10 Oturumu: Sermaye Kriz Devlet:
“Kapitalist Çelişkilerin Yeğınleşmesi”**

-Samir Amin anısına-

Oturum Başkanı: Ferda Dönmez Atbaşı

Pınar Bedirhanoğlu • Kim Korkar Finans Lobisinden? Türkiye’de Devletin Otoriter Dönüşümünü ve Finansallaşma

Fuat Ercan ve Şebnem Oğuz • Yeni Türkiye’de Otoriterleşmeyi Sermaye Birikim Sürecinin Açmazları Üzerinden Okumak

Kurtar Tanyılmaz • Demokrasinin Krizi mi Kapitalizmin Krizi mi?

Alp Altınörs • Ekonomik Krize Karşı Ne Yapmalı?

C10 Oturumu: İstibdadın ve Piyasanın Cenderesindeki Üniversitede Ne Yapmalı?

Oturum Başkanı: Meryem Kurtulmuş

Levent Dölek • Üniversitenin Mali Prangaları

Savaş Karabulut • Mühendislik Projeleri Kime Hizmet Ediyor? Akademi İşin Neresinde Duruyor?

M. Cemil Ozansü • Diktatörlük ve Kamu Hukuku

Hatice Senem Doyduk • Akademideki Suskunluğu Aşmanın ve Umudu Yeşertmenin Olasılığı Üzerine

Mehmet Bona • Fen Bilimlerinde Ne Yapmalı?

Barkın Asal • Üniversitede Olağüstü Hâl

9 Eylül Pazar

10.00 **A11 Oturumu: Yerel Seçimlere Doğru...**

Oturum Başkanı: Cem Terzi

H. Tarık Şengül

Günay Kubilay

13.30

Kapanış Oturumu: Son Tahlilde Ne Yapmalı?

Oturum Başkanı: Onur Hamzaoğlu

Bülent Şık

Aynur Özüğurlu

Evren Aktürk

Özgür Karabulut

Gülseren Yoleri

Kongre Programı

Çalışma Grupları

Bir Toplumsal Dönüşüm Aracı Olarak Müşterekleşme

Yürütücüler: *Ali Yalçın Göymen, Ash Odman, Beğüm Özden Fırat, Bülent Şık, Eylem Akçay, Fevzi Özlüer, Fırat Genç, Melike Selin Durmaz, Özlem Işıl, T. Gül Köksal, Ulaş Bayraktar, Umur Kocagöz, Yaşar Adanalı, Yonca Demir*

8 Eylül 2018 / 10:00 - 17:30

Karikatürlü Ev

Toplumsal (Sosyalist) Mücadelenin Eğitimi

Yürütücüler: *Serdar Y. Türkmen, Soner Küçükergüler, Vedat Kuşku*

5 Eylül: 13:00-17:30

6 Eylül: 10:00-17:30

7 Eylül: 10:00-12:00

Karaburun Nergis Çay Bahçesi

Oyunbazlık Hakkı ve Sahanın Sınırları

Yürütücüler: *Gülce Meriç Doğan, Deniz Nihan Aktan*

5 Eylül: 13:00-17:30

6 Eylül: 10:00-17:30

7, 9 Eylül: 10:00-15:15

Karaburun Nergis Çay Bahçesi

Kooperatifleşme: Sınırlar ve İmkanlar

Yürütücüler: *Kadıköy Kooperatifi, Beşiktaş Kooperatif Girişimi, Anadolu'da Yaşam Tüketim Kooperatifi, Koşuyolu Kooperatif Girişimi*

7 Eylül: 13:00-17:30

8 Eylül: 10:00-17:30

Karaburun Nergis Çay Bahçesi

Kamusal Alanın Cinsiyeti: Kadınların Mekan Deneyimi

Yürütücü: *Özge Altın*

8 Eylül: 10:00-17:30

9 Eylül: 10:00-12:00

Karikatürlü Ev

Hayatı Örgütleme Aracı Olarak Altyazı: Senin Hikayen Deneyimi

Yürütücü: *Mehmet Demiryay*

5 Eylül: 13:00 - 17:30

7, 9 Eylül: 10:00 - 15:15

Karikatürlü Ev

Medyada “Ne Yapmalı”, “Ne Yapmamalı” ve Bir Kongre Gazetesi Hazırlamak

Yürütücü: *Ertuğrul Mavioğlu*

3 Eylül 20:00: Bodrum Kafe

3 - 9 Eylül 13:00 - 15:00: Nergis Çay Bahçesi

Kongre Programı

Sosyal Program

Disiplinlerarası Karma Sergi “1 Şey Yapmalı”

Yer: Karaburun Belediye Salonu

Tarih: 5-9 Eylül 2018

Karaburun Gündelik Yaşam, Bilim ve Kültür Derneği Tanıtım ve Bilgilendirme Etkinliği

Yer: Nergis Çay Bahçesi

Tarih: 6 Eylül 2018 Perşembe - **Saat:** 21.00

Müzik Eşliğinde Sanat Konuşmaları Metalaşma Süreci Sanatı Bitirdi mi? Sanatın Ne Yapmalı'ya Dair Sözü Var

Sunuş: Fuat Ercan

Müzik: Barış Yıldırım, Serdar Türkmen

Yer: Bodrum Cafe

Tarih: 5 Eylül 2018 Çarşamba - **Saat:** 20.00

Müzik Dinletisi: Praksis

Yer: Nergis Çay Bahçesi

Tarih: 6 Eylül 2018 Perşembe - **Saat:** 22.00

Sanat Konuşması:

“Onları Resmettim ve Kendimi;
Sanat, Ne İçin, Nedir Ederi?”

Müge Atala

Yer: Karaburun Kent Konseyi Gençlik Merkezi

Tarih: 8 Eylül 2018 - **Saat:** 10.30

Kısa Film Gösterimi: “Rey (Vote)”

Deneysel Kısa Film, Renkli,

Türkçe ve İngilizce Altyazılı

Yapım Yılı: 2018 Süre: 5’29”

Yönetmen: Ateş Alpar

Yer: Karaburun Kent Konseyi Gençlik Merkezi

Tarih: 6 Eylül 2018 Perşembe - **Saat:** 16.30

Kongre Programı

Film Gösterimi ve Söyleşi

50/D'yi Bal Eyledik (Smile and Re'as'sist)

Belgesel, Renkli, Türkçe

Yapım Yılı: 2016 Süre: 1.56'11"

Yönetmen: A. Deniz Morva Kablamacı

Söyleşi: Ahsen Deniz Morva Kaplamacı, Levent Dölek,
Barkın Asal, Cemil Ozansü, Savaş Karabulut, Mehmet Bona

Yer: Nergis Çay Bahçesi

Tarih: 8 Eylül 2018 Cumartesi - **Saat:** 19.30

Lindy Hop Dans Atölyesi

Eğitmenler: Serpil Yıldırım, Hilal Çetinkaya

Yer: Bodrum Cafe

Tarih: 8 Eylül 2018 Cumartesi

Saat: 19.30 - 21.00

Kongre Programı

İçindekiler

Ne Yapmalı?.....	2	Tunus'ta En-Nahda'nın İdeolojik Dönüşümü: Siyasal	
Tarım Zehirleri Kalıntıları	25	İslamcılardan Müslüman Demokratlara	44
<i>Göknur Yumuşak.....</i>	<i>25</i>	<i>Özge Özkoç</i>	<i>44</i>
Alternatif Ekonomiler: Girit Tarım Kooperatif		Soma'da Sosyal Mücadele ve Sonuçları	46
Deneyimleri	28	<i>Kamil Kartal</i>	<i>46</i>
<i>Selma Değirmenci</i>	<i>28</i>	Sağ Popülizme Karşı Ne Yapmalı?	49
Tüketici Kooperatiflerinin İmkkanı: Bir müşterek olarak		<i>Levent Odabaşı - Aybars Yanık.....</i>	<i>49</i>
gıdayı savunmak	30	Barcelona'da Ortaklaşma Pratikleri: İşgal Evleri,	
<i>Özlem İşil.....</i>	<i>30</i>	Kooperatifler ve Ateneular	50
Türkiye'de Mevsimlik Tarım İşçiliğinde Örgütlenme		<i>Diyar Saraçoğlu.....</i>	<i>50</i>
Sorunu ve Çözüm Önerileri	32	Dünya genelinde yükselen kadın hareketi ve kadın	
<i>Celal Altın.....</i>	<i>32</i>	kurtuluş mücadelesinde yeni bir durak; Enternasyonal	
"Ne Yapmalı?"'nın Çağrısı Neydi?.....	34	Kadın Grevleri	51
<i>Çetin Eren.....</i>	<i>34</i>	<i>Meral Çınar - Arzu Küçük</i>	<i>51</i>
Lars Lih: Şematik Lenin'den Erfurt Lenin'e	36	Zapatistaların Otonomisi	53
<i>Ahmet Gül.....</i>	<i>36</i>	<i>Azize Aslan</i>	<i>53</i>
SSCB Kaynaklı Metin ve Lenin Eserlerinin Türkçe		Türkiye'de Siyasal Partilerin Örgütsel Dinamiklerinin	
Çevirisinde Yaşanan Problemler ve Politik Sebeplerle		Politika Üretimindeki Etkileri	55
Tahrifata Uğratılması Üzerine Bir İnceleme	38	<i>Gölnur Elçik.....</i>	<i>55</i>
<i>Fırat Sözeri</i>	<i>38</i>	Antonio Gramsci'de hegemonya ve tercüme edilebilirlik	
Ne Yapmalı'nın Çağrısı Yerel miydi Evrensel miydi?	40	56
<i>Çağdaş Yazıcı</i>	<i>40</i>	<i>Can Irmak Özınanır</i>	<i>56</i>
Nereden Devam Edeceğiz?/Amaç-Araç Diyalektiği.....	42	Denetim Topluları'nda Direnişin Olanakları.....	58
<i>Devrimci Hukukçular</i>	<i>42</i>	<i>Erdem İlic</i>	<i>58</i>

Kongre Programı

Post-sol siyasetin sınıf-dışı söylemine karşı: Felsefenin devrimci eylemi olarak Marksizm'in geleceğe dönüşü ..60 <i>Eylül Deniz Yaşar</i> 60	Sendika ve meslek odalarının kırsal ve kentsel mekan mücadelelerindeki söylemlerinin eleştirel bir analizi 70 <i>Alp Tekin Ocak</i> 70
Frederic Jameson'da Diyalektik Eleştirinin Sınırları61 <i>A. Kadir Gülen</i> 61	Doğanın zamanı için süren mücadele: İmkânları, potansiyelleri ve etki mekanizmalarıyla Türkiye'de ekoloji hareketi72 <i>Utku Zırığ</i> 72
Gidenlerin Medyasında Müşterek ve Politik Duygular ..62 <i>Özlem Savaş</i> 62	Umudun Zamanı, Zamanın Ruhunu..... 73 <i>Gaye Borallıoğlu</i> 73
Taşra Yalnızlığından Diaspora Sürgünlüğüne Kadınlık Halleri63 <i>Nevra Akdemir</i> 63	Yapı-Eylem Mücadelesinde Kültürel Elitizm Tartışması .74 <i>Deniz Tansel-İlic</i> 74
Dayanışma, Camden ve Paul Robeson64 <i>Selim Çakmaklı</i> 64	Müziğin Metalaşması: Kültür, Teknoloji ve Sınıf Mücadelesi76 <i>Fatih Altacı - Ali Cenk Gedik</i> 76
Kapitalizm, akademi, esneklik, göç ve 'aşınan karakterler'65 <i>Tolga Tören</i> 65	Gilles Deleuze Felsefesinde Sanatın 'Varolmayan' Halka Politik Çağrısı 79 <i>Haydar Öztürk</i> 79
Türkiye'de Ekolojik Mücadele Alanlarında Ne Yapmalı..66 <i>İrfan Mukul</i> 66	OHAL Döneminde KHK'lerin Gölgesinde Üniversite ve Akademik özgürlükler..... 80 <i>İnan Özdemir Taştan - Aydın Ördek</i> 80
Ekoloji Mücadelelerinin Birleşmesi Süreci ve Ekoloji Birliği68 <i>Özer Akdemir</i> 68	Türkiye'de İnsan Haklarının Akademideki Yeri Üzerine Tarihsel Analiz..... 81 <i>Ozan Değer -Dinçer Demirkent</i> 81
Yaşam savunucuları, doğa talanına karşı NE YAPMALI, NASIL YAPMALI? 68	Yine Yeniden Akademi: İnsan Hakları Okulu 82 <i>Elçin Aktoprak - Canberk Gürer</i> 82
'Orman'dan Ne Anlıyoruz? 'Orman Tanımı'nın Ekosistem ve Ekosistem Mücadeleleri Üzerindeki Etkisinin Eleştirel Bir Değerlendirmesi.....69 <i>Zafer Ülger</i> 69	Marksizm ve Sınıf Mücadelesi..... 83 <i>Mustafa Kemal Coşkun</i> 83

Kongre Programı

Ortak Yaşam Mücadelesinde Bir Mahalle Örneği: Sarıgazi	<i>Osman İşçi</i> 98
.....84	
<i>Perihan Özgül</i> 84	
İşçi Sınıfı İçinde ve Sendikal Alanda Örgütlenmede Ne Yapmalı?86	Sınıf Mücadelesinde “Adalet İçin Ne Yapmalı?” 100
<i>Şahin Uçar</i> 86	<i>Kazım Bayraktar</i> 100
İzmir’le İlgili Neo-Liberal Kent Politikaları Nelerdir ve Nasıl Değişiklikleri Amaçlamaktadır?89	Aidiyet, Toplumsal Dışlanma ve Kimliğin Öteki Üzerinden İnşası: Türkiye’de Yahudilerin Kimlik Sorunsalı 103
<i>Özlem Şenyol Kocaer</i> 89	<i>Sevtap Kaçak</i> 103
Sermayenin Kent ve Kırsal Alanlara Saldırılarına Karşı Ne Yapmalıyız?90	Üniversite Özerkliği ve Siyaset 105
<i>Melih Yalçın</i> 90	<i>Melike Giray</i> 105
Neo-Liberalizmin Kent Politikaları: Kamusal Mekânın ve Bir Arada Yaşama İmkânının Yok Oluşu91	Türkiye’de ve Dünyada Alternatif Akademi Mücadeleleri Üzerine 106
<i>Melek Göregenli</i> 91	<i>Aynur Özüğurlu</i> 106
Kentsel Mücadele Deneyimleri: Şehir Hakkı İçin Ne Yapmalı?92	Nasıl yapıyorlar? Türkiye’de üniversite dışı akademik kolektif eylemliliğin siyasal ve ekonomik baskıyla imtihanı 107
<i>Dilek Karabulut</i> 92	<i>Canan Coşkan - Yasemin Gülsüm Acar</i> 107
Türkiye’de Ne Yapmalı?93	Dağınık Mücadeleler: Feminist Etik ve Hazzın Siyaseti 109
<i>Büşra Ferligül</i> 93	<i>Fulden İbrahimhakkıoğlu</i> 109
Hikmet Kıvılcımlı ve Osmanlı Devlet Sınıfları95	İmparatorluklardan Ulus Devletlere Heteronormative: Eşcinsellik Bağlamında Erkeklik 111
<i>Göksal Caner Malatya</i> 95	<i>Atakan Ceylan</i> 111
15 Temmuz Sonrasında Sivil-Asker İlişkilerinin Görünümü96	Ne Yapmalı? Normatif Problemine Bir Öneri: Gündeliği Queerleştirme 113
.....96	<i>Erdoğan Kineşçi</i> 113
<i>Hakan Şahin</i> 96	Feminist hareketin içinden; feminist öz savunma 115
İnsan Onuruna Yakışır Bir Yaşam: İnsan Hakları Mücadelesi98	<i>Ayşenur Gürel</i> 115

Kongre Programı

Siyasal İslam'ın Kadınları: Başörtüsü Meselesi Üzerine Bir Tartışma.....	116	Sığınmacı ve Mültecilerin Uydu Kentte Yaşam Deneyimi: Düzce Örneği.....	125
<i>İlida Alçay Sepetoğlu.....</i>	<i>116</i>	<i>Emel Çoşkun - Çetin Yılmaz.....</i>	<i>125</i>
Züppeler, Fattan Kadınlar ve Erkek Kıyafetinde Kadınlar: Geç Osmanlı Hetero-Erotik Anlatılarını İstikrarsızlaştırmak	117	Gör, Kaydet, Değiştir: Video ile Direniş.....	126
<i>Ezgi Sarıtaş.....</i>	<i>117</i>	<i>Mehmet Kayın.....</i>	<i>126</i>
Meslek Liselerindeki Değişimler, Meslek Lisesi Öğrencilerine Yansımaları ve Ne Yapmalı?	119	Türk Telekom Batıyor, Ne Yapmalı? Sol Telekomünikasyon Politikası Arayışı	127
<i>Gamze Toprak - Özer Durmuş.....</i>	<i>119</i>	<i>Sırrı Emrah Üçer.....</i>	<i>127</i>
Gençlik ve Mücadelesi Üzerine Genel Değerlendirme .	120	Her Yerelden Bir Haber Ağı, Bursa Muhalif Örneği	129
<i>Çağan Yazıcı</i>	<i>120</i>	<i>Ozan Kaplanoğlu.....</i>	<i>129</i>
Yeni Kuran Hareketi Olarak Gençlik Hareketi	120	Sosyal Medya Araştırmalarında Etik İkilemler ve Metodoloji Tartışmaları.....	130
<i>Tuana Uğuz.....</i>	<i>120</i>	<i>Banu Durdağ.....</i>	<i>130</i>
Günümüzde Gençlik Hareketleri ve Gençliğin Genel Karakteri	120	Medyanın Direnişi, Direnişin Medyası	131
<i>Tankut Serttaş.....</i>	<i>120</i>	<i>Ali Ergin Demirhan.....</i>	<i>131</i>
Türkiye'de Mültecilik (çerçeve sunuş)	123	Joseph Dietzgen: Marksizm'in Kontrbası	132
<i>Mete Hüsünbeyi.....</i>	<i>123</i>	<i>Barış Yıldırım.....</i>	<i>132</i>
Türkiye'de Suriyeli Olmak	124	Jenny Marx: Adanmış Bir Yaşam	133
<i>Mohammad Saleh Ali.....</i>	<i>124</i>	<i>Melek Zorlu.....</i>	<i>133</i>
Türkiye'de Afgan Olmak	124	Paul Lafargue: Bir Aylaklık Övgüsünden Sosyalizm için Bir Stratejiye	134
<i>Zakira Hekmat.....</i>	<i>124</i>	<i>Haydar Karaman.....</i>	<i>134</i>
Türkiye'de İranlı Trans Olmak	124	Wilhelm Liebknecht: İşçi Sınıfının Enternasyonalist Önderi	135
<i>Farah Mihacer.....</i>	<i>124</i>	<i>Canan Kaplan.....</i>	<i>135</i>

Kongre Programı

Disiplinler Üstü Yaklaşım Temelli Bilimsel Eğitim ve Bilim	Ekonomik Krize Karşı Ne Yapmalı?	157
Okur-Yazarlığı.....	<i>Alp Altınörs</i>	<i>157</i>
<i>Filiz Arıöz</i>	<i>136</i>	
Eğitim-Sen Yüksek Öğretim Bürosu Sunumları.....	Üniversitenin Mali Prangaları	158
<i>Özgür Bozdoğan.....</i>	<i>Levent Dölek</i>	<i>158</i>
Müştereklerin Örgütlenmesi ve Müşterek Örgütlenme	Mühendislik Projeleri Kime Hizmet Ediyor? Akademi İşin	158
.....	Neresinde Duruyor?	158
139	<i>Savaş Karabulut</i>	<i>158</i>
Umut Kocagöz - Eylem Akçay	Diktatörlük ve Kamu Hukuku	158
139	<i>M. Cemil Ozansü</i>	<i>158</i>
STK’lerde Sol Siyasetin İmkânı ve İmkânsızlığı: Projecilik,	Fen Bilimlerinde Ne Yapmalı?	158
Profesyonelleşme ve Aktivizm Arasında Ne Yapmalı? .	<i>Mehmet Bona</i>	<i>158</i>
142	Üniversitede Olağanüstü Hâl	158
<i>Ülker Sözen - Emine Sevim</i>	<i>142</i>	
Birleşik Mücadelenin İnşası: Engeller ve Olanaklar	Barkın Asal.....	158
<i>Banu Bülbül.....</i>	<i>145</i>	
Halklar Mozaiği Anadolu’da Mücadele ve “Halkların	Akademideki Suskunluğu Aşmanın ve Umudu	159
Anayasası”	Yeşertmenin Olasılığı Üzerine	159
<i>Cemre Can Aşlamacı</i>	<i>Hatice Senem Doyduk</i>	<i>159</i>
21.Yüzyılın Partisi: Bir Model Önerisi.....	1. Bir Toplumsal Dönüşüm Aracı Olarak Müşterekleşme	160
<i>Uğur Karadaş</i>	<i>149</i>	
Kim Korkar Finans Lobisinden? Türkiye’de Devletin	<i>Yürütücüler: Ali Yalçın Göymen, Aslı Odman, Begüm</i>	<i>160</i>
Otoriter Dönüşümünü ve Finansallaşma	<i>Özden Fırat, Bülent Şık, Eylem Akçay, Fevzi Özlüer, Fırat</i>	<i>160</i>
<i>Pınar Bedirhanoğlu</i>	<i>Genç, Melike Selin Durmaz, Özlem Işıl, T. Gül Köksal,</i>	<i>160</i>
152	<i>Ulaş Bayraktar, Umut Kocagöz, Yaşar Adanalı, Yonca</i>	<i>160</i>
Yeni Türkiye’de Otoriterleşmeyi Sermaye Birikim	<i>Demir</i>	<i>160</i>
Sürecinin Açmazları Üzerinden Okumak	2. Toplumsal (Sosyalist) Mücadelenin Eğitimi	161
<i>Fuat Ercan - Şebnem Oğuz</i>	<i>Yürütücüler: Serdar Y. Türkmen, Soner Küçükergüler,</i>	<i>161</i>
154	<i>Vedat Kuşku</i>	<i>161</i>
Demokrasinin Krizi mi Kapitalizmin Krizi mi?		
<i>Kurtar Tanyılmaz.....</i>		
156		
<i>156</i>		

Kongre Programı

3. Oyunbazlık Hakkı ve Sahanın Sınırları 162 <i>Yürütücüler: Gülce Meriç Doğan, Deniz Nihan Aktan 162</i>	Film Gösterimi ve Söyleşi: 50/D'yi Bal Eyledik (<i>Smile and Re'as'sist</i>) 172
4. Kooperatifleşme: Sınırlar ve İmkanlar..... 163 <i>Yürütücüler: Kadıköy Kooperatifi, Beşiktaş Kooperatif Girişimi, Anadolu'da Yaşam Tüketim Kooperatifi, Koşuyolu Kooperatif Girişimi..... 163</i>	Lindy Hop Dans Atölyesi 173 Katılımcı Dizini 174
5. Kamusal Alanın Cinsiyeti: Kadınların Mekan Deneyimi 165 <i>Yürütücü: Özge Altın 165</i>	
6. Hayatı Örgütleme Aracı Olarak Altyazı: Senin Hikayen Deneyimi 166 <i>Yürütücü: Mehmet Demiryay..... 166</i>	
7. Medyada “Ne Yapmalı”, “Ne Yapmamalı” ve Bir Kongre Gazetesi Hazırlamak 167 <i>Yürütücü: Ertuğrul Mavioglu..... 167</i>	
Disiplinlerarası Karma Sergi “1 Şey Yapmalı” 168	
Müzik Eşliğinde Sanat Konuşmaları: Metalaşma Süreci Sanatı Bitirdi mi? Sanatın Ne Yapmalıya Dair Sözü Var. 169	
Kısa Film Gösterimi “Rey (Vote)” 170	
Karaburun Gündelik Yaşam, Bilim ve Kültür Derneği Tanıtım ve Bilgilendirme Etkinliği..... 170	
Müzik Dinletisi: Praksis..... 171	
Sanat Konuşması: Onları Resmettim ve Kendimi; Sanat, Ne İçin, Nedir Ederi? 171	

Tarım Zehirleri Kalıntıları

Göknur Yumuşak

İnsanlar yaşamlarını sürdürebilmek için beslenmek zorundalar. Dolayısıyla gıda sektörü tüm dünyada ekonomik yönden çok önemli. Bu çok büyük bir pasta.

Bu büyük pastaya göre gelişmiş ülkelerdeki çok uluslu şirketler ve ülkeler ekonomik politikaları belirliyorlar.

Türkiye gibi büyük bir ülkede de gıda sektörü çok önemli. 80 milyon nüfusuyla bu çok büyük bir pasta. Çünkü bu 80 milyon insan yaşamak için her gün besleniyor ve tarım ürünleri tüketiyorlar. Bu kadar çok tüketimin olduğu bir alan elbette çok büyük bir rant kaynağı.

İşte bu yüzden tarım zehirlerinde de tamamen kapitalizmin dayatması sonucu bu kadar çok fazla ilaç üretilip tüketilmesi sağlanıyor. Şimdi kısaca tarımsal üretim sistemlerine bir göz atalım.

1-Doğal tarım.

2-Agro ekolojik tarım.

3-Organik tarım.

4-İyi tarım uygulamalarıyla üretim yapılan tarım sistemi.

5-Konvansiyonel tarım.

1-DOĞAL TARIM bir rant kaynağı.

Geleneksel ya da ata tarımı gibi tamlamalar kullanabiliriz. Köyler de eskiden beri ilaçsız gübresiz ev yapımı ilaçlarla tamamen doğal süreçte yetişen ürünler.

2-AGRO EKOLOJİK TARIM

Doğayla uyumlu sürdürülebilir tarım sistemi. Yani fosil yakıt kullanmadan doğaya kimyasallar vs. zarar vermeden su kaynaklarını kurutmadan yapılan tarım sistemi.

3-ORGANİK TARIM

Kimyasal gübre ve tarım zehiri kullanılmadan yapılan sertifikalı şirket tarımı. Bu üretim şeklinde sertifikasyon vs. bir başka şirketle çalışmak gerekiyor.

4-İYİ TARIM UYGULAMALARI İLE ÜRETİM YAPILAN TARIM SİSTEMİ

Bu sistemde kimyasal gübre ve ilaç kullanılır ancak yetkililer tarafından aralıklarla denetimler yapılarak zamanında ve dozunda zehir kullanımı sağlanır. Ürün hasat edilirken ilacın etkisinin geçeceği süreye uyulur.

5-KONVANSİYONEL TARIM

Bizim şu an tükettiğimiz ürünlerin yetiştirildiği sistem. Tüm dünyayı doyuran sistem. En yaygın olan ülkeler ise bizim gibi gelişmesini tamamlamamış ülkeler. Geniş alanlarda yerli olmayan tohumlar yoğun ilaç ve gübrelerle yapılan üretim sistemi.

Karaburun Oturumu (Nergis Çay Bahçesi) ♦ Herkes İçin Gıda

Tarım zehirleri fetüsün gelişmesine etkide bulunarak anormal doğumlara, kadın ve erkeklerde de endokrokin bozucu olduğu için kısırılığa sebep oluyormuş. Vücudun bağışıklık sistemini bozduğu için bir çok kanser türüne sebep oluyormuş.

Son epidemiyolojik çalışmalar sonucunda pestisitlerden etkilenenlerde kanser riskinde Non Hodgkin lenfoma, Lösemi, Multiple myeoma, Karaciğer kanseri, Testis kanseri, Beyin kanseri, Akciğer kanserinde istatistiksel artış görülmüş.

İzmir'de akademisyenler ve alanda çalışan teknik elemanlardan oluşan bir grubumuz var. Çeşitli çalışmalar yapıyoruz. Ayrıca İzmir Yerel Tohum Topluluğu ve Tarım Ekonomisi Derneği olarak ta çalışmalar yapıyoruz. Hallere kalıntı analiz laboratuvarı kurulması için imza kampanyası düzenledik. Destekçi sayımız 50 bine yaklaştı.

Tarım Bakanlığının bu konuda kısa ve uzun vade de yapacağı çok şey vardır. Bunları şöyle sıralayabiliriz.

KISA VADEDE YAPILACAK ÇALIŞMALAR;

- 1-Hallerde kalıntı analiz laboratuvarı kurulmalı.
- 2-Zehirsiz ürün yetiştiren küçük üreticiler bakanlık tarafından ekonomik olarak desteklenmeli.
- 3-Çeşitli teşviklerle Entegre mücadele desteklenmeli.
- 4-İlaç bayileri rastgele açılmamalı. O bölgenin tarım potansiyeline göre bayilik verilmeli.
- 5-Üreticilere yönelik genel eğitim çalışmaları yapılmalı.
- 6-Seraların yoğun olduğu yerlerde kanser taraması yapılmalı ve sonuçlar kamuoyuyla paylaşılmalı. Örneğin Antalya Kumluca.
- 7-Biyolojik mücadele ve evsel ilaçlar konularında çalışmalar yapılarak üreticilerin bu yöntemleri kullanmaları sağlanmalı.
- 8-Seraların toprakları zehir ve gübre artıkları konusunda tahlil edilmeli.
- 9- İlaç bayileri sık sık denetlenerek etik kurallara uymayan bayiler kapatılmalı.
- 10-Seracılar zehir kullanımı konusunda sık sık eğitimden geçirilmelidir.

UZUN VADEDE YAPILACAK ÇALIŞMALAR:

- 1-Küçük çiftçilerin organik tarım yapabilmeleri çeşitli ekonomik teşviklerle vs. desteklenmelidir.
- 2-Agro ekolojik tarım yapılması desteklenmeli.
- 3- Topluluk destekli tarım yaygınlaştırılmalı.
- 4-Aşamalı olarak devlet desteğiyle organik tarıma geçilmelidir.
- 5-Entegre mücadele ile yani (biyolojik yöntemler böcekler vb.ot temizliği) yöntemleri yaygınlaştırılmalıdır.
- 6-İyi tarım uygulamaları her yerde mutlaka zorunlu olmalıdır.
- 7-Yerel tohumlar korunup yaygınlaştırılmalıdır.
- 8-Hobi ve kent bahçeleri yapılması teşvik edilmeli.
- 9-Kimyasal gübre ve zehirlerin ithalatına kısıtlama getirilmeli.

TÜKETİCİLERİN ALACAĞI ÖNLEMLER:

- 1-Mümkünse organik ürün tüketmek.

Karaburun Oturumu (Nergis Çay Bahçesi) ♦ Herkes İçin Gıda

2-Topluluk destekli tarım sistemiyle tüketim yapmak.

3-Sera ürünleri tüketmemek. Yaz kış fark etmez seralarda yazında kışında aynı yöntemle üretim yapılır.

4-Pazarlardan alışveriş yapılmalı.

Pazarlarda geleneksel yöntemlerle üretim yapan üreticilere ulaşabiliriz.

5-Karnabahar ve brokolide çok yaprak biti olur. Onları iyice yıkamamız mümkün değil. Çok tüketmeyelim

6-Taze ürün tüketmek güzel dir ancak ilaç atılır atılmaz toplanan ürünlerde tehlikelidir. Biraz bekletirsek ilacın etkisi az da olsa geçer. Yani hasat süresi evde geçmiş olur.

7-Bütün ürünler bol suyla iyice yıkanmalı.

8- İyi tarım uygulamalarıyla üretilen ürünler konvensiyonlara göre daha iyidir bunlar tercih edilmelidir.

ZEHİRLERE DUR DEMEK İÇİN YAPILACAK ÇALIŞMALAR

Sağlıklı gıdaya ve temiz içme suyuna ulaşmak en doğal insan hakkıdır. Ve bu uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınmıştır. Tarım zehri kalıntısı içeren ürünleri tüketmek yaşamsal bir sorundur ve ivedilikle çözülmelidir. Sistem bu konuda bir şey yapmıyor.

Sivil toplum kuruluşları ve yerel yönetimler bir takım çalışmalar yapabilirler. Belediyeler hallerde kalıntı analiz laboratuvarı kurabilirler. Sivil toplum kuruluşları yurt içinde tüketilen ürünlerinde tıpkı ihraç edilen ürünler gibi tahlil edilmesi için baskı oluşturabilirler.

Alternatif Ekonomiler: Girit Tarım Kooperatif Deneyimleri

Selma Değirmenci

Bu çalışmanın temeli, doktora tezim “kapitalist tarım ve alternatif ekonomi deneyimleri olarak Kooperatifler” için araştırmaya gittiğim Girit adasındaki tarım kooperatif deneyimlerine dayanmaktadır. Çalışma, öncelikle alternatif ekonomiler kavramsal karşılığına ve sonrasında somut, olgusal karşılığı olan Girit Kooperatif deneyimlerine odaklanmıştır.

Dayanışma ekonomileri,(1) katılımcı ekonomi (2) ya da işçi ekonomisi olarak da adlandırılan alternatif ekonomilerin perspektifi ile ilgili olarak, aralarında farklılıklar içerse de geniş anlamıyla anti-kapitalist bir çizgi içinde olduğunu söyleyebiliriz. Alternatif ekonomiler içinde birçok dayanışma örneklerini bulunmaktadır. Hane ekonomileri, Takas ekonomileri, Kolektif ekonomiler, Atık ekonomileri, Armağan ekonomileri, Çalışanların denetlediği ekonomiler (işgal fabrikaları), ‘Korsan’ ekonomiler (sınır ekonomisi), Geçimlik piyasa ekonomileri (küçük üretici). Alternatif ekonomilerin önemli bir deneyim ayağı olan kooperatifçiliğin, dünyanın birçok yerinde farklı deneyimlerle biriken ve gelişen örnekleri mevcuttur ve alternatif ekonomi biçimlerinin birçoğunu içinde barındırmaktadır (takas, armağan, çalışanların denetimi).

Dünyanın pek çok coğrafyasındaki deneyimleri değerlendirmesi ve daha genel bir bakış açısı sağlaması nedeniyle bu konuda daha ileri tartışmaların önünü açabilecek, deneyim paylaşımlarına ihtiyaç vardır.

Bu deneyimlerin önemli bir ayağını ise Yunanistan’daki kooperatifler oluşturmaktadır. 2011 yılındaki Yunanistan Ekonomik Krizi ile birlikte Avrupa Komisyonu, Avrupa Merkez Bankası ve Uluslararası Para Fonu (IMF) yarattığı baskı Yunanistan toplumundaki işçi sınıfını, ezilen, dezavantajlı grupları özörgütlenme deneyimlerine itmiş, art arda ortaya çıkan işgal evleriyle, işgal edilen fabrikalarla, kolektif üretim ve paylaşım alanlarıyla bir araya gelinmiştir. Girit’deki tarım kooperatif deneyimleri de bu açıdan önemli bir örnek olarak karşımızdadır. Anakaradan farklı olarak Girit adasındaki dayanışma pratiklerinin geleneksel biçimleri de içermektedir.

Girit adası, 3 büyük şehri ve birçok küçük kasabasıyla Yunanistan’ın en büyük adalarından biri. Heraklion, Channia ve Rethymno adanın 3 büyük şehri ve gelirleri turizm ve tarıma dayanıyor. Heraklion için adanın ilk yerleşim yeri ve en büyük görece sanayileşmiş şehri diyebiliriz. Heraklion’da görüşülen 3 tarım kooperatifle de işleyiş ve politik arka planları açısından birbirinden farklılıklar içeriyor. AΠOKOINOY, Becollective ve Community Supporter Agriculture (toplum destekli tarım) ve ayrıca daha küçük ve tekil çalışan, aile olarak işletilen tohum koruma ve yasatması için kurulan Peliti için çalışan bir aile ve onların çalışması kooperatiften çok, kişisel çabalarla yürütülmekte ancak yaptıkları işler kollektif bir yapı içermekte. Adanın diğer şehir olan Channia’da iki Tarım kooperatifinden ve bir kafe kooperatifi mevcut. Bunlar, “Terra Verde” tarım satış kooperatifi ve diğer bir kooperatif ise Organik üretim kooperatifi. Terra Verde yasal olarak bir yapısı varken, organik üretim kooperatifin yasal bir kuruluşu yok ve bunu da politik olarak istemiyorlar. Rethymno’da, yakın zamanda açılan bir tarım satış kooperatifini, iki büyük cafe kooperatif ve ayrıca bir yemek kooperatifi, yayın ve fotoğrafçılık kooperatifi ile birçok dayanışma örneği mevcut.

Araştırma sırasında derinlemesine mülakat ve gözlem yöntemleri kullanılmıştır. Görüşmeler sırasında aşağıdaki konu başlıkları üzerinde durulmuş ve sorular bu çerçevede hazırlanmıştır.

- Kooperatifi oluşturanların sınıfsal yapısı

Karaburun Oturumu (Nergis ay Bahçesi) ♦ Herkes İçin Gıda

- Cinsiyet dengesi
- Karar alma mekanizmaları
- Ortak değer kullanımı
- Üretimin süreci (ücret, kira, sermaye, diğer girdi ve pazar)
- Diğer kolektiflerle olan ilişki

Dünyanın farklı yerlerinde yaşanan alternatif ekonomi deneyimleri ve bu deneyimlerin aktarılması, mücadele alanlarında ortaya çıkan tek tek örgütsel yapıların güçlenmesine katkıda bulunmak, tek tek yaşanan sorunların mevcut sistemin toplumsal yaşamdaki sorunlar olduğunun, birlikte mücadele edilmesi halinde yeni toplumsal mücadele ağlarının oluşturulması gibi önemli tartişma konularını açması açısından önemlidir.

Tüketici Kooperatiflerinin İmkkanı: Bir müşterek olarak gıdayı savunmak

Özlem Işıl

Geçmişte gıda krizi, büyük kıtlıklar, savaşlar ve iklim felaketleri nedeniyle yaşanan kitlesel açlıklar üzerinden yaşanmışken bugün kapitalist üretim ve tüketim ilişkileri içinde eşitsizliğin ve adaletsizliğin yeniden ve yeniden üretilmesi yoluyla yaşanıyor. Tarımsal faaliyetin şirketleşmesi ve tekelleşmesi, küçük üretim yapan köylünün varlığını devam ettirmesini giderek imkansızlaştırırken, toprak ve su gasbı yoluyla ekolojik tahribat, iklimsel felaketler yaşanıyor, çiftçinin toprağa erişimi engelleniyor. Gıda tüketim alışkanlıklarının dönüştürülerek, gıda şirketlerinin ürettiği paket gıdaların tüketimi her geçen gün artıyor. Neoliberal politikalar, tarım reformu yasaları aracılığı ile tarımsal faaliyetin tasfiyesi yaşanırken, kentli tüketici ise sağlıklı, adil ve temiz üretilmiş gıdaya ulaşımı gittikçe daha da zor bir hal alıyor.

Gıdanın temel bir müşterek, yani "herkese ait olan ve hiçkimseye ait olmayan"dır vurgusu, beslenmeyi tüm canlılar için bir hak olarak değerlendirmeyi gerekli kılar. Dolayısıyla bu müşteregi geri almak ve yeniden tanımlamak üretim ve tüketim süreçlerine dair müdahil olma araçlarını yaratmamızı bugün her zamankinden daha elzem olarak ortaya çıkarmaktadır.

Bu çalışmada, gıda egemenliği perspektifinden aktörleri ve onları inşa etme formlarımızı ve bu aktörlerin neyi, nasıl mümkün kıldığını tartışmaya açmayı amaçlıyorum. Türkiye'nin gıda mücadelesi izleğinde GDO karşıtı platformdan bugüne kadar gıdanın nasıl ve kimin için üretildiği, nasıl tüketildiği üzerine çokça itiraz ortaya çıktı. Bu itirazlar birçok formda çeşitli örgütlenme pratikleri içinde kapitalist sürecin kendini yeniden düzenlemesine, yer yer dönüştürmesine, kırılmasına ve kısmi de olsa geri çekilmesine vesile oldu. Küçük alışveriş gruplarından, gıda topluluklarına, organik marketlerden, kooperatiflere çoklu bir aktör yelpazesi bugün bu mücadele alanının aktörleri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tüketici kooperatiflerini çalışmanın merkezine koymaktaki temel gaye, gıdaya ulaşımın sınıfsal bir mesele olduğunun altını çizmek gerektiğine dair vurguya sahip olmasında ve büyük emekçi kesimler için sağlıklı beslenme meselesinin her geçen gün daha da gerçek bir sorun olarak görünür olmasındandır. Tüketicilerin alım gücü ve sınıfsal gerçekliği gıda sistemi içinde sağlıklı, adil ve temiz gıdaya ulaşımı mümkün kılmamaktadır. Bir alternatif olarak konvensiyonel tarıma karşı ortaya çıkan organik sertifikalı üretim, ortaya çıktığı tarihte özellikle Avrupa'da gıda müşterekleri açısından önemli bir itirazı içermekle birlikte günümüzde kendi endüstrisi yaratmış olmakla birlikte, küçük üreticilerin maddi koşullarının üstünde bir gerçekliği barındıran, kentli, yoksul ve emekçi kesimlerin bu gıdalara ulaşımının maddi olarak zor olduğu bir sektöre dönüşmüş durumdadır. Organik gıda piyasası hala ekonomik, sosyal, kültürel ve entelektüel sermaye birikimine sahip bir kesimin gıdaya ulaşımını mümkün kılarken, şirketlerin sertifikasyon maliyetleri altında ezilen küçük üretici içinde alternatif bir üretim imkanı sağlayamamaktadır. Buradaki iddia, tüm bu yapısal dönüşümlerin yükünü organik sertifikalı üretim modeline yüklemek değil, aksine kapitalizmin kendi içine alarak bir mücadele alanını potasında eritmiş olmasına işaret etmiş olmaktadır.

Öyleyse bir müşterek olarak gıdayı hem üretici hem de tüketiciler tarafından nasıl savunabiliriz? Nasıl bir perspektif üzerinden bu araçları inşa edebiliriz? Gıda egemenliği kavramı, bu süreci karşılıklı örgütlenme, gıdayı üreten ve tüketenlerin gıda sistemine müdahil olmasına imkan verir. Gıda egemenliği; gıda sisteminin yerleştirilmesi, geleneksel yöntemlerle gıdanın üretilmesi, toplumun her kesiminin sağlıklı, toplumun kültürüne uygun gıdaya erişim hakkı, köylülerin müştereklere (meralar, ormanlar, dereler, tohumlar, tarımsal araziler) erişiminin sağlandığı ve güvence altına alındığı, bilge köylü tarımının yapıldığı ve bilginin

Karaburun Oturumu (Nergis ay Bahçesi) ◆ Herkes İçin Gıda

aktarımının ticarileştirilmeden kuşaklara aktarıldığı, ekolojik bir tarım modelinin inşa edilmesi olarak bütünlüklü bir sistemi ifade eder. Bu perspektif üzerinden örgütlenecek olan tüketici kooperatifleri gıda sisteminin dönüştürücü çarklarını oluşturma imkanı yaratabilirler mi? Bireysel tercihlerimizi açarak, toplumsal bir dönüşüm yaratabilmenin inisiyatifini üstlenebilmeyi, demokratik yapılar inşa edebilmeyi, gıdayı müşterekleştirebilmeyi, kentle kırsal arasında organik, aktüel ve kolektif ilişki yaratabilmeyi, birçok hak gaspına neden olan endüstriyel tarımın yarattığı yıkımına karşı güçlü ve dönüştürücü bir farkındalık yaratabilmeyi mümkün kılabilirler mi? Tartışmayı tüketici kooperatiflerine odaklanarak yapmayı hedeflemekle birlikte, üretici kooperatiflerinin varlığı ve tüketici kooperatifleri ile yaratacakları karşılıklı inisiyatifin, "tohumdan sofraya" kadar gerçekleşen sürecin dönüştürücü bir imkanına haiz olup olamayacağı ortaya atılan bir diğer sorudur.

Tartışmanın bu sorular aracılığıyla kalıcı bir çözüm inşa etmenin yollarını tüketici kooperatiflerinin açabileceği imkanlar üzerinden yapılması hedeflenmektedir.

Türkiye’de Mevsimlik Tarım İşçiliğinde Örgütlenme Sorunu ve Çözüm Önerileri

Celal Altın

Mevsimlik tarım işçiliği, işin mevsimlik özelliği ve ücretli işçilik boyutu üzerinde tanımlanmaktadır. İşin niteliği gereği, tarımsal işlerin yaygın olduğu bölgelerde ve tarımsal işlerin yoğun olduğu belli dönemlerde geçici olarak istihdam edilen, aile üyeleriyle birlikte tarımsal faaliyette bulunan kişilerden oluşur. Mevsimlik tarım işçileri sadece çalışma gereksinimlerinden çevreleri ile yoğun ilişki içindedirler. Ancak gerek çalışma koşulları gerekse örgütsel davranışları, sanayi işçilerinin koşul ve davranışlarından oldukça farklılık göstermektedir. Mevsimlik tarım işçiliği, başlangıcından beri içinde bir iş aracılığı kurumunu yaratmış ve barındırmıştır. Aracılar olmadan tarım işçilerinin iş bulmaları olanaksız kılmıştır. Mevsimlik tarım işçiliğinde aracılık kurumun oluşması, tarım işçiliğinde örgütlenmeyi olumsuz yönde etkileyen etmenlerden biri olmuştur.

Tarım iş kolunda çalışma yapan kimi sendikalar, mevsimlik tarım işçileri ile ilgili çalışmalarda da bulunmuşlardır. Tarım işkollarında örgütlenmiş sendika liderleri, sırf işçiye işten çıkarılma sonucunu doğuracağından özel işyerlerine giremediklerini ifade etmektedirler. İş bulma imkânlarının darlığı, işin geçici nitelikte oluşu, için genellikle vasıflı işçi olmaya ihtiyaç göstermemesi gibi nedenler, işçi açısından işi kaybetmeyi göze almayı zorlaştırırken, yine de aynı nedenler işveren açısından işçi çıkartmayı fazla düşündürücü, mali yönden riskli bir davranış olarak görmemektedirler. Sendikaya üye olan işçinin işine kolaylıkla son verilebilir olması, bir yandan tarım sektöründe örgütlenmenin güçlülüğünü, hatta imkânsızlığını açıklarken, diğer yandan da yine aynı neden tarım iş kolunda özel ve kamu sektörleri bakımından sendikalaşmanın çok farklılık göstermesini de izah etmektedir

Mevsimlik tarım işçilerin sorunlarına çözüm üretmek, haklarını korumak ve kamuoyunda gündemde tutmak amacıyla dernekler ve Sendikalar kurulmuştur. Mevsimlik tarım işçiliğinde kurulan Sendika ve Dernekler şunlardır; Mevsimlik Tarım İşçilerinin Haklarının Korunması ve Geliştirilmesi Derneği (METİDER), Gündelikçi İşçiler Derneği (Manisa-Turgutlu), Adıyaman Mevsimlik Tarım İşçileri Derneği (AMİD), Adana Tarım İşçileri Sendikası, Şanlıurfa Baziki İşçiler Derneği bulunmaktadır. Ülkemizde 3 milyondan fazla mevsimlik tarım işçisi çalışmasına rağmen, dernekleşme ve sendikalaşma hareketinin son derece sınırlı kaldığı görülmektedir.

Son yıllarda ise bazı dernek ve sendika çatısı altında toplanan sivil toplum kuruluşların ve akademisyenlerin birtakım girişimleri sonucunda tarım işçilerin çalışma, ücret ve temel ihtiyaçların karşılanması yönünden (az da olsa) iyileştirmeler yapılmıştır. Bu süreçte bazı siyasi partiler mevsimlik tarım işçilerin yaşadıkları sorunlara yönelmiştir. Özellikle Demokratik Toplum Kongresi 6-7 Nisan 2013 yılında Viranşehir’de düzenlediği Mevsimlik Tarım İşçileri Kurultayında “örgütlenme” kararı almıştır. Sendikalaşma hedefiyle önce dernek kurmayı kararlaştıran mevsimlik tarım işçileri özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki bazı illerde dernekleşme girişimlerinde bulunmuştur.

Karaburun Oturumu (Nergis Çay Bahçesi) ♦ Herkes İçin Gıda

Mevsimlik tarım işçilerini, tek çatı altında toplayacak etkili bir örgütlenme zemini oluşturmaya yönelik önemli bir çaba gösterilse de geçen süreçte örgütlenme ve toplumsal kamuoyu oluşturmada başarısız olunmuştur.

Bu alanda yapılan çalışmalara baktığımızda, mevsimlik tarım işçileri, dernekleşme ve sendikalaşma kavramları hakkında yeterli düzeyde bilgi sahibi değildir. Düşük düzeyde bilgi sahibi olanlar ise mevsimlik tarım işçiliğinde örgütlenmeye olumlu yönde yaklaşmaktadır. Nitekim Ankara –Polatlı ilçesindeki Sarıoba ve Yeniköseler köylerinde 310 mevsimlik tarım işçisiyle yaptığımız anket çalışmasında, örneklem grubunu oluşturanların % 67,4'tü çalışma ve barınma alanlarında yaşadıkları sorunların çözülmesi için örgütlenme ve/veya dernekleşmenin gerekliliğini vurgularken, % 3,5'i ise sorunların çözülmesi için örgütlenme ve/veya dernekleşmenin gerekli olmadığını belirtmiştir. Diğer görüşmecilerin % 29'u ise örgütlenme ve/veya dernekleşmenin tam olarak ne anlama geldiğini bilmediklerini söylerken, diğer bir küçük grup ise, bu konu hakkında herhangi bir fikir beyanında bulunmamıştır. Bu konuda fikir beyanında bulunanların tamamına yakını örgütlenme ve/veya dernekleşmeye olumlu yaklaşmakta ve çalışma ve barınma alanlarında yaşadıkları sorunların bu şekilde çözülebileceğini düşünmektedir. Görüşülenlerin eğitim durumları ile örgütlenme ve/veya dernekleşmeye yaklaşımları arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Eğitim nitelikleri arttıkça dernekleşme veya örgütlenmeye olumlu görenlerde artış gözlenmiştir. Özellikle Aracıların önemli bir bölümü mevsimlik tarım işçileri üzerinde artı değer ve hakimiyet sağlamasına rağmen, bu alanda örgütlenmeyi desteklemesi de son derece ilginç bir durumu ortaya çıkartmıştır.

Bu çalışmada, mevsimlik tarım işçilerin örgütlenmeye yönelik bakışları ve örgütlenme düşüncesinde rol oynayan temel etkenler incelenecektir. Mevsimlik tarım işçilerin örgütlenmelerini olumsuz yönde etkileyen faktörler tespit edilerek, buna yönelik olarak çözüm önerileri geliştirilecektir. Aynı şekilde 3 milyondan fazla mevsimlik tarım işçisi olmasına rağmen, bu alanda dernek ve sendikal hareketlerin yok denecek kadar az olmasında neden olan temel faktörler sosyolojik bir bakış açısıyla incelenecek olup bu alana çözüm önerileri getirilecektir.

Açılış Oturumu ♦ Lenin ve Güncel Sorusu “Ne Yapmalı?”

“Ne Yapmalı?”nın Çağrısı Neydi?

Çetin Eren

Türkiye’de en çok okunan ama bir o kadar da yanlış anlaşılan metinlerin başında Lenin’in “Ne Yapmalı?”sı gelir. Yanlış anlamaların temelinde bilişsel değil siyasal bir sorun yatar. Lenin’in broşürünün somut bir hedef taşıyan bir çağrı ve polemik metni olduğu gözden kaçırılır. “Ne Yapmalı?”daki temel tezleri sergilemeyi amaçladığım bu çalışmada söz konusu tezleri Lenin’in parti inşa planına bağlı olarak ele alıyorum. “Eleştiri özgürlüğü”nün tüm modern savunucularının aksine broşürün birincil ve ikincil tezlerinin geçerliliğini koruduğunu savunuyorum. Lenin’in çağrısının bugün de güncel ve yakıcı olduğunu altını çiziyorum.

Ne Yapmalı’nın tezleri şu şekilde özetlenebilir: Bir proleter devrim Rusya’da politik özgürlüklerin kazanılmasının olmazsa olmaz koşuludur. Bu devrimin zaferi için devrimci bir partinin varlığı şarttır. Böyle bir parti de ancak Rusya çapında yürütülen devrimci siyasi mücadeleyi birleştirecek bir gazete ile yaratılabilir. Bu gazetenin temel işlevi ise yayıncılık faaliyeti değil parti kuruluş kongresini inşa etme sürecinde bir iskele rolünü üstlenmektir. Gazete Marksizmle Marksizm dışı (oportünist) akımlar arasındaki ayrım çizgilerini çizecek, enerjik bir siyasi mücadelenin bayraktarlığını yapacak, böylelikle Rusya’ya dağılmış amatör/ ilkel/ yerelci Marksist örgütlerin hepsinin bir siyasi merkezde birleşmesine ön ayak olacaktır. Başka bir deyişle “Ne Yapmalı?” da Lenin yerel çalışmaların ilkelliğini örgütsel olarak ademi merkezizetçi ama siyasi açıdan merkezizetçi bir faaliyetle aşmayı önerir.

“Ne Yapmalı?”nın aslında bir parti inşa projesi/çağrısı olduğu fark edildiğinde Lenin’in broşürde hedef tahtasına oturttuğu ekonomizmin anlamı ve kapsamı da belli olur. “Ne Yapmalı?”ya göre ekonomizm sadece analiz, propaganda ve ajitasyon düzleminde ekonomik sorunlara takılanların içine düştüğü bir yanlış değildir. Politik özgürlüklerin kazanılması mücadelesinin işçilerin mücadelesinin merkezine oturmasını reddeden, politik özgürlüklerin ancak bir proleter devrimle kazanabileceği gerçeğini hasır altı eden, devrimci bir parti olmaksızın da devrimci bir mücadele verilebileceğini savunan, şu ya da bu amatör örgütün kitleselleşerek partileşebileceğini ileri süren tüm akımlar “Ne Yapmalı?”da ekonomist olarak hedef tahtasına konmuştur. Lenin’e göre tüm bu akımlar eninde sonunda demokrasi mücadelesini burjuva liberal akımlara teslim eder. Broşürün birinci bölümünde sözü edilen ‘yasal eleştiricilikle illegal ekonomizm arasındaki araştırılmaya değer bağ’ da esas olarak bu teslim oluşu betimler. “Hareketimizin Acil Görevleri”nden “Ne Yapmalı?”ya, “Bir Adım İleri İki Adım Geri”den 1912’deki Prag Konferansı’na süren mücadele ise asıl olarak ‘Iskraci’lıktan Bolşevizme uzanan çizginin bu ittifaka karşı verdiği muzaffer mücadelenin rehberi ve dokümanıdır.

O halde asıl önemli olan Ne Yapmalı’nın çağrısıdır. Komünist Manifesto’nun içindeki tüm tezler “Bütün Ülkelerin İşçileri Birleşin!” çağrısına ne kadar bağlıysa “Ne Yapmalı?”nın siyasi tezleri de kitabın devrimci partiyi inşa çağrısını özetleyen son cümlesine o kadar bağlıdır: “Üçüncü Dönemi Tasfiye Edin!”. Üçüncü Dönem herkesin Marksizm bayrağı altında Marksizmi gözden geçirdiği, işçi hareketindeki canlanmaya paralel olarak amatör örgüt ve çevrelerin kendilerini yüceltme/amaçlaştırma eğiliminin arttığı, kitlelere gitme, kitleselleşme adına devrimci parti ihtiyacının hasır altı edildiği dönemdir. Lenin’in devrimci bir partiyi yaratarak tasfiye etmek istediği Üçüncü Dönem işçi kitlelerinin siyasallaşması ile sosyalistlerin siyasal görevlerden kaçması arasındaki büyüyen karşıtlığın adıdır.

Açılış Oturumu ♦ Lenin ve Güncel Sorusu “Ne Yapmalı?”

Türkiye 12 Eylül rejiminin dikışlerinin patladığı buna karşılık siyasi görevlerin giderek artan oranda burjuva liberalizmin sınırları içinde tarif edildiği bir dönemden geçiyor. Krizdeki rejimin artan baskısına rağmen Kürtlerin, işçilerin, kadınların muhalefet hareketleri yaygınlaşıp, kitleselleşiyor. Fakat kitle hareketindeki bu uyanışa ve arayışa karşın paradoksal olarak sol içindeki parçalanmışlık artıyor. Parçalanmışlıktan rahatsız olanlar ise siyasal iktidarı hedefleyen bir partiden ziyade en geniş toplumsal muhalefet bloğu arayışı içine giriyorlar. Sol içinde kimse Lenin’e saygıda kusur etmiyor ama Lenin’in devrimci partinin görevlerinin neler olduğu ve bu partinin nasıl yaratılacağı konusundaki tezleri hakkında derin bir sessizlik hüküm sürüyor. Kendi ‘üçüncü dönemimizi’ bir türlü tasfiye edemediğimiz topraklarımızda Lenin’in “Ne Yapmalı?”daki çağrısı hala geçerliliğini koruyor.

Açılış Oturumu ♦ Lenin ve Güncel Sorusu “Ne Yapmalı?”

Lars Lih: Şematik Lenin'den Erfurt Lenin'e

Ahmet Gül

Lenin'in 1902 tarihli “Ne Yapmalı?” eseri, komünist literatürde özel bir kopuşu temsil etmektedir. Bazı çevrelere göre Lenin'in bu kitapta öne sürdüğü fikirler komünist literatürün temel taşlarından sayılabilecek “öncü parti” modelinin tartışıldığı ve ileri sürüldüğü bir yapıtken, bazılarına göreyse Lenin'in işçi sınıfına beslediği güvensizliğin, siyasi çıkarıcılığın ve üst düzey iradeciliğin temsili olmuştur.

Bu tartışmalara nihai bir cevap bulmak adına Lars T. Lih Lenin'i “yeniden keşfetmek” iddiasıyla, çağdaş Rus ve Alman kaynaklarına dayanarak, Lenin'i yeniden okuma işine girişmiş ve her iki argümanın da temelsizliğini göstermeye çalışarak Lenin'in aslında kitlelere ne kadar iyimser baktığını, teorisinin temellerinin Alman Sosyal Demokrasi hareketine dayandığını kanıtlamaya çalışmıştır. Lars T. Lih araştırmalarına dönemin Sosyal Demokrasi hareketinde dönen tartışmalar ve Rus yer altı devrimci organizasyonların durumu çerçevesinde ele almaya, yani Lenin dönemi solunun zamana bağlı özel durumunu aydınlatmaya çalışarak başlıyor, bu tartışmaların temel alınmadığı takdirde Lenin'in “Ne Yapmalı?” eserinin anlaşılamayacağını, en iyi ihtimalle de eksik ya da yanlış anlaşılacağını savunuyor.

Bu çalışma, Marx, Bolşevizm, Sovyet tarihi gibi alanlarda yeni ve çarpıcı sorular ortaya atarak Lenin'in şematik ve indirgemeci yorumlarını eleştiriyor, sol literatüre uzun zamandır alamadığı yeni bir soluk imkanını sunuyor. Türkiye sol-sosyalist çevrelerde de bolca okunan ve tartışılan bir kaynak olan “Lenin'i Yeniden Keşfetmek” bu açılardan sol literatürde tartışılmaya değer temel bir kaynak durumundadır.

Benim amacım Lars T. Lih'in bu büyük eserinin eleştirel bir okumasını yapmaktır. Lenin'in de dediği gibi, “Ne Yapmalı?” üzerine dönen tartışmalar genellikle bu çalışmayı 1902 yılının tarihsel koşullarından ve partinin özgül ve geride kalmış döneminden kopararak ele almaktadırlar. Lars T. Lih bu temelden yola çıkarak Lenin'in yanlış, hatta ezberci bir kolaylıkla şematik bir şekilde algılandığını ispat etmek istemektedir. Benim iddiam o ki; Lars T. Lih tamamen metin bazlı bir “Ne Yapmalı?” okuması yaparak kaçmak istediği tuzağın bir öteki benzerine düşüyor. Lenin'i tamamen metinler üzerinden anlamaya çalışarak, onun fikirlerinin tarihsel tecrübelerle bağlı değişimini ve Bolşevik partinin oluşumunda örgütsel tecrübelerin önemini, yani diğer bir deyişle işin özünü göz ardı ediyor. Metin ve biçim üzerinden Lenin'i şematik bir çerçeveye oturtmaya çalışması, onun fikirlerinin özgül evrenselliğini ve zamanının ve mekanının şartlarının şekillendirdiği özgünlüğünü kaçırmasına neden oluyor. Buna bağlı olarak Lenin'i komünist literatürde özgün bir kopuşun fikir mimarı ve eylemcisi olarak değil, aslında düşmanı olduğu ve oportunist atfettiği Alman Sosyal Demokrasisi geleneğinin bir devamı, bir tür Rusya şubesi olarak görme hatasına düşüyor. Bu şekilde programatik ve metin temelli okumalar çerçevesinde çalışması bazı hayati sorulara da tatmin edici cevaplar vermekten aciz kalıyor. Neden Komünist Enternasyonal kurulmuştur? Neden Bolşeviklerle Alman Bağımsız Sosyal Demokratları arasında tüm çabalara rağmen kapatılmayan bir uçurum, hatta düşmanlık vardır? İkinci Enternasyonal ile Komünist Enternasyonal arasında örgütsel ve pratik anlamda ne gibi farklar vardır? Tüm bu sorunlar aslında tek bir soruya bile indirgenebilir; Lenin ile Kautsky arasındaki fark nedir? Parti görüşleri, kitleye bakışları, eylem ve devrim anlayışları nerelerde ayrışır? Lars T. Lih'in eseri sadece metinlere odaklandığından bu tür sorulara tatmin edici cevaplar verememekte, üstelik şematik ve programatik Lenin okuması ile Lenin'i kopuş yaşadığı ikinci enternasyonal çizgisine yeniden sokmaktadır.

Açılış Oturumu ♦ Lenin ve Güncel Sorusu “Ne Yapmalı?”

Herkes bir programı benimseyebilir, her parti kendisine eksiksiz bir komünist program hazırlayabilir. Program tabii ki önemlidir, fakat asıl hayati olan eylemlerdir, çünkü programların ve metinlerin hazırlanmasını sağlayacak olan tarihsel tecrübeler bu eylemlerden edinilen tecrübelerden damıtılarak yazılacaklardır. Bu bakımdan Lars T. Lih'in Lenin okumasının eleştirisi, özellikle Türkiye sol-sosyalist çevrelerde de bolca okunan ve referans gösterilen bir kitap olduğu da göz önünde bulundurulursa, hayati önem taşımaktadır. Benim amacım da, tabii ki elimden geldiğince, yukarıdaki tezlerimi açıklamak ve tartışmaya açmaktır.

Açılış Oturumu ♦ Lenin ve Güncel Sorusu “Ne Yapmalı?”

SSCB Kaynaklı Metin ve Lenin Eserlerinin Türkçe Çevirisinde Yaşanan Problemler ve Politik Sebeplerle Tahrifata Uğratılması Üzerine Bir İnceleme

(*Ne Yapmalı, Devlet ve Devrim, Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği, Ana, 1918 RSFSC Anayasası.*)

Fırat Sözeri

Yazınsal çeviriye yaklaşım konusundaki kuramsal çalışmalar Cicero’dan (*De oratere- Hatip Üzerine*) günümüze değin tartışılmaya devam etmektedir. Söz konusu alana ilişkin tartışmalar esasta ikiyaklaşım üzerinde şekillenmiştir. Kaynak metne sadık kalmayı savunan anlayış, yapılan çevirinin okura söz konusu metni okuma sürecinde, çeviri bir metin olduğu konusundaki bilincini canlı tutmayı, kaynak dildeki biçimsel ve anlamsal görüşleri ön planda tutmayı hedeflerken, amaç dile uygunluğu savunan görüşe göre ise söz konusu metnin çevrildiği dilin kültürel ve yapısal özellikleriyle tam bir uyumun içinde olmasını amaçlayarak okuyucuda özgün bir metin okuduğu duygusunu uyandırmayı amaçlamaktadır. Çeviri faaliyetlerinin yoğunlaştığı günümüzde, bu genel ayırım yerine, metnin niteliğine bağlı (teknik, edebi, dinsel, hukuksal vb.) çeviri eğilimlerinin de ön plana çıktığını görmekteyiz.

Çeviri faaliyetinin 20.yy’ın ikinci yarısından itibaren bağımsız bir disiplin halini almaya başlamasıyla birlikte belirli standartlar oluşmasına rağmen, Türkiye’de çeviri faaliyetleri hala büyük oranda çevirmenin ve piyasanın çıkarlarına bağlı olarak şekillenmektedir. Bu bağlamda söz konusu alana dair ön plana çıkan problemlerin başında, ticari çıkar sağlamak amaçlı yapılan *Türkçeden Türkçeye* çevirilerin olduğu görülmekte ve bunun söz konusu çeviri alanında ciddi oranları bulan çarpıtma ve intihale sebebiyet verdiği bilinmektedir. Konuya ilişkin Mehmet Şahin tarafından yapılan Çeviride İntihal başlıklı çalışmada *CopyCatch Investigator* programı kullanılarak Savaş ve Barış, Robinson Crusoe ve Madam Bovary adlı eserlerinin Türkçeye yapılmış olan, birçok farklı çevirisi incelenmiştir. Yapılan bu karşılaştırma neticesinde; Robinson Crusoe romanının 13 çevirisinden sadece 2 tanesinin özgün olduğu, geri kalan 11 tanesinin ise büyük oranda ya da tamamen çeviri intihali olduğu, Madam Bovary’nin 5 tanesi özgünken 33 tanesinin ise ciddi oranda intihal olduğu belirlenmiştir. Tolstoy’un Savaş ve Barış adlı kitabının çevirilerinde de benzer sonuçlara ulaşılmıştır.

Bu çalışmada çeviri problemleri birkaç başlık altında ele alınacaktır. İlk olarak Kaynak dili Rusça olan edebi klasik eserlerden yapılan çevirilerde iki dil arasındaki yapısal farklılıklardan kaynaklı olan ve kaynak dildeki dilsel ve anlamsal öğelerin amaç dilde karşılanmasının mümkün olmadığını savunan *çevrilemezlik savı* bağlamında ele alınabilecek problemler (ör: Maksim Gorki- Ana) incelenecektir. İkinci olarak ise orijinal dili Rusça olan eserlerin, İngilizce, Almanca, Fransızca gibi ikinci dillerden yapılan çevirinin çevirisi olarak ifade edilebilecek, çalışmalardan kaynaklanan problemler ele alınacaktır.

Çalışmanın üzerinde odaklanmayı amaçladığı esas konusu ise Rusçadan çevirisi yapılan politik eserlerde tahrifata sebep olan ya da doğrudan bunu amaçlayan çeviri faaliyetleridir. Bu bağlamda Lenin’in farklı yayın evlerinden yayımlanmış olan *Ne yapmalı, Devlet ve Devrim, Demokratik Devrimde Sosyal Demokrasinin İki Taktiği* gibi eserlerin Türkçe çevirileri ve Rusça orijinaliyle karşılaştırmaları yapılacaktır.

Çalışmada, 2017 yılında Doğu Kütüphanesi tarafından *Sovyetler Birliğinden Rusya Federasyonuna Sovyet Sosyalizminin Anayasaları(1918-1924-1936-1977-1993)* adıyla yayımlanan kitapta 1918 Anayasa’sının Rusça orijinal metniyle karşılaştırılması

Açılış Oturumu ♦ Lenin ve Güncel Sorusu “Ne Yapmalı?”

yoluyla, çeviride bilinçli tahrifat ve kavram kargaşası yaratılarak söz konusu metnin anlamının farkı bir yöne çekilmesi üzerinde de durulacaktır. Bu bağlamda kaynak metinde, *трудящихся*(emekçi, işçi) olarak kullanılan sözcüğün *çalışan* olarak çevrilmesi gibi sözcük düzeyindeki tahrifatlar dışında, anayasın özünü oluşturan 18. Madenin vb. çarpıtılması yoluyla kaynak metnin bir bütün olarak farklı bir anlamsal noktaya çekildiği de görülmektedir. Söz konusu madde de «Не трудящийся, да не ест!» olarak kullanılan slogan, Çalışmayan, yiyemez, emek yoksa ekmek de yok, Çalışmayana yemek yok, çalışmayan yemez, anlamlarına gelebilecekken “Yiyemeyen çalışmaz” biçiminde çevrilerek bambaşka bir anlam yaratılmıştır.

Çalışmanın sonuç bölümünde ise ilgili literatürde meydana gelen çeviri tahrifatlarının, dilsel ya da dil dışı sebepleri sınıflandırılarak, çözüm önerilerinde bulunmak amaçlanmaktadır.

Açılış Oturumu ♦ Lenin ve Güncel Sorusu “Ne Yapmalı?”

Ne Yapmalı'nın Çağrısı Yerel miydi Evrensel miydi?

Çağdaş Yazıcı

1902 Şubatı'nda yayınlanmasının ardından 116 yıl geçmiş olmasına rağmen Lenin'in “Ne Yapmalı?”sı bugün hem yönelttiği soru hem de verdiği cevap açısından hala hem başvuru, hem tartışılan bir mihenk taşı olmaya devam ediyor.

116 yıl önce özgürlük arayışında olanların otokrasiyi devirmek için, muazzam baskı koşullarında “ne yapmalı?” sorusunu sormaları ve buna devrimci-ihtilalci bir örgütün inşası yönünde bir yanıt vermiş olmaları neden tarihin ve tarihçilerin konusu olarak kalmamıştır? 116 yıl sonra bizimki gibi bambaşka bir coğrafyadaki azımsanmayacak insanın gündemine aynı soru neden tekrar tekrar girmektedir? Neden bu aynı soruya verilen ilk cevap tatmin edici gelmemiş, farklı yanıtlar aranmıştır? Bu, aynı ve belirleyici soruya zaman içerisinde verilen “farklı” yahut “orijinal” yanıtlar sonuç alıcı olmuş mudur?

Sorular çoğaltılabilir. Karaburun Bilim Kongresi'nin bu sene ana tema olarak işlediği bu temel soruya gösterilen farklı yaklaşımlar hala ayırım noktasıdır.

“Ne Yapmalı?” sorusunun kendisi tekrar popüler hale gelmiş olmasına rağmen, 1902'de kaleme alınan broşürdeki yanıt ve çağrıya aynı oranda rağbet edilmemesi bu ayırım noktalarından kaynaklanmaktadır.

Söz konusu Lenin'in “Ne Yapmalı?”sının ortaya koyduğu tezler olunca genel kanı tezlerin tarihsel olarak önemli; bununla birlikte yerel, ulusal ve yaşanan döneme ait olduğudur. Fakat bu kanı yanılıdır. Üstelik bu kanının yanılı olduğunu ilk gösterenler de yine “Ne Yapmalı?”daki çağrının gereğini yerine getiren Bolşevikler olmuştur.

Lenin, broşürü kaleme almasından hemen beş yıl sonra “Ne Yapmalı?”ya tekrar geri dönmüş, “12 Yıl Derlemesine Önsöz”de 1902'de ortaya konan tezlerin bir muhasebesini çıkarmıştır. Bu muhasebe 1905 Devrimi'nin ışığında, 1902'de söylenenlerin geçerliliği üzerine bir muhasebedir.

Fakat esas muhasebe I. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın patlak vermesi ve işçi sınıfının uluslararası örgütlenmesi II. Enternasyonal'in çöküşü sırasında açığa çıkmıştır. “Ne Yapmalı?”da olumlu bir model olarak tasvir edilen, bir bakıma örnek gösterilen Alman Sosyal Demokrat Partisi emperyalist paylaşım savaşında kendi burjuvazisi ve kendi devleti ile saf tutmuştur. İstisnaları bir kenara bırakırsak II. Enternasyonal'in ezici çoğunluğu, irili ufaklı pek çok parti ve örgüt de onları izlemiştir. Rolü netleşen, başını Alman Sosyal Demokrasisi'nin çektiği II. Enternasyonal'deki parti ve örgütler artık Bolşevikler açısından birlikte mücadele verilecek değil, karşısında mücadele edilmesi gereken siyasal akımlara dönüşmüştür. Bu mücadelenin sonucu olarak II. Enternasyonal'den kopuş ve yeni bir Enternasyonal'in kurulması gündeme gelmiştir. Bu durum “Ne Yapmalı?”da savunulan devrimci parti modelinin, uluslararası siyasal gelişmeler karşısında burjuvazinin dümen suyuna giren başka akımlar karşısında, sadece Rusya'da değil tüm dünyada benimsenmesi gerektiği konusunda görüşler ortaya çıkarmıştır. Bu tutum bu yönüyle 1902'de çağrısı yapılan devrimci partinin savunulması açısından bir süreklilik, bunun tek bir coğrafyaya dair özgün bir girişim olduğu yönündeki bilinçte ise köklü bir kopuş anlamına gelmektedir.

Nitekim bu köklü muhasebenin pratik sonucu III. Enternasyonal'de cisimleşmiştir. Kendini gevşek bir uluslararası örgütlenme olarak değil, kendisine bağlı seksiyonlar için bağlayıcı kararlar alan bir dünya devrimi partisi olarak konumlandıran Komünist Enternasyonal kendi bünyesine alacağı partiler için bugün “21 koşul” olarak bilinen kriterler şart koşmuştur. Bu kriterlere

Açılış Oturumu ♦ Lenin ve Güncel Sorusu “Ne Yapmalı?”

bakıldığında, bir takım özgünlükler taşıyacak olsalar bile, emperyalizm çağında devrimci görevlere soyunacak partilerin taşıması gerektiği düşünülen, hatta daha doğru ifade ile taşınması şart koşulan ortak özellikler görülür.

Söz konusu bu kriterler aslında Marx'ın kurucuları arasında bulunduğu Komünistler Birliği'nden I. Enternasyonal'e; işçi sınıfının başına çöken II. Enternasyonal'den 1905 ve 1917 Devrimleri sınavından geçen Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'ne kadar o ana dek kullanılan mücadele araçlarından miras dersler ışığında kolektif biçimde oluşturulmuştur. Ama "Ne Yapmalı?"da işaret edilen örgütlenme-parti modelinin başarısı şüphesiz tüm bu derslere damgasını vurmuştur.

Statik değil, zaman içinde evrilen bir örgütlenme modeli olarak Bolşevik Parti ve onu yaratan siyasal akım Bolşevizm, kuruluşuna ön ayak olduğu Komünist Enternasyonal'de bu dersleri dünya işçi sınıfına mal etmiştir. Bu dersler Komünist Enternasyonal'in kuruluş dönemindeki kongrelerine ve kongre belgelerine içkindir. Dolayısı ile "Ne Yapmalı?"yı kılavuz olarak benimseyip peşine düşenler de bugün güncel dair "ne yapmalı" sorusuna yanıt arayanlar da aradıkları cevaplar için, kullanılmaya kullanılmaya pas tutmuş, ama hala doğru yönü gösteren bir pusulaya başvurabilirler.

“Ne Yapmalı?”da işaret edilen parti; tarihteki yegane muzaffer proleter devrimi gerçekleştirip, tarihi tümüyle değiştirmiştir. Siyasal gelişmelerle sınıandıkça çıkarılan derslerin yerel yahut ulusal değil, tüm dünyada geçerli olan yönleri olduğu bilince çıkarılmıştır. Çünkü "burjuvazinin kendi suretinde bir dünya yarattığı" emperyalizm, aynı zamanda proleter devrimler ve ulusal kurtuluş mücadeleleri çağında "özgünlükler" değil benzerlikler galebe çalmaktadır.

"Ne Yapmalı?"nın tarihsel bir değeri olduğunu teslim edenler, genel olarak bunun güncel bir önem taşımadığı kanaatindedirler. Tarihi ve talihini değiştirmek isteyenlerin, bunun yapılabildiği en ileri tarihsel örnek ve aşılammış eşik olan Ekim Devrimi'ni gerçekleştirenlerden öğrenmeye bugün dahi ihtiyaçları vardır. "Ne Yapmalı?"nın çağrısı yerel ve ulusal değil evrensel; tarihsel olmakla birlikte tarihe karışıp giden değil, güncel bir mesajdır.

Açılış Oturumu ♦ Lenin ve Güncel Sorusu “Ne Yapmalı?”

Nereden Devam Edeceğiz?/Amaç-Araç Diyalektiği

Devrimci Hukukçular

20. yüzyılın sonuna doğru, sosyalist ülkeler kampının dağılışı, kuruluşu kadar, insanlık tarihini derinden etkiledi. Dünyanın üçte birinde, maddi zenginliğiyle, kıskanılacak kültürel düzeyi ve uzayı fethetme teknik donanımıyla egemenliğini onlarca yıl sürdürmüş komünizm, bir kez daha, 1848 öncesi gibi, bir hayalete mi dönüşmüştü yoksa?

Seattle’ın dünyaya mal ettiği “Başka bir dünya mümkün” umudu, Güney Amerika kıtasında hızla gerçeğe dönüştü. Sadece bir kaç yıl içinde Ekvator, Venezuela, Bolivya’da iktidar hedeflerine ulaşan, Arjantin, Şili’de ve daha pek çok yerde iktidarlara sarsan halk devrimleri, 21. yüzyıl devrimler çağının ilk büyük dalgasını başlattı. Yine de, henüz kıta ölçeğinde bir dalga. Fırtınanın dünya ölçeğine sıçraması için eksik bir kaç halka daha vardı ve 2010’un son günlerinde Tunus’ta başlayan devrim ve halk ayaklanmaları Mısır’a sıçradığında, yirmi yıldır tozlu raflarda unutulmuş devrim klasikleri yeniden masalara kondu. Fransızlar, ünlü Bastille meydanında devrimi tartışıyordu. İspanya ve Yunanistan’da “öfkeli” hareketi alanları zapt ediyordu, Londra’nın lüks mağazalarıyla dolu caddeleri günlerce ateşler içinde kalmıştı. Bu son derece verimli toprak, 2013’te bir Haziran sabahı, en güzel çiçeklerinden birine can verdi İstanbul’un ortasında, Gezi Parkında, bir ayaklanma yaşanıyor. Ülke çapında on milyondan fazla emekçi, sonraki yılları baştan sona kırmızı bir şeritle belirleyen o sloganı atıyordu.

“Bu daha başlangıç, mücadeleye devam!”

...

“Dehşet verici bir çelişkiydi” diye başlıyor sözlerine Tunus öğrenci liderlerinden Malek Sghiri “...varlığımızın en küçük zerresinde bile yaşadığımız bir çelişki size yaşadığımızı söyledikleri hayatla, gerçekten yaşadığımız hayat arasındaki çatışma! Tv ekranlarındaki ve resmi duyurulardaki Tunus’la sıkış tepiş ulaşım araçlarının, toz toprak içindeki kentlerin, adam kayırmanın ve polis baskısının Tunus’u; iyice tepemize binen yalancıların kafalarından uydurdukları cömert Tunus’la, her sabah şafağın sökmelerini hayal ederken acılarını avuçlarında taşıdığımız hüzünlü Tunus arasındaki çatışma...” (Devrimleri Yazmak; Al-Rubaidi, Cassel ve Rudenek; sf. 23-24) Çıldırma işten bile değildi. Tunus’ta yaşamak O’na bu duyguyu veriyordu, bölünmüş bir kişiliğin erken belirtilerinin tüm Tunuslular için geçerli olduğunu düşünüyordu.

Kahire’yi terketmeye hazırlanırken, biri soracak olsa, bir daha asla geri dönmeyeceğini söyleyeceğinden öylesine emindi. Yasimen El – Rashidi; çöküşün, kaybın ve geri dönülmezlik duygusunun uzağında yaşamak istiyordu artık. Çöküşün bütün belirtilerini görebildiği ülkesini böyle tanımlıyordu. “... pespaye bir yoksulluk, pespaye bir çaresizlik. Çaresizlik Mısırlıların ruhuna öylesine derin biçimde işlenmişti ki, yıllar içinde kentin havasında bile elle tutulur hale gelen bir uyuşukluğa dönüşmüştü. Nereye bakarsan bak, gittikçe daha derine batan, atıl bir halktı bu. Sonunda kendimi kayıtsız, tedirgin, amaçsız yalpalarken buldum: hem bu kentin hikayesi, hem de kendi benliğimin yükü omuzlarıma çökmüştü. Hatırlıyorum da, bir zamanlar bir arkadaş Kahire’den söz ederken, ‘ölmeye karar veren biri nasıl olursa, öyle’ demişti.” (Age, sf. 61-62)

Geçtiğimiz yüzyılın devrimci patlamalarından günümüzü ayıran pek çok yönün yanı sıra, bunların artık tüm dünya çapında yaşanması, özellikle vurgulanmaya değerdir.

Açılış Oturumu ♦ Lenin ve Güncel Sorusu “Ne Yapmalı?”

20.yüzyılın devrimleri öncelikle emperyalist-kapitalist sistemin en zayıf halkalarında olgunlaşmaktaydı. Çoğu kez bir savaş, bir yabancı ordu işgali, bir darbe, ya da iç pazarları hallaç pamuğuna çeviren ekonomik yıkımlar veya uzun tarihi köklere sahip ve artık kangrenleşmiş siyasal sorunlar devrimleri tetikleyen unsurlardı. Dünya çapında işleyen dinamiklere dolaylı, ama iç dinamiklere doğrudan yaslanan 20. yüzyıl devrimleri,yarattığı etkiyi süreklileştiremedi, dünya çapına yayamadı. Yeni Evre'nin devrimleri ise, yalnızca en zayıf halkaları değil, ama aynı anda, emperyalist merkezleri de etkisi altına alıyor. ABD proletaryası,Mısırlı devrimci sınıfları örnek alıyor, onlar ise Avrupa'ya örnek oluyor; bu zincire hemen Latinler ekleniyor; şu veya bu kıtaya sıkışıp kalmadan dalgalar halinde dünyayı gezen bir devrimler çağı yaşıyoruz.

Amaç/araç diyalektiği çerçevesinde Gezi, Kobane, Mısır, Tunus vb. yakın tarih deneyimleri ve bu deneyimler üzerinden örgütlenme sorununun, yeni evrenin araçlarının ele alınması ve bugünün örgütlenmesinin, 1. Enternasyonel ve Leninist Parti'den yeni partiye- deneyimler ışığında parti yapısı ve özelliklerinin tartışılmasının, " Yeni Evre " açısından can alıcı olduğu bir gerçek.

A1 Oturumu ♦ Ortadoğu ve Kuzey Afrika: “Heybetli Küller” Coğrafyası

Tunus'ta En-Nahda'nın İdeolojik Dönüşümü: Siyasal İslamcılardan Müslüman Demokratlara

Özge Özkoç

2010 yılının Aralık ayında Tunus'ta başlayarak Arap dünyasının büyük bir kısmında etkisini hissettiren kitlesel protestolar, bölgedeki otoriter rejimlerin birçoğunun meşruiyetlerinin sarsılmasına ve dahası ayaklanmaların baş gösterdiği ülkelerin önemli bir siyasal dönüşüm içerisine girmelerine yol açtı. Arap isyanlarının yarattığı ve hala içinde bulunduğumuz süreçte, Eski Rejimlerin ya tasfiye edildiği ya da meşruiyet krizine girdiği Tunus, Mısır, Libya, Suriye, Yemen ve Bahreyn gibi bölge ülkelerinin her biri ise, kendi içsel dinamiklerinin de etkisiyle farklı birer siyasal dönüşüm süreci deneyimlediler. Örneğin, Mısır “Devrimi” 3 Temmuz 2013'te ordunun yönetime el koymasıyla büyük bir darbe alırken, Suriye uluslararası ve bölgesel aktörlerin dahil olduğu bir vekalet savaşına sürüklendi; Libya uluslararası müdahalenin ertesinde ortaya çıkan parçalı bir egemenlik siyasetine evrildi; Yemen ve Bahreyn gibi Körfez ülkeleri ise temelde ABD destekli Körfez İşbirliği Konseyi tarafından gerçekleştirilen askeri müdahaleye maruz kaldılar.

Yukarıdaki örneklerden farklı olarak Tunus ise, Ekim 2011'de gerçekleştirilen ilk demokratik seçimlerden birinci parti olarak çıkan en-Nahda'nın büyük ortak olduğu bir koalisyon hükümeti ile kendine has bir “demokrasiye geçiş süreci” deneyimlemeye başladı. 2011 ve 2014 yılları arasında patlak veren siyasal kriz(ler) ve Selefi cihatçı hareketlerin ülkede gerçekleştirdikleri terör eylemlerinin ardından, anayasanın hazırlanmasıyla birlikte 2014'te yapılan parlamento seçimlerinden ise En-Nahda ikinci parti olarak çıktı. Seçimin ardından, en-Nahda ile Eski Rejim unsurlarının da içinde yer aldığı ve ülkedeki farklı kesimleri bir araya getiren seküler bir siyasal partinin (Nida Tunus) uzlaşısı gündeme geldi. Tunus, ayaklanmaların dönüşüm sürecini başlattığı diğer Arap ülkelerinden farklı olarak, demokratik seçimlerin işlediği, yeni bir anayasanın hazırlanabildiği, geçmişteki insan hakları ihlalleriyle yüzleşebilmek için Hakikat ve Haysiyet Komisyonu kurularak geçiş dönemi adaleti temelinde işleyen bir yapının ortaya çıktığı, İslami hareket en-Nahda ile sekülerler arasında kutuplaşma siyaseti yerine bir uzlaşma zemininin doğduğu yegane örnek olarak karşımızda durmaktadır. İşte bu çalışma, en-Nahda'nın söz konusu geçiş dönemindeki rolüne ve geçirdiği ideolojik dönüşüme odaklanmaktadır. Nitekim, Mayıs 2016'da gerçekleştirilen 10. Kongre'de, parti ideolojisinin artık siyasal İslamcılıkla tanımlanamayacağı, bunun yerine “Müslüman demokratlar” kavramının kullanılacağına altı çizilmiş ve Parti'nin seküler ilkeler temelinde siyaset yürüteceği vurgulanmıştır. Dolayısıyla, bu çalışma, hareketin 1970'lerdeki kuruluşundan 2016'ya olan süreçteki ideolojik dönüşümünün tarihsel bir analizini yapmayı hedeflemektedir. Mayıs 2016'da En-Nahda ve partinin liderliğini yürüten Gannuşi tarafından altı ısrarla çizilen “İslamcılık'tan vazgeçiş” temasının konjonktürel bir pragmatizmden mi yoksa uluslararası, bölge ve ülke siyasetinin geçirdiği dönüşümden mi kaynaklandığı tartışmaya açılacaktır. Bunu yaparken, aslında söz konusu ideolojik dönüşümünün kökenlerinin 1990'larda yattığı ve özellikle Gannuşi'nin şekillendirdiği demokrasi anlayışının bölgedeki diğer İslami hareketlerden nasıl ve ne ölçüde farklılaştığı üzerinde durulacaktır.

İlk olarak, en-Nahda'yı ortaya çıkaran siyasal, ekonomik ve toplumsal yapıya değinilecektir. Bunu yaparken, 1956'da Tunus'un bağımsızlığını kazanmasından sonra, 1956-1987 yılları arasında devlet başkanlığını yürüten Habib Burgiba döneminde, ülkede nasıl bir siyasal ve ekonomik yapılanmaya gidildiği ve bu yapılanmanın toplumsal alandaki etkileri ele alınacak ve dolayısıyla İslami bir karşı çıkış olarak en-Nahda'nın kuruluşuna ve ideolojik kökenlerine odaklanılacaktır. İkinci olarak, Zeynel Abidin Bin

A1 Oturumu ♦ Ortadoğu ve Kuzey Afrika: “Heybetli Küller” Coğrafyası

Ali döneminde (1987-2011), ülkesel ve bölgesel konjonktürün etkisiyle en-Nahda ile hükümet arasında zaman zaman ortaya çıkan uzlaşı siyaseti ve 1990’lardan itibaren de devletin İslami hareketlere karşı yürüttüğü baskı politikası ele alınacaktır. Bu sürecin en-Nahda’nın ideolojik dönüşümünü tetikleyip tetiklemediği, özellikle uzun yıllardır hareketin liderliğini yürüten Raşid Gannuşı tarafından kaleme alınmış eserler temel alınarak, tartişılacaktır. Son olarak ise, Tunus “devrimi”nin ertesinde en-Nahda’nın ülkede yürüttüğü siyaset ile özellikle 2011-2016 yılları arasındaki sosyo-ekonomik krizlerin etkisiyle Şekillenen politik hamlelerine ve ideolojik kaymalarına odaklanılacaktır. Söz konusu dönemde, ülkede Selef  cihat i örgütlerin giriştiği Şiddet eylemleri, seküler muhalefetin tek bir çatı altında bir araya gelerek yükselişe geçmesi ve ekonomik istikrarsızlık gibi önemli gelişmelerin Parti’nin ideolojik dönüşümü üzerindeki etkisi tartişmaya açılacaktır. Bu i  dinamiklerin yanı sıra, Mısır’da Müslüman Kardeşlerin ordu eliyle tasfiye edildiği 3 Temmuz 2013 darbesi başta olmak üzere, ülkeyi etkileme ihtimali bulunan bölgesel gelişmelere de yer verilecek ve söz konusu gelişmelerin en-Nahda’nın yürüttüğü siyasetin dönüşümünde bir etkisi olup olmadığı ele alınacaktır.

A2 Oturumu ♦ Krizin eşiğinde Soma muhasebesinden bir kesit: “Ne Yapmamalı?”

Soma’da Sosyal Mücadele ve Sonuçları

Kamil Kartal

Soma’da 13 MAYIS Öncesi ve sonrası ne değişti. Bu konuda sayfalar dolusu tespit yapılabilir. Herkes bu süreci kendi gözlemleri açısından değerlendirebilir. Ben özetleyerek 5. başlık altında bir değerlendirmede bulunmaya çalışacağım.

Siyasal iktidar açısından

Sermaye açısından

Maden işçileri açısından

Katledilen madenci aileleri açısından

Toplumsal muhalefet açısından

Siyasal İktidar açısından;

Uluslar arası sermayenin direktifleri doğrultusunda Türkiye’de 2023 yılına kadar 100 bin Megavat elektrik enerjisi üretiminin sağlanması planlanıyor. Planlara göre elektrik enerjisinin yüzde 25’i Türkiye’de 10 civarında belirli kömür havzası içinde ön plana çıkan Afşin-Elbistan, Yatağan-Kemerköy-Yeniköy, Kütahya- Gediz ve Soma-Kınık havzalardan sağlanacak.

Uluslararası sermayenin Türkiye hükümeti ile yaptığı anlaşmasına göre doğal kaynakların öncülmesi olarak kömüre dayalı enerji üretimi planlanan bu yerlerde maden sahalarının ve üretim ilişkilerinin yeniden düzenlenmesini amaçlıyor. Soma ve Kınık havzası’da buna göre dizayn ediliyor.

Somada kömür üretiminin 100 yıla dayanan bir geçmişi var fakat son 15 yılda Madenlere yönelik üretim ilişkilerinin yeniden düzenlenerek klasik üretim yerine Mekanizasyona dayalı üretim tekniklerinin uygulanmaya başlandığı aşında tamamlandığı bir sürece tanıklık ediyoruz tanık oluyoruz. Sorunlu olun irili ufaklı maden ocakları kapatıldı ve Bugün Soma’da Uluslar arası tekellerle ortak devasa maden ocakları faaliyete başladı 15 mayısta yeni bir ihale daha yapılacak 2 sıfır maden sahası ve Soma kömürleri A.Ş nin işlettiği madende dahil lisans devri şeklinde sermayeye sunulacak Bugün Somada 3 ünitesi olan 999 vwt bir termik santrali var birde Kolin şirketinin 560 vwtKayrakaltı köyünde yaptığı termik var ama yanına 4 termik santral daha eklenmek isteniyor. Biri belli oldu Polyak AŞ. Kınık elmaderedetürkiyenin en büyük Madenini işletmeye açıyor yanına 1200 vwt termik hediye Şimdilik planlarda görülen bu... Belki 6-7 olacak. Bu çerçevede bakıldığında yeni maden sahalarının açılması zorunlu... yani özetlersek Siyasal iktidar uluslar arası sermayenin enerji politikalarını kendi enerji politikalarıyla ortaklaştırarak 2023 enerji üretimi planlamalarına uygun olarak yürütüyor. 2002 yılı Tütün Yasası’nın çıktığı, önemli tütün üretim merkezleri olan Soma, Kırkağaç, Akhisar, Kınık ve Savaştepe’de hızla tütün üretiminden vazgeçen üreticilerin madenlere mahkum edileceği bir döneme denk düşüyordu.13 Mayıs katliamı aşında bu sürecin Siyasal iktidar açısından daha koordineli bir şekilde yürütmesinde önünü açmış oldu, eksiklik ve yanlışlıklarını da görerek yeniden yasal düzenlemeler yapmasına fırsat verdi. Maden kanunu çed süreçleri İş sağlığı ve güvenliği yasalarında değişikliklere gidildi

Sermaye açısından

A2 Oturumu ♦ Krizin eşiğinde Soma muhasebesinden bir kesit: “Ne Yapmamalı?”

Sermaye son birkaç yılda Siyasal iktidarın gücünü de arkasına alarak acele kamulaştırma yöntemiyle kendilerine sunulan olanaklarla (Devlet Maden sahalarını kamulaştırdıktan sonra bu alanları şirketlere devrediyor. Eskiden kendi uhdesinde olan madenleri Soma kömürlerinde olduğu gibi rödevans sistemiyle değil doğrudan lisans devirleri olarak gerçekleştiriliyor.)

Kamulaştırıldıktan sonra şirketlere devredilen bölgelerden bir tanesi Cengiz Kolin'in etkin olduğu içine Yırca'yı da alan bölge idi. bu kamulaştırma mahkeme kararı ile iptal edildi Santral yapımı Kayrakaltı köyüne kaydırıldı. Burada şirket direkt tapu kaydıyla arazileri satın aldı İkincisi Eynez bölgesi. Bu bölgede İmbat ve Demir eksport maden şirketleri var bunlara da yeni saha tahsisleri yapılıyor. . Aslında bir 3'üncü bir bölge daha var, bir kısmı Soma bir kısmı Kınık'ta kalan Elmadere ve çevresi. Bu bölgede 2018 yılından itibaren yılda 10 milyon ton kömür çıkartacak ve 1200 Wvat termik santral inşaatına başlayan Polyak enerji var. Siyasal iktidarın desteği ve politikaları çerçevesinde süratle Almanya ve Polonya dan kapatılan madenlerin devasa makinelerini(şilt leri) revizyondan geçirip Üretimlerini tam mekanizasyonlara çeviriyorlar.

Pazar sorunu olmayan maden şirketlerinin çıkardığı kömürün toplamı devlet tarafından satın alınıyor, bir kısmı Soma elektrik santraline veriliyor, çok önemli kısmı ise Her yıl Bakanlar Kurulu Kararı ile bedeli Hazinece karşılanan sosyal yardımlar çerçevesinde halka bedava dağıtılıyor.

Ayrıca Maden şirketleri çeşitli teşvikler alıyor ve yatırımlarının önemli bir bölümü devlet tarafından karşılanıyor , işçi maliyetlerinin nerdeyse yarısı devlet tarafından karşılanıyor.

Yani 13 Mayıs 2014 Soma katliamı sonrası Sermaye daha da büyüdü daha fazla üretim daha fazla kar etme de sınırlar nerdeyse kaldırıldı.

Maden işçileri açısından;

Devletin tarımdan çekilmesi, tarımın şirketleştirilmesi sonucu Soma ve Kınık havzasında küçük çiftçiler topraklarını kaybediyor. Toprakların çok önemli bir bölümü uluslararası konserve vb. şirketlerinin, eline geçmiş durumda. Üretimlerine zorluklara rağmen devam eden küçük çiftçiler ise konserve şirketlerine sözleşmeli üreticilikle bağlanmış, kendi topraklarında işçileşmiş durumda. Topraklarından koparılanların büyük bölümü madenlerde çalışmak zorunda kalıyor. Özelleştirme uygulamaları ile yer altı madenleri (redevars, lisans devri vs) özel Maden şirketlerine devredildi. yeni Maden sahaları lisans devirleri ile büyük şirketlere verildi. Ülkenin neredeyse her yanından genç işsiz işçi kitleleri “ dayı başı” organizeleri ile somaya getirilmeye çalışılıyor, yoksullaştırılmış kitleler açısından madene girmek demek sigortalı çalışmak, aileleri açısından da sosyal güvence altına alınmak demektir. Ama aynı zamanda iktidar partisinin oy depoları haline getirilmek demektir.

Maden patronları yeni maden sahalarının kendilerine tahsis edilmesi için her seçim dönemi siyasi iktidarın bir organı olarak çalışmak zorunda bırakılmaktadır.

13 mayıs katliamından sonra ortaya çıkan infiali bastırmaya yönelik , önce Üretimi durdurulan madenlerde çalışanların maaşlarını 6 ay çift maaş olarak ödeyerek gelişen tepkileri ortadan kaldırdılar, sonrada Yer altı Maden işletmelerinde çalışan işçilerin maaşlarını 2 asgari ücrete çektiler , (1aşgari ücret devlet tarafından verilmektedir) çalışma saatleri 37.5 saate indirildi hafta tatilleri 2 güne çıkartıldı. Katledilen madenci ailelerine Toplanan yardımlardan AFAD üzerinden bir miktar para yardımı yapıldı, evler verecekleri vadinde bulunuldu, ölüm aylıkları ve emekli maaşları bağlandı. İnfialin önu alınmca katliamın 6 ayında

A2 Oturumu ♦ Krizin eşiğinde Soma muhasebesinden bir kesit: “Ne Yapmamalı?”

3000 yakın maden işçisi kapının önüne koyularak açlıkla terbiye edilmeye başlandı. Yeniden işe girmek için akp ye üye olmaları yönünde baskılar geliştirildi. Sonuçta başarılı da oldular.

Katledilen madenci aileleri açısından;

Somada 13 Mayıs Katliamının ardından içine kapanan aileler iktidarın ve onun yönlendirdiği tarikatların baskısı altına alındılar. Katliam sonrası somada rehabilitasyon çalışmaları yapmak üzere bazı demokratik kuruluşlar çalışmaya başladı , Türk psikolog lar derneğinden psikolog arkadaşların yoğun çalışmaları sonucu bazı ailelerle görüşme olanakları yaratıldı. SHD olarak bir belgesel çalışması yapmak amacıyla (*Son Nefes* belgeseli) çok sayıda aile ile temas kuruldu bu belgesel çalışması aynı zamanda ailelerin bir araya gelmesinde de önemli bir işlev gördü. Hemen ardından SHD, Türk psikolog lar Derneği ve Ev Eksen çalışanlar sendikası ile birlikte yapılan kadın atölye çalışmaları ailelerin bir araya gelmesini ve sokağa çıkmasını sağladı, yaklaşık 11 ay sonra başlayacak olan Akhisar mahkeme süreçleri de Ailelerin mücadelesini açığa çıkartarak Soma da önemli bir muhalefet dinamiği haline getirdi.

Bu dinamik bugün çeşitli manipülasyonlarla dağıtılmaya çalışılıyor. Örneğin ailelere bağımsız bir dernek kurdurarak, demokratik güçlerle bağıni koparmak ve onların mücadelesinin içini boşaltmak gibi. Ailelerin önemli bir bölümü Somadan ayrılmış memleketlerine gitmiş ,Katledilen madenci eşlerinin çok önemli bir bölümü Devlet işyerlerine yerleştirilmiş durumda , ayrıca Tazminat davalarının sonuçlanmaya başladığı ve çeşitli provakatif söylemlerin yaygınlaştığı bir döneme girmiş görünüyoruz.

Soma Katliam davası ve sonuçları ayrıca tartışılmalıdır

Toplumsal muhalefet açısından

Somada Nerdeyse bütün ekonomi politik Madenler üzerinden dönmektedir

Toplumsal dinamikler de bundan birinci derecede etkilenmektedirler.

Doğaldır ki toplumsal Muhalefet güçleri de pozisyonlarını bu güç dengeleri içersinde konumlandırmaktadır.

İstisnai birkaç muhalefet dışında bir güçten bahsetmek mümkün değildir

DİPNOT:

Akhisar Ağır ceza mahkemesinde Katliam davası sürmektedir. 27 haziranda duruşmalar devam edecektir.

Soma kömürleri A.Ş den işten atılan Maden işçilerinin kıdem ve ihbar tazminatları yargı kararlarına rağmen 3-5 yıldır ödenmemektedir.

Sarı Sendika, Sermaye ve Siyaset üçgeni sömürü sistemini vahşice sürdürmektedir.

Soma'da faaliyet yürüten ve tam mekanizasyon üretim yapan firmalar: İmbat A.Ş., Demir Export, Soma Kömürleri A.Ş Yarı Mekanizasyon (15 Mayıs'ta ihaleye yeniden çıkıyor, Polyak Enerji Türkiyenin en büyük maden ocağı 2019 da tam mekanizasyon olarak üretime başlıyor.

Geçtiğimiz ay Soma Kınık havzasında 350 milyon ton kömür REZERVLI saha 3 şirkete lisans devri usulü ile ihalesi yapıldı.

B2 Oturumu ♦ Dünya Ne Yapmakta? “Kendiliğindenlik Önünde Eğilme”

Sağ Popülizme Karşı Ne Yapmalı?

Levent Odabaşı - Aybars Yanık

İçinde bulunduğumuz dönemin otoriter yönetimlerini tanımlamada ve bu yönetimlerin ne tür yöntemlerle iktidarı ele geçirdiğini açıklamada son zamanlarda sıklıkla kullanılan popülizm kavramı bir süre daha gündemden düşmeyecek gibi gözükmektedir. Küresel düzeyde yönetime talip olan “popülist liderlerin” sayısında yaşanan artış da bu iddiayı bir ölçüde kanıtlar niteliktedir. Kaldı ki ABD’de Trump, Hindistan’da Modi, Rusya’da Putin ve Türkiye’de Erdoğan iktidarı için kullanılan bu sihirli kelime her ne kadar bu yönetimlerle ilgili hemen her şeyi açıklamasa da önemli bir gerçeği gözler önüne sermektedir. Bu, küresel düzeyde otoriter sağ bir yönetim kitlelerce arzalandığı gerçeğinden başkası değildir. Özel bir eklemleme (artikülasyon) biçimi olarak kabul edilebilecek olan popülizmin bir taraftan neo-liberal hegemonya projesinin sürdürülmesine hizmet ederken diğer yandan da geniş kitlelerin rızasının alınmasında nasıl bir rol oynadığına bakılması tüm bu sağ otoriter yönetimlerin ortaklaştığı noktayı görmek açısından önem arz etmektedir. Bu noktada sorulması gereken soru şudur: sermaye sınıfının iktidarının pekiştirilmesinde önemli rol oynayan popülistlerin yaptıkları çağrılardayoksullar, eşit olmayanlar, işsizler, ayrımcılığa uğrayanlar nasıl olup da kendi isteklerinin yankısını duymakta, kendi sahici özlemlerini görmektedir? Bu sorunun cevabı kuşku yoktur ki popülizm için yapılan “temsili siyaset düşmanı, çoğulculuk karşıtı, aşırı bir kriz duygusuna verilen güçlü bir cevap, popülistlerin kendilerini benimsedikleri cemaatin bağrındaki idealleştirilmiş bir anayurt ile özdeşleştiriyor oldukları” şeklindeki tanımlamaların ötesinde başka bir noktaya daha işaret etmektedir. Tüm bu tanımlamaların popülizmin belli bir karakteristiğine vurgu yaptığına elbette ki şüphe yoktur. Bu nedenle bu çalışmada öncelikle üzerinde az ya da çok uzlaşılan popülizm tanımlamalarına değinilecek; bunun ardından burada esas olarak tartışmaya açılması planlanan meseleye gelinerek, farklı ülkelerdeki popülist liderlerin ve hareketlerin geniş kesimlerin ortak duygusu etrafında kapitalist iktidar bloğunun nasıl birleştirdiğinden bahsedilecektir. Bu girişimde Ernesto Laclau’nun popülizm olarak adlandırdığı “siyasal eklemleme biçimi” meselesi üzerinde önemle durulacaktır. Bu temelden hareketle çalışmanın sonunda sağ popülizme hangi pratiklerle karşı konulabileceği, solun bu eklemleme biçimini nasıl tersine çevirebileceği, hangi tikel talebin kendi varlığını diğer tüm taleplerin toplamı olarak ortaya koyarak bu eklemlemeyi gerçekleştirebileceği tartışılacaktır.

B2 Oturumu ♦ Dünya Ne Yapmakta? “Kendiliğindenlik Önünde Eğilme”

Barselona’da Ortaklaşma Pratikleri: İşgal Evleri, Kooperatifler ve Ateneular

Diyar Saraçoğlu

Son zamanlarda iyice yükselen bağımsızlık mücadelesi ve karşılaştığı yoğun baskılarla daha sık gündemimize gelen Katalonya’nın ekonomik ve siyasi merkezi Barselona, geçmişten gelen ekonomik, siyasal ve toplumsal dinamikleri nedeniyle birçok ortaklaşma ve dayanışma pratiğine de ev sahipliği yapıyor.

Kuşkusuz kökleri daha eskide olmakla birlikte bu pratiklerin özellikle 1800’lerin Barselona’sından köklendiğini söylemek mümkün. İber yarımadasının önemli bir liman kenti olan Barselona’da 1833’te ilk buhar makineli fabrika kurulur ve ardı ardına sanayileşme adımları atılır. Coğrafyanın kendi işçi sınıfını yarattığı bu dönem bir yandan İngiltere’deki gibi işçi kooperatiflerine tanıklık ederken öte yandan da devletten alınamayan sosyal, kültürel desteklerin giderilmesi için öz örgütlü yeni sosyal merkezlerin (ateneular) oluşumunu da tetikler. Bu dönemde anarşist eğitimci Francesc Ferrer i Guàrdia’nın Escuela Moderna’sı (Modern Okul) da işçi sınıfının çocuklarına eğitim verirken yeni bir pedagojik yaklaşım geliştirir.

Tüm bu oluşumlar ve birçok yeni pratik 1931-1939 yıllarında İspanya’da var olan İkinci Cumhuriyet döneminde iyice serpilip gelişir. Özellikle Katalonya anarşist deneyimlere tanıklık eder. Ancak ardından gelen faşist Franco diktatörlüğü döneminde birçok oluşum kapatılır ve baskı koşulları oldukça artar. 1976’da Franco’nun ölümünün ardından ise bölgesel özerkliklerin kazanılmasının yanı sıra bu eski “damar” da yeni biçimlerde hayata geçme fırsatı bulur. Avrupa’da yükselen işgal evi hareketinin bir parçası olarak işgal evi hareketi (Okupa) Barselona’da canlanır, farklı türlerde çok sayıda kooperatif açılır ve ateneular tekrar varlık bulur.

90’ların sonunda yükselen küreselleşme karşıtı hareket, Barselona’da da sokaklara çıkar ve 2000’lere geçerken Barselona’daki protestolarla birlikte bu ortaklaşma zeminleri de iyice güçlenir. Son yıllara geldiğimizde ise 2008 Ekonomik Krizi’nin pek çok iş kolunda işsizliğe neden olması ve güvencesizliği derinleştirmesiyle birlikte özellikle genç işsizliğinde büyük artışlar görülür ve barınma sorununun yakıcılığı da artar. Hatırladığımız üzere krizin ardından patlak veren, “akdeniz havzası yangını” olarak da adlandırılan protesto dalgası İspanya’ya da ulaşmış ve şehirlerin ana meydanlarının uzunca bir süre işgal altında tutulduğu 15-M (15 Mayıs) adı verilen hareketi doğurmuştu. Hareket bir süre sonra inişe geçmiş olsa da geride bıraktığı meclisler (assembly) ve yarattığı yeni siyasal oluşumlar (Örn. Podemos, Barcelona en Comú) ile siyaset ve katılım kültüründe değişimler olmuştu. Ayrıca halihazırda geçmişten gelen bu ortaklaşma pratikleri (işgal evleri, ateneular ve kooperatifler) meydan işgallerinin ve meclislerin inişe geçmesiyle birlikte “enerji”, kültür ve fikirlerin cisimleştiği, soğrulduğu yerler haline gelmişler.

Çalışmamda ağırlıklı Barselona’da yaptığım görüşmeler ve izlenimlerden hareketle benzer oluşumları kendi coğrafyamızda da yaratabilir miyiz sorularına yanıt aramaya çalışacağım.

B2 Oturumu ♦ Dünya Ne Yapmakta? “Kendiliğindenlik Önünde Eğilme”

Dünya genelinde yükselen kadın hareketi ve kadın kurtuluş mücadelesinde yeni bir durak; Enternasyonal Kadın Grevleri

Meral Çınar - Arzu Küçük

Emperyalizmin girdiği hegemonya krizi, kapitalist ekonominin derinleşerek devam eden krizi, doğanın içerisinde bulunduğu ekolojik kriz ve bu krizlerin yarattığı alt kriz dinamikleriyle birlikte dünya, çok yönlü bir yapısal krizin içerisinde.

Bu yapısal krizin farklı biçimlerde ve/fakat sürekli olarak tetiklediği erkek egemenliği, 21. yüzyılda kadınlar için yıkıcı boyutlara ulaşıyor. Çünkü Ataerkil Kapitalizm, içerisinde bulunduğu krizlerin açığa çıkardığı yeni/yinelenen ezme/ezilme biçimleri ile kadınlar üzerinde kurduğu tahakkümünü giderek derinleştiriyor.

En basit haliyle, kadının görünmeyen ev içi emeği (emeğin yeniden üretimini de kapsayan ev içi bakım emeği), ücretli işçi emeği, cinselliği, cinsel yönelimi, bedeni, akli erkek egemenliği tarafından kuşatılmak isteniyor.

Görünmeyen ev içi emeği fonksiyonel olarak genişletilirken, “parça başı işçilik” gibi her evi birer atölyeye dönüştüren yeni sektörel yönelimler kadın emeği üzerinden kendini var ediyor.

Neoliberal uygulamalar ücretli kadın emeğini kısılcasına alıyor, güvencesizlik, esnek çalışma koşulları, ucuz işçilik, eşitsiz ücret uygulamaları kadın emeğinin görünmez bir parçası haline geliyor.

Kadının “ikincil” toplumsal konumu, Ataerkil Kapitalizmde ana iş gücü olan erkeğin “yedeği” olması durumunu meşrulaştıran temeldir. Yedek iş gücüne biçilen roller ise yukarıda da bahsettiğimiz gibi kadın emeği üzerindeki tahakkümün hangi boyutlarda olduğunu açıklayıcı nitelikte.

Cinselliğimize, bedenimize, duygularımıza ve düşüncelerimize, cinsel yönelimlerimize yönelik baskılar ve belirlenimler ise kadın cinayetleri, taciz, yenilenen ve yinelenen şiddet biçimleri, yasaklar ve manipülasyonlarla sistematikleştiriliyor.

Bu kuşatma sistematikleşip artarken öte yandan kadınların özgürlük arayışları da giderek daha fazla kadınla etkileşim halinde bütün dünyaya hızla yayılıyor. Kendini yeni dönemin yeni karakteriyle gözler önüne seren kadın kurtuluş mücadelesi, neşenin, coşkunun, cesaretin, dayanışmanın hakim olduğu bu dönemin en hareketli devrimci dinamiği olarak öne çıkıyor.

Yakın tarihimizdebelki de ilk defa bu denli güçlü ve sürekli yenilenen direniş biçimleri, bu dönemin kendi özgünlüğü içerisinde açığa çıkıyor: Tüm dünyaya yayılan kadın grevleri, uluslararası kadın dayanışmasıyla görünür olan sonra eylem birlikteliğine de (Kadın Grevleri) dönüşen enternasyonal duruş gibi...

Bu öyle bir dönem ki; kadınların yok sayılmış, üstü örtülmüş, tozlu raflarda unutulmaya bırakılmış direniş tarihini görünür kılan, o raflardan indirip rehber edinen kadınlar, tarihe yeni notlar bırakacak ve belki de bin yıllardır devam eden erkek egemenliğinin sarsılıp yıkılmasını sağlayacak.

Bu yüzden bu dönemde biriken deneyimleri teorileştirmek ve önümüzü görebileceğimiz, adımlarımızı sıkılaştıran ve sağlamlaştıran bir araca dönüştürmek büyük bir öneme sahip.

“Devrimci değişimin öznesi olabilecek kadınlar topluluğu neye dayanarak ve hangi davranışlarla eyleme geçebilir?” Sheila Rowbotham-Kadınlar Direniş Devrim

B2 Oturumu ♦ Dünya Ne Yapmakta? “Kendiliğindenlik Önünde Eğilme”

Yukarıdaki pratiğin öne çıktığı İspanya, İzlanda, Arjantin örneklerinde yaşanan Kadın Grevlerinin nitel ve nicel açıdan incelenmesinden de yola çıkarak, uzun zaman sonra aklımızdaki sorulara yeniden / yeni cevaplar bulmaya çalışacağız.

Kadın dayanışmasının, kadın tarihinin, feminist teorinin ve eyleme geçen milyonlarca kadının pratiğinde bu sorulara cevaplar arıyoruz.

Bulabildiğimiz cevapların bizi yeni sorulara götüreceğini unutmadan, kadın hareketi olarak vardığımız / varacağımız / varmamız gereken bu durağın yol haritasını çıkarmaya çalışıyoruz.

B2 Oturumu ♦ Dünya Ne Yapmakta? “Kendiliğindenlik Önünde Eğilme”

Zapatistaların Otonomisi

Azize Aslan

Alternatif bir toplumsal yaşam örgütlemeye çalışan hareketler birbiriyle ilişkili üç tarihsel egemenlik biçimine, kolonyalizm, ulus-devlet ve kapitalizme-neoliberalizme karşı mücadele ederler. Hardt ve Negri’ye göre (2011b) özerklik kolonyalizme karşı bir dekolonyal mücadele; ulus devletin asimilasyonist, mono-kültürel yapısına karşı çokkültürlü (pluricultural) bir mücadele ve neokolonyalizm olarak küreselleşmeye karşı “ortak zenginliğin” korunmasına ve yeniden elde edilmesine karşı bir “biyo-politik” mücadeledir. Bu anlamda özerklik süreçleri, çoğunlukla her üç egemenlik biçiminin yaratmış olduğu her türden yıkım ve tahribatı sonlandırılma ve iyileştirilme hedefi olan, kurucu politik süreçlerdir. Devletten, kapitalizmden ve patriarkadan bağımsız bir toplum fikri yeni değilse de otonomi düşüncesi bize bu topluma giden yolda hangi yol, yöntem ve araçları kullanabileceğimizi tariflemektedir. Bu yolu İtalyan otonomistler “kaçış kuramı” veya Paola Virno’nun isimlendirmesi ile “kurucu terk” biçiminde ifade etmektedirler. Bu aynı zamanda “devrim” fikrini/meselesini de yeniden tanımlar.

Otonomi için mücadele eden topluluklar, çoğu zaman etnik ve kültürel temelde değerlendirilseler de sadece kendi kaderlerini tayin etmek için mücadele etmezler; yaşadıkları ülkenin veya bölgenin geleceğine ilişkin adalet, demokrasi ve özgürlük mücadelesinin özneleri olarak da öne çıkarlar. Bugün tüm dünyanın umudu haline gelen devrimci öznelerden biri Kürtler ise diğeri kuşkusuz Zapatistalar. Bu nedenle örneğin Zapatistaların sorarak öğrenen felsefesinden açığa çıkan teorik tartışmaları açmak kadar örgütlenme yapılarını nasıl kurduklarına bakmak da oldukça önemli.

Zapatistaların otonomlaştırdığı Chiaspas özerklikten önce zaten tarihsel olarak sömürge olan Meksika’nın bir tür iç sömürgesi konumundadır. Meksika Hükümeti eyaletin zenginliklerini ihraç etmekte, yerli halkı yoksullaştırarak marjinalleştirmekte ve sefaletle sürüklemektedir. Yerli Maya halkı özgürlük ve demokrasi koşullarından uzakta, köle bir yaşam sürmekteydi. Yaşamak için üzerinde çalışıp işleyecekleri topraklardan, kendi kaderlerini belirlemek için ihtiyaç duydukları özgürlükten ve demokratik süreçlerden yoksundular. Ürünlerini ve emeklerini satarken de, en temel ihtiyaçlarını alırken de sömürülüyorlardı. Yerlilerin birçoğu kırsal bölgelerde doğuyor, eğitimsiz, sağlıksız ve aç bir şekilde Chiapas’ın turistik, bakımlı bölgelerinden çok da uzakta olmayan ormanlık bölgelerde ölüyorlardı. Meksika Hükümeti, yerlilerin her türlü talebine, baskı, sürgün, hapis, işkence ve cinayet ile karşılık veriyordu. (Marcos&TheZapatistas, 1994:17, 18)

Özerklik sürecine öncülük eden Zapatista Ulusal Kurtuluş Ordusu (Ejercito Zapatista de Liberacion Nacional, EZLN), 1980’lerde gerilla faaliyetine başlamış Marksist-Leninist bir silahlı örgüt iken; sığındığı dağlık alanlarda yerli halkla beraber komünal yaşamı öğrenirken iktidarı hedefleyen sosyalizm fikrinde radikal dönüşümler yaşamıştır (Subcomandante Marcos bunu “ideolojik bozgun” olarak niteler).

EZLN, Marksist-Leninist öncü gerilla anlayışını terk edip yerli halkı “öncü” kabul ettikten sonra hem bölgedeki sivil ve askeri direnişin kurucu bir ögesi hem de özerkliğin kurucu öznesi haline gelebilmiştir. 1 Ocak 1994 günü, ABD, Kanada ve Meksika arasında gümrük vergilerini düşürerek, Meksika’yı serbest ticaret bölgesi haline getirecek olan NAFTA (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Antlaşması) imzalanırken Zapatista gerillaları ve yaklaşık 3000 Maya yerlisi, yerli halka dayatılan “yeni dünya düzeni”ne karşı savaş ilan etmiş ve 100 bine yakın insanın yaşadığı San Cristobal kentini ele geçirdiğini duyurmuştur. EZLN, amaçlarını

B2 Oturumu ♦ Dünya Ne Yapmakta? “Kendiliğindenlik Önünde Eğilme”

herkes için iş, toprak, gıda, konut, sağlık, eğitim, bağımsızlık, özgürlük, demokrasi, adalet ve barış olarak açıklamıştır. “Ya Baste” (Edi Bese-Yeter Artık) diyerek sadece 12 gün silahlı mücadele sürdüren; “Sefiller ve mülksüzler” adına bu savaşı başlattıklarını ifade eden EZLN, ilk önce yerli halkın yaşadığı Lakandon Bölgesi’ni “isyankâr topraklar” ilan ederek özerk yönetimlerin hayata geçirilmesi çağrısı yapmıştır. Toplamda 111 belediyenin bulunduğu Chiapas’ta bu çağrı hemen karşılığını bulmuş ve özellikle yerli halkın yoğun yaşadığı ve EZLN’nin 1983 yılından bu yana kontrol ettiği topraklarda bulunan 30 belediye bu çağrıya uyacağını bildirmiştir (Huffs Schmid,1995). 1996 yılında Meksika hükümeti ile San Andreas olarak adlandırılan görüşmelere başlamış ve anlaşma imzalamıştır. EZLN ve Meksika hükümeti arasında imzalan ve 57 farklı yerli halka kısmi otonom tanıyan bu yerli hakları yasası Meksika’da yerli hakları için mücadele eden herkesin görüşü alınarak hazırlanmıştır. Ancak hükümet hiçbir zaman bu anlaşmaya uymamış, mecbur kaldığı dönemlerde de değişikliğe gitmiş ve yerli halka yönelik saldırılarına devam etmiştir.

Artan saldırılar, tıkanan görüşmeler ve atılacak tek bir adım dahi kalmadığı kanaati oluştuğundan sonra, EZLN yine halka danışarak 2001’de hükümetle tüm görüşmeleri kesme ve kendi özyönetimlerini kurma kararı almıştır. Başından beri iktidarı hedeflemeyen bunun yerine toplumun kendi kendini yöneteceği mekanizmaları savunan EZLN, 2003 yılından itibaren de Zapatista Otonom Belediyelerinin güçlendirilmesini, belediyeler arası eşitsizliklerin giderilmesini hedefleyen, belediyeleri karar alma ve koordinasyon mercii haline getiren “Caracoles” ve “İyi Hükümet Meclisleri”nin oluşturulmasına öncülük etmektedir. Bugün 28 otonom belediyesi, 5 caracol bölgesinde kurulmuş 5 ayrı iyi yönetim hükümetleri bulunan Zapatistalar ekonomik alanda ise tarlalarında kolektif çalışmakta, kooperatifler aracılığı ile dünya ile bağ kurarak anti-kapitalist çatlağı ve dayanışmayı büyütmeyi hedeflemektedirler. Raul Zibechi (2014:29)’nin dediği gibi “Zapatismo, 1994’ten beri iktidarı ele geçirmek isteyen değil, yeni bir dünya kurmak isteyen silahlı bir başkaldırıyla kıtaya ve dünyaya ışık tuttu ve aşağıdan komünal, kentsel ve bölgesel otonomi inşa etmenin ne kadar önemli ve mümkün olduğunu gösterdi.”

EZLN’nin silahlı birliklerinin Chiapas’taki özerklik inşa sürecine doğrudan katkısı ve olumlu etkisi olmakla birlikte bu, özerkliğin ve öz-yönetim kurumlarının doğrudan EZLN güçlerince belirlendiği ve yönlendirildiği anlamına gelmemektedir. Tersine, özerk bölgenin özyönetimi tamamen yerli halkın elinde olup EZLN gerillaları bu sürece sadece destek olmakta ve özyönetim organlarının almış olduğu kararları hayata geçirmektedir. Subcomandante Marcos bu durumu 6. Deklarasyon’daki şu sözleri ile anlatmıştır (Lakandon Ormanları 6. Deklarasyonu, 2005):

“EZLN’nin siyasal-askeri bileşeni demokratik değildi, çünkü o bir orduydü. Ve tepede ordunun, altta demokratik olanın olmasının iyi olmadığını gördük... Bunun tersi geçerli olmalıydı: Demokratik-siyasal olan yukarıdan yönetmeli, askeri olan altta boyun eğmeliydi. Ya da belki aşağıda hiçbir şeyin olmaması, her şeyin aynı düzeyde olması, askeriye’nin bulunmaması daha iyiydi; Zapatistalar artık kimsenin asker olmaması için asker olmuşlardı. Pekâlâ, bu sorun konusunda şunu yaptık; siyasal-askeri olanı Zapatista komünitelerindeki örgütlenmenin özerk ve demokratik veçhelerinden ayırmaya başladık. Ve böylece, önceleri EZLN tarafından alınan karar ve yapılan eylemler yavaş yavaş köylerdeki demokratik biçimde seçilmiş otoritelere devredilmeye başladı.”

Dolayısıyla yerli halk, öz-yönetimini kendi eliyle yürütmekte, delegelerini kendisi belirlemekte, kurumlarını kendisi inşa etmekte, özerkliğin nasıl geliştirileceğini yine kendileri bağımsız karar vermektedir.

Çalışma tüm bu deneyime, Zapatistaların deyimiyle devrim yürüyüşlerine, yani hala süren yürüyüşlerine 20 dakikalık bir sunumda eşlik etmeyi planlamaktadır.

A3 Oturumu ♦ Marksizm/ler: “Kendini Arındırarak Güçlenmek”

Türkiye'de Siyasal Partilerin Örgütsel Dinamiklerinin Politika Üretimindeki Etkileri

Gülnur Elçik

Siyasi partiler, aktüel siyasetin en gözde aktörleri olarak kamusal tartışmaların yönlendirilmesinde, siyaset tahayyülünün şekillenmesinde ve toplumsallığın temel dinamiklerinin belirlenmesinde önemli bir rol oynamaktadır.

Ancak siyasi partiler çoğunlukla kapalı örgütlenmeler olarak dış etkileri üzerinden ele alınmakta, örgütün iç işleyişinin açık ve örtük bağlarına tekabül eden örgütsel yordam ile örgütün politikası arasındaki etkileşim gündemleştirilmemektedir.

Türkiye'deki aktüel siyaset açısından yönlendirici olan dört partinin- HDP, CHP, AKP, MHP- eşitlik-özgürlük-demokrasi gibi değerlere yönelik kavrayışlar, politika ve örgütlenme anlayışı, özel-kamusal ikiliği sınırları, politika üretimi araçları, vekil-parti temsiliyeti, danışman/danışman/vekil karşılaşmaları, sorunların gündemleştirilme biçimleri, çözüm mekanizmaları gibi dinamikler açısından ele alınmadığı görülmektedir. Partilerin “demokratlık tezlerinin” kendi iç işleyişlerine ne kadar yansıdığı, fakat esas olarak partideki örgütsel yordamın¹ etkisinin parti siyaseti üzerinde ne kadar yönlendirici olduğunu, kurumsal mekanizmalara odaklanan parti içi demokrasi tartışmalarının ötesinde ele alma ihtiyacı olduğu ortadadır. Mevcut çalışmalar parti içi demokrasiyi daha önce (tüzükle vs.) belirlenmiş olan değerlerin parti içine yansıtılması, parti içi mekanizmaların sınırlarının netleştirilmesi, lider ve teşkilat organlarının demokratik yollarla belirlenmesi ve karar mekanizmasının tabandan yukarı ilerlemesi ile sınırlandırmaktadır.

Bu nedenle politika üretiminde görünmez olan bu alanın görünürleştirilmesinin, gerek siyaset algısının genişletilmesine gerekse parti içi demokrasi yaklaşımının dönüştürülmesine katkısı olacağı düşünülmektedir. Çalışmanın, bu yönüyle, siyasetin merkezi olarak görülen Meclis'in kendisinin, partilerdeki örgütsel yordam açısından ne denli “siyasetsizleştiğini” ortaya koyması, farklı siyasi tezlere sahip dört partinin örgütsel yapılarının bu yordam açısından hangi noktalarda ortaklaşp ayrıldığını tartışma açması da beklenmektedir.

Çalışmanın, bu yönüyle, siyasetin merkezi olarak görülen Meclis'in kendisinin, partilerdeki örgütsel yordam açısından ne denli “siyasetsizleştiğini” ortaya koyması, farklı siyasi tezlere sahip dört partinin örgütsel yapılarının bu yordam açısından hangi noktalarda ortaklaşp ayrıldığını tartışma açması da beklenmektedir.

¹ Feminist metodolojinin temel kavramlarından biri olan “yordam”ı; ilişkilene şekilleri ve üretim biçimleri, sorun aktarma ve çözme mekanizmaları, eylemsellik ilkeleri, güçlenme olanakları gibi bir dizi iç mekanizmayı kapsayacak şekilde kullanacağım.

A3 Oturumu ♦ Marksizm/ler: “Kendini Arındırarak Güçlenmek”

Antonio Gramsci’de hegemonya ve tercüme edilebilirlik

Can Irmak Özinanır

Antonio Gramsci’nin hapisanede tuttuğu defterlerde geliştirdiği hegemonya teorisi, kapitalist sistem içindeki farklı alanların birbirleriyle olan ilişkisini içsel olarak ilişkili bir şekilde kurabilecek diyalektik kavram seti ortaya koymaktadır. Gramsci, konjonktür ile stratejiyi birleştirebilen bir analiz için anahtar kavramlar ortaya koymaktadır, ekonomik bir analizi devre dışı bırakmadan ancak ekonomik indirgemeciliğe de prim vermeden güç ilişkilerinin çözümlemesine yönelmektedir.

İtalya’da ve Avrupa’nın çeşitli yerlerinde 1917 Ekim Devrimi’ni izleyen sürecin ardından başlayan devrimlerin yenilgiyle sonuçlanması, ardından faşizm gibi özgün ve tamamen yeni bir durumun ortaya çıkması, Gramsci’yi bu yenilginin sonuçlarını anlamaya ve yeni devrimci strateji ve taktikler üzerine düşünmeye yöneltmiştir. Bu çabanın en önemli parçası ise toplumsal bütünlüğün incelenmesinde mevcut konumların (idealizm veya Marksizm olarak görünen kaba materyalizmin) dışında bir epistemoloji kurma yönelimidir. Bu yeni epistemoloji Marksizm dışında bir konumlanma noktası benimsemek anlamına gelmez, tersine Marx’ın kurucu (pratik) ontolojisinin –düşünsel kaynakları ile beraber- Gramsci’ninsorunsalı içinden ortaya çıkan farklı sorunlara tercüme edilmesi anlamına gelir. Gramsci’nin öne sürdüğü epistemoloji “tercüme edilebilirlik” dediği bir metodolojik ilkeye yaslanmaktadır.

Tercüme edilebilirliğin en açık ifadesi politika, ekonomi ve felsefe üzerine yazdığı şu pasajında bulunabilir:

Eğer bu üç aktivite aynı dünya tasavvurunun gerekli bileşenleri ise, teorik ilkelerinde zorunlu olarak birbirlerine dönüştürülebilir ve her bir bileşenin kendine özgü diline uygun olarak karşılıklı tercüme edilebilir olmalıdır. Her biri diğerlerinin içinde saklıdır ve üçü homojen bir daire oluşturmaktadır (Gramsci, 1971: 403).

Bu pasajda Gramsci, ekonomi, felsefe ve politikayı birbirleriyle içsel olarak bağlı düzeyler olarak ele almaktadır ve her düzeyin birbirine tercüme edilebilir olduğuna, başka bir deyişle bir düzeyde incelenen olgunun, diğer düzeylerde de bu kez farklı terimlerle incelenebileceğine işaret etmektedir. Buradan hareketle Gramsci’nin tercüme edilebilirlik ilkesini bütüncül bir analizin zorunlu metodolojik ilkesi olarak önermekte olduğu söylenebilir.

Gramsci filolojideki anlamını sözcüğün tam karşılığı olarak kullanmaz, filolojiden Marksizm içindeki tartışmalara müdahale etmek ve Marksizm’i yeniden inşa etmek için yararlanır. “Tercüme edilebilirlik” nosyonu da asıl olarak Marksizm içindeki tartışmalardan ortaya çıkmıştır.

Bu tartışmalardan biri Lenin’in yaptığı bir konuşmada bulunmaktadır. Lenin, 1922 yılında III. Enternasyonal’in 4. Kongresi’nde Rus Devrimi’nin Batı Avrupa dillerine tercümesinin eksikliğinden ve bu tercümenin çok önemli olduğundan söz etmişti. Gramsci de kongrede bulunan bir delege olarak bunu not ediyor. Lenin, tercüme sorununu bir yıl önce 1921’de kabul ettikleri bir önerge üzerinden ele alıyor. Bu önerge Batı’daki komünist partilerin örgütsel yapısı, eylemlerinin içerik ve yöntemlerine ilişkin bir önerge. Lenin, bu önergenin görünüşte mükemmel olmasına rağmen başarısız olduğunu söylüyor. Lenin’e göre bu başarısızlığın sebebi, önergenin tamamen Rus koşullarına dayanmasıydı. Rus deneyimini Avrupalılara nasıl sunacaklarını bulamadıklarından yakınan Lenin, bir sene önce kongrede aldıkları kararın tamamen Rusça olduğunu söylüyor ve farklı ulusal bağlamlar arasındaki tercümenin yokluğuna işaret ediyordu: “Rusça yazılmış olduğu için değil –her dile mükemmel bir şekilde

A3 Oturumu ♦ Marksizm/ler: “Kendini Arındırarak Güçlenmek”

tercüme edildi- tamamen Rus ruhuyla kaplı olduğu için”. Lenin’in önerisi Rus Devrimi ile Batı’daki komünistlerin faaliyeti arasında süregelen ve özenli bir tercümeydi. Peter Thomas’a göre burada Lenin’in öne sürdüğü sorun, aktif bir iletişim sürecine ilişkin bir anlayışla ilgiliydi. Süregelen bir tercüme aslında kullanılan dilin, her iki tarafı da dönüştürmeye başladığı bir ilişki biçimi. Kaynak dil (bu durumda Bolşeviklerin deneyimi), hedef dil (Avrupa’daki devrimcilerin deneyimi) ile ilişkiye girdiği anda kendisini de dönüştürmek zorunda kalıyor. Dolayısıyla Rusya’daki komünist parti, Avrupa’daki komünist partilerin zafere ulaşmasını istiyorsa kendi deneyimini ancak bu pratiğin Avrupa koşullarına tercümesi, oradaki sorunlara, dertlere uyarlanması ile elde edebilirdi. Bu, Rus komünistlerinin kendi deneyimlerini aktarma tarzının da yeniden yapılandırılması demekti yani tercüme karşılıklı bir eylem olarak karşımıza çıkıyordu.

Gramsci, aynı zamanda kavramın izini Marksizm’in temel bileşenleri olarak tanımladığı Alman felsefesi, Fransız sosyalizmi ve İngiliz ekonomi-politiğinin bir araya gelişi biçiminde de sürüyordu. Bu üç tarihsel hareketin nasıl olup da praxis felsefesine katkıda bulunduğu sorusunu soran Gramsci, soruyu bu üç hareketin yeni bir sentez momentine tercümesi şeklinde cevaplar. Burada tercüme edilebilirlik ilkesinin “kurucu” niteliği daha açık bir şekilde karşımıza çıkar. Her bir hareket, Gramsci’nin tanımıyla “realist veya tarihsici bir içkinlik” oluşturmak için bir hazırlık momenti olarak ele alınır.

Tercüme edilebilirlik farklı bilimsel dillerin aynı olduğunu ortaya koymaz, tercüme eylemi sırasında birbirine tercüme edilen her dil, her paradigma, her bakış açısı bu karşılıklı etkileşimin sonucu olarak yeni bir içkinlik içinde dönüşerek bir araya gelir.

Tercüme burada diyalektik yöntemle ilişkin bir ilke olarak karşımıza çıkar. Bu yöntem bize her bir ilişkiyi ve bu ilişkinin farklı yönlerini bir hareket olarak ve/veya kendi hareketleri içinde soyutlama ve anlama şansı verir. Aynı zamanda tercüme eylemi teorinin kendisine, Marksizm’e de uygulanmaktadır. Bu şekilde Marksizm’i de kendi hareketi içinde ve önceki düşünsel akımlarla ilişkisi içinde ele alarak bilgiye ulaşma tarzımızı yeniden şekillendirir.

Gramsci, farklı medeniyetlerin, ulusal kültürlerin ve bilimsel dillerin tercüme edilebilirliği ilkesi aracılığıyla Marksizm’i içerdiği unsurlardan bütünüyle farklı bir felsefe ve farklı konjonktürler arasında bağ kurabilen bir politika olarak tasavvur etmektedir. Tercüme ancak diğer bakış açılarını aşan bu yeni felsefe, yani Marksizm, ile mümkün olabilir. Başka bir deyişle tercüme ‘saf’ bir eylem olarak değil ancak diyalektik bir şekilde ele alındığında başarılı olacaktır.

Buradaki en önemli nokta tercüme edilebilirlik ilkesinin “politik olarak” tanımlanıyor olmasıdır. “Felsefe Çalışmasına Giriş [1]. Bilimsel Dillerin Tercüme Edilebilirliği” başlığını koyduğu notta Gramsci, tercüme eylemini politik olarak ele almakta ve hegemonya projesinin bir parçası olarak konumlandırmaktadır. Politikayı tercümenin temel unsuru olarak ortaya koymak, bu unsurun ekonomi ve felsefe ile karşılıklı tercüme edilebilir olduğu yönündeki tez ile ilk bakışta çelişiyor gibi görünebilir ancak Gramsci bunun bir ‘indirgeme’ olduğunu açıkça belirtmekle diğer unsurları politika momentinde birleştirecek metodolojik bir adım atmaktadır.

Ekonomi, politika ve felsefenin birleştirici merkezlerinin her biri farklı olmasına rağmen bu üç moment organik bir birlik içindedir. Bu fark içindeki birlik sayesinde üstyapılar teorisine giriş yaptığı noktada Gramsci, üstyapısal düzeyi temel yapıyla organik bir birlik içinde ele alabilmekte ve üstyapısal düzeyi de insanların içinde eylediği maddi bir düzey olarak konumlandırabilmektedir.

A3 Oturumu ♦ Marksizm/ler: “Kendini Arındırarak Güçlenmek”

Denetim Toplamları’nda Direnişin Olanakları

Erdem İlic

Çağdaş kapitalizm, yirminci yüzyılın son çeyreğinden itibaren bir dönüşüm süreci içerisine girmiştir. Michel Foucault bu süreçten önceki dönemi Disiplin Toplamları biçiminde kavramsallaştırmıştı. Ancak Foucault söz konusu dönüşümün gerçekleşmekte olduğunun da farkındaydı. Düşünür bu bağlamda bir yönetimsellik tarzı olarak tanımladığı Neoliberalizm kavramını ön plana çıkardı. Neoliberalizm, amacı yeni türden bir homo-economicus yaratmak olan öznellik üretimi sürecidir. Girişimci şirket-şahıslar üretmek neoliberalizmin temel amaçlarından biridir. Bu nedenle neoliberalizm bir akılsallık biçimi Dardot ve Laval’in deyişi ile çağdaş kapitalizmin yeni rasyonelliği ve dünyanın yeni aklıdır. Bu akılsallık, devlet ve aile gibi kurumların serbest piyasa ekonomisinin işleyiş yasalarını benimsemesini birincil meselesi haline getirir. Bu nedenle toplumu çeşitli büyüklüklerde şirketlerden ve şirket-şahıslardan oluşan bir şirket-toplum haline getirmeyi amaçlar. Bu amaca ulaşmak için de öznellikler üretir. Foucault, öznellik üretiminin, nüfusun biyo-politikası ve bedeninin anatomo-politikası olmak üzere iki kutuptan oluşan biyo-iktidarın temel etkinliği olduğunu belirtmiştir.

Foucault’nun izini sürdüğü tarihsel akışta gördüğü değişime dikkat çeken Gilles Deleuze, disiplin toplamlarını kendi bunalımları ile karşılaştığını ve İkinci Dünya Savaşı’nın ardından gerilemeye başladığını belirtir: “bir disiplin toplumu, artık içinde olmadığımız, artık olmayı bıraktığımız şeydir” (Deleuze, 1992: 3). Fabrikadan aileye, okuldan hapishanelere kadar bütün kapatma mekânlarının uzun zamandır krizin içerisinde olduğuna dikkat çeken Deleuze, bunun yanında yeni bir biçimin yükselişte olduğunu söyler: Denetim Toplamları. Bu yeni toplum disiplin toplamlarının dönüşme uğramasına sebep olmaktadır. Deleuze, Denetim Toplamları’nda şirket biçiminin fabrikanın yerini almakta olduğu görüşündedir: “şirket, her bireysel ücret üzerine bir modülasyon dayatma konusunda çok daha derinden işlemektedir; meydan okumalarla, sürekli uyarılarla, yarışmalarla ve oldukça gülünç grup ya da ekip seanslarıyla işleyen sürekli bir metastaz durumudur bu” (1992: 4).

Bütün bunların yanında Deleuze’un analizi yalnızca öznellik üretimi ile sınırlı değildir. Deleuze, Guattari ile birlikte kapitalizmin, öznellik üretiminin yanında “makinesel kölelik” adını verdiği bir iktidar aygıtı daha işlettiğini söyler. Zenginliğin üretimi, başka bir deyişle iktisadi faaliyet bu iki aygıtın keşişim noktasında gerçekleşir. Böylece ekonomi politik fabrika ile temsil edilen üretim süreçlerinin ötesine geçerek öznellik ve toplumsal süreçlere işler. Öznellik üretimi “bize bir kimlik, cinsiyet, meslek, ulus ve daha birçoklarını atfederek, toplumsal işbölümü dahilinde ve bu işbölümü için mekanlar ve roller” (Lazzarato, 2015: 24) üretip dağıtan; “dil sayesinde kimsenin kaçamayacağı bir anlam ve temsil tuzağı” (Lazzarato, 2015: 24) oluşturan “toplumsal tabi kılma” aygıtının faaliyet alanında gerçekleşir. Neoliberalizmin egemenliğindeki bir tarihsel aralıkta toplumsal tabi kılmanın çıktısı, finansal krize rastlamış ve “kaderi borç olarak çizilmiş olan” (Lazzarato, 2015: 24) bireyleşmiş öznedir. “Kendi kendisinin girişimcisi” olan bu özne “kaderinin tek suçlusu ve sorumlusu” (2015: 24) kılınır.

Makinesel kölelik ise diğer heterojen iktidar aygıtıdır. Lazzarato, Deleuze ve Guattari’nin bu aygıtı siberetik ve otomasyondan yararlanarak geliştirdiklerini söyler: “Teknolojik bir sistem, değişkenleri (ısı, baskı, kuvvet, hız, randıman vs.) köleleştirir (“yönetir” veya “işletir”) ve bütünün uyum ve denge halinde işlemesini garanti altına alır” (2015: 25). Sanayi döneminde gelişen

A3 Oturumu ♦ Marksizm/ler: “Kendini Arındırarak Güçlenmek”

motorlu, otomatik, termodinamik makineler; fabrika, demiryolu ağları gibi makinelerin de gelişmesini sağlayarak toplumsal tabi kılma süreçleri üzerinde belirleyici sonuçlara sebep olmuştur. Günümüzün sibernetik ve enformasyonel makineleri ise insan-makine-sistem arasındaki farkları zayıflatarak her birini bir diğeri ile 'yinelenebilen' ve 'geri döndürülebilir' kılar. Bu yeni türden tabi kılma biçimi ile “insan ve makine arasındaki ilişki, kullanım ve eyleme değil içsel ve müşterek iletişime dayanır” (Deleuze ve Guattari, 1988: 458). Benzer bir biçimde, makinesel kölelikte birey şirket, finansal sistem, devlet assemblajı ve “onun kolektif kurumlarının (okullar, hastaneler, müzeler, tiyatrolar, televizyon, internet vb.) içerisindeki bir dişli, bir çark ve tamamlayıcı bir parça olarak düşünülür” (Lazzarato, 2015: 25). Bu nedenle makinesel kölelik, toplumsal tabi kılmadan farklı olarak bireyleşmiş girişimci özneyi, *homo-economicus* üretmekle ilgilenmez; daha çok bu üretimin üzerine eklenerek bireyleri 'bölünebilir' kılar.

Denetim Toplulukları'nda direniş odakları kurabilmek için öncelikli olarak neoliberalizmin öznel üretimini radikal bir eleştirisine, girişimciliğin maskesinin düşürülmesine ve şirketlerin patolojik karakterlerinin analizine ihtiyaç vardır. Diğer iktidar bileşeni olan makinesel köleliğin karşısında Marx'ın “genel zeka” adını verdiği kavramın olanakları tartışılabilir. Marx, bu kavram ile sermayenin kendisine mal etmeyi başaramadığı bir yetenekler toplamını işaret eder. Marx'ın da belirttiği gibi sermaye bir toplumsal ilişkisellik biçimidir. Bu nedenle söz konusu ilişkiselliği dönüştürmek her zaman olanaklıdır.

A3 Oturumu ♦ Marksizm/ler: “Kendini Arındırarak Güçlenmek”

Post-sol siyasetin sınıf-dışı söylemine karşı: Felsefenin devrimci eylemi olarak Marksizm’in geleceğ dönüşü

Eylül Deniz Yaşar

Proletarya, bir kâhinden ötekine giderken onlara kim olduğunu soran Oidipus gibi kendisine yabancılaşmıştır ama “kendisi” ile ilgili dehşet veren koşulları onu yine kendisine götürecektir ve “felsefe, dünyaya baş eğdiren o alabildiğine özgür kalbinde bir damla kan devindirdiği sürece”² Marx yaşayacak. Elbette ki Paris’teki tarihi görüşmelerinin ardından Ekim 1844 gönderdiği mektupta “seninle geçirdiğim on gün boyunca olduğum gibi insancıl ve mutlu değilim”³ diyen ve yolu Marx ile kesiştiği günden itibaren oldukça yoksul bir yaşam sürdürdüğünü bildiğimiz Marx’ın bizlere eserlerini armağan edebilmesinin maddi koşullarını bir dava arkadaşı olarak 30 yıl boyunca destekleyen ve kendi deyimiyle şirketten, ziyafetlerden, porto şarabından vazgeçerek yaşamını emekçilere adanması ile bilimsel sosyalizmin düşünsel mirasının oluşmasında sonsuz emek veren dava arkadaşı Engels de... Marksizme dair son esash sözü de, Marx’tan bu yana yaşamış milyonlarca değerli Marksist sınıf neferi içinde, bilimsel sosyalizm düşüncesini soyut bir ideal olmaktan çıkaran tarihsel bir anlağın mimarı olması ve Marksizmi felsefenin devrimci eylemi olarak kavraması yönüyle ile Lenin’e bırakalım:

*“Marksizmin ortaya çıkmasından beri, dünya tarihinin her üç büyük dönemi de, Marksizme yeni doğrulamalar ve yeni zaferler getirmiştir. Ama, tarihin gelmekte olan yeni döneminde, proletaryanın öğretisi olarak Marksizmi, daya büyük bir zafer beklemektedir.”*⁴

² Marx, K. (2000). *Demokritos ve Epiküros’un Doğa Felsefeleri*. (Çev.H. Demirhan). Ankara: Sol. S.11

³ Marx K., Engel.F.(1995). *Seçme Yazışmalar I:1844-1869* (Çev. Y. Fincancı) Ankara: Sol. S.15

⁴ Lenin (2013). S.79

A3 Oturumu ♦ Marksizm/ler: “Kendini Arındırarak Güçlenmek”

Frederic Jameson'da Diyalektik Eleştirinin Sınırları

A. Kadir Gülen

Sovyetler Birliği'nin yıkılmasını takip eden tarihsel dönemde, Marksizmin uzun zamandır tahrif edilmiş olan teorik mirasını yenileme girişimi ekonomi politik, tarih, iktisat, felsefeve diğer alanlarda yoğun bir biçimde sürdürülmüştür. Bugün bile bu çabalar Marksist gündemin ilk sıralarında yer almaya devam ediyor. Bu durum, kapitalizmin ulaştığı nihai aşamayı anlama ve açıklama çabasının Marksizm için vazgeçilmez bir içerime sahip olduğu gerçeğinin en bariz işareti sayılabilir. Bu bağlamda, Sardunyalı filozof Fredric Jameson'un mesleki bakımdan edebiyat eleştirisi hakkında yazdığı metinler kadar, diyalektiği tazelemek için yazdığı metinler de bugün Marksizmin yöntembilimsel üstünlüğünü yeniden ileri sürebilmek açısından oldukça kayda değer bir yerde durmaktadır. Diyalektiğin yürürlükteki felsefi akımlar (post-modernizm, post-yapısalcılık ya da Anglo-Sakson ampirisizmi) tarafından her fırsatta güçten düşürülmeye çalışılan epistemolojik ve siyasal değerini düşündüğümüzde, Marksizmin teorik düşmanlarından kendisini net bir biçimde ayırabilmesi, Gregory Lukacs'ın bir zamanlar dediği gibi, ancak diyalektik eleştirinin ve yöntemin vazgeçilmezliğini radikal biçimde benimsemekle mümkündür. Jameson'ın *Marksizm ve Biçim*, *Kapital'i Okumak*, *Diyalektiğin Birleştirici Güçleri*, *Hegel Varyasyonları* ve *Brecht ve Yöntem* gibi metinlerinde yapmaya çalıştığı şey tam da budur. Hegel ve Marx üzerinden diyalektiğin ve çelişkinin böylesine güçlü bir filozof tarafından yeniden entelektüel gündeme dâhil edilmesi, Marksistlerin siyasala ve toplumsala dair sürdürülen cari tartışmalara önemli müdahalelerde bulunabilmesi ve Marksizmin tarihi açısından çok ciddi teorik imkânların gün yüzüne çıkması anlamına gelir. Ancak Jameson, günümüz kapitalizminin ileri karakolu görevini üstlenmiş olan ABD'de yazmaktadır. ABD sosyalist kültürün neredeyse en az serpiştiği ülkelerin başında gelir. Jameson'un kendisine biçtiği görevlerden birisi de, Marksist eleştirinin ABD'de gelişmesini sağlayan yazılar yazmaktır. Ne var ki, sahip oldukları teorik zenginliğe ve geç kapitalizmde diyalektiğin işleyişini tasvir eden nefes kesici içeriklerine rağmen, bu metinler, Batı Marksizmi geleneğinin dayandığı idealist sınırları yeniden üretmek gibi üzüntü verici bir niteliğe sahiptirler. Jameson'un da farkında olduğu gibi, bu geleneğin önde gelen temsilcilerinden Theodor Adorno, Herbert Marcuse, Ernst Bloch, Gregory Lukacs, Walter Benjamin ve J. P. Sartre'ın teorik üretimleri, diyalektiğin sürdürülmesini imkânsız kılan sonuçlara ulaşmakta ve bir şekilde Marksizmin ilkelerinden ve tarihin maddi yörüngesinden sapma göstermektedir. Jameson'ın ürettiği idealizmin maddi koşulları, Amerikan kapitalizminin entelektüel üretime dayattığı profesyonel ve apolitik konumdan kaynaklanmaktadır. Bu konum, Jameson özelinde oldukça kendine has bir siyasal ve tarihsel yorumun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu çalışmanın amacı, Amerikan geç kapitalizmine özgü koşullarda diyalektiğin yeniden tazelenmesi girişiminin beraberinde getirdiği teorik imkânlar ve aynı zamanda dayandığı düşünsel ve tarihsel sınırları ortaya koymaktır.

B3 Oturumu ♦ Akademinin Halleri: Göçmenlik, Cinsiyet, Dayanışma, Esneklik... (video oturum)

Gidenlerin Medyasında Müşterek ve Politik Duygular

Özlem Savaş

Türkiye'deki güncel politik baskı ve çalkantı ortamı ülkeden yeni bir göç dalgasını tetikledi. Yaşamlarının doğrudan ya da dolaylı olarak tehdit edildiğini hisseden bireyler, çoğunlukla akademisyenler, gazeteciler, sanatçılar ve öğrenciler, dünyanın çeşitli yerlerine, özellikle Almanya'ya göç ediyor. Türkiyeli yeni göçmenler sosyal ve politik kolektifler kurmak amacıyla çeşitli dijital mekanlar ve ağlar yaratıyorlar. Bu dijital medya mekanlarında, müşterek, kamusal ve politik bir karaktere bürünen yoğun duygular göze çarpıyor: Dayanışma, umut, umutsuzluk, kaygı, hayal kırıklığı, kızgınlık ve yenilgi gibi. Süregiden etnografik araştırmama dayanan bu bildiride, Türkiye'den yeni göç dalgasına eşlik eden dijital medya mekanlarında paylaşılan, arşivlenen ve dolaşıma sokulan müşterek ve politik duygulara odaklanıyorum. Bu duygular vasıtasıyla yaratılan dayanışma ve ortak üretim pratikleri ile politik imkan ve imkansızlık kavrayışlarını tartışmayı amaçlıyorum.

B3 Oturumu ♦ Akademinin Halleri: Göçmenlik, Cinsiyet, Dayanışma, Esneklik... (video oturum)

Taşra Yalnızlığından Diaspora Sürgünlüğüne Kadınlık Halleri

Nevra Akdemir

Bu çalışmada hem taşrada hem de diaspora içinde deneyimlenen kadınlık hallerinin çeşitli örnekleri üzerinden, eril tahakküm ve baskı mekanizmalarının iki farklı mekan içindeki benzerliği açılmanmaya çalışılacaktır. Kadınların, ataerkil yapının çeşitli biçimlerinde, hayatlarını belirleyen dinamikler taşrada/yurtdışında oldukça kristalize hale gelmektedir. Taşrada, sürekli göz önünde olmanın verdiği rahatsızlık ile “küçük çevre” ile sıkışıp kalma; özellikle taşraya sonradan gelen “yüksek statülü işlerde” çalışan kadınların yalnızlaşmasını sağlayan dinamikler; yurtdışındaki “dilsizlik” ve mesleki, sosyal, politik ve hukuki olarak yaşanan statü geçişlerinin yanı sıra, aynı “kültürel ve dilsel” yapıdan gelen diaspora içinde de benzeri bir süreç meydana getirmektedir. Taşrada da diasporada da neoliberalizmin uluslararası ölçekteki etkisi hissedilmekte ve baskın bir piyasalaşma süreçleri içinde sosyal hayat yapılandırılmaktadır; dolayısıyla yerele özgü güç ilişkileri yalnızca çalışma ilişkilerini ve çalışmanın biçimini belirlemekle kalmaz, aynı zamanda kişisel hayata uzanan müdahalelerle çok boyutlu bir tahakküm sürecini içinde barındırmaktadır. Zira gerek incelikte örülmüş söylemlerle gerekse doğrudan baskı ve tehditle gerçekleşen tahakküm mekanizmaları sadece politik görüş çeşitliğine değil aynı zamanda toplumsal cinsiyet anlamında da bir baskıyı inşa etmektedir. Çalışmada yöntem olarak, hem taşraya iş nedeniyle taşınmış, çeşitli statülerde; hem de Almanya’da çeşitli kurumlarda çalışan “yüksek eğitimli” kadınlarla derinlemesine görüşmeler yapılarak, yazarın öznel deneyimleri ile beraber eril tahakkümün yerel ile ilişkisi sorgulanacaktır.

B3 Oturumu ♦ Akademinin Halleri: Göçmenlik, Cinsiyet, Dayanışma, Esneklik... (video oturum)

Dayanışma, Camden ve Paul Robeson

Selim Çakmaklı

20. yüzyılın başlarında sanayileşmiş bir şehir olan Camden, ikinci dünya savaşı sonrasında sermayenin mekansal hareketlerine paralel olarak sanayisizleşmiştir. 2000li yıllarda ABD`nin şiddet oranının en yüksek olduğu şehirlerinden biri haline gelmiştir. Son yıllardaysa sağlık sektöründeki yatırımların artması ve şehirdeki üniversitelerin varlığı bir yeniden yapılanmaya yol açmıştır. Bu çalışmada söz konusu yeniden yapılanma sürecinde kamu-özel ortaklığı ve üniversitenin rolünü eleştirel biçimde ele almak amaçlanmaktadır. Şehrin tarihi ve son dönemlerde uygulamalar tartışıldıktan sonra, şehirde yer alan Paul Robeson kütüphanesi üzerinden şehrin politik yapısını tartışacağım. Bu tartışma dayanışma ve kişisel hikayemle ilişkilendirilecektir.

B3 Oturumu ♦ Akademinin Halleri: Göçmenlik, Cinsiyet, Dayanışma, Esneklik... (video oturum)

Kapitalizm, akademi, esneklik, göç ve ‘aşınan karakterler’

Tolga Tören

Kapitalist sistemin temel dinamiği olmanın yanında bir toplumsal ilişkiler bütünü de ifade eden sermaye birikimi sürecinin uluslararası ölçekteki yeniden yapılanması, kapitalist sistemin erken dönemlerinden bu yana kriz - savaş diyalektiği ile paralel olarak açığa çıkıyor.

Devletin, sınıf içi ve sınıflararası bileşenleri ile birlite sınıf ilişkilerinin, toplumsal yeniden üretimden toplumsal mücadele aracı olmaya kadar bir dizi alanda işlevsel olan kurumların, tüm bunları sürekli kılan politikaların ve nihayetinde tüm bunların meşruiyetini sağlayan ideolojilerin dönüşümünü de bu bağlamda değerlendirmek gerekiyor.

Kapitalist sistemin krize krize girdiği 1970’li yıllar ve 2008 yılı sonrasında Türkiye ve dünyada açığa çıkan çoğu eğilim, yukarıda ifade edilenler bağlamında anlaşılma çabasını gerekli kılarken, kuşkusuz her iki süreç de, akademi de dahil, toplumsal kurumların yeniden yapılanmasını beraberinde getiriyor.

Metalaşma ve metalaşma olgusuna paralel giden esnekleşme bu yeniden yapılanmanın en önemli öğelerinden birisini oluşturuyor. Tüm bunlara eklenmesi gereken bir başka olgu da, sınıf oluşum süreçlerinde ve mücadele pratiklerinde de önemli bir rol oynayan göç olgusudur.

Yukarıda ifade edilenlerin son yıllarda Türkiye kapitalizmi açısından son derece görünür olduğu aşikar. Türkiye’nin özgün koşullarında farklı görünümler alsalar da, kapitalizmin genel dinamikleri ile de önemli bir tuttarlılık oluşturan bu olgular akademi emeğinin de yeni “üretim ilişkilerine” tabii olarak sınıfın bir parçası olması sonucunu beraberinde getirmektedir.

Bu sunum, kapitalizmin genel dinamiklerine paralel olarak ve akademi emeğini de içine alan bu gerçeklikleri, Türkiye bağlamı da dahil olmak üzere, Richard Sennet’in *Karakter Aşınması* kitabı ve son dönemlerde oluşan “akademik emek” literatürü eşliğinde tartışmayı, bu bağlamda “ne yapmalı” sorusuna mütevazı bir yanıt üretmeyi hedeflemektedir.

A4 Oturumu ♦ Ekosistemi Savunmak için Ne Yapmalı? Nasıl Yapmalı?

Türkiye'de Ekolojik Mücadele Alanlarında Ne Yapmalı

İrfan Mukul

Küresel kapitalizmin 21. yüzyıldaki gelişim özelliklerinin başında küresel mülksüzleştirme gelmektedir. Bu olay David Harvey'in kavramlaştırdığı gibi "mülksüzleştirme yoluyla birikim" şeklinde okunabilir. Bu kavramın taşıdığı içerik, Sosyal Bilimler literatüründe yaygın olarak kullanılan "toprak çitlemesi" olayı ile birçok bakımdan benzerlik gösterir. Bilindiği üzere "toprak çitlemesi" İngiltere'de 14-18. yüzyılda çıkarılan tarım yasalarıyla devletin küçük çiftçilerin kullanımında olan devlet topraklarının, büyük toprak sahipleri tarafından ele geçirilmesi yoluyla ticarileştirilmesi olayıdır.

Türkiye'de "toprak çitlemesi" olayının günümüzdeki karşılığı olan "mülksüzleştirme yoluyla birikim", kentlerde kentsel dönüşüm, kırlarda ise doğal alanların tahribatına neden olan enerji yatırımları ve her iki yaşam alanını kapsayan "büyük projeler" ile kendine yaşam alanı bulmuş durumdadır. Hiç kuşkusuz kapitalizmin Türkiye'de bu aşamaya gelmesinin nedeni; tıkanmışlığın yeni değer, fazla değer üretme kapasitesinin aşınmasının bir sonucudur. Bu projelerin kredilerle yapılıyor olması ve halkın birikimlerine ve kullanım alanlarına dayandırılıyor olması "mülksüzleştirme yoluyla birikime yol açmaktadır.

Öte yandan Türkiye kırlarında uygulanan neoliberal tarım politikaları da başka bir "mülksüzleştirme yoluyla birikim" halidir. Yeteri kadar kamusal desteği göremeyen ve büyük çiftçi kitlesinin, tarihsel süreçlere bağlı olarak mülkiyetindeki topraklarının miktarı çok azdır. Bununla birlikte neoliberal tarım politikalarıyla uluslararası pazara açık hale getirilen üretim alanlarının rekabet gücünün zayıf olması çiftçilerin büyük bir kesiminin topraklarını ya terk etmek yada boş bırakmak zorunda bırakmıştır. Yoğun bir iç göçe neden olan bu durum, kapitalizm güvencesiz ve düzensiz koşullarda yaşayan "yedek sanayi ordusuna ihtiyaç duyuyor olmasına bağlanabilir. Gelgelelim kapitalizmin, sınırsız büyüme, genişleme, yayılma dinamiğine sahip olması bizzat "ekolojik krizlerin yaşanmasına yol açmaktadır. Her seferinde daha çok üretmek ve tüketmek zorunluluğu dünyanın kaynaklarının sınırlılığında dolayı mümkün gözükmemektedir. Kapitalistler doğasından dolayı doğaya ve topluma verilen zararları dikkate almazlar, alırsa kar azalır ve varlık sebepleri ortadan kalkmış olur. Böylece bu sistem devam ettiği müddetçe "ekolojik kriz" kaçınılmaz bir hal alır. "Normal bir durumdan sapma" olarak tanımlanan kriz, normale dönüşü ifade eder.

O halde normale dönüş nasıl gerçekleşecek? ya da mevcut üretim biçimi olan kapitalizm sorunların kaynağı ise, ki öyle gözüküyor, nasıl ortadan kalkacak, kaldırılacak? bunun için mücadelenin öznesi kimler olacak? V. İ. Lenin "Ne Yapmalı" adlı kitabında bu türden soruların yanıtları için şöyle sesleniyor: "Biz teorisyenler olarak, propagandacılar olarak, ajitatörler olarak ve örgütçüler olarak nüfusun bütün sınıfları arasına gitmeliyiz".

Gelgelelim Türkiye'de kapitalizmle mücadelenin bir parçası olan ekolojik mücadelenin özünde kapitalizmle mücadele ya da sınıf mücadelesi alanlarından kopuk gibi gözükken ve yer yer böyle algılanan anlayışın kırılması ve bu mücadelenin bir sınıf mücadelesi olduğunun kabul edilmesi gerekir. Bizzat "ekolojik kriz" doğrudan kapitalizmin işleyişinin bir sonucu olduğuna göre böyle bir kavrayış doğru gözükmemektedir.

Ancak böyle bir kavrayıştan sonra müşterekleri esas alan, üretim ve yaşam araçlarını asıl sahiplerine iade etmeyi hedefleyen, insanı doğayla barıştıran, insanların kaderini kendi eline aldığı bir toplumsal yaşama giden yolu aralayan, bölüşmeye, paylaşmaya, dayanışmaya, sosyal eşitliğe dayanan, asıl zenginliğin maddi şeylere sahip olmak olmadığını bilen, sahip olmanın değil, insan olmanın kural olduğu yeni bir uygarlığı ölçüt alan bir anlayışla, "nüfusun bütün sınıfları arasına gitmeliyiz".

A4 Oturumu ♦ Ekosistemi Savunmak için Ne Yapmalı? Nasıl Yapmalı?

Türkiye'de bizzat ekolojik mücadelelerin önemli yürütücüsü konumundaki Nükleer Karşıtı Platformlar (NKP) üzerinden bir değerlendirme yürüttüğümüzde yukarıda bahsettiğimiz kaygıların dikkate alınması elzem gözükmektedir. Örneğin Sinop NKP üzerinden yaptığımız gözlemler tamda bu kaygıları içermektedir.

A4 Oturumu ♦ Ekosistemi Savunmak için Ne Yapmalı? Nasıl Yapmalı?

Ekoloji Mücadelelerinin Birleşmesi Süreci ve Ekoloji Birliği

Özer Akdemir

Ekoloji mücadelesi ülke gündeminin baş döndürücü hızı içerisinde son yıllarda giderek daha da öne çıkan bir ivmeye sahip. Dünya kapitalizmine entegre bir siyasi iktidarın politik tercihleri ile şekillenen ekonomik, sosyal gelişmelerin ekolojik boyutu her geçen gün daha da öne çıkıyor. Enerji için, maden için altüst edilen dağlara, ovalara, metalaştırılan toprak, su ve ormanlara, rant uğruna yıkılıp yeniden yapılan kentlere müdahaleye karşı halk yaşam alanlarını koruma mücadelesi veriyor. Bu mücadele bazen hukuk süreçlerine takılıp kalırken, bazen de fiili mücadele ve yaşam nöbeti dediğimiz yerel çevre direnişleri olarak geliyor.

Ekoloji mücadelesini birleştirmek, ortak örgütlenme, güç ve eylem birliği zeminini yaratmak için Kasım 2017 tarihinde 11 ekoloji örgütü tarafından yapılan çağrıda şöyle deniyordu;

"Yaşamın her alanına saldırılar çığ gibi büyüyor. Siyasi iktidarın tam desteğini alan şirketler, doğa talanını, yönetimleri de arkasına alarak acımasızca yürütüyor. Hukuk ayaklar altında. Yaşam savunucularının kazandığı her dava, arkadan dolanılarak işlevsiz hale getiriliyor. En küçük barışçıl eyleme acımasızca saldırılıyor. Kolluk güçleri, adeta sermayenin emrindeki milisler gibi davranıyor.

Yaşam savunucuları, doğa talanına karşı NE YAPMALI, NASIL YAPMALI?

Bu güne kadar, yurdun her köşesinde yürütülen mücadeleler gösterdi ki sadece yerel mücadeleler yeterli olamıyor. Sermayenin gücü karşısında küçük kazanımlar dışında yeterli bir direnç gösterilemiyor. Öyleyse, bir araya gelip, mücadelelerin kalıcı çözümler sağlayabilmesi için bundan sonra nasıl mücadele edilmesi gerektiğini, güçlerimizi nasıl birleştirebileceğimizi, bunun için neler yapabileceğimizi konuşup tartışmamızın zamanı geldi."

Bu çağrının ardından 11-12 Kasım 2017 tarihinde 40'ın üzerinde ekoloji örgütü Bergama Buluşması'nı gerçekleştirdi. Ekoloji örgütleri 24-25 Mart tarihinde yaptıkları ikinci toplantı olan Eskişehir Buluşması ile Ekoloji Birliği'ni kurdular. 56 yerel ekoloji örgütü tarafından oluşturulan birliğin oluşum süreci, programının ve örgütsel yapısının ana hatları ve kuruluşundan bu yana geçen sürede ortaya koyduğu pratiğe bakarak, Türkiye Ekoloji mücadelesinin bu önemli deneyiminin gelişmesi ve uzun erimde ekoloji hareketinin ortak mücadele zemini - örgütü olabilmesi için ne yapılmalı?

A4 Oturumu ♦ Ekosistemi Savunmak için Ne Yapmalı? Nasıl Yapmalı?

‘Orman’dan Ne Anlıyoruz? ‘Orman Tanımı’nın Ekosistem ve Ekosistem Mücadeleleri Üzerindeki Etkisinin Eleştirel Bir Değerlendirmesi

Zafer Ülger

19.yy’ın ortasında Avrupa’dan gelen uzmanların tavsiyeleriyle oluşturulan ormancılık örgütlenmesinin Osmanlı devletine ilk önerileri ve uygulamaları, herkese ait olan cibal-i mübaha ormanlarının ortak kullanım haklarının devlete geçmesi ve devletin özellikle dış borçlarını ödemek için bu ormanlardan gelir elde edebilecek organizasyonların oluşturulması üzerineydi. Bu dönemden Cumhuriyet’e kadar bir ormancılık idaresinin temelleri atılıyor. Var olan orman alanları üzerinde güçlü bir devlet mülkiyetini öngören yasalar, 1937’de çıkan ilk orman kanununun ve hemen ardından 1945’te çıkarılan yasalarla geliyor. Bu dönemdeki yasalarla ormanlar üzerindeki köylülerin ortak yararlanma hakları ellerinden alınırken, ormanlar üzerinde devlet mülkiyeti ilan ediliyor.

Bir orman ağacının bebeklikten sanayi için uygun zamana kadar geçen süreler uzun dönemler alır. Yatırılan sermayenin tekrar sermayedara geri dönme süresi yani sermayenin devir hızı çok düşük olduğu için özel sermayenin bu dönemde ormancılık üretimine ilgisi olmayacaktır.

1937’den beri çeşitli değişiklikler yaşasa da, orman kanununun birinci maddesi ormanın tanımını içerirken, maddenin devamında ormanın dışına çıkarılacak alanları, ağaçları tanımlar. Bu tanımlamalar ekolojik bir orman tanımı üzerinden gerçekleşmez. Birinci maddenin bugünkü hali, ormanı emekle ya da kendiliğinden şekilde yetişen bir ağaç ve ağaççıklar topluluğu olarak tanımlarken, hemen devamında bütün meyve veren ağaçlar, maki ve funda türlerinin içerdiği bütün topluluklar, fıstıklıklar, sakızlıklar, harnuplar, zeytinlikler orman rejimi dışına sürülürler.

Devlet, özel sermaye birikiminin uzun vadeli bir yatırım olarak yapmakta zorlandığı ormancılık hammaddesini üretmeyi garanti altına alırken, sanayi hammaddesi olarak bu ihtiyacı gerçekleştirilmeyen ağaçları ve onların ekosistemlerini orman tanımının dışına atmış görünüyor. Bugüne gelinen süreçte zeytin ağaçları, aşılınmış ürün veren ağaçlar, fıstık çamları, palamut meşeleri, meyve ağaçları, yüzlerce türü niteleyen maki ve fundalık alanları orman statüsünden çıkarılıp özel mülke bırakılıyor. Ormanlar üzerinde devlet mülkiyeti, sanayi hammaddesi olarak orman ürünlerine sermaye ve Kit’ler adına el koyarken; orman kanunu birinci maddeyle “ormanı”, ikinci maddeyle “orman vasfı dışına çıkarılacak alanları” da sermaye birikiminin ihtiyaçlarıyla bağlantılı tanımlamış görünüyor.

Sunumda, yukarıda değindiğimiz bağlamda Türkiye’de orman tanımının ve politikalarının eleştirisi yapılacak ve bu bağlama karşı teorik ve pratik direniş imkânları üzerine bir tartışma yürütülecektir.

A4 Oturumu ♦ Ekosistemi Savunmak için Ne Yapmalı? Nasıl Yapmalı?

Sendika ve meslek odalarının kırsal ve kentsel mekan mücadelelerindeki söylemlerinin eleştirel bir analizi

Alp Tekin Ocak

Ekosistem savunmasında teorik sorunların politik mücadeleyle içiçeliğini, çelişkilerini, yakınlıklarını, uzaklıklarını, diyalektiğini farklı bakışlar altında tartışmaya açtığımız bu oturumda “sendika ve meslek odalarının mücadeledeki söylemlerinin eleştirel bir analizi” başlıklı bu sunuş ile; muhalif kesimlerin ürettiği sözler ve pratiklerinden örnekler vererek mücadelenin sözünün toplumsal kesimlere ulaşip ulaşmadığı ve bu yönüyle beklenen yönde değişime yol açıp açma potansiyelinin olup olmadığı sorularına yanıt aranmaktadır.

Teknolojik gelişme, ulaşım ve iletişim olanaklarının artması insanın çevresine müdahale kapasitesini arttırmış, bu durum üretim t/arzı ve tüketim alışkanlıkları ile birleşince, kent/kır ayrımına bakmaksızın, hem doğal hem de yapılı (suni) çevrede eş benzeri görülmemiş bir sömürü mekanizması ortaya çıkarmıştır. Mekana yapılan bu müdahaleyi yer kürenin fiziksel sınırları ile düşündüğümüzde; geniş halk topluluklarının temiz hava, su ve sağlıklı gıdaya erişiminin zorlaştığı, sağlıklı ve dengeli çevrede yaşama hakkının ihlal edildiği görülmektedir.

Türkiye'nin son yıllarda uyguladığı büyüme odaklı kalkınma politikası sebebiyle, koruma/kullanma dengesi kalmamış, siyasal iktidarın teşviki ile idari pratikler “kamu yararı” yerine sadece yatırımcı şirketler lehine tesis edilmeye başlanılmıştır. Demokratik kapasitesinin zayıf, katılım mekanizmalarının neredeyse olmadığı ülkemizde, yurttaşların yönetime katılma biçimi olarak idari ve adli yargıya başvurarak açtığı davaların “usul hukukuna” sığınarak ehliyet yönünden reddedildiği, yargı bağımsızlığının neredeyse olmadığı bir ortamda, sayıları azalsa da yurttaşlar lehine verilen kararların “arkasından dolanılarak” bu kararların uygulanmadığı görülmektedir.

Nasıl bir coğrafya ile karşı karşıyayız:

Nehirlere, diğer su kullanım biçimleri ve sucul hayat gözetilmeden, sadece hidrolik potansiyeline bakılarak hidroelektrik santraller kurulsun diye varmışçasına müdahale edilmektedir. Örneğin yüzlerce irili ufaklı dereden oluşan Karadeniz Bölgesinde baraj ve hidroelektrik santral kurulmamış dere bulmak imkansız yakındır. Karadeniz'e temiz olarak ulaşabilen tek bir su kaynağı yoktur. Aynı şekilde tarım arazisi ya da yerleşim yerlerine etkilerine bakılmaksızın tüm bu vadilerin yönetimi Enerji Bakanlığı'ndan alınarak Başbakanlığa bağlanan Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü (MTA) tarafından taş ocakları ve madenler için yerli ve yabancı şirketler lehine ruhsatlandırılmışlardır. Termik santraller ise daha büyük ölçekte havza bazında (Adana, Mersin ve Hatay bölgesinde olduğu gibi) kümülatif etkilerine bakılmaksızın yapılmaktadır. Dünya'daki genel eğilimin tersine nükleer santrallerin yapımına başlanılmıştır. Nükleer enerji tartışmasının yıllardır yapıldığı fakat konsensüs olmaması sebebiyle bir türlü yapımına başlanılmamış ülkemizde, Rusya ve Japonya ile uluslararası anlaşmalar ile nükleer santraller yapımına girilmiş, uluslararası anlaşmalar TBMM ve yargısal denetimden kaçınmanın aracı haline getirilmiştir.

Tüm bu manzara karşısında örneğin; Türk Mimar Mühendis Odaları Birliğine bağlı Mimarlar Odası'nın İmar Barışına, Elektrik Mühendisi Odaları'nın Hidroelektrik Santrallere, Çiftçi Sendikalarının Acele Kamulaştırmalara, Devrimci İşçi Sendikalarının

A4 Oturumu ♦ Ekosistemi Savunmak için Ne Yapmalı? Nasıl Yapmalı?

Soma'daki 301 madencinin hayatını kaybetmesine sebep olan maden faciasına yaklaşımı nedir? Meslek odaları ve sendikaların üretebildiği söz, diskur karşılık bulmakta mıdır? Bu örgütler kuruluş amaçları ve kamusal yükümlülüklerini yerine getirerek ekoloji mücadelesi içinde yer almakta mıdır? Tüm bu kurumlar yukarıda anılan toplumsal kesimler ile nasıl bir ilişki kurmaktadır? vb. gibi sorular sorularak sunum ile anılan ekoloji mücadelesi içindeki bu kurumlara "içerden" bir eleştiri getirilmeye çalışılacaktır.

"Çalkantılı" bir Türkiye'de "ne yapmalı" sorusu üzerinden "dayatılan yıkım ve baskı tablolarının dışarısına çıkmak" hedefiyle gerçekleştirilen 13. Karaburun Bilim Kongresi'ne katkıda bulunması umuduyla.

A4 Oturumu ♦ Ekosistemi Savunmak için Ne Yapmalı? Nasıl Yapmalı?

Doğanın zamanı için süren mücadele: İmkanları, potansiyelleri ve etki mekanizmalarıyla Türkiye’de ekoloji hareketi

Utku Zırğ

Tarihin bir döneminde ortaya çıkmış bir üretim biçimi olarak kapitalizmde zenginlik, “değişim değeri”dir. Bu sebeple kapitalist sanayileşmede “değer”, emek zamanına indirgenmiştir. Kapitalizm değeri soyut emek zamanına indirgeyerek zenginlik üretimine doğanın katkısını hiçe saymıştır. “Doğanın Düşmanı”nda Joel Kovel, “sermaye için zamanının önemi, zamanın doğadan koparılmasıyla yakından ilgilidir” der. Kendisi de doğal bir varoluş olan emeğe, sermaye tarafından bu “koparıma”nın uygulanış biçimi; insan emeklerinin parasal karşılaştırılmalarını mümkün kılan tek standart olan, üretimde harcanan zaman ve bu emek-zamanın verimliliği üzerinde sermayenin sürekli bir artış yaratma gayretinde açığa çıkar.

“Sanayi Devrimi”nden bu yana geçen 250 yıllık süre içerisinde dünyanın farklı bölgelerinde özellikle kentlerde yoğunlaşan nüfusla birlikte emek zaman üzerinde tahakkümün büyük ölçüde sağlandığını söylemek yanlış olmayacaktır. İnsani maddi üretimin aklını zamanla bozmuş bir tarihsel biçimi olan kapitalist üretimin bu “zaman” sorunu, yalnızca emek-zaman üzerinde bir kontrolle değil, doğanın tüm zamansallıklarını kontrol etmek şeklinde vuku bulur. “Uygun mevsim”, “zengin/yoksul maden” gibi “doğal koşullar” üretimin verimliliğini, bu ölçüde de sermayenin üretim sürecinde yaratacağı karı etkileyebilir. Sermaye, bu doğal koşulları belirleyen “ekosistemlerin karmaşık ve iç içe geçmiş zamansallıklarını” da kontrol altına alıp “tekil, tektip ve doğrusal bir zaman standardı” dayatma eğilimindedir. Bu istek; birikmiş doğa zamanları olarak da adlandırabileceğimiz fosil yakıtlar, madenler, ormanlar gibi varlıkların üretim sürecine hızla çekilmesi; akarsular, yeraltı suları, tohumun ürüne dönmesi gibi doğanın kendi zamansallığını da içeren süreçlere şiddetli müdahaleleri karşımıza çıkardı.

Emeğin zamanı için mücadele sendikalar ve meslek odaları gibi büyük ölçüde kurumsallaşmış ve hatta bürokratikleşmiş yapılar aracılığıyla devam eden köklü bir geçmişe sahip. Doğanın zamanı için mücadelenin ise kurumsallaşma eğilimi Roma Kulübü adlı çeşitli disiplinlerden bilimcilerden oluşan bir grubun 1972 yılında yaptığı “Büyümenin Sınırları” adlı çalışma ile ortaya çıkmaya başladı. O günlerden bu yana da bazı ülkelerdeki parti ve sivil toplum kuruluşları ile uluslararası organizasyonlar dışarıda bırakılırsa; büyük ölçüde yerel temelli ve tekil sorun odaklı bir biçimde devam etmektedir.

Bu iki temel niteliğiyle Türkiye’deki ekoloji hareketleri de dünya örneklerinden çok farklı değil. Bu iki eğilimin Türkiye’de ortaya çıkardığı sonuçlardan biri “siyaset-üstü” bir doğa/çevre/ekoloji mücadelesinin tarih sahnesine çıkışı oldu. Bu “siyaset-üstü” olma iddiası kimi zaman savunulan alan için bir kalkan olup tekil sorunun çözümüne katkı sunabiliyor, kimi zaman hareketin potansiyellerinin önüne geçen bir kimlik kazanabiliyor. Tüm bunların yanı sıra farklı bir siyasal alanın, başka bir siyaset alternatifi inşa etmenin imkanlarını da içinde barındırıyor.

“Ne Yapmalı?” üst başlıklı 13. Karaburun Bilim Kongresi’nin “Ekosistemi Savunmak” başlıklı oturumunda yukarıda tarif edilen bağlamda; Artvin’de madene, Sinop/Gerze ve Manisa/Soma’da termik santrallere karşı verilen mücadelelerden örneklerle ekoloji hareketlerinin siyasal etki mekanizmaları sergilenmeye çalışılacak. Mevcut mekanizmalar ve potansiyel yenileriyle birlikte Türkiye’de ekoloji hareketlerinin barındırdıkları imkanlar, Kongre üst başlığı bağlamında tartışılacak.

B4 Oturumu ♦ Kùltür ve Sanatın Kadim Sorusu: “Nasıl Yapmalı?”

Umudun Zamanı, Zamanın Ruhu

Gaye Borahoğlu

Adorno'nun “Auschwitz'ten sonra şiir yazmak barbarlıktır” sözünün üzerinden uzun bir zaman geçti. Memleketin dört bir yanında bombalar patlarken, şehirler yerle bir edilirken, sebepsizce masum insanlar hapse atılıp işlerinden edilirken bu söz üzerine bir kez daha düşünüyörüz.

Felâket dönemlerinde edebiyat şahsiliğini kaybedip toplumsal bir çerçeveye hapsolma ihtimaliyle karşı karşıya kalıyor. Yazar benliğini siyasi meselelerin içinde eritmek ihtiyacı hissediyor. Tarifsiz bir vicdan azabıyla kalemi eline alıyor insan. Yazdığı her satırdan, her aşamada şüphe duyuyor.

Öte yandan biliyoruz ki edebiyat zamana ihtiyaç duyar. Siyaset ile edebiyatın bir farkı da zamanla ilişkilerinde ortaya çıkar. Siyasette çabuk tepki esastır, edebiyatta sindirmek esastır. İlginçtir ki, travma ne kadar derinse, edebiyata yansması da o kadar geç oluyor. Bu garip çelişkinin içinden nasıl çıkılabilir?

Son kitabım *Dünyadan Aşağı'yı* yazarken bir yandan da bu soruya cevap aradım. Zamanlar üstü, derinlikli bir edebi metin ortaya çıkarabilmek için günlük siyasetin içinde, ortasında olmama rağmen yine de gündemin akıl ve ruh karıştırıcı etkileriyle arama mesafe koymaya çalıştım. Bunu yaparken çiçek böcek edebiyatına dönmeyeceğimi biliyordum. O yüzden de içimdeki öfkeye, bir anlamda da intikam hırsına tutundum. Böylece bir anti kahraman yarattım. Başımıza gelen pek çok şeyin müsebbibi olarak gördüğüm vasatlığı, riyakârlığı, sahteliği, olamamayı, olduramamayı temsil eden bir anti kahraman... Nam-ı diğer Hilmi Aydın. Böylece Hilmi Aydın herhangi bir roman kahramanından öte, zamanın ruhunu temsil eden bir karakter haline geldi. Bir anlamda can havliyle kaleme sarılmıştım.

Nihayetinde şudur: Tehdit altındaysak can havliyle bir yerlere, bir şeylere tutunmalı, inat etmeliyiz. Var olmak için inat esastır. Yarın değilse bile gelecekte daha iyi bir dünya için umut bu sulara yeşerecektir.

B4 Oturumu ♦ Kültür ve Sanatın Kadim Sorusu: “Nasıl Yapmalı?”

Yapı-Eylem Mücadelesinde Kültürel Elitizm Tartışması

Deniz Tansel-İlic

Kişinin gündelik yaşamında farklı boyutlarda temas etmek zorunda kaldığı totaliteryan yapılarla olan mücadelesine hangi noktadan başlaması gerektiği sorunu, ne psikolojinin toplumsal bağlamı ıskalayan ve zaman zaman liberalizme meyleden bireyciliğine bırakılabilecek kadar tekil; ne de resmi sosyalizmin bireysel ayrımları yok sayarak, tüm toplumsal aktörleri birbirine eşitleyen yaklaşımına indirgenebilecek kadar tümel bir yaklaşımla çözümlenebilir.

Toplumsal bağlamı içerisinde ele alınmış, ancak tekil ayrımları gözden kaçırılmamış bir aktör/eyleyen tasarımının karşılığını, Frankfurt Okulu'nun resmi sosyalizme teslim olmamış Marksist yaklaşımında ve Pierre Bourdieu'nün yapı-eylem sorununu dengeli bir şekilde çözümlenmeyi denemiş ancak son kertede, belirlenim gücünü yapıya vererek, aktörü yalnız bırakmış kuramında bulmak mümkündür. Öznenin yapı ile karşılaşmasını indirgemeci bir yaklaşımla ele almayı reddeden düşünürleri çeşitlendirmek mümkün olsa da, Frankfurt Okulu'nun, özellikle de Theodor Adorno'nun kuramında karşılığını bulduğumuz elitizm övgüsü ile Pierre Bourdieu'nün meşru kültürel kodlara sahip olanların, olmayanlara uyguladığı tahakküme dayanan seçkincilik eleştirisi arasındaki karşıtlık bu iki düşünürü tartışmaya değer kılmaktadır.

Her ikisi de Marksist olmasına karşın, Marksizmin zenginliğini de kanıtlayacak şekilde yüksek kültür ve popüler kültür tartışmasında tamamen karşıt konumlarda yer alan iki Avrupalı düşünürün kuramlarını, mücadele bağlamında yeniden ele almak yapı-eylem tartışmasında yol gösterici olabilir. Adorno, kitle iletişimi üzerinden yaygınlaştırılan kültürün yozlaştırıcı etkisini vurgularken; Bourdieu, erişimi daha güç olan ve medyada karşılaşmamızın pek de olası olmadığı yüksek kültürün, toplumsal aktörler arasında kuralları ve koşulları hakkaniyetli bir şekilde belirlenmemiş bir savaşa neden olduğunu savunmaktadır.

Bu çalışma alt fraksiyonların kültürel tüketimlerinin güçsüzleştirici olduğu iddia edilerek, kültürün seçkinci özelliklerine olumsuz bir vasıf yüklenecek ve Adorno-Bourdieu karşılaşmasına, Adornocu bir elitizm tercih ederek yapı-eylem soruna yönelik bir dizi soruyu yanıtlamayı deneyecektir.

Yapıyı dönüştürebilme ve onun içinde daha özgür bir şekilde varolabilme mücadelemizde kültürle ilişkimiz bize ne oranda yardımcı olabilir? Özneler kültürü bir güçlenme aracı olarak kullanabilirler mi? Öznelerin yapıyla baş etme mücadelelerinde, seçkinci bir kültürün dönüştürücü bir etki gücü bulunmakta mıdır? Seçkin sanat ve kültür, alt fraksiyonların sınırlandırılmışlıklarını daha da derinleştirmekte midir? Kolektif mücadelenin önemine karşın, bireyin kültürle teması üzerinden gerçekleşecek daha tekil bir karşı çıkış düzlemi mevcut mudur? Derinlikli bir kitap okumak ya da ticari sinemadan ayrılmış bir film izlemek, “devrimci” bir nitelik taşımakta mıdır?

Söz konusu sorular mücadeleyi sokaktan alarak kültür alanına taşıdığı, kültürü elitizm-anti elitizm bağlamına aldığı ve tümel bir karşı koyuşun olanaksız olduğu durumlarda bireyin tekilliğini de hesaba katan bir muhalif duruş tanımladığı için önemli görünmektedir. Tekil bireylerin kültürle etkileşimi sonrasında başka bireylerle bir araya gelecek oluşturacağı bir kültürel cemaat, yeni bir kolektif deneyim yaratma şansı barındırabilir. “Kişisel olan politiktir” düsturunu da kullanarak, kültürel cemaatler üzerinden gerçekleşecek bir kolektif temasın, güçlü yapılar karşısında bireylere bir karşı koyuş gücü tanyacağı düşünülebilir.

B4 Oturumu ♦ Kültür ve Sanatın Kadim Sorusu: “Nasıl Yapmalı?”

Bu alışma, her ne kadar ktmsەرlięi ile tanınmış olsa da Adornucu bir izleği izleyerek toplumun dönüştürülmesi ve öznenin özgürleştirilmesi konusuna iyimser bir perspektifle yaklaşmayı gerekli görmektedir. Biricik bireyin, özgün eyleminin, kültürle karşılaşması üzerinden güçlendirilebileceğini ve bu durumun, bireyler arasında yeni temaslar oluşturarak toplumsal ve kolektif bir yapıya dönüştürülebileceğini savunmaktadır. Daha yüksek bir sanatın, bir mutluluk vaadi barındırabileceğini ve böylelikle bu vaadi taşıyan insanların bir araya gelerek yeni bir cemaat oluşturabileceklerini iddia etmektedir. Yeni cemaatlerse yeni yapılar oluşturabilecektir.

Böylelikle insanın umutsuzluğa, hareketsizliğe, eylemsizliğe ve atalete hapsedildiği bir yapı içerisinde, tam da ve özellikle bu koşullar altında, yeni bir bakışın, yeni bir temasın, yeni bir varoluşun olası olduğunu iddia etmek mümkün olabilecektir.

B4 Oturumu ♦ Kültür ve Sanatın Kadim Sorusu: “Nasıl Yapmalı?”

Müziğin Metalaşması: Kültür, Teknoloji ve Sınıf Mücadelesi

Fatih Altacı - Ali Cenk Gedik

2014 yılında Amerikalı funk grubu Vulfpeck, Sleepify isimli bir albümünü çevrimiçi müzik dinleme platformu olan Spotify’da yayınladı. Streaming (akışkan veri iletimi) adı verilen bir yöntemle albüm yayınlayan bu tür platformlar albümü yayınlanan müzisyenlere dinlenme sayısına bağlı bir gelir ödemektedir. Albüm herhangi bir sesin olmadığı yaklaşık 30 saniyelik 10 parçayı içermektedir. Grup, dinleyicilerine albüm gelirlerini ücretsiz bir konser turnesi düzenlemek için kullanacağını vaad eder. Dinleyicilerin tek yapması gereken gece uyumadan önce tamamen sessiz olan bu kaydı çalmalarıdır. Sonuç olarak grubun 20 bin \$ gelir elde ettiği bu albüm bir süre sonra durumu fark eden Spotify tarafından yayından kaldırıldı. 2017 yılında ise Bulgaristan’ dan tanınmamış müzisyenlerin sadece 30 saniyelik kayıtlarını içeren bir müzik listesi (playlist) Spotify algoritmasını hackleyip çok fazla sayıda dinleme yaratarak ayda 415 bin \$ gelir elde eder.

Sonuçta yeni teknolojiler bir yandan müziğin metalaşmasıyla ilgili olarak daha önce tecrübe edilmemiş pratikleri olanaklı hale getirirken diğer yandan dahu metalaşma süreçlerini sekteye uğratmanın olanaklarını da sunar gibi görünür. Bu ikilem aslında teknolojinin baskılayıcı veya özgürleştirici bir dolayımı sahip olup olmamasıyla ilgili eski bir problemin yeni bir tezahürüdür.

Bu anlamda bugün, internet üzerinde her türlü siber ayakızımızın politik tercihler, piyasa ve tüketim yönelimleri için veri haline geldiği, bir anlamda toplumsal denetim ve yönlendirmenin uç noktalarda tecrübe edildiği bu ortamı aynı zamanda özgür, sınırsız ve her şeyin mümkün olduğu bir alan olarak düşünmek de mümkündür. Başka bir açıdan seri üretim bantlarından geçip devasa veri bankalarına aktarılan metalaşmış kültürel ürünlerin faşizan bir düzeni daha çok güçlendirdiğini öne sürmek de, sayısallaştırılmış kültürel ürünlere erişimin belirli koşullarda ücretsiz hale gelmesinin kültürel sınırları gevşettiği, çeşitliliği ve erişilebilirliği arttırdığını ve bu anlamda kültürü demokratikleştirdiğini öne sürmek de meşru gibi görünür. Bildiride temel olarak bu ikilem müziğin metalaşmasının yeni teknolojilerdeki tezahürü üzerinden tartışılacaktır.

Teknoloji ve kültür arasındaki ilişkiye dair bu ikilemin literatürde iki problemlili görünümü vardır. Birincisi bu ikilem istisnasız bir biçimde baskılayıcı yaklaşımı Adorno’nun, özgürleştirici yaklaşımı ise Benjamin’in temsil ettiği kuramsal bir kutuplaşma olarak resmedilir. Bu anlamda hem Adorno hem de Benjamin sanki teknolojinin başat aktör olduğu bir kültür teorisi konusunda hem fikir gibi sunulur. Oysa ne Adorno’nun ne de Benjamin’in bu tür bir teknolojik determinizmle ilişkisi yoktur. Tam aksine Adorno ve Benjamin’in ortaklaştıkları bir nokta varsa bu tam da teknolojik determinizme karşı konumlarıdır. Evet, Adorno’nun karamsar Benjamin’in ise iyimser olduğu doğrudur. Ancak Adorno’nun karamsarlığı aslen teknolojinin kültür üzerindeki etkisinin kapitalizmdeki görünümüyle, Benjamin’in iyimserliği ise aslen bu etkinin sosyalizmde ortaya çıkaracağı olanakları düşünmesiyle ilişkilidir. Diğer bir deyişle hem Adorno hem de Benjamin kapitalizmde teknolojinin faşist bir karakter taşıdığı konusunda hem fikirdir.

Kültürel alana dair daha güncel bir yaklaşım ise Stuart Hall tarafından garantisiz Marksizm adıyla formüle edilmiştir. Bu yaklaşımda kültürel alan Gramscici anlamda hegemonya için sınıfların mücadele ettiği zeminin bizzat kendisidir. Bu anlamda kültürel ürünlerin teknolojik dolayımı da bu mücadelenin bugün önemli bir parçası haline gelmiştir. Ancak bu konuda da ilgili

B4 Oturumu ♦ Kültür ve Sanatın Kadim Sorusu: “Nasıl Yapmalı?”

literatür Hall sanki bu formülasyonu sosyalizm mücadelesi için önermemiş gibi görünmeyi tercih eder ve bunu yine kültüre dair iyimser bir yaklaşım gibi ele alır.

İkinci problem ise literatürde müziğin metalaşmasının yeni teknolojilerdeki görünümü ele alınırken istisnasız bir biçimde kapitalizmin işleyişinde teknolojiye dair yasallıkların tamamen gözden kaçırılmasıdır. Diğer bir deyişle müziğin metalaşması yeni teknolojilerin verili olarak kabul edildiği bir çerçevede ele alınır ve kapitalizmin görelî artık değeri arttırmanın bir yolu olarak sürekli yeni teknolojiler peşinde koşması göz ardı edilir.

Her halükarda ilgili literatür büyük oranda Gramsci, Adorno, Benjamin veya Hall gibi ne yapmalı sorusunun peşinden giden Marksistlerin yaklaşımlarını bu politik bağlamından koparmış, bir anlamda kendi liberal yaklaşımlarını da ancak bu zararsızlaştırılmış temeller üzerine inşa edebilmişlerdir.

Böylece piyano gibi çalgı üretim veya nota basımı gibi müzik depolama teknolojilerinden müzik ses kayıt teknolojilerine, radyo yayınlarına ve oradan mp3 gibi müziğin sayısal teknolojilerdeki görünümüne kadar müziğin metalaşma süreçleri hem toplum hem de müzik emekçileri için özgürleşmenin evrimsel basamakları gibi ele alınır. Oysa telif hakları yasallaşana kadar nota basımı kopyalama yöntemiyle bestecilerin emeğine el koymanın bir yöntemi olmuştur. 19. yy.da telif hakları yasallaştığında ise en ünlü besteciler bile asla sadece nota gelirleriyle yaşayabilecek duruma gelememişlerdir. Bestecilerin 2016’daki ekonomik durumunu henüz sayısal teknolojilerin ve internetin var olmadığı 1975’teki durumuyla karşılaştıran bir çalışma bu 40 yıl içinde herhangi bir değişme olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Sonuç olarak, müziğe dair telif hakları ve serbest erişim sorunsalı her yeni teknolojiye yeni açmazlar ve mücadele süreçleri doğurmuştur. Bir yanda kapitalist üretim biçiminin sonucu olarak tekelleşen büyük şirketler, diğer yanda altkültürleri, sceneleri ve müzisyenler için büyük şirketlerin arama ve geliştirme departmanları gibi çalışan bağımsız şirketler ve bunların ortasında sermaye iktidarının dayattığı telif ve dağıtım standartlarını reddeden siberpunklar ve hackerlar vardır.

Özellikle çevrimiçi müzik dinleme pratiklerinin yaygınlaştığı bir dönemde müzik endüstrisi yeniden büyük bir büyüme ve yeni iş modelleri geliştirme eğilimine girmeye başlamıştır. İnternet üzerindeki anaakım müzik dinleme platformları arasındaki mücadeleler, satın almalar, müşteri alışkanlıklarını analiz etme ve yönlendirmeye yönelik programlar müziğin yeni teknolojilerdeki görünümüne yeni problemler yaratmaktadır.

Ancak esnekleşen ve hızlanan bu akış içerisinde kültür üreticileri, yer sağlayıcılar, yatırımcılar, yapım şirketleri, araçlar, kullanıcılar gibi bir çok fail arasında ciddi bir mücadele sürmektedir. Tüm bunların ortasında ise teknolojik gelişmelere bir şekilde ayak uydurmaya çalışan ya da bunları reddeden müzisyenler ve dinleyiciler vardır. Bu anlamda müziğin bir meta olarak yeni teknolojilerdeki görünümü karşısında müzisyenler ve dinleyiciler salt pasif aktörler olarak yer almazlar. Plak ve kaset gibi eski teknolojilere dönüş kadar yeni teknolojiler içinde de alternatif arayışlar sürmektedir.

Bu alternatiflerden birisi de müzisyenler ve dinleyiciler arasındaki aracı şirketleri ortadan kaldıran Bandcamp’tir. Bu platformda müzisyenler albümlerini herhangi bir ücret ödemediği yayınlatabilmekte, dinleyiciler de sadece gönüllü olarak isterlerse ödeme yapmaktadır. Bandcamp ise bu gönüllü ödemelerden belirli bir pay almaktadır.

Bu model tam da liberal kültür kuramcılarının teknolojinin özgürleştirici olduğuna dair argümanlarını destekler gibi görünse de aynı daha önce Napster gibi ücretsiz olarak müziği mp3 formatında indirildiği veya Myspace gibi amatör ve profesyonel müzisyenler ve dinleyicilerin ücretsiz olarak buldukları platformlar gibi aldatıcı bir özgürlük sunar. Açıkça müziğe ücretsiz erişim

B4 Oturumu ♦ Kültür ve Sanatın Kadim Sorusu: “Nasıl Yapmalı?”

ne m zık emekçilerinin sömürüsüne son vermiştir ne de kapitalizmde ideolojik bir boşluk yaratmıştır. Bu anlamda Bandcamp’in sunduğu olanak en fazla kapitalizm öncesi basit meta üretimine m zık alanında geri dönmenin bir yolunu sağlamaktadır. Diğer bir deyişle burada müzisyenler karşımızda kendi ürettikleri metaları satan zanaatçı ve köylüler gibi dururlar.

Sonuc olarak, her ne kadar müziğin metalaşmasına dair tartışmalar daha çok müziğin temsil formatları üzerine sürse de, aslında konu çalgı yapımıcılığından m zık eğitimine ve m zık yazılımlarının üretimine kadar çok geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Bu anlamda müziğin metalaşmasına karşı ne yapmalı sorusuna dair yanıtımız metalaşmanın kendisine yani kapitalizme karşı elbette yeni teknolojilerin sunduğu her türlü yeni olanağı da değerlendiren bir sınıf mücadelesi yürütülmesidir.

Bu anlamda mesele müziğe ücretsiz erişmenin ve m zık gruplarının m zık şirketlerini dolandırmasının yeni yollarını bulmak veya m zık üretimini feodal tarzda örgütlemeye çalışmanın ötesinde besteci, müzisyen, m zık eğitimcisi, çalgı yapımıcısı ve m zık yazılımcılarının sınıf mücadelesine katılmalarıyla ilişkilidir. Çevrimiçi platformlar gibi yeni teknolojiler ise sokaklarda, meydanlarda ve grevlerde süren bu mücadeleye eklenen en fazla yeni bir mekan anlamına gelmektedir.

B4 Oturumu ♦ Kültür ve Sanatın Kadim Sorusu: “Nasıl Yapmalı?”

Gilles Deleuze Felsefesinde Sanatın ‘Varolmayan’ Halka Politik ağrısı

Haydar  zt rk

Eğer sanatın hayatı değiştirme gücü varsa, bu gücü nasıl betimlenebilir ve bu gücün politik anlamı nedir? Bu soruya felsefesinde belirgin bir önem atfeden Gilles Deleuze, sanatın politik gücünü “gelmekte olan halkın icadı” olarak adlandırmaktadır. Felsefesinde bu adlandırma yer yer “halkın icadı”, “halkın eksikliği” vb. ile eş anlamlıdır. Sanatın diğer düşünme biçimlerinden farkının politikliğidir: “halkın icadı.” Fakat bu noktada ilk olarak dikkat etmemiz gereken meselenin sanatın politika ile ilişkisi ya da politikanın sanat ile ilişkisi olmadığıdır. Bu türden ilişkiler “aşkın” iken, içkin bir ilişkiselliği ancak Őeylerin ortasından kurabiliriz. Soruğumuz soru “açık” olmalı ve yetkinliğini araştırılmasının kendisinden kazanmalıdır. Bu noktada, davet edilen düşünce politik olanın bir gücü olarak yeni bir imgesini yaratarak, “tersten-edimselleşme” yoluyla sanatın gücünü serimlemektir. Sanatın politikliğini ifade etmek değil, oluşturmak zorundayız.

Sanatçılar ve ürettikleri sanat eserleri politik olanla hali hazırda ilintilidir. Bu ilişki özellikle 20yy’dan bu yana bir gereklilik de kazanmıştır. Sanatçının kendini sorgulaması ve üretimini bu sorgulamanın parçası kılması sanat eserlerinin biçimselliği, izleyicisi ile olan mesafesi vb. izleklerde dönüşümleri beraberinde getirmiştir. Avangard, soyut sanat, kavramsal sanat, Dadaizm ve daha birçok bu dönüşümün taşıyıcıları olmuştur. Lakin bunu tarihsel bir sonuç olarak okumak yanlış olacaktır. Sanat bir zamanlar temsile ve sağduyuya kapılmış, sonrasında bahsi geçen dönüşümleri geirmış değildir. Sanat var olduğu tüm zamanlarda temsilin ve sağduyunun karşısında yer almıştır. Var olanı, gücüllüğü çerçevesinde d zemselleştirmiştir. Örneğin, 4yy portre sanatında dahi görünmeyeni görünür kıldığı için sanat bir g c t r. Iraksak olarak konumlandırılmış Şeyler sanat yoluyla ahenkli ve Şartlı bir birlik kazanmaktadır.

Sanatın yaratıcılığı yanı zamanda direnişidir. Yaşamın bir “biçimi” bir diğeriyle mücadele halindedir. Bu mücadelenin kendisi de politiktir. Politikliğin bu serimlenişi için öncelikle yaşamı organiklik hapishanesinden dışarı taşmaya zorlamak zorundayız. İnsan merkeze geçtiği ve yaşamı kendisine sunduğu anlayış yerine, organik olmayan ve dolayısıyla kişisellikten uzak bir yaşamsallık savunabilmek tam da sanatın en az iraksak iki Şey arasında “zorunlu” bir ilişkilendirme yapabilmesinde örneklenmektedir.

Sorunsal her zaman bellidir: yaşamı özgürlüğüne kavuşturmak ya da sonu belirsiz dahi olsa bunu denemekten vazgeçmemek. Bu sebeple halk da Őeyleřmiř/Őeyleřtirilmıř ve verili kapalı bir sistemin parçası değil, her daim oluşturulması gereken bir unsurdur: metafora karşı, metamorfoz. Bu bir geleceğe ağrı olmanın çok ötesindedir. Sanatın zamana yaptığı bir baskın halkın icadını mümkün kılmaktadır ve “halkın eksikliği” kurucu bir unsurdur.

A5 Oturumu ♦ Özgür ve Eleştirel Akademi İçin: İnsan Hakları Okulu

OHAL Döneminde KHK'lerin Gölgesinde Üniversite ve Akademik özgürlükler

İnan Özdemir Taştan - Aydın Ördek

İnsan Hakları Okulu için Türkiye çapında OHAL döneminde Türkiye’de akademik özgürlüklerin durumunu saptamaya çalışan bir saha araştırması yürütülmektedir. Bu araştırmada 12 ilde (Adana, Ankara, Diyarbakır, Erzurum, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Kırklareli, Mersin, Samsun, Trabzon ve Van), 485 akademisyenle anket, 15 akademisyenle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmektedir. Anket araştırması, akademik özgürlüklerin ders verme, araştırma, akademik kamu ile iletişim, örgütlenme ve akademisyenlerin ekonomik ve sosyal haklarını merkeze alan soru kategorilerinden oluşmaktadır. Araştırmanın ilk bulguları, akademik özgürlüklerin OHAL döneminde ciddi bir biçimde aşındığını göstermektedir. Araştırmanın en belirgin bulgusu akademisyenlerin akademik çalışmalarının hemen hemen her boyutunda otosansür uyguladıklarıdır. Akademisyenler çalışma alanlarını daraltmış, “hassas” konularda araştırma yapmaktan çekinir olmuştur. Derslikler BİMER, CİMER merkezlerine yapılan şikâyet ve ihbarlar nedeniyle farklı görüşlerin dile getirilebildiği ve tartışılabildiği özgür kamusal alanlar olmaktan çıkmış, tehdit kaynağı haline gelmiştir. Akademisyenler istedikleri konularda yayın yapmaktan, akademik etkinliklerde kendilerini özgürce ifade etmekten çekinmektedirler. Araştırmanın en temel bulgularından biri, özellikle OHAL KHK’leri ile hukuki bir sürece dayanmayan kamu hizmetinden ihraç mekanizmasının akademisyenler üzerinde büyük bir baskı yaratmasıdır. Araştırmacılar iş güvencelerinin önemli ölçüde azaldığını, üstlerine karşı kendilerini daha savunmasız hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu durum akademisyenlerin yöneticilerin uyarmasına gerek kalmadan ağır bir otosansürle kendilerini kısıtlamalarına yol açmıştır. Türkiye’de akademik araştırma ve söz, büyük bir kapanma yaşamaktadır. Hali hazırdaki üniversite yapılanması içerisinde en azından belirli bir süre evrensel değerlere bağlı eleştirel akademik çalışmaların yürütülmesinin zorluğu ortadadır. Akademiyi daha bağımsız ve özgür yapılanmalara taşımak, yeni olanaklar oluşturmak üzerine düşünmek görevi bizi beklemektedir.

A5 Oturumu ♦ Özgür ve Eleştirel Akademi İçin: İnsan Hakları Okulu

Türkiye’de İnsan Haklarının Akademideki Yeri Üzerine Tarihsel Analiz

Ozan Değer -Dinçer Demirkent

İnsan Hakları Okulu için Türkiye çapında OHAL döneminde Türkiye akademisinde insan haklarının durumunu saptamaya çalışan bir saha araştırması yürütülmektedir. Bu çalışmada insan hakları merkezlerinin yer aldığı 5 ilde (Ankara, Diyarbakır, İstanbul, İzmir, Konya) 100 akademisyenle anket, 15 akademisyenle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmektedir. Ayrıca insan haklarının akademideki yeri Osmanlı-Türkiye tarihi kapsamında tarihsel bir literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Söz konusu araştırmalar ekseninde insan haklarının Türkiye’deki tarihsel gelişimi ele alınarak insan hakları alanının Türkiye’deki bilimsel ve/veya akademik durumuna odaklanılmaktadır. Bu bağlamda Türkiye’de insan hakları alanına dair akademik ilginin ve kurumsal girişimlerin (ders, merkez, enstitü vb.) esasen hangi tarihsel dönemde oluştuğu, bunun nedenleri, nasıl bir gelişim izlediği, bu ilgiye kaynaklık eden meselelerin ayrışan veya benzeşen yönleri ve insan haklarının evrensel nitelikteki kavramsal ve hukuksal çerçevesi ile bağı ve korelasyonu sorunsallaştırılmaktadır. Ayrıca hakikat hakkı bağlamında bir insan hakkı olarak akademik özgürlükler ile Türkiye’de insan haklarına dair akademik ilginin seyri arasındaki ilişkinin niteliği araştırılarak düşünce ve bilimsel çerçevede hangi konulara odaklanıldığı, hangi tarihsel dönemlerde hangi eğilimlerin izlendiği, ne türden yayınların ve yayıncılık faaliyetlerinin yürütüldüğü, hangi konuların çalışmadığı, çalışılmaktan imtina edildiği ve hatta çalışılmasının engellendiği, dolayısıyla insan hakları alanındaki bilimsel üretim grafiği ile akademik özgürlüklerin kısıtlanması arasındaki ilişki analize tabi tutulmaktadır. Tüm bu tartışmalar ve araştırmalar ışığında insanın hakikate ulaşma hakkının dokunulmazlığı savunusu zemininde Türkiye’de insan hakları çalışmalarının elverişliliği, akademik ve/veya akademi-dışı imkânları, insan hakları ihlallerinin ve cezasızlık kültürünün bir kamusal bilgi formu olarak hem araştırılabilmesinin hem de paylaşılabilmesinin önündeki engeller ve bu engellerin aşılma olanakları tartışılarak insan haklarına ve özgürlüklere dayalı bilimsel üretimi, akademiye ve/veya yüksek öğretimi hayata geçirebilecek koşullar belirlenmeye çalışılmaktadır.

A5 Oturumu ♦ Özgür ve Eleştirel Akademi İçin: İnsan Hakları Okulu

Yine Yeniden Akademi: İnsan Hakları Okulu

Elçin Aktoprak - Canberk Gürer

Demokrasi ve İnsan Hakları İçin Avrupa Aracı tarafından desteklenen İnsan Hakları Akademisini Sivil Topluma Taşımak başlıklı projenin ilk amacı, Şubat 2017'de hocalarının önemli bir kısmı barış imzacısı oldukları için ihraç edilen ve kendisi de rektörlük bünyesinde merkezileştirilerek gayriresmi olarak kapatılan AÜ SBF İnsan Hakları Merkezi'nin (İHM) çalışmalarını üniversite dışında kendi akademik alanımızı yaratarak devam ettirmek olarak şekillendi, fakat burada bitmedi. Bu amaca geçici bir girişim gibi bakılmadı en başından itibaren; şekillenen yeni koşullarda “ne yapmalı” da kendi özgür ve eleştirel akademik alanımızı inşa etmeli kaygısı ve hevesi temel motivasyonumuz oldu. Bu çerçevede İHM'yi İnsan Hakları Okulu (İHO) olarak sivil topluma taşırken iki temel niyetimiz söz konusu: Bireysel akademik özgürlüğü sağlayacak alternatif bir kurumsal akademik ortam sağlamak ve olağanüstü hal döneminin yarattığı boşluğu doldurmak için insan hakları uzmanlığını sivil topluma aktarmak. Bu sayede sadece İHM'nin var olan çalışma alanları ve eğitim programı korunmayı değil, aynı zamanda sivil toplum içinde daha özerk bir atmosfer içinde geliştirmeyi, OHAL döneminde zarar gören insan hakları çalışma alanının akademik gelişimine katkı sağlamayı ve bu koşullar altında sürekli ihlal edilen akademik özgürlüklerin temel bir insan hakkı olarak kabulüne dair çalışmayı hedefliyoruz. Bu sunumda da niyetimiz İHO'nun temel kurulma koşullarını, çalışma biçimini, eğitim metodunu ve içeriğini sizlere açarak, İHO'nun kurumsallaşmasına dair fikirlerimizi sizlerle birlikte tartışmak.

B5 Oturumu ♦ İşçi Sınıfı: “Kabarmanın Başlangıcı” mı?

Marksizm ve Sınıf Mücadelesi

Mustafa Kemal Coşkun

Marx'ta yeni olan şey nedir diye sorulsa buna belki bir çok yanıt verilebilir. Ancak bu soruya verilebilecek en doğru yanıtlardan biri, Marx'ın tarihin ne olduğuna ilişkin kendisine kadar gelmiş bilinmezlik peçesini kaldırmış olmasıdır. Bu peçe en temelde *Komünist Manifesto*'da geçen “Bugüne kadarki tüm toplumların tarihi sınıf mücadeleleri tarihidir” cümlesiyle kalkar ve çok açık ve berrak bir tarih anlayışıyla karşımıza çıkar.

Marx kendi katkısını çok bilinen ve çok alıntılanan Weydemeyer'e mektubunda fazlasıyla mütevazı bir biçimde anlatır. Bu çerçevede Marx için sınıf ve sınıf mücadelesi, hem toplumu analiz etmenin hem de onu değiştirmenin bir aracıdır.

Sınıf mücadelesi, sınıfların oluşmasına neden olan sömürüye karşı direnişi içeren bir ilişki biçimidir. Bu, sınıfların ve sınıf mücadelesinin tek tek olaylarda ampirik olarak gösterilebilen gerçek ögeler olduğunu gösterir. Sınıf mücadelesi hem ekonomik hem de siyasal mücadeleleri kapsar. Ancak gündelik yaşam içerisinde işçilerin ekonomik mücadelesi siyasal mücadeleyi gölgede bırakır genellikle. Ancak bu, her iki mücadele türünün birbirlerinden apayrı şeyler olduğu anlamına gelmez. Tam da bu nedenle sınıf mücadelesi yaşam ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi için yapılan mücadelelerle sınırlanamaz, sınıf bilincinin gelişmesi açısından her ikisi de gereklidir. Proletarya, eğer sınıfları ortadan kaldıracaksa, bunu gerçekleştirmenin yolu proletaryanın siyasal egemenliğidir. Zira devrimin kendisi zaten en yüksek siyasal eylemdir. Bu anlamda sınıf mücadelesi, kendi hedefine ve siyasetine sahip bağımsız bir parti ile gerçekleştirilebilir ancak.

Diğer taraftan sınıf mücadelesi, tesadüfi, süreksiz ve kesintili bir şey değil, sömürünün var olduğu sınıflı toplumların sürekli ve kalıcı bir özelliğidir. Bu nedenle sınıf mücadelesi kavramı, işçi sınıfından bireylerin kendisini bir sınıfa ait görmediği, karşıt bir sınıfın varlığına ilişkin herhangi bir bilince ulaşmadığı, dolayısıyla da ekonomik ya da politik bir mücadeleye hiçbir biçimde girişmediği durumlarda bile geçerlidir ve hatta dünyada ne olup bittiğini anlamının aracı, bunu anlamaya yönelik bir perspektif olarak kullanılabilir. Bunun birinci nedeni, sömürü olgusunun kendisinde yatar. İşçinin ürettiği artı-değere el koymanın kendisi, burjuvazinin kendi varlığını devam ettirme çabası anlamında zaten bir sınıf mücadelesidir. Kaldı ki, bizzat işçinin varlığı, sadece ekonomik alanda değil toplumsal alanda da bir takım sonuçlar doğurur. Bu çerçevede sınıf mücadelesinin, sınıflar (daha doğrusu işçi sınıfı) politik olarak var olmadan önce de var olduğunu vurgulamamız gerekir. Ancak daha da önemlisi, Marksizm'de evrensel olan şey burada aranmalıdır, yoksa işçilerin her zaman ya da kendiliğinden ekonomik ve politik bir mücadeleye girişeceğinin kesin görülmesinde değil.

B5 Oturumu ♦ İşçi Sınıfı: “Kabarmanın Başlangıcı” mı?

Ortak Yaşam Mücadelesinde Bir Mahalle Örneği: Sarıgazi

Perihan Özgül

Yaşam insanın sadece nefes alıp vermesi olarak düşünülemez. Eğer biz insanlar olarak bir yaşamdan bahsediyorsak insanca bir yaşamdan bahsediyoruz demektir. İnsanca yaşamın kapısını aralayacak olan bir alandan bahsetmek istiyorum. Anadolu'nun farklı kentlerinden gelip farklı dilleri, inançları kısacası tüm renkleri ile bir arada yaşamın kurulduğu mahallelerden biri; Sarıgazi. Evet, belki birçoğumuz o mahallelerde büyümüş olabiliriz; evlerimizin kapılarının kilitlenmediği, acıktığımızda hangi ev yakınsa oraya gidip karnımızı doyurduğumuz, kaç tane kardeşimiz olduğunun sayısını bilemediğimiz, işçilerin emekçilerin yaşam alanı olan mahalleler. İnsanca bir yaşamı bize en mahzun haliyle gösteren yerlerdir onlar Bugün rant için yıkımla, yağmayla karşı karşıya olan mahalleler bizler için önemli bir mevizdir hala ve olmaya devam edecek. Canlı örnekler üzerinden Sarıgazi'de ortak yaşamı ve mahallemize sahip çıkmak için Sarıgazililerin verdiği mücadelede ortaya çıkan deneyimleri anlatacağım. Bir örnek olarak Sarıgazi'nin deneyimleri üzerinden yaşam alanlarımıza sahip çıkmak için neler yapabileceğimizi tartışabileceğimizi düşünüyorum.

Yaşadığımız mahalle işçilerin emekçilerin yoğun olarak yaşadığı bir yer. Anadolu'nun birçok yerinden farklı halklar bir arada yaşıyor. Çoğunluğu Alevilerin ve Kürtlerin oluşturduğu bir mahalle... Dolayısı ile sistem açısından tehlikeli olarak görülen, halkların tarihine sahip çıktığı ve direnme eğiliminin yüksek olduğu bir mahalledir Sarıgazi. Örneğin, her yıl örgütlenen 2 Temmuz eylemine geçmiş yılların bazılarında 20.000 dolaylarında insan katılmıştır. Yine Gezi direnişi sürecinde 20.000'in üzerinde kişi ile mahalleden Boğaz Köprüsüne kadar yürüyüş yapılmıştır. Kısaca mahallenin yapısı bu şekilde diyebiliriz. Tabii, devrimci hareketin de mahalle oluşmaya başlamasından bu yana mahallede etkisi oldukça fazla. Böyle olunca da devlet özel olarak bu mahalleye dair çeşitli ve sistematik müdahaleler düzenliyor.

Yaşam alanını dönüştürmek, rant açmak için iktidarın Sarıgazi'deki birliği ve direniş eğilimini kırması gerekiyor. Görünen o ki, buna bir taşla iki kuş olarak bakılıyor iktidar tarafından; hem direnen bir mahalle örneğini yok etmek, halkları asimile etmek, örgütlülüğünü dağıtmak, böylece o mahalleyi kendisi için bir tehdit unsuru olmaktan çıkarmak, hem de merkezleştirerek ve yapısını değiştirerek, tüketim alışkanlıklarını değiştirerek bütün bir mahalleyi rant açmak... Bunun için, halklara yönelik yapılan saldırılarla ve kültürel yozlaştırma, uyuşturucu, çeteleştirme gibi saldırılarla eş zamanlı olarak kentsel dönüşüm uygulanıyor. Büyük AVM'ler ve hızla açılan onlarca büyük mağazayla mahalle özelliği ve yaşam tarzı değiştirilerek dayanışma kültürü ortadan kaldırılmak isteniyor.

Böylesi bir mahallede iktidarın rant elde edebilmesinin başlıca yolu, mahallelinin örgütlülüğünü kırmak, direnişine saldırmak, kültürünü yok etmektir. Bunu yapmaya çalışıyorlar. Sarıgazililer de buna karşı kültürünü yaşatmaya, dayanışmayı ve direnişi büyültmeye çalışıyor.

Çeteler tarafından Alevilere yönelik genel olarak yapılan saldırılar buralarda da yapılıyor. Ama daha çabuk direniş odağı oluşturulabiliyor Sarıgazi'de. Devlet de Alevi gençlerini devrimcilerden koparmak için farklı çete grupları yaratarak onları para, uyuşturucu gibi yollarla kendine yedeklediği çeteler haline dönüştürmek için uzun yıllardır uğraşılıyor. Yine mevcut okulları İmam Hatip yaparak Alevi öğretisini (mahallenin %65 i Alevi'dir) yok etmek istiyor. İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ndeki yetkili isimlerin “Sarıgazi'de Alevilerin çanına ot tıkayacağız” diyeceği kadar bu İmam Hatipleştirme açık bir saldırı halini almıştır.

Bu saldırılara karşı ise Sarıgazili veliler bir araya gelerek bir birlik oluşturdular. Bir dizi eylemle örgütlülüğü büyültmek için belki de hayatlarında ilk defa eylemler örgütlediler. Bu birlik eylemlerine devam ediyor ve veliler “mahalledeki eğitim sorununun muhatabı biziz” diyorlar.

B5 Oturumu ♦ İşçi Sınıfı: “Kabarmanın Başlangıcı” mı?

Gençler ise çeteleşmeye karşı Gezi'nin Çocukları Futbol Turnuvası düzenleyerek sporun ve dayanışmanın mahallenin değeri olması için emek harcıyorlar. Bu yıl turnuvanın 3. sù düzenlenecek.

Mahallemiz kendi değeriğini yaratmayı birçok eksigi olsa da başarabilmiştir. Tüm saldırılara karşı Geleneksel Sarıgazi Halk Festivali'ni 14 yıldır örgütlemeyi başarmıştır. Derneklerde çocuklar için yapılan atölye çalışmalarında, hem çocukların eğitimine dair çalışmalar yapılmasına hem de velilerin sadece kendi çocukları ile değil oraya gelen bütün çocuklarla ilgilenmesine yönelik çalışmalar örgütlendi. Böylece mahallede yabancılaşmaya karşı ortak yaşamın pratikleri ortaya çıktı.

Evet, bugün mahallenin gerçek sahipleri olan Sarıgazililer kendi yönetim odaklarını oluşturmayı daha fazla tartışıyor; mahalle meclisleri oluşturulması bugün daha ciddi şekilde ele alınıyor. Yaşam alanının özneleri olan tüm kesimler olarak; işçiler, emekçiler, kadınlar, gençler, çocuklar olarak yerel özyönetim deneyimlerini ortaya koymak dünden daha yakıcı bir ihtiyaç haline geliyor. Bizler için de bugün bu pratikten öğrenmek ve onu geliştirmek hem olanaklı, hem de insanca yaşamı inşa etmek, yaşam alanına sahip çıkmak için, yaşamlarımızı kendimiz yönetmemizin gerekliliği ortaya çıkıyor.

B5 Oturumu ♦ İşçi Sınıfı: “Kabarmanın Başlangıcı” mı?

İşçi Sınıfı İçinde ve Sendikal Alanda Örgütlenmede Ne Yapmalı?

Şahin Uçar

İşçi sınıfının örgütlenmesine duyulan ihtiyaç, kendisini belki de hiçbir dönem bu kadar yakıcı hissettirmemişti. Bu sadece bizim topraklarımızda değil, dünya ölçeğinde de böyledir.

Örgütsüz olmak, yüzyılların mücadelesiyle kazanılmış haklarımızı kaybetmek, çalışırken insanlıktan çıkmak, çalışırken canından olmak demektir.

Örgütsüz olmak, üreten, var eden milyonlar olmamıza karşın bir avuç egemen tarafından köleleştirilmek, aşağılanmak, yok sayılmak demektir.

Örgütsüz olmak, tarihte ağır bedeller ödeyerek kurduğumuz sendikalarımızın elimizden alınması, bize karşı kullanılması demektir.

Örgütsüz olmak, emek-gücümüzden emerek, soframızdaki ekmekten çalarak, doğamızı, yaşam alanlarımızı tarumar edip yağmalayarak semiren vurguncuların krizinin bedelini ödemek demektir.

Dünya, bir avuç kapitalist tekelin, emperyalist yağmacıların tahakkümü altında, işçi sınıfı ve ezilen halklar için giderek yaşanılmaz bir cehennem yeri haline getirildi.

Sermayenin saldırılarını ve emperyalist savaşları ancak işçi sınıfı ve ezilen halkların örgütlü mücadelesi durdurabilir. Dünya ölçeğinde de, bizim topraklarımızda da yaşamsal olan gerçek ihtiyaç budur; örgütlenmektir...

...

Aslolan işçilerin kendi öz örgütlenmeleridir

Örgütlenmede esas olan; örgütlenme araçlarını doğru kullanmak ve doğru bir yaklaşımla çalışma yürütmektir. Meselenin özü işçiyi kendi davasının öznesi olabilmesinin yolunu açmaktır.

Bir fabrikada ya da herhangi bir işletmedeki sorunlara karşı bir araya gelen işçi grupları bu sorunları çözmek için belli talepler etrafında ortak hareket etmeye başladığında basit sorunları çözebilecek birlikler oluşturmuş olurlar. Daha ileri örgütlenmenin temeli bu birlikler üzerinden şekillenir. Bu gibi yöntemlerle, komite tarzı çalışmalar çok sayıda işçiyi, iş yerini örgütlenme mücadelesinin parçası yapabilir. Herhangi bir komitenin çözdüğü en küçük sorun bile daha çok sayıda işçiyi ilgilendiren daha büyük sorunları çözmek için basamak görevi görebilir.

Aslında sorunlarını çözdüğü bu mekanizmalar, işçi sınıfı açısından söz, yetki ve karar mekanizmaları olarak hayat bulur. İşçileri, kendi sınıfsal davalarının öznesi yapan, hayatın içinde daha canlı tutum almasını sağlayacak olan bu mekanizmalardır.

Bu örnekler dünyanın farklı yerlerinde farklı şekillerde şekil almıştır. Örneğin Rusya’da fabrika komiteleri ve devamında Sovyetler olmuştur. İtalya’da yine fabrika komiteleri işçi konseyine evrilmiştir. İspanya’da işçi komisyonları olarak kendini ifade etmiştir. Hepsinin dayandığı temel, üretim alanı; fabrikalar, işyerleridir. Oradan, kapsayıcı geniş mekanizmalara dönüşmüştür.

Anadolu işçi sınıfı tarihinde de sınırlı da olsa yaşanmış örnekleri var; Alpagut, Yeni Çeltek bilinen örneklerdir. Bir süre bizzat işçilerin yönettiği bu örnekler, işyeri komitelerinden başlayıp tüm işçileri kapsayan bütünlüklü bir mekanizmaya dönüşmüştür.

B5 Oturumu ♦ İşçi Sınıfı: “Kabarmanın Başlangıcı” mı?

İşletme dışındaki toplumsal kesimleri de bir boyutuyla yönetim mekanizmasının parçası haline getiren bu deneyimler sınıfın kendi gücünü, dönüştürme yeteneğini görmesi açısından da oldukça öğreticidir.

Sınıfın kendi özgül mücadele süreçleri içinde ortaya çıkan komite, konsey, meclis, komisyon, kurul, birlik gibi birçok örgütlenme, pratik mücadelenin geliştirilmesi yolundaki ihtiyaçlarına bağlı olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu örgütlenmeler sendikalara alternatif örgütlenmeler değildir. Aksine sendikaların gerçek işçi sendikası olarak işlev görmesinin teminatı olarak görülmelidir. Zira sendikalar zaten işçi sınıfının tarihte ağır bedeller ödeyerek kurduğu kendi asli örgütleridir.

Bugün büyük ölçüde kendilerinin olmaktan çıkmış, büyük ölçüde kendilerine karşı kullanılır duruma gelen sendikalarını tekrar kazanmaları için de işçilerin bu özörgütlenmeler etrafında birleşmesi gerekiyor.

Her yönüyle sermaye sınıfı tarafından cendereye alınmış olan işçiler, bu kuşatmayı yarmak için sendikalarına hakim olan, ilk adımda önlerine set çeken sermaye-devlet sendikacılarına karşı da mücadele etmek zorundadırlar.

İşyeri komiteleri, işçilerin sendikalarını tekrar geri alma mücadelesinin de zorunluluğudur. Bununla beraber sendikal örgütlenmeyi güçlendirecek ve daha mücadeleciler hale getirecektir. Grev ve eylemlerde hakeza hem besleyici hem de denetleyici bir unsur olarak duracaktır.

İşçi sınıfı bu hayatın içindeki üretken sınıftır. Bu üretkenliğini artıracak, söz, yetki ve karar hakkını elinde bulunduracağı örgütlenmeler, daha fazlasını yapabileceğini, yeni bir dünyayı elleriyle kurabileceğini de öğretecektir.

...

İşçiler sendikalarını geri almalıdır ya da ‘yeniden işçi sendikacılığı’

Başlık garip gelebilir ancak 12 Eylül’den bu yana, “işçi sendikacılığı” yok dersek, KESK hariç, hata yapmış olmayız...

12 Eylül, ilk iş olarak, işçi sendikaları ve işçi sınıfı ile devrimci hareketin ilişkisini kesmiştir. DİSK kapatılmış, sistem için sorun teşkil edecek tüm sendikalar ve sendikacılar yok edilmeye çalışılmıştır. İşçi sınıfı, ilk adım olarak devrimci hareketten uzaklaştırılmış ve ardından da işçi sendikaları işçilerden uzaklaştırılmıştır. Bir de tüm bunlara uygun olarak, önceki mücadelelerden öğrenen devlet, sendikaları yasal olarak işlevsiz hale getirecek her türlü önlemi tereddüt etmeden almıştır. Devrimci hareketin yenilgisi ve dağılımı, sendikal alanda var olan sendikaların devlet gücünün devamı haline gelmiş olması, bu yasal düzenlemeleri başarı ile sessizce yapmalarını sağlamıştır.

...

Sendikal alan, ağırlıklı olarak, sendika mafyası dediğimiz, devlet ile bağlantılı- bir mafya örgütlenmesinin denetimine girerken işçi sınıfı, kendi çıkarları ile ilgisi zerre kadar olmayan burjuva siyasetin kuyruğuna takılmıştır.

Sermaye sınıfı ve devleti, 12 Eylül öncesi attıkları her adımda karşılarında ciddi bir siyasal güç olan işçi sınıfının tepkisini hesaba katmak zorunda kalıyorken, artık böyle bir kaygı taşımaz olmuştur.

Siyasal alanda, kendi sınıf çıkarlarına sahip çıkamayan işçiler, kendi ekonomik örgütlerine de sahip çıkamaz hale geldiler. Bu aslında her sınıf için böyledir. Sınıf mücadelesinin, üç temel biçimi vardır: ekonomik, siyasal ve ideolojik. Burada hepsinin kaynağı ekonomik mücadeledir. Ama eğer bir sınıf, siyasal mücadelesini geliştirememiş veya geliştirdiğini kaybetmeye başlamış ise, elbette

B5 Oturumu ♦ İşçi Sınıfı: “Kabarmanın Başlangıcı” mı?

ekonomik mücadelede de kaybedecektir. Ülkemizde de öyle olmuştur. 12 Eylül ile burjuva siyasetin kuyruğuna takılan işçi sınıfı, giderek, ekonomik örgütleri olan sendikaları da kaybetmiştir.

Sendikalar işçi sendikası olmaktan çıkmıştır.

Sosyal hakların budanması, özelleştirmelerle işçi kıyımı, torba yasalarla sendikaların güçsüzleştirilmesi, grev silahının işçilerin silahlı olmaktan çıkarılması süreçlerinde, Türk-İş başta olmak üzere, sendika mafyasının büyük katkısı vardır.

İşçi sınıfına karşı, işçi sendikası!

Durum tam da budur.

...

Hiç bir işe yaramaz hale gelen, işçi haklarını savunmayan sendikalar ise, işçileri sendikalaşma konusunda da soğutuyor. Pek çok işyerinde işçiler sendikalaşmak için sendikaya başvurduklarında, sendika, ilk iş olarak bu sendikalaşma çalışmasını yürüten öncü işçileri patronla beraber ‘ekarte’ etmeye girişiyor. Sendikalaşma çalışması illegal bir çalışma olarak yürüyor.

...

Milyonlarca işçi, ülkenin çoğunluğu, üretenler, aynı zamanda örgütsüzdürler ve örgütsüz oldukları için, hiç bir şeydirler. Bugün dikkate bile alınmayan bir toplumsal kesimdirler. Toplumsal mücadelede sahnede değildirler.

Bunu değiştirmek ise elbette mümkündür.

Onun için, işçi sendikacılığını yeniden diriltmek gerekiyor.

Bunun ilkelerini şöyle özetlemek mümkündür:

- 1- İşçiler tarafından yönetilen, işçilerin ücretlerini, fabrika içindeki yaşamlarını iyileştiren, sosyal haklarına sahip çıkan, tüm sosyal haklarını isteyen bir sendika. İşçilere kendi hakları konusunda eğitim veren, kapitalist sömürünün gerçeğini tüm gizli ve açık biçimleri ile anlatan, onları eğiten bir sendika...
- 2- İşçi sendikası, aynı zamanda toplumsal sorunlara da duyarlı olmak zorundadır. Suriye savaşına duyarsız bir sendika, işçi sendikası olamaz. Üniversitelerin emekçi çocuklarına kapatılması demek olan paralı eğitime müdahale etmeyen bir sendika, kendi çıkarlarının da farkında değildir...
- 3- Farklı sektörlerden işçilerin birliğine önem veren, sınıf dayanışmasını eylemli ortaya koyan bir sendika...

İşte bu temeller üzerinde bir sendikal mücadele şarttır ve bunun zamanı çoktan gelmiştir.

Anadolu işçi sınıfı, yılların mücadele geleneği ve birikimine sahiptir. Bunu ortaya çıkaracak, bunu işçilere yeniden aktaracak işçi önderleri, sendikacılar vardır. Ve hepsini göreve çağırıyoruz: şimdi değil ise ne zaman?

Sendikalarımızın üzerine çöreklenen asalak sendikacıları söküp atmalıyız; sendikalarımızı geri almalıyız.

C5 Oturumu ♦ “Yaşam Koşullarını İyileştirmek İçin” Kentte Ne Yapmalı?

İzmir’le İlgili Neo-Liberal Kent Politikaları Nelerdir ve Nasıl Değişiklikleri Amaçlamaktadır?

Özlem Şenyol Kocaer

Neo-liberal politikalarla yönetilen kentler, sermayenin talepleri doğrultusunda mekânsal, toplumsal ve sosyal dönüşümlere uğramaktadır. Bu dönüşümlerde kentin tarihi, kültürel ve doğal değerleri, sermayenin rantını arttıracak yeni alanlar olarak görülmekte ve çıkarılan yeni yasa ve düzenlemeler ile kamusal güvenceden mahkum kendi kaderine terk edilmektedir.

Ülkemizde İzmir, üçüncü metropol kent olarak sermayenin talanına karşı nispeten Ankara ve İstanbul’a göre kendini koruyabilmektedir. Ancak son yıllarda bu illerde azalan kent toprağı ile sermayenin yaşadığı krize çözüm, yeni kaynak olarak İzmir öne çıkarılmaktadır. Kentin ihtiyacı olmayan, demokratik yöntemlerden uzak, kente ve kentliye dayatılan projeler ve planlarla İzmir’in geleceğı yeniden kurgulanmaktadır. ‘İzmir yaşayan şehir değil yaşanacak şehir’, ‘İzmir köy olmaktan kurtulmalı’ gibi söylemlerle yaratılan spekülasyonlar ile kent toprakları pazarlanmaktadır. Ayrıca bu süreçte gerek yerel gerekse merkezi iktidarın izlediğı siyasi politikalar önemli yer tutmakta ve farklı biçimlerde karşımıza çıkmaktadır.

Bu bildiride özellikle son dönemde hızlanan sermayenin rant politikalarına hizmet eden, İzmir kent merkezi ve çevresinde üretilen çeşitli projeler ve planlar ele alınacaktır. Bu kapsamda İzmir’in önemli bir kırılma noktasına taşınmasına neden olacak bu projeler ile İzmir’in bir çok açıdan geleceğinin sorgulanması amaçlanmaktadır.

C5 Oturumu ♦ “Yaşam Koşullarını İyileştirmek İçin” Kentte Ne Yapmalı?

Sermayenin Kent ve Kırsal Alanlara Saldırılarına Karşı Ne Yapmalıyız?

Melih Yalçın

Neo-liberal kent politikaları kentlerde ve çevresindeki doğal yaşam alanlarında rant alanları yaratarak her şeyi paraya çevirmeye çalışmaktadır. Türkiye ekonomisinin uzun yıllardır büyük ölçekte ranta dayalı politikalarla yönetilmesi nedeniyle kentler ve kırsal bölgeler hızlı bir değişim ve dönüşüme zorlanmaktadır.

Uzun yıllardır başta İstanbul ve Ankara’da uygulanan bu politikalar nedeniyle bu kentler ve çevresindeki kırsal alan büyük oranda tahrip edilmiş, artık neredeyse bu bölgelerde ranta çevrilecek alan kalmamıştır. Merkezi yönetim Neo-liberal politikaların kaçınılmaz sonucu olarak ranta çevrilebilecek yeni kentsel ve kırsal alanlara ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle kısmen de uzun yıllar rant politikalarına karşı direnç gösterebilmiş İzmir ve çevresindeki kırsal alanlar merkezi yönetimin rant politikalarının yeni ve çok önemli bir hedefidir.

Bu bildiride politikaların hayata geçirilmesi için merkezi yönetimin yaptığı her türlü mevzuat değişiklikleri, bu saldırıya karşı kent içinde ve çevresinde gerçekleştirilen hukuki ve siyasi mücadeleler ile, bundan sonra yapılması gereken mücadele biçim ve kapsamı ele alınacaktır. Ayrıca ne yapmalı sorusuna da kentlerde verilecek hukuki ve siyasi her türlü mücadele için bir yöntem tartışması amaçlanmaktadır.

C5 Oturumu ♦ “Yaşam Koşullarını İyileştirmek İçin” Kentte Ne Yapmalı?

Neo-Liberalizmin Kent Politikaları: Kamusal Mekânın ve Bir Arada Yaşama İmkânının Yok Oluşu

Melek Göregenli

Bu bildiri de, oturum önerisinde belirtilen, kapitalizmin kentsel görünümü çerçevesinde insan-mekan ilişkilerinin alacağı yeni biçimler açısından bir tartışma yapılması amaçlanmaktadır. Bu tartışmaya temel oluşturan kavramsal çerçeveyi, Marksist coğrafyacı ve çevre psikologlarının, kentlerin aldığı yeni biçimleri anlamak için geliştirdikleri yaklaşımlar oluşturmaktadır. Bu kapsamda, genelde kapitalist dünyada özelde Türkiye ve İzmir’de ortaya çıkan yeni kentsel dönüşümlerin, kentlerde yaşayan farklı yurttaş gruplarının yaşam koşullarında yaratacağı değişiklikler, sınıfsal konumların yeniden biçimlenmesi, yoksullaşma, nüfus artışı, göç ve üretim süreçlerinden dışlanma vb. doğrudan bireysel ve sosyal kimlikler düzeyinde ortaya çıkan sosyal bağlam açısından tartışılacaktır. Bir başka etkilenme alanı olarak kentin fiziksel yapısının, özellikle kamusal mekânın dönüşümü ve bunun kimlikleri, gruplarası ilişkileri dolayısıyla sokağı ve politikayı nasıl etkileyeceği ele alınacaktır. Bir başka tartışma alanı da sadece belirli bölgeler açısından değil kentin bütünü açısından ortaya çıkan ve “yükselen imaj” kavramı üzerinden biçimlenen “mutenalaştırma” kavramı çerçevesinde ortaya çıkmaktadır; daha çok kentsel dönüşüm bölgeleri ve bu bölgelerdeki mekansal dönüşüm kapsamında tartışılan bu kavramın, kentlerin dönüştürülmesi sürecini anlama süreçlerine katkısı ele alınacaktır.

C5 Oturumu ♦ “Yaşam Koşullarını İyileştirmek İçin” Kentte Ne Yapmalı?

Kentsel Mücadele Deneyimleri: Şehir Hakkı İçin Ne Yapmalı?

Dilek Karabulut

Türkiye’de 1980’lerden itibaren kentlerin neoliberal inşası, mekanın değişim değerini daha fazla ön plana çıkarırken, 2000’lerden itibaren bu sürecin büyük bir ivme kazandığı bilinmektedir. Büyük ölçekli projeler, kentsel dönüşüm projeleri, özelleştirme politikaları ile kentlerin sermaye lehine inşasına karşı mücadele pratikleri de aynı dönemde artış göstermiştir. Lakin bu deneyimler bazı zamanlar mülkiyet ilişkileri üzerinden kurgulanabilirken, kimi zaman şehir hakkına ulaşabilme imkanlarını ortaya çıkarabilecek eylemlilikler/örgütlülükler ve talepler içermiştir. Bildiri, Türkiye’de toplumsal - siyasi ve ekonomik koşullarına bağlı olarak değişen mekan politikalarına karşı yine buna paralel çizgide değişen direnme mekanizmalarını tartışmayı, bu dönüşüm ve mücadele pratiklerinin en öne çıkan kenti olan İstanbul üzerinden okumayı ve buradan doğru İzmir kentsel ve kırsal alanlarına yönelik süregelen tahribat politikalarına karşı direniş hattını örebilmek için “ne yapmalı”yı tartışmayı amaçlamaktadır.

A6 Oturumu ♦ Türkiye’de Siyaset: “Dağınmık, Belirsiz, İnatçı”

Türkiye’de Ne Yapmalı?

Büşra Ferligül

İnternette kısa bir arama yaptığımızda Sadece 2018 yılında Türkiye ve otoriterleşme sözcüklerini içeren 2090 kadar gazete ve hakemli dergi makalesi olduğunu görüyoruz. Bunların yaklaşık 200 tanesi temel argüman olarak Türkiye’nin güncel durumda otoriter bir devlet olduğunu tespit ediyor.

Ancak bu kaynakların pek çoğu 2009 yılı öncesinde Türkiye hakkında neoliberalizm, Erdoğan ve AKP hakkında ise Neoliberal-İslami parti/lider tespitini yapıyordu. Bu da demek oluyor ki aynı siyasi aktörlerin birkaç yıllıksüre içerisinde otoriterleşmesinden söz etmeye başlandı. Dolayısıyla bu iki tespit arasındaki köprü kurabilecek kavramlar da karşımıza çıkıyor: Örneğin Türkiye hakkında yazılan kaynakların çoğu “Otoriter neoliberalizm”den bahsediyor. Eğer odağımızı akademik dünyadan biraz uzaklaştırıp muhalif sol basının makalelerine bakacak olursak sık sık “tek adam rejimi” tespitini görüyoruz.

Akademik aramalarda karşımıza çıkan diğer bir kavram da popülizm. Aynı şekilde Türkiye ve popülizm sözcüklerini akademik arama ile arattığımız zaman son beş ay içerisinde yayımlanmış 1000’e yakın makale sonucuyla karşılaşılıyor. Sonuçları yarı yarıya doğru Türkiye’nin popülist olduğu tespitini yapıyor. Popülizm çalışan sosyal bilimciler Türkiye’nin popülist siyaset araçlarıyla yönetildiğine Erdoğan’ın popülist olduğuna dair neredeyse fikir birliğine varmış durumda. Bu da literatüre hakim olanların kolaylıkla fark edebileceği bir başarı zira popülist olduğuna dair yaygın fikir birliğine varılan az sayıda ülke ve lider var. Son yıllarda Brezilya’dan Lula ve Venezuela’dan Chavez popülist olduğu konusunda fikir birliğine varılan liderler arasında başı çekmekteydi. Bu durum ise tespit çabalarını daha da karıştırıyor zira Erdoğan’ı solcu / halkçı liderlerden ayırt etme gereksinimi ortaya çıkıyor. Bunun sonucunda Türkiye hakkında “neoliberal popülizm”, “otoriter popülizm”, “İslami popülizm”, veya “sağ popülizm” gibi tespitler görmeye başlıyoruz. Bunların hiçbirini söylemeyenler ise mutlaka ya “demokratik gerileme” ya da “anti-demokratik rejim” tespitlerini yapıyorlar.

Bütün bunlar bize tek bir şeyi gösteriyor: Gerek sosyal bilimler camiası, gerek uluslararası basın, gerek Türkiye’deki sol muhalif basın gerekse Türkiyeliler devrimciler aynı sorunun cevabını bulmaya çalışıyor: Türkiye’nin güncel politik durumunu doğru şekilde tespit edecek tanım nedir? Lenin’in kavramlarıyla konuşacak olursak Türkiye’deki somut durumun somut analizi nedir? Herkes aynı soruyu soruyor ama soruya verilen yanıtlar oldukça ayrılmış durumda. Yer yer benzer tespitler görmekle beraber Türkiye hakkında tespitler açıklama isteği ve çabasıyla doğru orantılı bir karmaşaya işaret ediyor: Bu konuya olan ilgi artık çağımızın tespit tablosu daha da karmaşık bir hale geliyor.

Bu çalışma Lenin’in bize önerdiği metodu kullanarak bu tespitleri gözden geçirmeyi ve Türkiye’ye dair somut durum analizini yapmayı önüne görev olarak koyuyor. Bu tespiti yapmanın amacı ise karmaşık tespitler tablosuna bir yenisini eklemek değil, aksine Türkiye’deki sorunların çözümlerine odaklanabilmek. Çünkü bu tespit bizlere Türkiye’de ne yapmalı sorusunun da cevabını hazırlayacaktır: Kürtlerin, Ermenilerin her geçen gün yok sayıldığı, kadınların, emekçilerin daha çok zorlukla karşılaştığı, demokratik hakların gittikçe ayaklar altına alındığı, buna karşılık anayasaların artı çalışmaz hale geldiği bir noktada çözüm ne olur? Anti-demokratikleşme konusunda çoğunluğun hemfikir olduğu bir ülkede demokrasi ve demokratik haklar nasıl kurtulur? Bu dönemde bizler için öncelikli ve mühim olan nedir? Türkiye’nin somut durum analizinde devrimin ve partinin yeri var mı? Varsa

A6 Oturumu ♦ Türkiye’de Siyaset: “Dağınık, Belirsiz, İnatçı”

nereye koyacağız? Bu sorulara da tıpkı yukarıda sıralananlar gibi muhtelif cevaplar verilebilir, ancak doğru cevaplar verebilmek ancak somut durumun somut analizini doğru yaparsak ve bu aracı doğru biçimde kullanırsak mümkün olacak.

A6 Oturumu ♦ Türkiye’de Siyaset: “Dağınık, Belirsiz, İnatçı”

Hikmet Kıvılcımlı ve Osmanlı Devlet Sınıfları

Göksal Caner Malatya

Türkiye’nin önde gelen sosyalist düşünür ve mücadeleci kişilerinden biri olan Hikmet Kıvılcımlı, gerek Marks ve Lenin’in fikriyatına bağlı kalarak Türkiye’nin özgünlüğüne yönelik bir yaklaşım geliştirme çabası içinde olması, gerekse birçok farklı alanı kapsayan çalışmalarından kaynaklı olarak Türkiye sosyalist hareketi tarihinde önemli bir yere sahiptir. Kıvılcımlı’nın en önemli çalışma alanlarından biri de Osmanlı üzerine yaptığı tahliller olmuştur.

Hikmet Kıvılcımlı ortaya koyduğu “Tarih Tezi” doğrultusunda Osmanlı’yı tahlil etmiştir. Öncelikle bu teze göre kapitalizm öncesi tarihte, yani Antika Tarih’te, Tarihsel Devrimler gerçekleşmekte ve bu devrimler dolayısıyla tarih ilerlemektedir. Tarihsel Devrimler ise iki şekilde gerçekleşmektedir: a) Kentleşmiş ve Yukarı Barbarlık konağında bulunan toplulukların, sınıflara bölünmesinden dolayı yozlaşmış-çürümüş “medeniyete” saldırıp yıkması ve bunun sonucunda “orijinal” bir medeniyet kurduğu Tarihsel Devrim, b) Göçebe-çoban ve Orta Barbarlık konağında bulunan toplulukların, sınıflara bölünmesinden dolayı yozlaşmış-çürümüş “medeniyete” saldırıp yıkması, yıktığı medeniyet tarafından içerilmekle birlikte o medeniyete “barbar aşısı” yaparak onu diriltmesi/“Rönesans” yaşatmasıyla sonuçlanan Tarihsel Devrim.

Hikmet Kıvılcımlı, Osmanlı’nın Orta-Barbarlık konağında bulunan göçebe-çoban bir topluluk olduğu belirtir. Kıvılcımlı’ya göre Osmanlı barbarlığı çöken iki kadim medeniyet Roma ve İslam medeniyetlerinin yıkılmış, bu yıkıntıdan yepyeni bir sentez oluşturarak İslam’ın en son ve en büyük “Rönesans”ını yaratmıştır.

Bu Rönesans ile Osmanlılar, ilkel komünist kan örgütünden devlet örgütüne uzun karşılıklı etki tepkilerle eriyip geçmiş, devlet örgütüne de ilkel komünist kan örgütünden gelen kimi damgalarını da vurmuştur. Osmanlı’nın ilk dönemlerinde Dirlik düzeni de bunun göstergesidir. Bu düzende Osmanlı topraklarında miri toprağın belirleyiciliği vardır ve bu toprağın mülkiyeti halk adına devlete, tasarrufu üreticilere aittir. Kıvılcımlı bu düzeni Osmanlılarda devam eden ilkel komünist “ruhun” etkisi olarak açıklar. Kıvılcımlı bu etkinin yanında Osmanlı “barbarlığın” medeniyet içinde erimesinin de gerçekleştiğini, “devletleşmeye” başladığını belirtir. Bu devletleşmeyle birlikte İlmiye, Kalemkiye, Seyfiye, Mülkiye’den oluşan “devlet sınıfları”nın ortaya çıktığını ifade eder. Bu “sınıflar” ile birlikte tefeci-bezirgan kesimler, kendi çıkarları doğrultusunda dirlik düzenini soysuzlaştırıp-yozlaştırarak yıkılmasını sağlarlar ve Kesim Düzeni’nin ortaya çıkmasına neden olurlar.

Kesim Düzeni ile birlikte devlet ile üreticilerin arasına Mukaatacı ve Mültezim zümreleri girmiştir. Bu zümrelerle birlikte “devlet sınıfları”nın da ekonomik ve siyasi gücü artmıştır. Devlet sınıflarının artan gücü, dirlik düzenindeki ilkel komünist ruhunda etkisiyle ortaya çıkan “demokratik ruhu” yok etmiş ve devleti despotik ve baskıcı bir yapıya dönüştürmüştür. Ve bu durum kapitalizmin gelişimi sürecinde de etkisini göstermekle birlikte Türkiye Cumhuriyeti’nin kurulmasından sonra da kendisi var etmeye devam etmiştir.

Bu bağlamda çalışmamızda ilk olarak Hikmet Kıvılcımlı’nın Osmanlı’yı tahlilinden yola çıkarak Osmanlı devlet sınıflarının oluşumu ortaya konulacaktır. İkinci olarak bu devlet sınıflarının niteliğinin tartışması yapılacaktır. Üçüncü olarak bu devlet sınıflarının Türkiye’deki devlet yapısına etkileri tartışılacaktır.

A6 Oturumu ♦ Türkiye’de Siyaset: “Dağınk, Belirsiz, İnatçı”

15 Temmuz Sonrasında Sivil-Asker İlişkilerinin Görünümü

Hakan Şahin

Bu çalışmada 15 Temmuz sonrası süreçte sivil-asker ilişkilerinin beliren yeni görünümüne ve bunun demokrasi açısından muhtemel bazı sonuçlarına değinmeye çalışacağım.

Sivil-asker ilişkileri olarak kavramsallaştırılan ve aslında ordunun demokratik/parlamerter denetimini de içeren bu başlığın hem nesnel ve hem de öznel bir dizi önemi/anlamı bulunuyor.

15 Temmuz’dan yaklaşık on yıl öncesinden itibaren, gerek özellikle AB uyum süreci çerçevesinde gerçekleştirilen çeşitli Anayasal ve yasal düzenlemeler, gerekse asker kişilere yönelik çeşitli yargılamalar yoluyla ordunun siyasal alandaki nüfuz olanaklarının geriletildiği, ordunun siyasal alana müdahale etmesini önlemek için epey aşama kat edildiği, Batı tipi “liberal modele” doğru bir gidişin olduğu, “Türkiye’de artık askeri darbeler devrinin sona erdiği” yönünde bir iyimserlik akademik dolaşımında epeyce egemen konumu elde etmişti ki, 15 Temmuz gerçekleşti.

Bu iyimserliği kişisel olarak paylaşmadığımı tam da Haziran 2016’da yayımlanan bir çalışmamda “üyelerinde demokratikleşmeye yönelik hakiki bir zihinsel ve ahlaki tutum değişikliği gerçekleşmeden orduya ilişkin bütün bu değişikliklerin bir tür illüzyondan ibaret kalacağını” öne sürerek not etmiştim.

15 Temmuz sonrasında KHK’larla gerçekleştirilen gerek personel tasfiyeleri gerekse hayli radikal kurumsal/yapısal düzenlemeler, yüzeysel olarak bakıldığında, darbeye katılan ve muhtemel bir yeni darbede rol alabilecek üniformalı kişilerin temizlenmesi ve yıllardır tam anlamıyla yapılamayan dönüşümlerin gerçekleştirilerek ordunun sivil denetime tamamen açık hale gelmesi gibi demokratik bir sonuç vermiş gibi göründü.

Öte yandan, bu uygulamaların sonuçlarının bugün bize sunduğu gerçek resim Türkiye’nin demokratikleşme alanındaki en önemli sorun alanlarından biri olan sivil-asker ilişkileri konusuna yeni parametreler ve değişkenler eklendiğidir. Son iki yıldır üst kademe yöneticilerinin kamuya açık siyasal/dinsel çağrışımlarla yüklü çeşitli edimlerinden, rütbece en alt seviyedeki personelinin başta sosyal medya olmak üzere çeşitli mecralarda, üstelik hukuksal bir yaptırım endişesi de taşımaksızın, paylaştıkları yazılı ve görsel malzemenin içeriği ve niteliği, hem kurumsal olarak hem de üyelerinin bireysel yönelimleri bakımından bugüne değin hiç olmadığı kadar siyasallaşan bir askeri örgütlenme ile karşı karşıya olduğumuza dair önemli ipuçları sunuyor. Bunun toplum açısından en somut sonucu ise bu “meşru şiddet örgütlenmesinin” siyasetin desteğini aldığı veya aldığı hissettiği ölçüde kendisini hukuktan bağışık gören bir anlayışa giderek yakınlaşmasıdır. Türkiye’de ordunun, şiddet pratikleri ülke içinde de yoğun olarak uygulanan bir kurum olduğu düşünülduğünde bu, bütün toplumun hep birlikte karşı çıkması gereken bir durumdur.

Çalışmamda, siyasi iktidarın ordu üzerindeki son dönem politikalarının “iç” etkilerini dört başlık altında ele almayı planlıyorum. Bunlar, personel kadroları, askeri özerklik, askeri eğitim sistemi ve örgütsel kültürdür.

Bu başlıkları ele alırken, siyaset tarafından eskiye göre daha “konsolide ve kompakt” bir hale getirildiği düşünülen bu yeni “durum”un kendi içinde barındırdığı çeşitli kırılğanlıklara da dikkat çekmeye çalışacağım. Nitekim 15 Temmuz sonrasında devletin diğer bazı alanlarında oluştuğu gözlenen “koalisyonun” bir benzeri ordu içinde de oluşmuş görünüyor. Koşulların elverişli olmadığının düşünülmesi nedeniyle koalisyonun taraflarından hiçbirinin kendi gündemini henüz tam olarak yürütemediği bu

A6 Oturumu ♦ Türkiye’de Siyaset: “Dağınık, Belirsiz, İnatçı”

durum, bahsekonu tarafları ne zaman, neyle sonuçlanacağı bugünden kestirilemeyecek zorunlu/gönülsüz pazarlık ve ittifaklara zorluyor.

A6 Oturumu ♦ Türkiye’de Siyaset: “Dağınık, Belirsiz, İnatçı”

İnsan Onuruna Yakışır Bir Yaşam: İnsan Hakları Mücadelesi

Osman İşçi

Bu çalışma bireyden bireye, toplumdan bireye, toplumdan topluma yaşanan sorunların temelinde insan onuruna yakışır yaşam prensiplerine riayet etmeme olduğunu savını tartışacaktır. Ayrıca, insan onurunun yaşam alanlarının düzenlenmesinde&korunmasındaki yeri, işlevi, katkısı vb. boyutları da ele alarak bu iki kavram arasındaki ilişkiyi inceleyecektir. Kişisel veya toplumsal, mikro ya da makro düzeyde ayrıca ekonomik, sosyal, siyasal veya kültürel vb. alanlarda yaşanan/yaşatılan ihlallerin tamamı insan eliyledir. İnsan onuru kavramı bu ihlallerin sadece yaşanmaması/yaşatılmaması için değil aynı zamanda var olan ihlallerin giderilmesi/tazmin edilmesi için de yol göstericidir. Bu çalışma insan onuru kavramının yaşam alanlarının düzenlenmesinde temel yapı taşlarından birisi olduğu fikrini ele alacaktır.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi 2016 yılı Kasım ayında Güney Amerika’nın And Dağlarındaki yerli Keçuva halkının bir lehçesi olan Kuzey Bolivya Keçuva diline de tercüme edilerek dünyanın en fazla diline çevrilen belgesi olma özelliği kazanmıştır. Bildirgenin ilk maddesi karşı bu sunumunda insanlığın karşıya olduğumuz acılar ve kayıplardan çıkış formülüne; insan onuruna dikkat çekmektedir: “Bütün insanlar özgür, onur ve haklar bakımından eşit doğarlar” (İHEB, Mad. 1).

İnsan onuru kavramı kişiye salt insan olduğu için saygı duyma yükümlülüğüdür. İnsan hakları prensiplerinin ve mücadelesinin yaklaşımı da bu sade formüle dayanmaktadır. Yüzyılları aşan bir geçmişi olan kavramın kişinin kendi iyiliği için saygı ve kıymet göreceği biçimde yaklaşılması ve etiğe uygun olarak davranılması hakkıyla da ilgilidir. Doğuştan sahip olduğumuz ve devredilemez haklarla doğrudan alakalı olan bu kavram yaşamımızı sadece mikro değil aynı zamanda makro düzeyde de düzenleyici bir özelliğe, işleve sahiptir.

V. İ. Lenin’in *Ne Yapmalı* kitabında Rusya’daki işçi sınıfı hareketine ilişkin ele aldığı “yakıcı sorunlar” toplumsal adaletsizliğin temelini işaret etmektedir. Toplumsal adalet ve barışa dayalı, bir diğer ifadeyle insan onuruna yakışır, bir düzeni olmayan ülkemizin de yakıcı sorunları bulunmaktadır. Bu sorunların başında-ki bunlar en derin ve ciddi toplumsal sorunlar olarak karşımızda duruyor-farklı etnik kimliklere yaklaşımın insan onuru prensiplerine uygun olmaması yatmaktadır. Ülkemizde farklı din ve etnik grubuna mensup olan ve dolayısıyla farklı dillerde konuşan çeşitli topluluklar yaşamaktadır. İnsan Hakları Derneği (İHD) Diyarbakır Şubesi’nin 2005 yılında gerçekleştirdiği “Çok Kültürlülük Konferansı” kapsamında aynı başlıkla basılan kitaptaki “Ülkemizde yaklaşık 30’a yakın dil konuşuluyor, farklı kimlikler, farklı kültürler var” (7) ifadesi yaşadığımız coğrafyanın durumunu ortaya koymaktadır. Türkiye’deki farklı dil ve kimliğe sahip birey ve topluluklar finansal ve siyasal iktidarı elinde bulunduranların uygulamaları nedeniyle yaşamlarının her alanını ilgilendiren eğitim, kültür, günlük yaşam, iş yaşamı v.b. alanlarda sorunlarla karşılaşmaktadır.

Ülkemizdeki toplumsal ve siyasal sorunlar ağır insan hakkı ihlallerine yol açmaktadır. İnsan Hakları Derneği’nin (İHD) 2015-2017 dönemini kapsayacak şekilde hazırladığı hak ihlalleri raporlarında 16 Ağustos 2015’de Muş’un Bulanık ilçesinde başlayan ve 2017 başlarında-büyük oranda kanıksandığı için gündemde pek yer bulmayan ancak-2018 yılı Haziran ayı itibariyle hala devam eden sokağa çıkma yasakları uygulamalarında, toplamda 1,5 milyondan fazla yurttaşın etkilendiği, 500.000 civarında insan zorla yerinden edildiği, 539 sivil yurttaşın yaşam hakkının ihlal edildiği belgelenmiştir. Bu dönemde yaşanan yaşam hakkı ve işkence

A6 Oturumu ♦ Türkiye’de Siyaset: “Dağınık, Belirsiz, İnatçı”

yasağı başta olmak üzere insan onuru ile bağdaşmayan uygulamalara ilişkin insan hakları örgütleri ve gazeteci, sendikacı, akademisyen vb. birey&topluluklardan oluşan insan hakları savunucuları tepki göstermiştir. Bu tepkilerin en bilineni Barış İçin Akademisyenler’in 11 Ocak 2016 tarihinde 1122 kişi tarafından imzalanan “Bu Suça Ortak Olmayacağız” başlıklı bildirisidir. Ardından imzacılara yönelik tutuklama, ihraç, açığa alma, sürgün vb. ihlaller insan onuruna yakışır yaşamın önemli bir bileşeni olan ifade özgürlüğünün ağır ihlalidir.

Hem insan hakları örgütlerinin, hem de Barış İçin Akademisyenler, gazeteciler, avukatlar, doktorlar, sendikacıların bu ihlallere ilişkin ortaya koyduğu tepki salt aydınların rolü ile ilgili değil aynı zamanda insan onuruna yakışır yaşama aydınların işlevine de ilişkindir.

İnsan onuru kavramının, insan haklarının ve toplumsal sorunların çok boyutlu ve derin olması nedeniyle, yöntemsel açıdan bazı sınırlamalara gidilecektir. Konunun insan yaşamıyla orantılı sınırsız kapsamı nedeniyle coğrafi olarak ülkemiz ve dönem olarak 2015 Temmuz-2017 Nisan dönemi incelenecektir. Benzer şekilde, çalışma alanının sınırsız olması zorluğunu insan onuruna yakışır yaşama ilişkin örnekler yaşam hakkı, işkence yasağı ve ifade özgürlüğü kategorilerinden seçerek aşacaktır.

A6 Oturumu ♦ Türkiye’de Siyaset: “Dağınık, Belirsiz, İnatçı”

Sınıf Mücadelesinde “Adalet İçin Ne Yapmalı?”

Kazım Bayraktar

Faşist rejim, devletin temel baskı aygıtlarından biri olan yargı gücünü son yıllarda daha faşizan kullanmaya, yargı erki de gittikçe daha cüretkar bir biçimde iktidara bağlı olduğunu göstermeye, yasa ve hukuk tanımaz bir tutum sergilemeye başlayınca toplumdan, iktidar muhaliflerinden ve hatta sosyalizm iddiası taşıyan kesimlerden adalet talepleri yükselmeye, sloganlaşmaya başladı.

Yaşadığımız zulüm ve baskı sürecinde refleks gösteren kendiliğinden bilinç, örgütlü, devrimci, sosyalist bir bilincin yokluğunda genellikle reformizmle buluşur, ufku reformlarla sınırlı kalır, talep ve sloganlarına da öyle yansır. Kapitalist sistemde burjuvaziden adalet talep etmek de bu reformist yansımalarından biridir.

Ekonomik ve siyasal sistemle doğrudan ilişkili, genel, göreceli ve soyut bir anlam ifade eden adalet kavramı siyasal bir talep olarak ileri sürüldüğünde; tarihi sınıf mücadeleleri tarihi, devleti sınıf devleti olarak kavrayanların refleksi şu soruları düşürürverdi söylemlerine: Hangi adalet? Kimin için, kimden istiyoruz?

Keyfilik cüretkarlaştıkça “Hukukun üstünlüğü” ve “hukuk devleti” deyim ve kavramları daha çok kullanılmaya ve giderek siyasal bir talebe dönüşmeye başladı. Olaylara sınıfsal perspektiften bakınca tartışılması gereken şu sorular da var: Hukuka uygun olan adil midir? Değilse hangi “hukukun üstünlüğü” bizi mutlu eder? Akla ve ahlaka uygun hukuk düzenlemeleri yoluyla adil bir düzen kurulabilir mi?

İnsanlığın, meşruiyetini Tanrı’dan alan mutlak/ölümsüz adaletten, akıl ve hukuktan alan adalete geçiş süreci oldukça kanlıdır. Dökülen kanın üzerine, baskı ve sömürünün yeni biçimini gizlemek üzere burjuvazinin “adalet” şalı örtüldüğünde hemen yanına “hukuk devleti” bayrağı dikildi. Adalet “hukuk devleti”nin eline geçti ve yeniden tanımlandı: “*Kimseye zarar vermemek, herkese payına düşeni vermek*”(Kant), ya da “*Sana yapılmasını istemediğin şeyi sen de başkasına yapma*”; kuşkusuz “*yasalar önünde eşitlik*” ilkesine uygun olarak. Ve tabii ki fırsatlar ve fırsatçılar “cenneti” kapitalizmin “fırsat eşitliği” de unutulmadan: “*Sosyal ve ekonomik farklılıklar, mantıken herkese aynı anda fayda sağlayacak şekilde göre düzenlenmeli, tüm mevki ve makamlar, herkese açık tutulmalıdır.*”(John Rawls). Adaleti temel hakların korunması ve gerçekleştirilmesi talebi olarak tanımlayanlar da oldu: “*...adalet, kişilerin temel haklarının korunması talebi ve mevcut koşullarda gereklerinin, sürekli olarak, ülkeler ve dünya üzerinde gerçekleştirilmesi talebidir*”. (Ioanna Kuçuradi).

Adaleti, şu tür sorulara aranılacak cevapların içinden tartışmalıyız: İşçi sınıfının ürettiği toplam toplumsal artı-değerin kapitalist paylaşımını veri olarak alıp düzenleyen özel hukuk ile bu paylaşımın yönetimini ve siyasi yapısını düzenleyen kamu hukuku adil midir? Kapitalist üretim ilişkileri hükmünü sürdürürken hukuka uygun davranan yargı tesis edildiğinde “adalet talebimiz” yerine getirilmiş olacak mıdır? “*Herkesin payına düşeni*” belirleyen hukuk mu, ahlak mı, maddi üretim ilişkileri mi?

Yargının adalet anlayışı öncelikle; mülkiyet ilişkilerini ve artı değerın toplumsal bölüşümünü düzenleyen özel hukukun uygulanmasında, siyasal iktidar yetkilerinin ve ekonomik kaynakların egemen sınıfın güç odakları arasında paylaşımında, siyasal muhaliflerin kontrol ve denetimi gibi konularda ortaya çıkan niza ve çatışmaların çözümü kapsamında verdiği kararlarda kendini daha açık ortaya koyar. Yargı yürürlükte olan hukukun kurallarına uyarak çalıştığında egemen sınıfın sosyal, siyasal, ekonomik

A6 Oturumu ♦ Türkiye’de Siyaset: “Dağınmık, Belirsiz, İnatçı”

vs. ihtiyaç ve hassasiyetlerine göre “adalet” dağıtır. Hiçbir sınıflı toplumda yargı, üretim-mülkiyet ilişkilerini, buna uygun siyasal yapıyı düzenleyen hukuktan bağımsız, tarafsız “adalet” dağıtamaz. Bu nedenle, burjuva hukukun “kuvvetler ayrılığı” ilkesinde içerili olan yargı bağımsızlığı da sadece yürütme erki karşısında vaz edilen bir bağımsızlıktır. Ve yine bu nedenle, yasama ve yürütme erkine, yargıyı gerektiğinde denetim altına alabilecek, görünüşte koşula (örneğin devletin güvenliğinin tehlikeye düşmesi) bağlı ve sınırlı yetkiler verilir.

Kapitalist sistemde yargının yürütmeden görece bağımsız görüldüğü zamanlar genellikle sınıf mücadelesinin düşük seyrettiği, sınıfsal çatışmaların en düşük gerilim düzeyinde stabilize edildiği, iktidarı ve devletin yürütme, yasama ve yargı güçlerini paylaşan egemen sınıf odaklarının, kendi içinde ve diğer sınıflar karşısında tam bir siyasal merkezileşme oluşturamadığı vb. koşulların yaşandığı dönemlerdir. Bu “bağımsızlık” aldatıcıdır.

“Adalet istiyoruz”, “Milyonlar adalet istiyor” diyenlerin elde edebilecekleri “en adil adalet” zaten var olan burjuva sınıf adaletinden başka bir şey değildir. Burjuvazinin reformist kesimleri hem kapitalizmin bekası hem de “en adil adalet”in burjuva adaleti olduğuna toplumun inandırılması için “adalet” isteyebilirler, ama ya devrim ve sosyalizm iddiası taşıyanlar?

Hukuk ve adalet kavramları genel ve soyut anlamlar ifade ederler ve var olan üretim ilişkilerini yansıtır. Belli bir üretim ilişkileri sisteminde -ve bugün kapitalist üretim ilişkilerinde- iktidara karşı siyasal talep konusu olarak ileri sürüldüklerinde, niyet ne olursa olsun, nesnel olarak, var olanın adaleti ve hukuku talep edilmiş, sistemin kendi öz varlığına dair her daim üretmeye çalıştığı “toplumsal rıza”ya, dolayısıyla burjuvazinin ideolojik hegemonyasına da katkıda bulunulmuş olur.

Sınıf mücadelesinde mevzi kazanma amacı taşıyan siyasal, demokratik, ekonomik vb. belli somut talepler ile ancak bir devrimle gelebilecek, nihai hedefi ifade eden sloganlar birbirinden ayrılmalıdır. Sistemin sonuçları olarak ortaya çıkan somut, can yakıcı sorunlara, ekonomik ve siyasal baskı ve saldırılara karşı mücadelede somut kazanımları hedeflemek, talep etmek, elde etmek mümkündür. Ancak sistemin varlık nedeni olan koşullar reform ya da siyasal talep konusu yapılarak ortadan kaldırılamazlar; bu bir devrim sorunudur.

Çözümü devrime, sistem ve iktidar değişimine bağlı olan, somutluktan uzak, her sınıfın ideolojisinde farklı anlam ifade eden genel, soyut kavramların iktidara karşı siyasal talep biçiminde sloganlaştırılması ya da kampanyaya dönüştürülmesi sonuçta kapitalizmi düzelterek onaylamaktan, kapitalizm ve burjuva sınıf devletinden (asla gerçekleşmeyecek) beklentiler yaratmaktan öte bir anlam taşımazlar.

İktidar odakları ve onun bilinçli yandaşları dışında, toplumun her kesimini faşizme karşı harekete geçirme uğruna belli somut talepler etrafında meydan ve sokaklarda omuz omuza olunabilir. Ancak sosyalistler “adalet istiyoruz” talebini dillendirmezler; kapitalizme ve faşizme karşı biriken tepki ve öfkeyi, onun ekonomik ve siyasal sistemini düzelterek sürdürmekten başka bir hedefi olmayan reformizmin kuyruğuna takılmaya teşvik etmezler.

Tarihsel, uzlaşmaz sınıf karşıtlıklarının insanlığı zorunlu olarak devrime götüreceğinin, devrimin sınıfların ortadan kaldırılmasının ön şartı olduğunun bilincinde olanlar ile ufku var olan sistemi düzeltmekle sınırlı olanların, ya da sosyalizmin burjuva iktidarlara reformlar yaptıra yaptıra geleceğini zannedenlerin (demokratik, siyasal ve ekonomik vb.) talepleri farklı amaç ve içeriğe sahiptirler. Birinciler taleplerini var olanı düzeltmek için değil, onu ortadan kaldırma mücadelesinin yolunu açmak, baskı ve zulmün boğucu ortamını dağıtarak nefes aldirmek için araç olarak belirlenirler. Bu nedenle araçların amaca uygunluğu önem taşır. Asıl mücadele nedenlere karşıdır. İkinciler var olanı düzelterek sürdüreceği içerikte talepler ileri sürerler; araçlar zaten

A6 Oturumu ♦ Türkiye’de Siyaset: “Dağınık, Belirsiz, İnatçı”

amaçtır. Mücadele sonuçlarla sınırlıdır. Her iki kesim genel bir çok somut talepte ortaklaşabilirler. Ancak bazılarında yolların baştan ayrılması gerekir. Adalet bunlardan biridir; hukukun üstünlüğü ve hukuk devleti de.

“Adalet” İçin Ne Yapmalı?

Kongrenin ana temasının alt başlıklarından birini oluşturan “Adalet için ne yapmalı” sorusunun yanıtı genelde ne yapmalı sorusuna verilecek bütünsel yanıtın ayrı düşünülemez. Ancak başlığın kendisi sorundur. Ne yapılacaksa “adalet” için değil, siyasal iktidara ve dolayısıyla hükmettiği yargı erkine geri adım attırmak, saldırıları püskürtmek, demokratik mevziler kazanmak için yapılacaktır. Bütünsel açılımı kongrede sunmak üzere şimdilik kısa birkaç değinme:

* İşçi sınıfının üretim ve yaşam alanlarını esas alan kitle içinde sınıf çalışması öncelikli ve temel koşuldur. Diğer emekçi sınıflar ve ezilen halk kesimlerine dönük çalışmalar da bu temel erafında biçimlenmelidir. Ancak; 20. yüzyıl deneyimlerinin devrimci eleştirisi ve 21. yüzyıla ışık tutan yönleri üzerinden yeni bir örgütlenme modeline ihtiyaç var.

* Kapitalizmin ekonomik ve siyasal krizi yaşadığımız süreçte, tüm genel siyasal teşhir konularında ve adalet konusunda işçi sınıfını ve ezilen kesimleri aydınlatmayı kolaylaştıracak, var olan yargı kurumlarının hangi sınıfa hizmet ettiğini, onlardan adalet talep edilemeyeceğini, ancak iktidara karşı demokratik mevziler kazandıkça yargıya da geri adım atılabileceğini anlaşılabilir kılacak bir fırsat sunuyor. Yargı şimdi daha çıplak, devlet de öyle. Ancak bazı büyük kent merkezlerine sıkışmış basın açıklamaları, bireysel dar kadro eylemleri, kapalı salon toplantıları, sosyal medya ya da arada bir görev savarcasına yapılan açık hava mitingleri ile yetinen bir mücadele tarzı ile sınırlı kalarak, devletin ve yargının çıplaklığını, pratikte olup bitenleri sınıfa ve kitlelere anlatmak, göstermek olanaklı değil. Bu eylem ve faaliyetlerin bir çoğu gerekli. Ancak tek mücadele aracı olarak kullanıldıklarında, yetersiz kalıyorlar ve aynı biçimde sürekli tekrarlandıkça etkileri zayıflıyor. İşçi sınıfının ve ezilen halk kitlelerinin ezici çoğunluğunun olup bitenlerden, başına geleceklerden haberi bile yok. Onların yaşadıkları ve ürettikleri mekanlar içinde kök salacak, uzun erimli ve devrimci bir sabır gerektiren kitle çalışması olmadan, alışlagelmiş diğer dar pratiklerle yol almak olanaksız.

* Yargı kurumlarında görülmekte olan demokrasi, temel insan hak ve özgürlükleri açısından önem taşıyan, baskı ve zulüm aracı olarak açılan davalar, soruşturmalar yakından takip edilmeli, kitlesel katılım sağlanmalı, yargılama süreçlerinde verilen faşizan, keyfi, var olan hukuku dahi açıktan çiğneyen kararlar teşhir edilmeli, kampanyalar düzenlenmelidir.

* Faşizmin işkenceci ve katillerinin peşine düşüldüğü gibi, tarihteki örneklerden de ilham alarak; var olan yasaları bile açıktan çüretkarca çiğneyen, iktidarın doğrudan bekçiliğini yapan, gayrimeşru yargılama ve kararlarıyla insanları cezaevlerinde alıkoyan, karanlık çetelerle işbirliği içinde olan, fütursuzca cinayet işleyen polis ve askerlerle iktidarlar tarafından kullanılıp kollanan sivil silahlı çeteleri cezasız bırakan hakim ve savcılarının peşine düşmeli, yargılanmaları ve teşhir edilmeleri için kampanyalar yürütmeli, dosyaları tutulmalı, gittikleri her yere, başvurdukları her resmi veya sosyal kuruma dosyaları gönderilmeli, yaptıkları yanlarına bırakılmamalıdır.

A6 Oturumu ♦ Türkiye’de Siyaset: “Dağınık, Belirsiz, İnatçı”

Aidiyet, Toplumsal Dışlanma ve Kimliğin Öteki Üzerinden İnşası: Türkiye’de Yahudilerin Kimlik Sorunsalı

Sevtap Kaçak

Kimlik, değişime açık ve dinamik bir kavramdır. Öznelerin veya grupların aidiyetlerinin toplum içerisinde karşılaşmış oldukları engellerin, onları “görünmez” kılmak yerine, mücadelelerini daha da tetiklediğini söyleyebiliriz. Engellenen aidiyetlerin, birey veya toplumda, zaman içerisinde kimlikleri haline dönüştüğünü ve bu dönüşümün farklı veya aynı zaman dilimlerinde birçok aidiyeti gerçekleştirebileceğini kanıtlar niteliktedir.

Çalışmada bireylerin, yaşadıkları toplum içerisinde karşılaşmış oldukları ayrıştırıcılar (nefret söylemleri, psikolojik, fiziksel ve sosyolojik şiddet) sonucunda, aidiyetlerinin kimlikleri haline dönüşmesi Türkiye’deki Yahudilerin kimlik sorunsalı üzerinden gözlemlenmeye çalışılmıştır. Türkiye’de yaşayan azınlık gruplarının Cumhuriyetin İlanı’ndan günümüze kadar devam eden “Türkleştirme” politikalarına maruz kalmaları ve bu politika çerçevesinde gelişen azınlıkların bilhassa Yahudilerin, kimlik stratejileri incelenmiştir. Bu kimlik stratejileri çerçevesinde toplumun değişen yapısı, mekanizmaları ve bireylerin algıları anlaşılmasına ve açıklanmaya çalışılmıştır.

Bu bağlamda Türkiye’deki Yahudilerin Cumhuriyet tarihi boyunca dönemin koşullarına göre şekillenen kimliklenme stratejileri üzerinden, üç tane, toplumsal yapıya yönelik kavrama ve iki kimliksel kavrama ulaşılmıştır.

Oluşturulan kavramlar çerçevesinde, *Plastik toplum* yapısının hâkim olduğu dönemde, azınlıkların daha çok görünmez olmaya çalışmaları durumu söz konusuken; *elastik toplum* yapısının etkin olduğu dönemlerde ise, kimliksel tanınma ve eşit yurttaşlık hakları talebinin açık bir şekilde olumlama ve ılımlı eleştirelilik üzerinden aktarılmaya çalışıldığı gözlemlenmiştir. Plastik toplum yapısında *yaratılmış kimliklerin* egemenliği altında kurulan bir zihniyet bulunurken; elastik toplum yapısında *yaratılan kimliklerin* egemenliği söz konusudur.

Yahudilerin geliştirdikleri kimlik stratejilerinin özü, kendilerinden değil; ötekileştiren tarafın bulunduğu toplumsal yapıya dayanmaktadır. Daha katı bir toplum yapısı içerisinde “görünmez” olmayı tercih ederken; esnek bir toplum içerisinde varlıklarını değiştirmeden ve onaylatma ihtiyacı hissetmeden sunabilmektedirler. Esnek bir toplumun varlığı,-yaratılan kimliklerin oluşturmuş olduğu toplumlar- içerisinde yaşayan bireylere daha fazla özgürlük ve tanınma vaat etmektedir.

Toplumsal yapının kurumları, şekillenen kimlikler konusunda çoğu zaman büyük resmi görmekte zorlanmaktadır. Şöyle söyleyebiliriz, bireyler olarak, sermaye ve küreselleşmenin getirmiş olduğu etkiler ile birlikte, sürekli aitlik ve ani değişiklikler içerisindeyiz. Her an başka bir değişikliğe uğrayıp geçirdiğimiz değişikliğin içinde başka bir aitlik bulabilmekteyiz. Bu aidiyetlere de zaman içerisinde “taraf” olmaktadır.

Giderek tarafların arttığı global dünyada, “dünya vatandaşlığı” kimliğinin oluşumu ereğine, gerek toplumsal kurumlar gerek bireyin psikolojik ve sosyolojik durumu sebebi ile ulaşılamamaktadır.

Son kavram olarak *iç içe geçmiş toplum* yapısında, bireyler için yaratılan ve yaratılmış kimliklerinin önemini kaybettiği onun yerine öznenin değerinin ortaya çıktığı bir toplum yapısına ulaşmaktayız.

A6 Oturumu ♦ Türkiye’de Siyaset: “Dağınık, Belirsiz, İnatçı”

Bu aşamaya gelinceye kadar toplumların plastik ve elastik tohum yapılarından geçmek zorunda olduğu ve bu zorunlulukların yaşandıkça, kimliklenme süreçlerinin daha da kolay olacağı bir toplum yapısına geçileceği ön görülmektedir.

B6 Oturumu ♦ Alternatif Akademiler: “Eleştiri Özgürlüğü”

-Prof. Dr. Cevat Geray anısına-

Üniversite Özerkliği ve Siyaset

Melike Giray

15 Temmuz sonrasında Türkiye’de ilan edilen Olağanüstü Hal ve bunun kapsamında ilan edilen Kanun Hükmünde Kararnemelerle birlikte ülke genelinde bir akademik kıyımaya tanıklık ediyoruz. Akademik değerleri yok sayan uygulamalarla birlikte akademisyenler ihraç edilip yargılanırken, öğrenciler de tutuklanıp yargılanmaktadır. Akademisyenlerin ihraçlarıyla birlikte daha görünür hale gelen bu tasfiye sürecini doğru okuyabilmek için bu tasfiye sürecini sadece bugünle ve akademisyenlerle sınırlandırmamak gerekir. Bugün, akademisyenlerin ihraçlarını öğrenciler üzerinde artan baskı ile bunların eğitim-öğrenim haklarına yönelik ihlalleri birlikte ele almak ve bunu tarihsel bir süreç içinde okumak gerekir. Örneğin, son yıllarda öğrencilere yönelik hak ihlalleri bugünün habercisi gibidir. Burada, Adalet Bakanlığı’nın verilerine başvurabiliriz. Adalet Bakanlığı’nın verilerine göre 2013 Mayıs ayında 2 bin 776 tutuklu ve hükümlü öğrenci varken, 2016 yıl sonunda bu sayı 25 kat artarak 69 bin 301’e yükselmiştir. Bugün, her üç mahkumdan biri öğrenciyken, 22 Kasım 2016 tarihli 677 sayılı KHK ile siyasi tutukluların öğrenim hakları ellerinden alınmıştır. En son Boğaziçi üniversitesi öğrencilerinin savaşa karşı çıkmaları sebebiyle bizzat Cumhurbaşkanı’nın talimatıyla tutuklanmaları eğitimin, düşünce ve ifade özgürlüğünün, barış talebinin devletin en üst makamı tarafından hukuksuz şekilde yasaklandığının en temel göstergesidir.

Akademisyenlerle öğrencilerin tasfiyelerini sadece bugünün koşulları bağlamında sorgulamak ise yetersiz ve eksik kalacaktır. Üniversitelere dair tasfiye sürecini tarihsel bir bağlama oturtmak gerekir. 1980’li yılların Sıkıyönetim döneminde 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu ile çok sayıda akademisyenin ihracıyla başlayan bu süreci, bu tarihlerden bugüne kadar kapsayan süreci birlikte ele almak daha doğru olacaktır. Tüm bu unsurlar, bizi akademi tartışmasını tekrar açmaya yönlendiriyor. Bu tartışma ise bizleri bir taraftan bu tasfiyelerin altında yatan nedenleri araştırmaya yönlendirirken diğer taraftan “akademi nasıl olmalı?” sorusuna yönlendiriyor.

Bu iki soru bizi akademi-devlet ve akademi-sistem ilişkisi hakkında düşünmeye teşvik ediyor. Mevcut akademik sistem, akademik üretim yapan akademisyenleri üretim süreçlerinden koparıp üretimlerini iktidarın tekeline sokmaktadır. Akademi, sistemi tekrar üreten, sistemin ihtiyaçlarını karşılamak üzere geleceğin güvencesiz kadrolarını yetiştiren bir yapıya bürünmektedir. Üniversitenin yönetiminde tüm öğretim üyelerinin, öğrencilerin ve üniversite çalışanlarının dahil olmaması ise büyük bir eksiklik. Toplumsal bir sorumluluk duygusu taşıyan, bilimsel değerlere karşı bir sorumluluk hissiyatıyla hareket eden kesimler iktidar tarafından sakıncalı bulunup akademiden uzaklaştırılmaktadır. Oysa akademisyenlerin akademinin kurumsal yapısından tasfiye edilmeleri akademik üretimi durduramamaktadır. İhraç edilen veya uzaklaştırılan kesimler çeşitli örgütlenme ve ders formatları geliştirerek akademik üretimlerine devam ettikleri oluşumlar kurmaktadır. Bugün Dayanışma Akademileri adı altında toplayabileceğimiz bu oluşumlar bugünün Olağanüstü Hal koşullarında oluşmaktadır. 1980’li yılların sıkıyönetim döneminde ise 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu’yla ihraç edilen hocalar akademik faaliyetlerine Ekin-Bılar A.Ş kapsamında yürütmekteydiler. Sıkıyönetim veya Olağanüstü Hal gibi ağır baskı süreçlerinde ortaya çıkan bu oluşumların akademi konusuna nasıl yaklaştıklarını, nasıl bir örgütlenme ve eğitim modeli ortaya koyduklarını veya koymaları gerektiğini tartışmak “Üniversite nasıl olmalı?” sorusunu akademi konusu etrafında dönen tartışma ve deneyimlerle birlikte ele almalıyız.

B6 Oturumu ♦ Alternatif Akademiler: “Eleştiri Özgürlüğü”

-Prof. Dr. Cevat Geray anısına-

Türkiye’de ve Dünyada Alternatif Akademi Mücadeleleri Üzerine

Aynur Özuğurlu

Bugün üniversitelerde yaşanan akademik kıyım bizleri akademinin mevcut durumunu tahlil etmeye yöneltiyor. Akademinin ancak somut durumunun somut tahliliyle birlikte “nasıl bir üniversite olmalı?” sorusuna cevap vermek ve bu doğrultuda eylemek mümkün olacaktır. Buradan hareketle, bu oturumda öncelikle akademinin somut durumu tahlil edilecektir. Bunun için, tarihsel bir perspektifte akademinin rolü ve dönüşümüne değinilecektir. Akademinin bu dönüşümünde akademiye vuran tasfiye dalgasına da değinilecektir. Bu tasfiye dalgasını ise 1980’li yıllarının sıkıyönetim döneminde 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu’yla üniversiteleri vuran ihraç dalgasından başlatarak inceleyeceğiz. Akademiye yaşanan tasfiyeler sadece akademisyenler üzerinden okunmayıp, öğrencileri de kapsayacak şekilde değerlendirilecektir. Şöyle ki, sadece 2013 yılları ve bugüne kadar geçen süreçte tutuklu ve hükümlü öğrenci sayısı 25 kat artarak 2bin 776’dan 70 binin üzerine geçtiğini gördüğümüzde, iktidarın tasfiye ve baskı politikalarının, üniversitenin bir diğer öznesi olan öğrencileri de vurduğunu görmek mümkündür. Akademiye yaşanan tasfiyeleri hoca ve öğrencileri kapsayacak şekilde tarihsel perspektifte konumlandırarak akademinin toplumsal rolü ve dönüşümü incelenecektir. Akademisyenlerin emek süreçlerinin kontrolünün ellerinde tutmamaları, tüm öğretim üyelerinin akademinin yönetiminde bulunmamaları, öğrencilerin öğrenim süreçlerinde söz sahibi olmamaları ve üniversite çalışanlarının üniversite yönetiminde bulunmamaları gibi eksiklere değinilerek akademinin mevcut yapısı incelenecektir. Mevcut akademi modelinin, sistemi tekrar üreten ve geleceğin güvencesiz kadrolarını, sistemin gereksinimleri doğrultusunda yetiştirdiğini söylemek mümkündür. Bu tespitten yola çıkarak, akademi ve sistem dışına atılmak isteyenlerin akademiye dair somut tahlillerinden yola çıkarak eyledikleri deneyim ve oluşumlara değinilecektir. Akademisyenlerin, Barış bildirisine imza atmaları sebebiyle ihraç edilmeleriyle birlikte Türkiye genelinde Dayanışma Akademileri adı altında toplayabileceğimiz akademik örgütlenmeler ortaya çıkmıştır. Bu çeşitli örgütlenmeler arasında bir eğitim kooperatifi kuran Ankara Dayanışma Akademisi ve dernek modelini benimseyen Kocaeli Dayanışma Akademisi’nin örgütlenme şekillerine odaklanmak anlamlı olacaktır. Bir Dayanışma Akademisi bileşeni olan Kampüssüzler’in öncülüğünde Dayanışma Akademileri çatısı altında bir Emek Akademisi çalışması yürütülmektedir. Bu oturumda Emek Akademisi’nin deneyimi aktarılacaktır.

B6 Oturumu ♦ Alternatif Akademiler: “Eleştiri Özgürlüğü”

-Prof. Dr. Cevat Geray anısına-

Nasıl yapıyorlar?

Türkiye’de üniversite dışı akademik kolektif eylemliliğin siyasal ve ekonomik baskıyla imtihanı

Canan Coşkan - Yasemin Gülsüm Acar

Dünya genelinde kurum olarak üniversitenin ve habitus olarak akademinin neoliberalleşmesi müşterek bilgi üretiminin ve toplumsal bilimin çoksesseliliğinin ve bilim insanların haklarının kademeli yok oluşunu hazırladı(Gill, 2009; Hardtve Negri, 2000, p. 28-29). Bir yandan tahakkümcü yönetimlerin yükselişi ve sağ popülizmin güç kazanmasıyla ezilenin ve madunun seslendirilmesi üniversitede tamamen imkansız hale geldi. Öte yandan, iş güvencesizliği, “yayınla ya da çürü” kültürü, sağlık ve emeklilik hakları ve bunlarla eş zamanlı ilerleyen akademik bağımsızlığa ve özgürlüğe karşı tehditler temelindetotaliter neoliberalizmin darbelerine savunmasız kalan akademik personel prekarya grubunun en bariz temsilcileri oldu (Chatterjee&Maira, 2014; Faucher, 2014; Gill&Donaghue, 2016).

Elbet bu savunmasızlığı kırmaya çalışan ve eşitsizliklere ve baskıya yönelik bilinci örgütlemeye çalışan hareketler de oldu. Bunlar, nadir de olsa, eleştirel pedagoji uygulamalarının ders içeriklerine yedirilmesi, ‘yavaş bilim’ ilkelerinin benimsenmesi, sendikalaşma, grev hakkı ve protestolar aracılığıyla hem üniversite içinden hem de üniversite dışından karşı güç pratiklerini geliştirmekteler (Çetinkaya, 2017; Ivancheva, 2015; Giroux, 2015). Son dönemde ise neoliberal üniversitenin yapısökümünü ilke olarak benimseyen yeni dalga kolektif eylemlilikler gerçekleşiyor; özgür üniversite yaklaşımları, çevrimiçi akademik kolektifler ve Türkiyedeki Dayanışma Akademileri ve benzeri akademik kolektifleşmeler bunların örnekleri olarak görülebilir (Neary&Winn, 2017; Thompsett 2017). Son 10 yıldır daha belirgin gözlemlenen bu yeni dalganın ortaya koyduğu üzere akademisyenler, araştırmacılar ve öğrenciler üniversitenin dönüştüğü şeyi reddetmekte ve eleştirel öğrenme-öğretme ve bilgi edinme yöntemlerinin toplumsal olarak müşterek bilgi üretme süreçleriyle harmanlanmasını sağlamak amacıyla yeni eylemliliklere yönelmekte.

Biz çalışmamızda Türkiye’de üniversite dışı akademik kolektiflerin müşterek bilgi ve bilim üretimi açısından ilerici toplumsal değişimin akademik ayağındaki rolünü sosyal ve politik psikolojik kolektif eylemlilik kuramları (Drury&Reicher, 2005; Simon&Klandermans, 2001) çerçevesinde ele alıyoruz. Bu bağlamda, üniversitede uzunda var olan kurumsal neoliberal baskılara eklenen ivmeli siyasal baskılar sonucunda 2016 yılından itibaren direnişe geçen üniversite dışı akademik kolektifleşme çabalarının bir kazanımı olan Dayanışma Akademileri, Kampüssüzler ve Kültürhane gibi akademik oluşumların aktif ve aktif olmayan toplam 20 üyesiyle yarı yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler gerçekleştirdik. Akademik kolektif üyelerinin anlatıları üzerinden söylem analizi uyguladık ve akademik kolektiflerin sosyal ve politik psikolojik anlamda örgütlenme ve hareket dinamiklerinin (örn. Akademik ve politik aidiyetler, iç ve dış gruba yönelik duygular, etkinlik hisleri, güçlenme pratikleri vb.) neler üzerine kurulduğunu ve hem siyasal hem de neoliberal baskılar karşısında verdiği mücadelede karşılaştığı engelleri nasıl aştıklarını veya aşamadıklarını aldık. Karaburun 2018 kongre ana temasına uygun olarak sunumumuzda “Ne yapmalı?”ya verilmiş olan bu yakın dönem akademik refleksin toplumsal, politik ve sosyal psikolojik boyutlarını, bunların kısa süreli sonuçlarını ve ilerici toplumsal değişimi destekleme ihtimallerini, hiyerarşik ilişkilerin yıkımını, kültürel ve ekonomik bağımsızlığın üretim süreçleri

B6 Oturumu ♦ Alternatif Akademiler: “Eleştiri Özgürlüğü”

-Prof. Dr. Cevat Geray anısına-

temelinde sağlanmasını, sosyal ve politik psikolojik kolektif eylem kuramları çerçevesinde aidiyet, dahiliyet, temsiliyet ve eşitlik koşulları üzerinden tartışacağız.

C6 Oturumu ♦ Toplumsal Cinsiyet: Normali Reddetmek

Dağınk Mücadeleler: Feminist Etik ve Hazzın Siyaseti

Fulden İbrahimhakkıoğlu

Foucault, *Cinselliğin Tarihi* kitabının ilk cildinde, dönemin cinsel özgürlük hareketine eleştiri minvalinde bir çözümleme ortaya koyar: “Cinsel etkinliğe (*le sexe*) evet demekle iktidara hayır denildiği zannedilmemelidir; tersine bu şekilde genel cinsellik tertibatının çizgisi izlenir. Eğer cinselliğin çeşitli mekanizmalarını taktik olarak devirerek iktidarın etkilerine karşı, bedenlere, hazlara, bilgilere, çoğullukları ve direnme olanakları çerçevesinde değer kazandırmak istiyorsak, cinsiyet düzleminden kurtulmamız gerekir. Cinsellik tertibatına karşı saldırıda bulunmak için dayanak noktası cinsiyet (*le sexe*)-arzu ikilemi değil, bedenler ve hazlar olmalıdır.” (116). Foucault’nun buradaki amacı cinsellik tertibatı adını verdiği özneleşme sürecinin tarihsel oluşumunun haritasını çıkararak, benliğimize içkin varsayıdığımız, kendimizi onsuz anlayamadığımız cinselliğin ve cinsiyetin tarihsel bir inşa olduğunun, tarih boyunca kendimizi bu kimlikler üzerinden algılamamış olduğumuzun ve bu algının bir soykütüğünün olmasının yanı sıra, tüm bunların değişebileceğinin de altını çizmektedir. Dolayısıyla Foucault’ya göre cinsiyeti ve arzuyu öne koyan siyaset biçimleri (kimileri bunu “kimlik siyaseti” olarak da adlandırmıştır), cinsellik tertibatını sorunsallaştırmadığı ve cinsellik tertibatının içerisinde etkinlik gösterdiği ölçüde yetersiz kalmakta ve yerini “beden ve haz” üzerinden üretilecek bir siyasete bırakmalıdır. Bu iddia birçokları için kafa karıştırıcı olmakla beraber, Foucault’nun “beden ve haz” kavramlarının kullanımının iktidar ilişkilerinin dışında ya da ötesinde bir alana işaret ettiği ve dolayısıyla çelişkili bir anlatı içerdiği izlenimini vermiştir (özellikle Judith Butler *Cinsiyet Belası*’nda Foucault’nun bu “romantik” tutumunu eleştirir). Oysa Foucault’nun vurguladığı mesele “özgürleşme”nin cinsellik tertibatının içinden hareket etmekle değil, yeni hazların yaratımıyla bu tertibatı alt üst etmekten geçtiğidir. Bu yeni hazların yaratımı iktidar ilişkilerinin öncesinde ya da ötesinde değil, iktidar ilişkilerinin oluşturduğu epistemolojik alanın inceleme ve kırılma noktalarında faaliyet gösterir; bir tür “kaçış çizgisi” görevi görür. Beden ve haz odaklı siyasete dair Foucault’nun bir röportajında verdiği ünlü örnek San Francisco’da ortaya çıkan BDSM (*bondage-domination-sadism-masochism*) komüniteleridir. Bu komüniteler Foucault için birer direniş yuvası (*pockets of resistance*) oluşturur ve cinsellik eksenindeki normların ortaya yeni bir şey koymak suretiyle altını oyan bir potansiyel taşır. *Cinselliğin Tarihi*’nin ikinci ve üçüncü ciltlerinde var olmanın estetiği adını verdiği kavram ile anlatmak istediği iktidara ‘hayır’ demek ve kendini reaktif olarak iktidara karşı konumlandırmanın yeterli olmadığı, böyle bir etiğin (ve siyasetin) her zaman için iktidara bağlı kalacağı fikridir. Foucault bunun yerine yeniyi ortaya koymanın siyasetinin peşindedir. Bu siyaset, hazzın siyaseti, yeni görme, varolma, hissetme biçimleri yaratır; yeni alanlar açmayı, yeni ittifaklar kurmayı hedefler.

Feminist etiğin meselesi tam da budur. Ataerkil, kapitalist toplumlarda yaşamın can sıkıntısından öteye gitmemesi ve toplumun kadınlara hiçbir yönüyle hitap etmemesi dolayısıyla “sorumluluk sahibi” kadınlara kalan tek seçeneğin “hükümeti devirmek, parasal sistemi ortadan kaldırmak, tam otomasyonu sağlamak ve erkek cinsini yok etmek” olduğunu iddia eden Valerie Solanas, bu yıkım projesinin tam da kalbine benzer bir yaratı arzusunu yerleştirmiştir: “Aslında dişilerin işlevi keşfetmek, icat etmek, problem çözmek, şakalaşmak ve müzik yapmak -- ve hepsini sevgiyle yapmaktır... yani, büyülü bir dünya yaratmaktır.” Bu yazıyı, “büyülü dünya yaratmanın” etiğini ve siyasetini inceleme ve bu yaratıların ne gibi olanaklar yarattığını dillendirme gayesi ile kaleme alıyorum. Zira “büyülü dünya yaratmanın” etiğinin ve siyasetinin birbirinden ayrı düşünülmemeyeceği kanısındayım. Judith Butler 2012 yılında Adorno Ödülü’nü alırken yaptığı konuşmada “Kötü hayat iyi yaşanabilir mi?” diye sormuştu. Bu soru,

C6 Oturumu ♦ Toplumsal Cinsiyet: Normali Reddetmek

günümüzde ötekileştirilen gruplara mensup bireylerin içinde bulunduğu (ya da bulunabileceği) siyasi hareketlerin cebelleştiği bir soru olmakla kalmayıp, aynı zamanda günlük yaşantımızda yüzleşmemiz gereken temel bir var olma sorununa işaret eden bir sorudur. Zira kötü hayatı iyi yaşama imkansızlığı aynı zamanda var oluşumuzun imkanındır. Bu paradoksal varoluş, hazzın siyasetini besleyen yerdir. Nasıl Solanas'a göre (ataerkil ve kapitalist dünyada) yaşam can sıkıntısından öteye gidemiyor, ama yine de buna rağmen büyümlü bir dünya yaratmak etik bir sorumluluksa, kötü bir hayatı iyi yaşama çabası bunu kendine çaba edinen herkes için hem etik hem de siyasi bir projedir.

Caliban ve Cadı'nın yazarı Silvia Federici yakın zamanda verdiği bir röportajda şöyle diyor: "Siyasetiniz ya özgürleştiricidir ve bu size neşe verir, ya da siyasetinizde yanlış bir şeyler vardır." Hazzın siyaseti neşeli bir siyasettir: aldatıcı bir iyimserliğe saplandığı için değil, yeni dünyalar yaratmanın coşkusu ile hareket ettiği için. Federici aynı röportajda Nietzsche'nin *Böyle Buyurdu Zerdüşt*'teki devesini örnek verir. Deve, yaptığı işin yüküyle ağırlaşan ve mutsuzlaşan militandır. Dünyanın kaderinin sırtlandığı ve kaçınılmaz bir şekilde altında ezildiği yükü taşımasına bağlı olduğunu sanır. Deve-militan mutsuzluğa mahkumdur çünkü emeğinin karşılığı hiçbir zaman bir türlü gelmeyen gelecektedir. Emeğinin dönüştürücü olanaklıklarını görme ve şimdide var olma şansı yoktur. Dolayısıyla deve-militanın siyaseti daima gerginlik ve başarısızlık halet-i ruhiyesine sahiptir. Oysa neşeli siyasetin emeği şimdidedir; o, şimdiki yapılandırır. Bu yazıdaki amacım feminist örgütlenmenin yeni biçimlerine etik ve siyasetin keşiştiği yerden bakmaktır. Günümüzde feminist mücadelenin dağınklaşması, çoğullaşması, kimilerinin tabiriyle (bilhassa 8 Mart yürüyüşünde taşınan pankartlarda) "ciddiyetsizleşmesi," artık devenin yükünü taşıyan tek bir koldan hareket eden saygın kimlik siyaseti yapmayı reddediyor olması sanıldığı aksine mücadelenin son bulduğu ya da anlamsızlaştığı bir nokta değildir. İktidarın tek bir merkezden faaliyet göstermediği, dağınk ve her yere işler şekilde hayatını sürdürdüğü bağlamlarda iktidarla yüzleşen mücadeleler de dağınk ve çoğuldur ve mücadele alanları örümcek ağı gibi farklı eksenler etrafında örerek büyütür. Devenin yükü altında ezilip öldüğü yerde birçok farklı feminist mücadele biçimi yeşermiştir. Bu dağınk örgütlenmeler, "örgütlenme"nin ne olduğunu da dönüştürür niteliktedir. Artık iki kadın bir araya gelip yeni var olma biçimleri kurgulayabilir: bunun en iyi örneklerini de punk sahnesi başta olmak üzere karşıkültür oluşumları içerisinde görüyor olduğumuz kanısındayım. Farklı estetik anlayışlar, uygulamalar, farklı dertler, kaygılar ve aynı sesten konuşmama eylemi bugün feminist mücadelede gözlemlediğimiz hazzın siyasetinin niteliklerindedir. Ancak tek çatı altında toplanma kaygısının bulunmaması, birbirinden bağımsız, farklı farklı dünyalar kurgulanması bir yandan da kopukluğu risk eder. Hazzın siyaseti içerisinde mücadelelerin çoğul olduğu gibi, aynı zamanda da köprüler, bağlar ve ittifaklar kurmanın, yollarımızı keşiştirmenin, marjindekilerle el ele tutuşmanın önemine inanıyorum. Dönüştürücü gücünün yeni dünyalar yaratıp içinde "kötü bir hayatta iyi bir yaşam sürme" çabasının sürdürüldüğü hazzın siyasetinin alanı tek değildir ama birbirlerine eklemlediği ölçüde etkinlik alanını öteki dünyalarla etkileşim haline girerek genişletebilir. Bu yazıdaki amacım siyasi bir ajanda sunmaktan ziyade, var olan feminist mücadele biçimlerinden neler öğrenebileceğimize ve birbirimize uzanarak ne gibi dayanışma pratikleri gerçekleştirebileceğimize dair bir tartışma alanı açmaktır. "Ne yapılabilir" sorusuna feministler olarak ne yaptığımız ve neyi daha iyi yapabileceğimiz üzerinden yaklaşıyorum. Yaptığımız şey, etik ve siyasetin keşişiminde bir çeşit dağınk mücadele ise daha iyi yapabileceğimiz şeyin bu farklı mücadele alanları arasında köprüler kurmak olduğunu ifade etmeyi hedefliyorum.

C6 Oturumu ♦ Toplumsal Cinsiyet: Normali Reddetmek

İmparatorluklardan Ulus Devletlere Heteronormative: Eşcinsellik Bağlamında Erkeklik

Atakan Ceylan

Heteroseksizm; İmparatorluklardan ulus devletlere geçişin ve oluşturulan ulus devlet kimliklerinin başat unsuru olarak kurgulanıp dinamik bir tempoda sürdürülmüştür. Heteroseksizm kendi oluşturduğu ideal yurttaş imajı dışında kalan tüm kimlik ve yönelimleri baskıladığı gibi aynı zamanda kendi ideal kimlik ve yöneliminden bireylerin de belirli sınırların dışına çıkmasını engeller, çıkarları da kimlik ve yönelimlerine bakılmaksızın sapık ve/veya günahkâr ilan eder. Buna paralel olarak aynı zamanda kendi dışladığı kimlik/yönelimler içinde de yeni bir hiyerarşi kurarak sonsuza dek sürecek bir iktidarcıklar yumağı inşa eder.

Heteroseksizmi sokakta feminen bir eşcinsel erkeğin ötelenmesinde gördüğümüz gibi, maskülen eşcinsel erkeğin feminen eşcinsel erkeği ötelemesinde de feminen bir eşcinsel erkeğin bir travestiyi ötelemesinde de görebiliriz.

Heteronormativitenin eşcinsel erkeklerin ilişki ve varoluşlarına etkileri, eşcinsel erkeklerin sistemin kabul edilebilirlik spekturumunda konumlandırılışlarının irdelenmesi, belli mücadele başlıklarının gerisinde ve bu nedenle geç kalmış bir sorgulama/mücadele alanı olarak önümüzde uzanmaktadır. Heteronormativeyi, sistemle mücadele noktasında ön plana almak, sistemin makul sıralamasını itibarsızlaştıracak bir eleştiri pratiğinin ön açıcısı olabilir. Normlar üzerinden bir hiza oluşturma çabası, ilişkilenebilirlik üzerinden de kendisini var eder. Eşcinsel erkekler arasında sürdürülen kendi alt kültürlerinin, heteroseksüel ilişki kültürlerinin özenli bir kopyası haline gelmiş/geliyor olması, ataerkil sisteme yatkın bir ilişkilenebilirlik modelinin eşcinsel erkekler arasında olağanlaştırılması, özü itibarıyla sisteme muhalif olması gereken eşcinsel ilişkileri eril sınırlar içine katmaktadır. Tekeşli, zıt kutuplu, kamusal ve özel alanın paylaşıldığı eşcinsel ilişkiler toplumda kabul gören heteroseksüel ilişkilerin yansımasından başka bir şey değildir. Sistem aile kurumu üzerinden kendisini var edip sürekliliğini sağlarken eşcinsel ilişkileri de heteroseksüelleştirmekten neden geri dursun?

Erkeklik olgusunun eşcinsel ilişkilere tezahürü, kadın erkek zıtlığı üzerinden kurumsallaştırılan ideal aile modelinin eşcinsel ilişkilere de sürdürülebilir hale gelmesiyle belirginleşen ve derinleşen bir problemidir.

Sistemin maçıst kaba mahalleli erkek imajının, şehirli bakımlı eğitimli erkek imajıyla ikamesi eşcinsel erkekler için hegemonik erkeklik alanını içini boşaltmaya hazır hale ağır ağır da olsa getirmektedir. Hegemonik erkeklik alanının içine düşmemeyi başaran bir eşcinsel erkeklik pratiği o alanı bombardımana tutmaktan geri durmayacaktır.

Dar kıyafetler, kısa paça pantolonlar, toplumsal bellekte kadına yakıştırılan renklerin ve desenlerin yoğunlukta olduğu gömlekler giyinerek, kozmetik sektörü içerisinde kendisine yer bulan eli tespihli mahalle ağabeylerimiz bacak bacak üstüne atıp nargilesinden nefes alırken kendi belleğindeki eşcinsel erkeğe ne kadar dönüştüyse, eşcinsel erkekler de kadın erkek dualitesini sürdürerek, cinsel anlamda aktif rolde olanın maskülen ve eril; pasif rolde olanın ise feminen ve dişil olduğu ilişkilerle diğer uca doğru evrilmektedir.

Bu özdeşim inşasının karlı olanı sistemdir. Tek tip, tüketen, sorgulamayan bir erkeklik prototipi yönelime bakılmaksızın kutsanmaktadır. Meşru olanın dışına itilen yönelimlere sahip erkekler bile belli kalıplar dahilinde yaşadığında kısmi de olsa sistemin korunaklı alanlarında kendisine bir yer bulabilir. Bu makul eşcinsel sıralamasının öncülü sistemin eşcinsel erkekleri göz

C6 Oturumu ♦ Toplumsal Cinsiyet: Normali Reddetmek

ardı edemeyeceğini anladığı noktada onu bir tehlike olmaktan çıkarmak yolunda hamleler geliştirmeye başlamasıdır. İki uçlu bu hamlelerin bir yönü eşcinsel erkekleri budarken diğer yönü de eşcinsel erkekleri erkeklik alanından atmaya çalışan hegemonik erkeklik alanını dönüştürmektedir.

“PardisMahdavi ‘nin 2000/2007 Yılları arasında Tahran’da yaptığı alan çalışmasına işaret edilebilir. ... İranlı gençlerin 2005 senesi itibariyle ülkede bir “Cinsel Devrim”den söz etmeye başladıklarını, gay ve lezbiyen kategorilerini, İran’daki şeriat rejimiyle mücadele ederken stratejik bir kimlik özdeşimi olarak sahiplenildiklerini gözlemliyor. İranlı gençler cinsel kimlik kategorilerini cinselliğin ötesine geçen daha geniş çaplı toplumsal ve siyasi reformu desteklemek amacıyla etkin bir şekilde kullanabilmektedir....”

Aile kurumu üzerinden kendi normlarına ve kültürüne entegre bireylerin varlığını daim kılan sistem karşısında eşcinselliği stratejik bir kimlik özdeşimi olarak kurgulamak mümkündür. Daha büyük bir toplumsal dönüşüm için eşcinsel, biseksüel, transeksüel kimlikleri göz ardı ederek hareket etmek, politik olarak bir körlük noktasıdır. Eşcinsel erkekliklerin yönelimlerini farklı bir erkeklik mümkün gibi bir noktaya taşıması, erkeklik olgusu karşısında, içerisinde alternatifini/istenilenini de barındıran bir mücadele hattı kurabilir.

C6 Oturumu ♦ Toplumsal Cinsiyet: Normali Reddetmek

Ne Yapmalı? Normatif Problemine Bir Öneri: Gündeliği Queerleştirme

Erdinç Kineşçi

Kapitalist üretim süreçlerine ekonomik, siyasal, toplumsal veya bir başka deyişle antropolojik anlamda kültürel boyutları derinlemesine incelediğimizde kapitalizmin belirli normları altında yaşamak metalaşma, alınıp satılır kılma, kar, yabancılaşma, tüketim, bireysellik gibi bazı özellikleri temel alarak toplumsalı kurmayı ve bunu gündelikte sürekli tekrar ve yeniden üretimlerle sabitlemeyi amaçlamak anlamına gelmektedir. Batı tarihi içerisinde bu sabitleme çabasının cinsellik, cinsel yönelim ve cinsiyet konuları üzerine Marks ve Engels ve diğer Marksistlerin kimi önemli ve ufuk açıcı katkı ve yorumlarından sonra merkezi olarak Foucault ve sonrasında Butler, Sedgwick ve Warner ve başkalarının ortaya attıkları tartışmalar çerçevesinde kapitalist ekonomi düzenine dayalı iktidarın bu normatif yapısının heteroseksüel ekonomisini tartışarak onun nasıl da belirli kaygı ve korkularla, içerme ve dışarda bırakmalarla inşa edildiğini, sürdürüldüğünü sorunsallaştırmışlardır. Bu kaygı ve korkuyla şekillenen anlaşılabilirlik, erkeklik ve kadınlığın sınırlarının belirlenmesi idrakin sınırlarını zorlayan bedenler üzerinde aslında kapitalist dünya sisteminin daha yaygın bir denetleme siyasetinin yürütülmesine neden olur. Bu denetleme belirli görünüşleriyle özgürleşmenin, eşitliğin ve adaletin bütün cinsiyetlendirilmiş özneler arasında sağlandığı ve gerçekleştiği yanılsamasını da beraberinde getirmektedir. Kapitalizm içine alıp hiçleştirmediği tüketim nesnesine dönüştürerek metalaştırdığı diğer alanlar gibi heteroseksüel olmayan cinselliklere karşı politikası da özgürlük yanılsaması çerçevesinde bir pembe ekonomi halini almıştır ve belirli bir sınıfın tekelinde kalmıştır ki aslında ortada özgürleşen kimse de yoktur. Bununla birlikte, söz konusu yapının hiçbir zaman gerek iktidar olarak yarattığı özneler üzerinde gerekse de sistemin özellikle kırılğan sınıfsallığı üzerinde topyekûn bir baskı, dayatma, zorlama ve en nihayetinde hegemoni kuramayacağına bilincine sahip bir şekilde duyumsadığı kriz durumuna karşı belirli tedbirler alır. Neoliberalizm döneminde bunu bireyleri atomize ederek, sınıfsal örgütlenmelerin önüne geçerek ve toplumsal cinsiyet düzenine muhalif cinsellikleri (pembe ekonomiye asimile edemelerini özellikle hatırlarsak) kurgulanan düzeneğin dışında tutmasının, içe almamasının, dışkılmasının, görünmez kılmasının yanı sıra onu politika sahnesinden tam olarak silinmesini sağlayacak her tür boyutlarıyla şiddeti (fiziksel, sözel, duygusal, psikolojik ve diğer kategorilerdeki şiddet) uygulayacak birtakım ortadan kaldırma politikalarını devreye sokacaktır. Bu kimi zaman nefret söylemleriyle kimi zaman en temel ekonomik, politik ve vatandaşlık haklarından yoksun bırakılmayla kimi zaman da fiziksel olarak yok etmeyle tezahür edebilecek örneklerdir. Bu bildiri çerçevesinde kapitalizmin bütün gölgeleyici politikalara karşı düz ve metaforik anlamlarıyla Queer olma deneyimi merkeze alınarak Marksist tartışmalar bağlamında sorunsallaştırılacaktır. Burada Queer olmak meselesiyle Queer kuramın kendini özgül bir teori olarak farklılaştırdığı sadece heteroseksüel olmayan öznelerin yanı sıra sistem muhalifi olarak görülen bütün politik özneler kastedilmektedir. Bir başka deyişle Queer kasıt çerçevesinde toplumsal cinsiyet düzenine muhalif kişilerin yanında bu heteroseksüel ekonomiyi oluşturan besleyen ve yeniden üreten sınıfsallıkların ve baskın etnik kimliklerin ve bunların kesişimlerinin ötelediği bütün ifade biçimleri ve çerçeveleri bulunmaktadır. Bunun için, Sınıf, Emek gibi kavramları derinlemesine analiz etmediği sebebiyle eleştirilen Queer teorisinin yanı sıra esas olarak Queer Marksizm tartışmaları takip edilecektir. Kapitalist siyasanın içine alamadığı, entegre edemediği özne ve nesnel boyutlarıyla belirli sınıfsallıkları, bedensellikleri ve politik ittifaklar duygulanımlar çerçevesinde örgütlenerek yeni bir emek ütopyası oluşturmak, bir başka deyişle karşı bir kültür (antropolojik anlamda) inşa etmek ve gündeliği kapitalist modelin dışında başkalaştırmak olası görünmektedir.

C6 Oturumu ♦ Toplumsal Cinsiyet: Normali Reddetmek

Bu bildiride amaçlanan sınırları çizilmeye çalışan çerçevede Ne Yapmalı? Anlamalı sorusunun kapitalizmin pratik ve politikalarına karşı Queer ve emek ilişkisi çerçevesinde çözümlenmek ve aşına olunandaki olumlu farklılığın imkânını sunan direnme strateji ve taktiklerinin olarak 'gündelik yaşamı queerleştirmek' tartışmaya açmak ve somut imkanları, yapılabirlikleri ortaya koymaktır.

C6 Oturumu ♦ Toplumsal Cinsiyet: Normali Reddetmek

Feminist hareketin içinden; feminist öz savunma

Ayşenur Gürel

Feminist hareket bugün, Dünya’da ve Türkiye’de yükselen sağ iktidarlar karşısında bu iktidarların krizini derinleştiren öncü bir hareket halindedir. Bu hareketin dinamikleri, örgütlenme biçimi ve örgütlenme araçları toplumsal muhalefet açısından birer örnektir. Feminist hareket, ataerki ve kapitalizmin kadınların emeğini sömürdüğü, kadınları ikincilleştirdiği ve şiddete maruz bıraktığı bu düzen karşısında yükselen kadın isyanlarını, kurucu ilkeleriyle tamamlamaktadır. En çok da bunu sağlayabilmesi dolayısıyla bugün devrimin dinamiği ve öncü hareketi olarak konumlanmıştır.

Bu noktada, bunu sağlayabilme gücünü aldığı feminist öz savunma hareketi ve onun dayandığı kadın kadını savunur savı tartışılmalıdır. Çıkışı itibariyle Çin ve Japonya’da kadınların kendilerini bir araçla (sopa, samuray kılıcı vs.) koruma yöntemi olarak bilinen Pa Pei ve Naginatado basit bir fiziksel savunma olarak tarihte yer almıştır. Feminist öz savunmanın tarihi ise feminist hareketin içerisinden doğmuştur. Süfrajeter’den itibaren daha çok fiziksel savunma anlayışıyla yer almıştır. Bugün salt fiziksel savunma anlayışından çıkarak zihinsel ve örgütlü bir biçimde tartışılmalıdır. Feminist öz savunmayı bulunduğu noktadan daha ileri götürecek bu tartışma, esas olarak feminist hareketi daha ileri, örgütlü bir noktaya götürecektir. Kadından kadına savunma pratiği, kadının kadını savunma pratiğinden örgütlü bir feminist hareketin zeminine ilerlemektedir.

Feminist öz savunma yeni bir kurucu ilke olarak feminist hareket içerisinde işlevlenmiştir. Bunun nasıl bir örgüt ile ve hangi araçlarla yapılacağı ise esas tartışmadır. Kadınların feminizm ile arasındaki ilişkinin yakınlaştığı ve kadınların yaşamlarını erkek şiddeti karşısında savunduğu bir zamandayız. Bunu düşmanı tanıma, şiddeti tanımlama ve savunma çizgisinde yapmaktadır. Türkiye’de görülen birçok bireysel öz savunma pratikleri deneyimiyle Çilem’le, Nevin’le, Yasemin’le ve daha birçok kadında görülen cürette kendini gerçekleştirilmektedir. Bu bireysel bir yaşam savunusudur. Bunu hukuksal “öz savunma” pratiklerinin kazanımı desteklemektedir. Fakat bunu aşan bir durumdur bugün kadınlar arasında gerçekleşen. Kadınlar yalnızca kendilerine yönelik değil bulunduğu ortamda, yanı başında bulunan bir kadının şiddete maruz kalmasına karşı koymakta ve kadın kadını savunmaktadır. Bu savaşta düşman karşısında kurulan dayanışma kendini kurucu bir hale getirmiştir. Şimdi mesela bu zemini örgütlenme meselesidir. Komşusunu, yoldan geçen kadını, toplu taşımada yanında oturan kadını savunma refleksini gösteren kadınlar için tüm kadınları erkek egemenliğinin şiddeti karşısında kurtaracak olan bir feminist öz savunma hareketinde örgütlü bir hale getirmek gerekmektedir. Bir örgütün kapsayıcılığından ziyade bu hareketin örgütlenmesidir esas olan.

Bu sebeple feminist öz savunmanın anlamı hareketin dayandığı ve bir ihtiyaç olarak sunduğu bağlamıyla tartışılmalıdır. Dünya’da örnekleri bulunan birçok feminist öz savunma müfredatı incelendiğinde bu bağlam açığa çıkmaktadır. Kadının güçlenmesi temel hedeftir, bu güçlenmenin ardından fiziksel savunma gelir. Bu eğitimler kadınları güçlendirirken birbirleriyle dayanışma ve birbirlerini savunma anlayışını da geliştirir.

C6 Oturumu ♦ Toplumsal Cinsiyet: Normali Reddetmek

Siyasal İslam'ın Kadınları: Başörtüsü Meselesi Üzerine Bir Tartışma

İlida Alçay Sepetoğlu

Devletin ve hukukun İslami ilkelere dayandırılması anlamına gelen seriat ya da siyasal İslam, toplumun her alanının, İslamın denetimi altına girmesini öngörür. Toplumsal düzenlemenin bir aracı olarak görülen bu ideolojinin kadınlarla kurduğu ilişki her zaman sıkıntılı olmuştur. Bu çalışma kadınların din karşısındaki durumuna ve tarihine odaklanmaktan ziyade, Türkiye'de gün geçtikçe gündelik hayatlarımızı kontrol altına alan siyasal İslamcılığa karşı kadınların nasıl bir mücadele yöntemi geliştirmesi gerektiği üzerine odaklanmaktadır.

İslamcı ideoloji cinslerarası eşitlik fikrini reddeden ve farklılığı mesrulaştırmaya çalışan ideolojilerin özgün bir biçimidir. İslam açısından, kadınlarla erkekler yaradılıştan farklı ve birbirini tamamlayan varlıklardır. Kadın her zaman daha duygusal, merhametli, narin, akıyla karar vermede yetersiz olan tarafken, erkek güçlü, mantıklı, duygularını kontrol altında tutabilen varlıklar olarak kabul görür. Burada esas nokta farklı biyolojik yaratılışın sadece psikolojiyi değil aynı zamanda toplumsal yaşamın pratiklerini de kesin bir ayırımla çiziyor oluşudur. Böylece bir toplumsallaşma sürecinin parçası olarak ortaya çıkan cinsiyete dayalı iş bölümü, Tanrı buyruğu ile mutlaklaştırılmış hale gelmiştir. Kadınlar açısından bunun kritik anlamı, kamusal alanda kadınların nasıl ve ne kadar yer alabileceklerinden başlayarak, üreme ve doğurganlığa, anneliğe, evliliğe, akrabalık ilişkilerine kadar, bütün ilişki ve davranış biçimlerinin İslami ilkelere göre düzenlenmesidir. Öte yandan bu mantıkta toplumsal ilişkiler eşit haklar temelinde değil, güçlünün güçsüzü himaye etmesi, güvence altına alması anlayışıyla düzenlenir. Nitekim İslam'da örtünmenin gerekçesi de bir yanı sıra bu himaye mantığına dayanır. Bugün Türkiye'de siyasal İslamcılarla laik kesim arasındaki tartışmalarda kilit sembol haline gelmiş olan 'başörtüsü' meselesi de İslamın kadınlara yönelik himayeci mantığının bir ürünüdür. Bu tartışmanın bir başka yansıması son günlerde İran sokaklarında gerçekleşiyor. İran'da 1979'da yaşanan İslam Devriminden bu yana zorunlu başörtüsü uygulaması bulunmaktadır. Bunun en doğal sonucu ise kadınların kamusal alandan atılıp özel alandaki görevlerine (iyi anne, iyi eş, ev işleri.. gibi) mahkum edilmesi olmuştur. Bugün ise bu kadınlar annelerinden farklı olarak, yabancı erkeklerin olmadığı mekanlara, özel alana hapsolmayı reddediyor. 'Beyaz Çarşamba' adını verdikleri eylemleri ile özgürlük talep ediyor. Tam bu noktada çalışma Türkiye'den hareketle şu sorulara odaklanıyor ; Siyasal İslama karşı kadının özgürleşmesinin yolu kendini kamusal alanda ifade etmesine sebep olacak bir seçeneğin (örtünmenin) tercih olarak kabul edilmesi midir? Yoksa kendini siyasal İslamcılıkla harmanlamış bir erkek egemen düzende kadının varlığını tanımlayabilmesi için örtünmek tek seçenek midir? Özgürleşmenin sınırı nerede başlayıp nerde bitiyor? Bunun sınırı kadınların kendi ellerinde mi? Siyasal İslamın bir sembolü olan örtülü kadın nasıl özgürleşebilir ve mücadele araçları nasıl geliştirilebilir? Bu çerçevede içerisinde çalışma feminist bir perspektifle ele alınacak ve yanıtlar üretilmeye çalışılacaktır.

C6 Oturumu ♦ Toplumsal Cinsiyet: Normali Reddetmek

Züppeler, Fattan Kadınlar ve Erkek Kıyafetinde Kadınlar: Geç Osmanlı Hetero-Erotik Anlatılarını İstikrarsızlaştırmak

Ezgi Sarıtaş

On dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısı, Osmanlı İmparatorluğu'nda bir önceki dönemin erotik söylemlerinin suskunlaştırıldığı, aşk ve erotizmin heteronormatif kurgularının egemen hale geldiği bir dönem olarak ele alınır. Fakat bu iddia ne heteronormativiteyi ne de dönemin hetero-erotik aşk kurgularını pek fazla inceleme nesnesi yapmaz ve heteroseksüelliğin *kendiliğinden* cinsel modernleşme ile marjinalleşen homoerotik söylemlerin yerini alacağı varsayılır. Oysa heteroerotizmi veya heteroseksüelliği inceleme dışı bırakmak onu doğallığını ve dolayısıyla normatif gücünü pekiştirmeye yarar. Bu bildiride geç Osmanlı anlatılarının, özellikle de Tanzimat romanının ne kadar “hetero-” olduğu sorusunu soracağım. Geç Osmanlı nesir anlatılarındaki dört figüre, yani kadınsı Osmanlı züppesi ve onun hiper-dişi arzu nesnesi fattan kadın ile erkek kıyafetinde kadın ve onun âşığı maskülen erkeğe odaklanarak, kadın arzu nesnesinin yarattığı kadınsılaşma kaygısını ve bu kaygıyı dindirmeye yarayan kadın erkeksiliğini inceleyeceğim.

Batı kültürünün yüzeysel taklidi ve lüks tüketim düşkünlüğü ile karakterize edilen Osmanlı züppesi, edebiyat eleştirmenleri ve tarihçiler tarafından Osmanlı modernleşmesine ilişkin bir kriz figürü olarak görülür. Bu figürün Batılılaşma ile ilgili kaygılar kadar toplumsal cinsiyete ilişkin kaygıları da dışa vurduğu edebiyat eleştirmenlerince tespit edilmiş; züppenin kadınsılığı, Batılılaşmanın yol açtığı erkeklilik kaybının bir işareti olarak ele alınmıştır. Toplumsal cinsiyeti analiz kategorisi olarak kullanan bu çözümleme, züppenin cinselliğini pek fazla dikkate almaz. Züppenin cinselliği mesele edildiğinde ise, erkek kadınsılığı kolayca hemcinsel arzuların bir işareti olarak görülür. Oysa züppe, heteronormalleşme sürecinin yarattığı kaygılara ilişkin bir figürdür aynı zamanda. Erkek kadınsılığının doğrudan eşcinsellikle eşleştirilmesi veya tersinden erkek homoerotik arzusunun her zaman erkek kadınsılığıyla özdeşleştirilmesi, her ikisinin de içerdiği çoklu -ve bazen de birbirleriyle çelişkili- anlamları kendi tarihsellikleri içerisinde değerlendirmemizi engeller. Osmanlı züppesinin cinselliğinde homoerotik imalara rastlayamayız. Tam tersine, züppe kadınlara yönelik aşırı bir arzu duyar ve kadınlar üzerinde denetim sahibi olmasını engelleyen arzusu nedeniyle erkekliliğini kaybeder. Heteronormalleşme sürecinde kadının erkeklerin yegâne arzu nesnesi haline gelmesi, erkeklerin erkeksiliklerini kaybedeceklerine ilişkin kaygıların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu kaygılar ise büyük ölçüde, bu dönemde halen kabul görmeye devam eden, erkeğin tek ve asil cinsiyet, kadının ise onun kusurlu bir versiyonu olarak görüldüğü tek cinsiyetli modelin varsayımlarına dayanır. Tek cinsiyetli modelde beden cinsiyet ayırımı güvenceye almadığından bir cinsiyetten ötekine geçiş görece kolaydır. Bu da kadınlarla çok fazla münasebete giren erkeklerin kadınsılaşacağına ve hatta heteroerotik ilişkilerin erkekliliği feshedeceğine dair kaygılara yol açar. On dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısından itibaren iki cinsiyetli modeli esas alan tıp metinleri Osmanlı Türkçesine çevrilmeye, bu modelin bazı çıkarımları en azından okuryazar sınıflar arasında kabul görmeye başlamış olsa da, tek cinsiyetli modele ilişkin varsayımlar varlıklarını sürdürmüş ve hetero-erotik anlatıları istikrarsızlaştırmıştır. Çelişkili görünen bu iki model bir arada var olabilmişlerdir.

Züppe ve fattan kadın ile bu çiftin adeta bir negatif imgesi olan erkek kıyafetinde kadın ve onun erkeksi âşığı, arzu nesnesinin cinsiyetinin, cinsiyet özdeşleşmesini etkilediği tek cinsiyetli modelden kaynaklanan kaygıları somutlaştıran figürlerdir. Bu figürler

C6 Oturumu ◆ Toplumsal Cinsiyet: Normali Reddetmek

bir yandan heteroerotizme dair kaygıları yansıtır ve dindirmeye çalışırken, öte yandan heteronormatif anlatıları istikrarsızlaştırıcı etkiler doğurur. Bildiride söz konusu istikrarsızlaştırıcı etkilere odaklanarak ve bu etkileri abartarak Tanzimat edebiyatının *queer* bir okumasını yapabilmenin imkânlarını araştırmayı amaçlıyorum.

A7 Oturumu ♦ 1968'den 2018'e Öğrenci Hareketi'nin Evrimi ve Bugün Ne Yapmalı?

Meslek Liselerindeki Değişimler, Meslek Lisesi Öğrencilerine Yansımaları ve Ne Yapmalı?

Gamze Toprak - Özer Durmuş

2014'te başlayan, Avrupa Birliği ve TC ortaklığında yapılan, Mesleki ve Teknik Eğitimde Kalite (METEK) çalışmaları sonucunda kalifiye eleman ihtiyacına, sektörde kalitenin yükselişine ve üretimde verimliliğin geliştirilmesine yönelik projeler planlanmıştır. Bu projelerden biri tematik liseler ve özel meslek liselerinin açılmasıdır. Bu liseler ile sermayedarlara vermek istedikleri eğitimi verebilmeleri için yol açılmıştır, ayrıca özel meslek liseleri ile eğitim üzerinden yeni bir rant alanı daha oluşturulmuştur. Projelerden bir başkası, eğitime yönelik sermayenin yapacağı hamleleri kolaylaştırmak adına, meslek liselerinin tamamı mesleki ve teknik Anadolu liseleri adı altına toplanmıştır. Bu liselerde hibe yapan şirketlerin istekleri doğrultusunda liselerdeki bölümler belirlenmektedir.

10. sınıftan itibaren üniversite sınavına yönelik bir eğitim verilmemektedir. Öğrencinin üniversiteye girmesinin önündeki engeller, lisenin başından beri oluşturulmuştur. Meslek lisesi öğrencisinden beklenen eğitimini tamamlar tamamlamaz sömürü çarkındaki yerini almasıdır.

Son sınıfta meslek lisesi öğrencileri zorunlu staja gönderilmektedir. Öğrenciler, haftada 2 gün okulda derse, kalan 3 gün stajda çalışmaya gitmektedir. Öğrenciler, staj adı altında bir sömürü kaskasına alınmaktadır. Stajda mesleki eğitimlerine devam etmeleri gerekirken, alandışı çalıştırılmakta, ayak işlerine koşulmaktadırlar.

Atölyelerde kullanılan ekipmanlar öğrenciler üzerinden karşılanmaktadır. Ekipmanları alamayan öğrenciler derslere sokulmamaktadır. Aynı şekilde staja başlarken alacağımız staj defteri, stajı yapmak için gerekli materyaller öğrenciler tarafından karşılanmaktadır. Materyaller alınmadığı takdirde staja başlanamamaktadır.

Atölyelerde MEGEP projesiyle meslek liselerinin müfredatına giren modüller, hem içeriği hem de teknolojisi ile günümüzden çok uzaktırlar. Günümüz teknolojisi, sanayisi, teorisi ve pratiği öğrenim gördüğümüz modüllere göre çok ileri kalmaktadır.

Stajyerlerin çalışma saati 8 saat olmasına rağmen, patronun keyfi isteğine göre 10-12 saat çalıştırılmaktadırlar.

Staja gönderilen öğrenci doğrudan patrona bağlıdır, her dediğini yapmak zorundadır; çünkü staj notunu patron verecektir. Bu konuda hiçbir denetleme yapılmamaktadır.

Stajyerler bütün bunlarla birlikte, güya eğitim aldıkları için asgari ücretin üçte birine çalışmaktadır.

Stajyer öğrenciler bir sene boyunca üretimde bütün işçilerle birlikte yer almalarına rağmen sendikal hakları bulunmamaktadır. Grevlere katılmaları yasaktır, patronlar öğrencileri grev kırıcı olarak kullanmaktadır.

Stajyerler bütün işçiler gibi iş güvenliği alınmayan yerlerde çalışmakta, her işçi gibi işçi cinayetlerinde ölmektedirler.

A7 Oturumu ♦ 1968'den 2018'e Öğrenci Hareketi'nin Evrimi ve Bugün Ne Yapmalı?

Gençlik ve Mücadelesi Üzerine Genel Değerlendirme

Çağan Yazıcı

Yeni Kuran Hareketi Olarak Gençlik Hareketi

Tuana Uğuz

Günümüzde Gençlik Hareketleri ve Gençliğin Genel Karakteri

Tankut Serttaş

Türkiye, dünya ölçeğinde yaşanan siyasi, iktisadi ve toplumsal krizlerle sarsılıyor. Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından mutlak ve sonsuz zaferini(!) ilan eden ve uygarlığın sonuna işaret eden kapitalizm; geçen 30 yılda bitmeyen ekonomik krizler, savaşlar, kitle katliamları, açlık, salgın hastalık, nükleer tehlike bataklığı yaratmayı başardı. Emperyalist-kapitalist sistemin yarattığı barbarlık elbette ki sınıfı, kimlikleri, coğrafyaları yeni saldırılar karşısında öğrenmeye, direnmeye, harekete geçmeye iten bir sebep olarak da büyüyor. Bu yüzen bir tarih anlatısından ziyade, tarihten ders alan ancak bugünü konuşan bir tartışma yararlı olacaktır.

Tam da bu noktada, verili toplumsal koşulları kabul etmeyen ve eski dünyanın köhneliğinde kendini gerçekleştirme imkanı bulamayanların toplumsal isyanlarında gençlik ana damarı oluşturmaya devam ediyor. Gençliği toplumsal hareketlerin ön saflarında olması bugün sadece dinamik bir katman olmasından gelmiyor. Gençlik kitleleri ve özelinde öğrenci hareketi bugün yaşanan siyasi, iktisadi ve toplumsal krizlerin doğrudan muhatabı olarak yeniden siyasallaşıyor. Lise öğrencilerinin "gericiliğe sırtını dönme" protestolarından, üniversite öğrencilerinin neoliberal üniversite karşıtı hareketlerine ve en nihayetinde ODTÜ, Gezi, Kobane, 7 Haziran, 16 Nisan gibi politik muhtevanın yoğunlaştığı dönemlerdeki pozisyonu bu siyasallaşmanın işaretleri olarak algılanmalıdır.

Öğrenci Hareketi'ni ancak böyle bir çapta, yani kapitalizmin dünya çapında yaşadığı buhranın içinde tartışmak yararlı olacaktır. Ne yapmalı? Sorusu aynı zamanda: Kim yapacak? Sorusuyla birlikte ele alınmalıdır. Eski dünyanın köhneliğine karşı değişimin en ateşli savunucusu genç kitlelerdir. Öğrenci gençlik, genç kadınlar, genç işçiler kapitalizmi yıkan bir gerçek hareket olarak sosyalizmin yeniden inşasının gerçek maddi zemini olarak incelenmelidir.

Bu noktada Türkiye'de özellikle AKP'li dönemlerde öğrenci hareketinin yoğun incelenmesi gerekmektedir. 90'lı yıllarda harçlara ve paralı eğitim uygulamalarına karşı tepki hareketleri olarak örgütlenen öğrenci hareketi, AKP'li yıllarda neoliberal üniversite programına ve onun iktidarı AKP'ye karşı akademik-demokratik talepleri, siyasal bir çizgide örgütlemeyi deneyimlemiş ve özellikle 2010-2013 arası dönemde ciddi bir çıkış yakalamıştır. Bu dönemin temel hareket noktalarını incelemek, 68 hareketinin

A7 Oturumu ♦ 1968'den 2018'e Öğrenci Hareketi'nin Evrimi ve Bugün Ne Yapmalı?

bugüne tercüme edilmesi için olanak sağlayacaktır. Çalışmadaki temel hedefimiz bu benzerlikleri ve bugünün hareket dinamiklerini incelemek olduğu gibi, öğrenci hareketinin kapitalist barbarlığa karşı bir yeniden kuruluşun öncüsü olarak örgütlenmesi meselesini de tartışmak olacaktır.

Gençlik hareketine dair tartışmaların diğer tartışmalara en büyük katkısı, somut bir çatışma alanının güncel pratiklerine dayalı ispat avantajı olacaktır. Tek Adamlık daha tartışılmaya yeni başlanmışken, rektörlük seçimlerini kaldırıp "kayyum rektör" dönemine geçiş bunun bir örneğidir. Üniversite iktidar müdahalelerinin ilk ve en görünür yaşandığı yerlerden olmaktadır. Dolayısıyla üniversiteye dair tartışma, üniversitenin tespitleri günceli kavramakta kolaylaştırıcı olmaktadır. Öte yandan Türkiye'de muhalefet hareketlerinin gelişimi tarihsel olarak öğrenci hareketinin öncü-sürükleyici gücüyle ve yine öğrenci hareketinin yarattığı politik etkiyle gerçekleşmiş/kolaylaşmıştır.

Sosyalizm ancak kapitalizmi yıkan gerçek hareket olarak ortaya çıkabilir. Salt bir teorik doğruluk ya da mutlak bir bilimsel zorunluluk olarak ele alışımız elbette bugün ki maddi çelişiklere karşı mücadelenin sosyalizmi yeniden üreteceği iddiasından kaynaklanmaktadır. Üniversite gerek neoliberal programın gerek kapitalizmin bu krizli halini yönetme iddiasındaki siyasi iktidarların/iktidar içi çatışmaların/ iktidar karşıtı hareketlerin izdüşüm alanı olarak ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla üniversitedeki özgün- bağımsız mücadele pratikleri aynı zamanda ülke çapındaki politik sorunlara karşı mücadelenin ve müdahalenin de kanalı haline gelmektedir. Öğrenci Hareketi'nin biçimsel-yapısal olarak bağımsız örgütlenmesi, kendi gündemlerini siyasi iktidar perspektifiyle örgütlemesinin yöntemi olacaktır. 68, öykünülecek bir tarih ya da geçmişteki romantik bir siyasi anı değil; bugün de gençlik kitlelerinin içinde bulunan mücadele ve değişim iddiasının ruhudur. Öğrenci Hareketi'ni, işçi sınıfı mücadelesinin bir parçası, kimlik mücadelelerinin bir alanı olarak gören yaklaşımlarla ciddi bir tartışmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Yakın dönemde dahi(OHAL,savaş, baskı koşullarında) görülen kitlesel öğrenci protestolarında hala öne çıkan temel slogan "Üniversiteler Bizimdir" olmaktadır. Dolayısıyla "üniversite bitti, gençlik hareketi üniversite dışından örgütlenmelidir" gibi iddialar, bizzat hareketin kendisi tarafından yanlış kabul edilmiştir. "Üniversiteler Bizimdir"den, bu memleket bizime çekilecek bir çizginin olanakları görünür hale gelmiştir. Tartışma şu altbaşlıklar üzerinden yürütülecektir:

Bilim: Sermaye ve iktidar kıskacında, polis ve KHK baskısı altında bilimin üretilemeyeceği bir gerçektir. Bilginin metalaşması sürecinin, toplum yararına bilgi üretme pratiklerini kısıtladığı da ortadadır. Akademideki ihraçlar, gerici-yandaş kadrolaşma üniversitede bilim üretme imkanlarını kısıtlamıştır. Burada iki temel durum ortaya çıkmaktadır. Birincisi bilim üretmenin alternatif koşullarını yaratmak(dayanışma akademileri), ikincisi ise bilimi bir direniş hareketi olarak örgütlemek. Bu iki tartışma birbirinin zıttı olmasa da ikisi arasındaki uyum kurulmadığı durumda üniversitenin terk edilmesi eğilimleri büyümektedir. Oysa gençlik kitlelerinin üniversite eğitiminden vazgeçme eğilimi göstermediği bir ortamda, özgür bilim mücadelesinin üniversite dışına kurulması sınırlı bir toplulukla temas etmek ve entelektüel birikim yaratmanın ötesine gitmeyecektir. Bilimin nasıl savunulacağı tartışılacaktır.

İstihdam: Genç işsizlik rakamları büyümekte, öğrenciler geleceğine dair kaygılanmaktadır. Buradaki temel ekseni neoliberal üniversite programı olarak belirlemekte yarar olacaktır. Yaşam boyu öğrenme, rekabet, sertifika gibi olgular gençliğin işsizliği normal karşılama durumunu yaratmaktadır. İş isteyen bir öğrenci hareketi mümkün müdür? Bu tartışılmalıdır.

Direnış eğilimleri: İktidarın ve sermayenin üniversiteye yönelik saldırıları, gençlik kitlelerinde çok büyük bir politizasyon yaratmaktadır. İktidar ve sermaye ile gençlik kitleleri arasındaki maddi çelişikler aynı zamanda gençliğin direniş potansiyelidir.

A7 Oturumu ♦ 1968'den 2018'e Öğrenci Hareketi'nin Evrimi ve Bugün Ne Yapmalı?

Son 2 yılda üniversitelerde açığa çıkan kitlesel tepkileri (Cebeci, DTCF, İÜ.. KHK ile ihraç karşıtı eylemler, Boğaziçi Üniversitesi'nde kayyum rektör karşıtı eylemler, yine Boğaziçi'nde Afrin Savaşı'na karşı gelişen protesto, ODTÜ'de Devrim Yürüyüşü ve Onur Yürüyüşü'nün yasaklanmasına karşı direniş, üniversitelerin bölünmesi yasasına karşı kitlesel protestolar) özel olarak incelemek gerekecektir. Öte yandan seçim dönemlerinde oy verme, ikamet taşıma, sandık güvenliği gibi konularda seferber olunması da incelenecektir.

Sınıf mücadelesinin neresinde: Öğrenci Hareketi bağımsız, özgün, kitlesel karakterini kaybettiğçe, onu sınıf mücadelesinin bir parçası olarak tanımlama eğilimleri artmaktadır. Burada öğrenci gençliğin sınıfsal konumuna ve siyasallaşmasını hangi eksende gerçekleştirdiğine odaklanan bir tartışma yapılacaktır.

Üniversiteli kadın mücadelesi: Kadın mücadelesinin özgün bir alanı olarak tartışılmaktadır. Kadın yurtları, yurtlara giriş çıkış saati, yurt ve okul yollarının gece ışıklandırılması üniversiter sorunlar olarak öne çıkmaktadır. Flört şiddeti, cinsel taciz, tecavüz, ilişki içi cinsel şiddet de yine üniversiteli kadınların yoğun yaşadığı örneklerdir. Aynı zamanda aileden, babadan, ağabeyden en uzak yani yaşamı baskı altında tutan gündelik rollerden göreve sıyrılabilme imkanlarına sahip bir katman olarak da öne çıkmaktadır. Kadın hareketlerinde genç kadınların rolü ve gençlik hareketinde kadın öncünün rolü özel olarak tartışılacaktır.

Yaşam tarzı: Tüm dünyada otoriterleşme, dinselleşme, ırkçılık hemen hemen benzer bir trendle yükselmektedir. Bu en çok gençlik kitlelerinin gündelik yaşamına müdahale olarak ortaya çıkmaktadır. Gençlik kitlelerine yeni bir kimlik(millî-yerli) inşa etme davası, gençliğin kendi gerçekleştirme arzusuyla örtüşmemektedir. Bu çatışma gençlik kitlelerinin verili toplumsal yapının toptan reddine varan saflaşmalarda bulunmasına yol açabilmektedir. Yaşam tarzını sürdürebilmeyi ancak bir politik hareket halinde gerçekleştirebilme zorunluluğu ortaya çıkmaktadır. Bireysel kurtuluşun ancak toplumsal kurtuluşla gerçekleşebileceği tartışılacaktır.

B7 Oturumu ♦ Mültecilerin Gözünden Türkiye’de Mültecilik

Türkiye’de Mültecilik (çerçeve sunuş)

Mete Hüsünbeyi

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği'nin "Küresel Eğilimler Raporuna" göre 2017 itibarıyla her iki saniyede 1 kişi, toplamda 68.5 milyon kişi yerinden edilmiş durumda. Bunların 25.4 milyonunu ülkelerindeki çatışmalar ve zulüm nedeniyle evlerini terkederek mülteciler oluşturmaktadır. Son 20 yılda Mültecilerin yüzde 86'sı gelişmekte olan ülkelerde bulunmaktadır.

Türkiye ise geçmişte Mülteciler için transit konumda iken bugün, bu vasfını sürdürürken aynı zamanda hedef ülke konumuna da gelmiştir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün Ağustos 2018 verilerine göre ülkemizde 3.545.943 kayıtlı Suriyeli bulunmaktadır. 300 bin civarı da Suriyeli olmayan mülteci yaşamaktadır.

Mültecilik ve hakları 28 Temmuz 1951 yılında Cenevre’de Birleşmiş Milletler bünyesinde Mültecilerin Hukuki Durumuna İlişkin Sözleşmede geniş olarak yer almıştır. 1951 Cenevre Sözleşmesi ve 1967 Protokolüne göre, mülteci ırkı, dini, milliyeti, siyasi düşüncesi ve belirli bir gruba mensubiyetinden dolayı, zulüm görme tehdidinden ya da bu endişeden dolayı ülkesinden ayrılıp, başka ülkelere sığınma talebinde bulunan ve talebi kabul edilen kişidir. Sığınmacı, yukarıdaki gerekçelerden dolayı mültecilik başvurusunu bekleyenler için kullanılmaktadır. Ülkemizde mültecilik hakkı yalnız Avrupa Konseyi’ne üye ülkelerden gelenler için tanınmaktadır.

Türkiye’de mültecilerle ilgili en geniş düzenleme, 2013 yılında resmi gazetede yayınlanan, 2014’de uygulamaya geçen Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunudur (YUKK). Bu kanunla Göç İdaresi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Yine bu kanunda mültecilik tanımı yer almıştır. YUKK’deki mülteci tanımı, 1951 Cenevre sözleşmesine bağlı kalmıştır. "Avrupa’daki olaylar nedeniyle ülkesinden ayrılanlara Mültecilik Statüsü verilmesinden bahseder. Avrupa dışındaki olaylardan dolayı ülkelerinden ayrılanlar için de "Sığınmacı" karşılığı olarak "Şartlı Mülteci" statüsünden bahsedilmektedir.

Öte yandan YUKK Suriye dışından gelenler için düzenlenmiştir. Suriye’den gelenler 2014 yılında çıkarılan Geçici Koruma Yönetmeliğine bağlıdır. Diğer bir deyimle Suriye dışından gelenler Uluslararası Koruma, Suriyeden gelenler Geçici Koruma kapsamındadır. Geçici Koruma YUKK’da "Ülkesinden ayrılmak zorunda kalmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel olarak ve bu kitlesel akım döneminde bireysel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen uluslararası koruma talebi bireysel olarak değerlendirmeye alınamayan yabancılara sağlanan koruma" olarak belirtilmektedir. Suriyeliler için bir çok kavram geçici olarak kullanılmaktadır. "Geçici Eğitim Merkezi", "Geçici Barınma Merkezi", vb. 2011’den beri ülkemizde bulunan bu insanlar için hala geçicilik konumunun sürmesi tartışmalı bir konudur.

Ülkelerin yasalarının zulüm tehlikesi nedeniyle ülkesinden ayrılanlara mülteci statüsü vermemesi onların mülteci olmadıkları anlamına da gelmez. Zira onları mülteci yapan ülke yasaları değil içinde bulunduğu zorunlu koşullardır.

B7 Oturumu ♦ Mültecilerin Gözünden Türkiye’de Mültecilik

Türkiye’de Suriyeli Olmak

Mohammad Saleh Ali

Türkiye’de Afgan Olmak

Zakira Hekmat

Türkiye’de İranlı Trans Olmak

Farah Mihacer

İzmir, mültecilik açısından özellikle Suriyelilerin gelmesinden önce transit kent konumundaydı, Suriyeli Mültecilerle beraber aynı zamanda hedef kent haline gelmiştir.

Ülkemizde mültecilerin yoğunlaşması ile beraber yasal düzenlemeler de yapılmış; Suriyeliler dışındaki mülteciler “Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu”ndaki düzenlemelere bağlı iken, Suriyeliler için “Geçici Koruma Yönetmeliği” çıkarılmıştır. Uluslararası Korumadakiler kendileri için belirlenmiş uydu kentlerde yaşamak zorundayken - ki bunlara İstanbul, İzmir, Ankara gibi büyük metropoller dahil değildir - Geçici Korumadakiler an itibariyle Geçici Kimlik aldığı kentlerde bulunmak durumundadırlar. Bu durum onlar için birçok sıkıntıyı beraberinde getirmektedir.

Özellikle Uluslararası Korumadaki LGBTİ Mültecilerin kendileri için belirlenmiş uydu kentlerde bulunmak zorunda olmaları ve büyük kentlere gidememeleri çok daha ağır sorun ve sonuçlara yol açmakta. Onların kendilerini görece daha güvenli hissedebilecekleri büyük şehirlerde yaşayabilmelerinin gerekliliği tartışmasız ortadadır. Türkiye’de mültecilerin yaşadığı sorunlar bizzat kendileri ve temsil oldukları oluşum temsilcileri tarafından ortaya konulacak, çözüm önerileri değerlendirmektir.

Sunumlarda mülteci konuşmacıların ülkelerinde yaşanan genel durum ve kendileri ile ilgili sorunlar, Türkiye’deki durumları ve yaşadıkları sorunlar ile çözüm önerileri ele alınacaktır.

B7 Oturumu ♦ Mültecilerin Gözünden Türkiye’de Mültecilik

Sığınmacı ve Mültecilerin Uydu Kentte Yaşam Deneyimi: Düzce Örneği

Emel Çoşkun - Çetin Yılmaz

Türkiye 1990’lardan itibaren göçmen ve mülteciler için hedef ve transit göç ülkesi haline gelmiştir. Özellikle son yıllarda Suriye’deki savaştan kaçan mültecilerin sayısı üç milyonu aşmıştır. Türkiye’de uydu kentlerde yaşayan sığınmacı ve mülteciler hem ekonomik hem siyasi hem de toplumsal anlamda önemli etkileri olan gruplardır. Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (2013) kapsamında mülteci ve sığınmacılar güvenlik, toplum düzenini sağlamak ve büyük şehirlerde yığılmayı önlemek için sadece uydu şehirlerde ikamet edebilmektedir. Türkiye’de İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (GİGM) tarafından “şartlı mülteci” (mülteci) ve “geçici koruma altındakilerin” ikameti için belirlenen uydu kent sayısı bugün altmışı geçmiştir. Düzce de 2015 yılında GİGM tarafından tanımlanan uydu kentlerden birisidir. Düzce’de bugün büyük kısmı Irak, Suriye ve Afganistan’dan olmak üzere yaklaşık 7 bin sığınmacı ve mülteci ikamet etmektedir.

Bu bildiri ampirik bir çalışma temelinde, Düzce uydu kentinde yaşayan Iraklı, İranlı ve Afgan mültecilerin toplumsal yaşama katılımında ve geçimlerini sağlamada yaşadıkları sorunları toplumsal cinsiyet perspektifinden incelemektedir. Bu sorunların çözümüne dair kamu ve sivil toplum tarafından geliştirilen çözüm önerileri hak temelli bir sosyal hizmet yaklaşımı açısından değerlendirilmekte ve bazı politika önerileri sunulmaktadır.

Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve kartopu yöntemi ile yaklaşık 20 Iraklı, Afgan ve İranlı görüşülenlere ulaşılmıştır. Halen devam etmekte olan ampirik bir araştırmanın ön bulguları konu alan bu bildiri uluslararası koruma kapsamındaki sığınmacıların yanı sıra Düzce Valiliği ve İl Göç İdaresi çalışanları ile görüşmelere ve eğitim, sağlık ve kültürel alanda çeşitli kamu kuruluşlarının faaliyetlerinin araştırılmasına dayanmaktadır. Bu araştırmanın hem mültecilerin topluma uyumda yaşadıkları sorunların görünür olmasında hem de sosyal hizmetlerde politika yapımına katkıda bulunması hedeflenmiştir.

C7 Oturumu ♦ Medya ve “Siyasal Teşhirler”

Gör, Kaydet, Değiştir: Video ile Direniş

Mehmet Kayın

Göz merkezli (Jay, 1988) bir dünyada yaşamaktayız. Her an her yerde imajlara ve bu imajların anlattığı kültüre maruz kalmaktayız. Bu görsel yığınların içinde video da oldukça büyük bir alanı tutmaktadır. Debray (2008) bu dönemi görüntünün başatlığını savunarak “videosfer dönemi” olarak adlandırmaktadır. Bu noktada hakim görselliğe ve onu yeniden üreten medyaya karşı duruşlar da oluşmaktadır. Video eylem biçimi de bu karşı eylem biçimlerinden biridir. “*Video eylem*”, kamera ses ekipmanları ile kayıtlar yaparak toplumsal çıkar sağlamak amacıyla videolar üreten aktivistleri tarif eden bir terimdir. 90’lı yılların ortalarında Türkiye’de ilk örnekleri görülmüş ve gittikçe yaygınlaşmıştır. 2010’lu yıllarda ise bir çok video aktivist alanda faaliyet göstermeye başlamıştır. Bu makalenin amacı Türkiye’de bireysel ya da kolektif olarak aktif faaliyet yürüten video aktivistlerin pratiklerini belirlemek ve aktivistlerin konumlanışını videonun eylemi bağlamında incelemektir. Türkiye’de faaliyet gösteren video eylemciler içerisinde iki bireysel, iki kolektif ve bir kadın kolektifi ile yapılan yarı-yapılandırılmış derinlemesine görüşmeler sonucunda elde edilen bulgular, video eylemin eylem stratejileri, aktivistlerin hangi konulara eğildiği çerçevesinde belirlenecek ve aktivistlerin konumlanışına, amacına yönelik tartışmalar yapılarak video ile direnişe dair bir bakış açısı ortaya koyulacaktır.

C7 Oturumu ♦ Medya ve “Siyasal Teşhirler”

Türk Telekom Batıyor, Ne Yapmalı? Sol Telekomünikasyon Politikası Arayışı

Sırrı Emrah Üçer

Türkiye’de özelleştirme politikalarının odağında altyapı sektörleri, yani telekomünikasyon, enerji, su ve ulaştırma alanları yer alıyor. Bu sektörler içerisinde öncelikle özel sermaye gruplarına açılan alan telekomünikasyon oldu. Özelleştirme süreci telekomünikasyon alanında 1990’larda özel mobil telefon operatörlerinin yetkilendirilmesi, 2005’te Türk Telekom’daki çoğunluk hissesinin özelleştirilmesi yoluyla oldu. Bu özelleştirmelerde ağırlıklı olarak yabancı özel finansman araçları kullanıldı. Böylece uluslararası finans piyasalarının dalgalı ve krize yatkın yapısı yerli altyapı sektörlerine sirayet etmiş oldu. Telekomünikasyon alanında yetkilendirilen özel sermaye kuruluşları kısa süre içerisinde finansal borç krizlerine sürüklendiler. Bunu daha önce Turkcell’de Karamehmet grubu, Telsim’de Uzan grubu, Aria’da TelecomItalia ve nihayet Türk Telekom’da Saudi OGER yaşadı. Bu yaşanan krizler, diğer altyapı sektörleri olan enerji ve ulaşırmada çok daha büyük ölçekli olarak yaşanması muhtemel olan borç krizlerinin ön habercisiydi.

Peki devlet bu krizlerle yüzleştiğinde ne yaptı / ne yapacak? Devlet politikalarına sol bir perspektif hâkim olursa “ne yapmalı?” Çalışma bu sorulara yanıt arayacak.

Telekomünikasyon alanında devlet, 1980-1994 arası dönemde kamu yatırımları yoluyla sabit telefon şebekesinin yaygınlığının artırılması, teknolojik güncellenme yönünde adımlar attı. Bunun arkasında benimsenen dışa dönük büyüme stratejisinin gereksinimleri yatıyordu. Bizim konumuz açısından ilginç olan nokta şudur ki her açıdan serbest piyasa yönelimli olan bu dönemde telekomünikasyon altyapısında özelleştirme politikası yerine kamu planlaması ve kamu yatırımları tercih edilmiştir. Kamu yatırımları ve kamu planlaması Türkiye telekomünikasyon tarihinin en kapsamlı telefon şebekesi genişlemesini başarıyla hayata geçirmiştir. 1994 sonrası dönemde devlet telekomünikasyon alanındaki kamu yatırımlarını kesmiş, özelleştirme politikasını benimsemiştir. Özelleştirme politikasında öncelikli kaygı olarak hazineye azami gelir aktarılması ön plana alınmıştır. Hazineye özelleştirme yoluyla aktarılan kaynaklar alana dönük yatırımlar yerine bütçe açığının finansmanına kanalize edilmiştir. Azami gelir perspektifi, özelleştirme ihalelerinde yaşanan siyasi şaibelerle bir araya geldiğinde, finansal yapısı zayıf olan sermaye grupları telekomünikasyon operatörlerini ele geçirmiş ve Türkiye ekonomisinin fırtınalı yapısında gemilerini hızla karaya oturtmuştur. Bu kriz anlarında devlet yabancı sermaye gruplarının çıkarlarını korumayı ve gelir akışını garanti altına almayı hedefleyen kısa vadeli çözümler geliştirmekle yetinmiştir.

Türk Telekom’un çoğunluk hissesini 2005’teki özelleştirmede ele geçiren Saudi OGER, daha önce telekomünikasyon alanında başka bir deneyime sahip değildi ve sermaye yapısı görece zayıf bir gruptu. Bu grup geride kalan süre içerisinde Türk Telekom’un sunduğu hizmetleri yaygınlaştıracak bir yatırım temposunu tutturamamış ve operatörü finansal yıkım aşamasına sürüklemiştir. Saudi OGER kullandığı banka kredilerini geri ödeyemediği için bankaların kontrolü ele geçirmesi gündeme gelmiştir. Gündeme gelen bir diğer seçenekse devletin borçları üstlenerek operatörün kontrolünü ele almasıdır. Bu noktada kamulaştırma ve onu takip edecek bir kamu işletmeciliği hiç olmadığı kadar gündemdedir.

C7 Oturumu ♦ Medya ve “Siyasal Teşhirler”

Ne yapmak gerekiyor? Türk Telekom'u ve benzer bir krizin içinden çıkmış olan Turkcell'i kamu mülkiyeti altında konsolide etmek gerekiyor. Bu konsolidasyona medya organı TRT'nin de dahil edilmesi, dünya genelinde gözlemlenen medya-telekomünikasyon konsolidasyonu gereğidir. Kamu işletmeciliği temel prensip olarak bir yandan altyapı yatırımlarının genişletilmesi ve yurttaşların hizmetlere erişiminin sağlanmasını, bir yandan da ifade özgürlüğünün garanti altına alınmasını benimsemeli. Telekomünikasyon alanında yaşanan finansal krizler kendini enerji ve ulaştırma alanında tekrarladığında altyapı sektörlerinde kamu sahipliği ve kamu işletmeciliği yönünde bir eğilim kaçınılmaz bir biçimde gündeme gelecek, bu yönde yapılacak bilimsel tartışmalar ve arayışlar da önem kazanacaktır. Bu çalışmanın ve tetikleyeceği tartışmaların bu yönde atılacak mütevazı bir adım olarak ele alınmasını umut ederim.

C7 Oturumu ♦ Medya ve “Siyasal Teşhirler”

Her Yerelden Bir Haber Ağı, Bursa Muhalif Örneği

Ozan Kaplanoğlu

Türkiye’de neredeyse tüm ana akım/havuz medyası ajansların yerellerden aldığı haberlerden beslenmekte. Genelde Birgün, Evrensel, soL, Evrensel gibi alternatif medya girişimleri olduğu gibi yerelerde de emek, demokrasi, barış mücadelesi verenlerin sesi olabilecek, halkın gerçek gündemini görünür kılacak deneyimler yaratmalı. Bursa’da 2013’te kurulan Bursa Muhalif gazetesi yerelde akademik odalardan, hukukçulara, sendikalardan demokratik kitle örgütlerine, kadınlardan öğrencilere ve lgbti+’lere kadar tüm medyanın sansürüne uğrayan ve görünmeyen unsurları gündem etmekte. Yerelerde benzer çalışmalar yaratarak hem yerelde hem genelde hak mücadelelerinden, emek, demokrasi ve barış mücadelesi verenlerin, ötekilerin sesi yükseltilmeli. Yerelerde ana akım/havuz medyası dışında kalan, görünmeyen ve sansüre uğrayan unsurları ve olayları gündeme getirecek alternatif medya organları oluşturmalı.

C7 Oturumu ♦ Medya ve “Siyasal Teşhirler”

Sosyal Medya Araştırmalarında Etik İkilemler ve Metodoloji Tartışmaları

Banu Durdağ

Web 2.0 teknolojisinin mümkün kıldığı iletişim platformlarının 2000’lerin ortalarından sonra yaygınlaşmasıyla birlikte sosyal medyaya dair tartışmalar güncelliğini korumaktadır. Bununla birlikte kısa sürede literatürde de sosyal medyaya dair tartışmalar belli bir hacme ve olgunluğa ulaşmıştır. Özellikle de 2010’dan sonra Ortadoğu ve Kuzey Afrika’da patlak veren Arap Baharı, Avrupa’da beliren kemer sıkma karşıtı hareketler, ABD’de Occupy hareketleri sosyal medya platformlarının daha demokratik bir toplumun habercisi olduğu yönündeki tartışmaları sıcak tutmakta, bunun yanı sıra bu platformların günümüz toplumsal hareketlerindeki konumu sorgulayan çalışmalar da literatürün hatırı sayılır bir bölümünü oluşturmaktadır. Literatürde sosyal medya platformların yeni örgütlenme olanaklarına dikkat çeken çalışmaların yanı sıra söz konusu platformların sosyal medyanın demokratik değişimlerin ateşleyicisi/aktörü olduğu tezlerine karşı çıkan, bunların ticari ve kapitalist niteliğine, dolayısıyla da reklamcılığın ve metalaştırmanın göbeğinde yer almalarına, baskıcı ve manipülatif iktidar pratikleriyle olan ilişkisine vurgu yapan çalışmalar da söz konusudur. Öte yandan, çevrimiçi forumlardan, blog sitelerine ve Facebook, Twitter, Instagram gibi daha popüler olan paylaşım sitelerine/uygulamalarına kadar geniş bir skalada değerlendirilebilecek sosyal medya platformları araştırmacıların veri toplaması için muazzam bir kaynak da oluşturmaktadır. Bu yönü dikkate alındığında, konunun araştırma etiği ve özellikle de eleştirel çalışmalar açısından metodoloji boyutu önem arz etmemektedir. Kişisel verilerin güvenliği ve birtakım verilerin kamusallaştırılmasının kullanıcı açısından oluşturduğu risk faktörleri gibi konular göz önünde bulundurulduğunda, araştırma etiği açısından ortaya çıkan ikilemleri tartışmaya açmak önemlidir. Bununla birlikte, iletişim alanı içerisindeki eleştirel çalışmalarda güç-iktidar ve tahakküm ilişkilerinin, toplumsal eşitsizliklerin medya metinleri/çıktıları yoluyla nasıl (yeniden)üretildiğini araştıran çalışmalar açısından da sosyal medya platformları gerek hegemonik söylemin yeniden üretimine gerekse karşı-hegemonik söylem biçimlerinin üretimine olanak sağlamasıyla “yeni” bir araştırma alanı da sağlamaktadır. Bu açıdan eleştirel çalışmalarda ağırlıklı olarak geleneksel medya metinlerinin çözümlenmesinde başvurulan eleştirel söylem çözümlemesinin sosyal medya verilerine adapte edilmesi konunun bir diğer önemli boyutunu oluşturmaktadır. Ki bugün hâlâ eleştirel söylem çözümlemesinin sosyal medya verilerine uygulanması emekleme düzeyindedir demek yanlış olmayacaktır. Dolayısıyla bu çalışma sosyal medya araştırmalarındaki bir dizi etik sorun ve bunlara ilişkin bir çerçeve sunmayı ve konunun metodoloji boyutunda ise eleştirel söylem çözümlemesinin sosyal medya verilerine uygulanmasına dönük temel bir tartışma hattı oluşturmayı amaçlamaktadır.

C7 Oturumu ♦ Medya ve “Siyasal Teşhirler”

Medyanın Direnişi, Direnişin Medyası

Ali Ergin Demirhan

Kentleşmenin ve işçileşmenin nüfusun tamamını kuşattığı, eğitim düzeyinin yükseldiği ve bugüne kadar sadece az sayıda profesyonelin ve sermaye sahibinin sahip olduğu iletişim olanaklarına gündelik ilişkilerin vazgeçilmez haline gelen bilgisayarlaşma, internetleşme ve akıllı telefonlarla toplumun çok geniş kesimlerinin de erişebildiği koşullarda “medya” toplumsal başkaldırılarda sıçramalı bir şekilde görüldüğü üzere iktidarların mutlak kontrol çabalarını boşa çıkaran bir direniş alanına dönüşmüştür.

Bu, ana akım medya kanalları / araçları için söz konusu değildir. Denilebilir ki medyanın düzenli orduları, yani “ana akım medya”, iktidara bütünüyle teslim olmuş, eski pazarlık yeteneğini yitirmiştir. Ana akım medyayı da yer yer etkileyen direniş “yurttaş medya”, “sosyal medya”, “alternatif medya” vb. tanımlamalara dahil olan direnişçi internet medyasından gelmektedir. Bunlar medyadaki “gerilla birlikleri”dir. Anlık çıkışların iz bırakmadan kaybolup gitmesini engelleyen, baskılar karşısında sürekliliği sağlayan da, bir yönüyle halkın haber alma hakkına ve iletişim hakkına sahip çıkma eğiliminin sürekli bir ihtiyaçtan dolayı varlığını koruması ve bir yandan ideolojik-politik motivasyon olduğu kadar, bunu mümkün kılan, yani düzenli ordular karşısında bu gerilla mücadelesinin sürekliliğini güvence altına alan bir “güvenli üs” olarak internetin kendisidir.

“Gerilla medya”, kendi yürütücüleri de dahil olmak üzere, iletişim alanındaki mücadeleye hala büyük ölçüde ana akım kalıplar ve ölçütlerle yaklaşan gazetecilerin keşfetmesi, irdelemesi ve bunun üzerinden strateji geliştirmesi gereken bir alandır.

Sunum önerimiz “Medya’da Ne Yapmalı” başlığı altında 17 senedir içinde bulunduğumuz bu alanın olanaklarını ve kısıtlarını belirginleştirmeyi amaçlamaktadır

A8 Oturumu ♦ Marx 200 Yaşında: Marx'ın Orkestrası

Joseph Dietzgen: Marksizm'in Kontrbası

Barış Yıldırım

Engels, Marx'la ilişkisini “Ben her zaman ikinci kemandım” cümlesiyle tarif etmişti. Bir kitap derlemesi olarak hazırlanan ve bazı bölümleri Karaburun'da sunulacak olan *Marx'ın Orkestrası*,¹ Marksizm düşüncesine katkı sunan ve birçoğunun adı gölgede kalmış diğer yazar, düşünür ve eylemcileri odağa alıyor. Ele alınan düşünürlerden Joseph Dietzgen Birinci Enternasyonal'de bizzat Marx tarafından “İşte bizim filozofumuz!” diye sahneye çağrıldı. “Diyalektik materyalizm” terimi onun buluşuydu. Yalnızca terime değil düşüncenin kendisine katkısı öyle önemlidir ki Engels ondan “materyalist diyalektiği bizden bağımsız olarak bulan Alman işçisi”; Lenin “Marx'ın felsefesine ondan bağımsız olarak ulaşan çok seçkin Alman felsefe yazarı”; Plehanov “büyük bir felsefi yetenek” diye bahseder. Dünyada bazı sosyalist partiler onu, bugün bile önderleri arasında sayıyorlar. Lenin'in yoldaş addettiği şair Henriette Holst ve astronom Anton Pannekoek, Hollanlı Marksistler arasında onun düşüncelerini uzun uzadıya inceleyenler arasında. Pannekoek'e göre Dietzgen, fikirlerin kökeninin maddi dünyada olduğunu söyleyen Marx ve Engels'in düşüncelerini insan zihnine uyarlayarak materyalist diyalektiğin bilgi kuramına parlak bir katkı yapmıştır. Buna rağmen emekçi filozof Dietzgen'in sesini bugün çok az duyuyoruz: tıpkı, müzikal yapının temelini oluşturmasına rağmen kulağın pek az duyduğu bir kontrbas gibi.

Marksist düşünce tarihinde *borç* meselesi belki de sözcüğün liberal kökenine sandığımızdan daha fazla bağlıdır. Hangi yazara hangi kavramları veya düşünceleri *borçlu* olduğumuz sorusu, hangi bireyin hangi buluşta imzası olduğunu anlamak için soruluyorsa Romantizm'in yaratıyı dehalara bağlayan mantığıyla fazla sıkı bir ilişki içine giriyor demektir. Oysa komünizmi burjuva üretim biçiminden ayıran şey tam da toplumsal mülkiyet değil mi? Neden “fikri mülkiyet” de toplumsal olmasın?

Bunu derken Marx, Engels, Lenin gibi bireylerin komünist düşünceye katkılarının istisnai hacmini de burjuva toplumun bağrından doğan bu düşüncenin “yaratıcı birey” geleneğini sürdürmesinin bütünüyle anlaşılır oluşunu da reddetmiyorum. Yine de düşünce külliyatının oluşmasında bir dönemin düşünce ikliminin kolektif payını bir parça göz ardı ediyor olabiliriz.

Bu sunumda 19. Yüzyılda Marx ve çevresini yaratan düşünce iklimine önemli bir katkı sunan Dietzgen'in yaşamı ve külliyatının ana momentlerinin yanı sıra düşünürün Spinozacı evren tasarımı ve Kantçı ve Hegelci terminoloji içinden Marksist felsefeye ve özellikle diyalektiğe yaptığı katkıları ve bu alanda neredeyse bir öncü olarak bir komünist etik yaratma girişimini odağa alınacak; Dietzgen'in bas sesinin bugüne uzanan etkileri serimlenecektir. Kadim temel/üstyapı metaforunu Marksizm'in kendisine uygulayarak diyebiliriz ki diyalektik materyalizm ve genel olarak “diyalektiğin dansı”, Marksist düşüncenin temelini oluşturur. Bu alandaki yazdıklarıyla Dietzgen, bu orkestranın kontrbas partisini mütevazı fakat disiplinli bir biçimde üstlenmiştir. Basçılar çok duyulmaz, çok tanınmazlar fakat tevazuları ve müzikal hassasiyetleriyle bilinirler ve ancak onların sunduğu ritim sayesinde dans edebiliriz.

¹ haz. Özay Göztepe ve Önder Kulak. Nota Bene Yayınları.

A8 Oturumu ♦ Marx 200 Yaşında: Marx'ın Orkestrası

Jenny Marx: Adanmış Bir Yaşam

Melek Zorlu

Jenny Marx'ın 19 yüzyılda yaşamış devrimci bir kadın olarak portresini çizmeye çalışmak; devrimci değerlerin belirlediği, aristokrat kökenler ve yaşam alışkanlıklarınınınsa karmaşıklaştırdığı bir yaşam biçimini anlamaya çalışmak demektir her şeyden önce. 19 yüzyıl büyük alt üst oluşlar çağıdır, Hobsbawm'ın deyişiyle “devrimler çağı”dır. Marx ve Engels'in Komünist Manifesto'daki ünlü betimlemeleriyle “Bütün kemikleşmiş, donmuş ilişkiler (...) silinip gider; yeni oluşlar ise daha kemikleşmeye fırsat bulamadan eskir. Katı olan her şey buharlaşıyor, kutsal olan her şey ayaklar altına alınıyor” dediği zamanlardır. Jenny Marx da bu büyük altüst oluşlardan etkilenmiştir. Marx gibi “var olan her şeyin acımasızca eleştirisi”ni diskur edinmiş bir devrimci olan Jenny'nin hayatında da bu kapsamlı dönüşümlerin izi sürülebilir. Henüz sanayileşmemiş küçük bir Alman kenti olan Trier'de başlayıp, Paris, Brüksel ve Londra gibi kentlerdeki sürgün yaşamının zorluklarına uzanan yaşamöyküsüne, geriye bıraktığı mektuplardaki vurgularına ve özellikle Londra'daki entelektüel yaşama dair yazılarına odaklanılarak; Marx'ın yazdıklarını ilk okuyan, temize çeken ve Marx'ın düşünsel üretimini eleştirel katkılarıyla destekleyen Jenny Marx'ı anlamaya çalışmak devrimci pratiğin geçmiş, bugün ve geleceği için son derece değerli bir uğraştır.

A8 Oturumu ♦ Marx 200 Yaşında: Marx'ın Orkestrası

Paul Lafargue: Bir Aylaklık Övgüsünden Sosyalizm için Bir Stratejiye

Haydar Karaman

Paul Lafargue, Karl Marx'ın öncelikle öğrencisi, yakın çalışma arkadaşı ve de Marx'ın damadı olmasının ötesinde Marksizmin Fransa'da ve Avrupa'da yayılmasında yaptığı çeviriler ve de eserlerle önemli katkılarda bulunmuştur. Döneminde, Fransa'daki Marksizmin baş teorisyeni ve propagandacısı olarak olarak görülen Lafargue, Avrupa'da ve Rusya'daki Marksist teorisyenleri ve eylem adamlarını da görüşleri ile etkilemiştir.

Buradan hareketle ele alınan metinde. Lafargue'nin 1848 yılında yazdığı *Tembellik Hakkı* adlı eseri ile bir taraftan Avrupa'da yaşanan devrimlerin Fransa'daki yansımalarının yazar tarafından nasıl ele alındığının çözümlemesi, diğer bir taraftan da Çalışma Hakkı/Tembellik hakkı olgularının Lafargue'de nasıl başlı başına bir sorun olduğu, ücretli işçiliğin ve aşırı çalışmanın da Lafargue tarafından nasıl değerlendirildiği incelenecektir.

Bu amaçla, metin Lafargue'in Marx ile tanışması ve kendi görüşlerinin oluşturduğu döneme bir referans vererek başlamakta, Marx'ın çalışma hakkı ve serbest zaman üzerindeki görüşleri ele alınarak devam etmektedir. Devam eden bölümde Lafargue'nin en önemli teorik katkısı olan tembellik/çalışmama hakkı üzerine olan yaklaşımı, Marx'ın konuya dair görüşleri ile bir karşılaştırmaya gidilerek ele alınmaktadır. Bu bölümde, Lafargue'e göre kapitalizmin gelişmişliğinin ölçütü olan emek-zaman ve sosyalizmin gelişmişliğinin ölçütü olan serbest zaman kavramları incelenmektedir. Metin son aşamada Lafargue'nin sosyalistlerin bir kısmı tarafından övgü ile bahsedilen, diğer kısmı tarafından da eleştirilen çalışma zorunluluğuna karşı tembellik hakkı tartışmasına referans vererek sonuçlanmaktadır.

Bahsedilen son kısımda, tembellik hakkını diğer Marksizm biçimlerinden farklı kılan, işin reddinin siyasal ve teknik kompozisyondaki yeri ele alınmaktadır. Fakat işin reddi, bireyci yönelimli bir jest olarak değil, bir kollektivitenin parçası ve uygulaması olarak değerlendirilmekte, kapitalizme karşı direniş noktasında, çalışmama hakkının işçiler için içselliği hususuna vurgu yapılmaktadır. Böylece, Lafargue'nin oluşturduğu stratejinin, işçilerin rolleri, genel olarak ekonomideki yaratıcılıklarını ele almak yerine; işin reddi ile ortaya çıkacak eylem ya da grev çağrısının nasıl önemli bir etki yaratacağı ifade edilmeye çalışılacaktır. Bu nedenle, metin Lafargue'in sosyalizm içinde bir aylaklık övgüsü sunmanın çok ötesinde, sosyalizmi için siyasi bir strateji ortaya koyarak, sosyalizm tartışmalarına nasıl bir katkıda bulunduğunu ortaya koymaya çalışılacaktır.

A8 Oturumu ♦ Marx 200 Yaşında: Marx'ın Orkestrası

Wilhelm Liebknecht: İşçi Sınıfının Enternasyonalist Önderi

Canan Kaplan

Wilhelm Liebknecht, nerede bir ayaklanma potansiyeli varsa oraya koşan, bir nevi, isyanın kokusunu alan bir politikacıdır. Paris'te Komün patlak verdiğinde oraya giden, isyanın son günlerine yetişse de Komünün havasını alıp ezilenlerin isyan bilgisini oradan oraya taşıyan bir meşale. Almanya'ya dönüp bir işçi ayaklanması örgütlemeye çalışması, onun uzun yıllar sürgün yaşamasına neden olsa da, Avrupa işçi sınıfını tanımasına sebep olmuş, İsviçre'de Paris'te, Londra'da işçi sınıfının öncüleriyle ve nihayet Marx ve Engels'le tanışmasına yol açmıştır. Bu nedenle ona ve yoldaşlarına aslında Avrupa işçi sınıfının meşalesi denebilir. Avrupa'da Bebel ile birlikte edindiği deneyim, Alman Sosyal Demokrasi Partisi'ni kurmalarıyla, onları yüzyılın kalan yarısında Alman sosyalist hareketinin liderleri haline getirmiştir. Liebknecht, sosyalistlerin demokrasi ile kopmaz bağına tahlil eden bir broşür yazmış, Fransa ile savaş çıkınca Bebel ile birlikte mecliste savaş kredisine hayır oyu verdiği için hapsedilmiş, Bismarck döneminde sosyalistlerin her faaliyetinin yasaklanmasıyla politik özgürlükler ve demokrasi alanında mücadele yürütmüş, o koşullar altında Alman Sosyal Demokrasi Partisi'ni kurmuştur. Liebknecht, sürgünde, örgütsüzken, örgütlüyken veya örgüt kurarken, parlamentoda, yani aslında her yerde ve her zaman siyaset yapma olanaklarını araştıran yılmaz bir sosyalist, siyasal faaliyette özellikle kurum içi ve dışında polemikleri yürütme (bkz. *Gotha ve Erfurt Programlarının Eleştirisi*), örgüt kurma ve örgüt içi kliklerle ideolojik mücadele alanında deneyimlerine başvurulması gereken bir pratikçi ve yazar. Bu nedenle kendisinin ve elbette oğlu Karl Liebknecht'in deneyimi, yeniden daha geniş kitlelerce bilinmesi ve dolaşıma sokulması gereken bir miras diye düşünüyoruz.

A9 Oturumu ♦ Akademi İçin Ne Yapmalı?

Disiplinler Üstü Yaklaşım Temelli Bilimsel Eğitim ve Bilim Okur-Yazarlığı

Filiz Aröz

Disiplinler üstü yaklaşım temelli eğitimi anlayışı veya yöntemi farklı disiplinlere ait bilgi ve becerileri gerçek bir problemi çözme amacıyla bir araya getirir. Bu anlayış bütünsel ve ilişkilendirilmiş bilgi üretme çabası içinde yaratıcılığın geliştirilmesinin ve mevcut soruna kalıcı çözümler üretilmesinin etkin bir yolu olarak işlev görür.

Birbirinden çok farklı alanlarda bilgi üretimi gerçekleştiren farklı disiplinler ortak bir problemin çözümünde birlikte çalıştıklarında üst bilgi üretimine verdikleri katkı ile sorunu tespit etme durumundan sorunu çözmüş olma durumuna geçer ve bu şekilde üretilmiş bilgi kullanılabilir bilgi olur.

Bu anlayış veya yöntem ile oluşturulan tüm bilimsel ve sosyal projeler çözüm odaklı, kapsamı geniş ve toplumsal çıkarı amaç edinen projeler olacaktır. Bu projeler toplumun yaşamsal ihtiyaçlarından yola çıkarak üretilir ve mevcut probleme kalıcı ve sürdürülebilir sonuçlar elde etmeyi amaçlar. Örneğin yeni ilaç keşfi, göç sorunu, güvenli gıda, açlık vb. gibi sorunların kalıcı çözümlerini kapsamlı ve bütünsel bir bakış açısıyla üretir.

Bu yöntem bir eğitim yöntemi olarak okullarda kullanıldığında ise, disiplinler üstü yaklaşım ile eğitim almış bireyler edindikleri bu bilgilerin ezberci eğitimden farklı olarak yaşamları boyunca birçok alanda kullanabilecekleri bilgiler olduğunu bilirler. Ayrıca bu bireyler, sorun çözücü olarak davranabilen, bilinçli bir üretici ve tüketici olan bilim okur yazarı bireyler olurlar.

Bilim okur- yazarlığı matematik, fizik, kimya ve biyoloji, genetik, tıp, eczacılık, işletme, iktisat, sosyoloji, antropoloji, tarih vb. konularında uzman olmak ya da bu konularda özel bir eğitim almış olmak anlamına gelmez. Bilim okur-yazarlığı toplumdaki her bireyin yaşamını devam ettirirken gereken günlük ihtiyaçlarında, toplumsal yaşama katkılarında, nasıl bir toplum ve Dünya'da yaşayacaklarını, haklarını korumak için nasıl örgütleneceklerini belirlemede etkin bir rol oynar. Gerçek anlamda demokrasiyi bu bireylerden oluşmuş toplumlar kurar ve korur. Böyle bireylerin yetiştirilmesi ise ilkokuldan hatta okul öncesi eğitimden başlayan, ezberci değil yaratıcı düşünceyi temel alan, fizik, kimya, matematik, tarih, felsefe vb. disiplinlerin birbirleri ile ve yaşamla ilişkilerini kurabilen bireyler yetiştirmeyi hedef alan ve bunu amaç edinen bir eğitim sistemi ile mümkündür.

Kapitalizm doğası gereği, kar amaçlı, insanı sadece iyi tüketen “bilinçli tüketici” kandırmacasının altında “etiket ve marka bağımlısı tüketici” amacına hizmet ederken, reklamlarına bilim yaptığını iddia eden bazı kurumların istatistiksel sonuçlarını da mutlaka ekler ki inandırıcılığı artsın ve hatta kısmen bilinçli eğitilmiş bireyleri de bu yolla tüketim çılgınlığına katabilsin ve bu sistemin devamlılığını sağlayabilsin. Bunun yanı sıra sistemden beslenen şirketler piyasaya sürecekleri yeni ürünlerini satabilmek için İnsan psikolojisini, davranış ve tepkilerini bilimsel yöntemlerle tespit eden araştırmaların sonuçlarını kullandıkları gibi hatta sadece kendi kar amacına hizmet edecek araştırma-geliştirme çalışmaları bile yaptırılmaktadırlar. Eski ABD Dışişleri Başkanı Henny Kissinger'in “yiyeceği kontrol edersen insanları kontrol edersin” sözü ABD'nin devlet destekli birkaç kapitalist şirket ile Dünya gıda politikasını eline aldığıın itirafıdır ki özellikle geri kalmış ülkelerde sömürü amaçlı bu politikasını 200 yıldan daha fazla zamandan beri devam ettirmektedir. İlaç şirketleri de sağlık üzerinden benzer politikalarla özellikle az gelişmiş toplumları sömürmeye devam etmektedirler.

A9 Oturumu ♦ Akademi İçin Ne Yapmalı?

Kısaca bahsettiğimiz bu algı operasyonuna nasıl karşı koyabileceğimiz ise gerçekte doğru bilgiye ne kadar ihtiyaç duyduğumuzla, ona nasıl ulaşacağımızı bilmekle, şüphe duymak ve her söylenene inanmamakla doğrudan ilişkilidir.

Bilinçli birey ihtiyacı olanı, sağlığı açısından güvenli olanı tüketir. Kullandığı ilacın kullanma talimatını, aldığı gıdanın içeriğini okuması ve anlaması gerektiğinin farkındadır. Güvenli gıda veya gıda güvenliğinin anlamını, gıdaların güvensiz olmasının ne ile ilişkili olduğunu, modern renkli ambalajlarda servis edilen ürünlerin güvenilir anlama gelmediğini gıda güvenliğinin, o gıda ürününün tohumuyla yetiştirildiği toprakla, üreticisiyle ve tarımsal ilaç kullanımı ve hatta bu ilaçların dozuyla ilişkili olduğunu bilir. “Organik ürün” kandırmacasını sorgulayabilir. Tükettiği ürünün hangi koşullarda ve nasıl üretildiğini ve özellikle içerik bilgisini ürünün etiketinde talep eder. Bu yolla aynı zamanda iyi, sağlıklı ve güvenli üretimi teşvik eder ve üreticinin bilinçlenmesine ciddi anlamda katkıda bulunur. Bilinçli üretici, örneğin İsrail kaynaklı tekrar çoğaltılamayan GDO’lu tohumu almaz, belirgin kanserojen etkisi olan tarım ilaçlarını pestisitleri kullanmaz. Bu bilincin yaygınlaşması sonucu gerek tüketici ve gerek üreticinin baskısıyla devlet tarım politikalarında değişiklik yapmak zorunda kalır. Hakkını arayan ve alan bilinçli üretici, ihtiyacı olanı bilerek tüketen bilinçli tüketici sayesinde kendi kaynaklarını iyi ve verimli bir şekilde kullanabilen üretici topluma, tükettiğini üretebilir bir topluma ulaşılabilir.

Fen ve sağlık bilimlerinin yanı sıra toplum bilimlerinde de bilim okur-yazarlığı politik bilincin gelişmesi, vatandaşlık haklarının korunması ve emek sömürsünün önlenmesi, aylık ve yıllık enflasyon sonuçları, ekonomik büyüme, işsizlik oranları vb. konulardaki resmi açıklamaların ilgili istatistiksel sonuçların anlaşılabilmesi, taraflı yorum ve değerlendirmeler ile kandırılmamak için gerekli ve önemlidir.

Sonuç olarak ne mi yapmalıyız? Bireysel ve toplumsal haklarının bilincinde, katılımcı, demokrat, barışçı, tüm canlı haklarına saygılı. Yaşamı bütünsel olarak kavrayabilen, doğanın dilini anlamış ve onun bir parçası olarak var olabilen bireylerden oluşmuş bir toplum olmak istiyorsak gerek ilkokul ve hatta daha öncesinden başlayan yaşam boyu öğrenme odaklı devam eden ilişkilendirilmiş yaratıcı, bilimsel bir eğitimi amaç edinmeliyiz. Çocuklarımız ve hatta kendimiz için bunu talep etmeliyiz.

A9 Oturumu ♦ Akademi İçin Ne Yapmalı?

Eğitim-Sen Yüksek Öğretim Bürosu Sunumları

**Akademik Teşvik, Yükselme ve Yayın Baskısı ile
Akademik Çürümeye Karşı Ne Yapmalı?**

Aydın Arı - Ümit Akıncı

OHAL Öncesi ve Sonrası Üniversite

Meltem Kayıran

Yeni Türkiye'de Üniversite Mücadelesi: Ne Yapmalı?

Özgür Bozdoğan

Müştereklerin Örgütlenmesi ve Müşterek Örgütlenme

Umut Kocagöz - Eylem Akçay

Ne yapmalı sorusu her zaman nasıl örgütlenmeli sorusu ile paralel düşünülür. Nasıl örgütlenileceği, mevcut örgütlenme tarzlarının sorunsallaştırılmasını ifade eder. Bu günümüzün devrimci arayışıdır: nasıl örgütlenmeliyiz, nasıl özgürleşmeliyiz?

Esasında örgütlenme sorunsalı her zaman bir arayışı zorunlu kılar. Çağın ihtiyaçları ve arzuları, mevcut örgütsel formların yenilenmesini, muhafazakarlığa karşı devrimci bir farkındalığı ve yenilikçiliği gerektirir. Bunun için de, mevcut örgütlenme biçimlerinin kritiği ve özgürleşme arzusunun takip edilmesi elzemdir.

Bu sunumda biz, günümüzde var olan üç örgütlenme biçimini sorunsallaştıracğız.

Bunlardan birincisi, bizce gittikçe daha çok fikri ortaklığa, kültüre ve kimliğe indirgenmekte olan klasik *politik partiform*dur. Toplumun bir parçası anlamındaki parti, bir ülke ve üzerinde yaşayan nüfus (ulus) olarak anlaşılan bir toplumun (veya devletin) nasıl yönetilmesi gerektiğine dair fikirlerde ortaklaşan bir grubu anlatıyor. Korporatist dönemde toplumdaki ekonomik konumu az çok ortaklaşan vatandaşların ekonomik çıkar temelinde bir araya gelmesini ve iktidara (devlete veya hükümete) talip olmasını sağlayan örgütlenme formu, sosyal hayata da şekil verebiliyordu. Partiler hem toplum içinde kardeşlik birlikleri, eşitler düzlemleri, yani üyeleri eşit giriş şartlarına ve eşit konumlara sahip gruplaşmalar yaratıyor, hem de kısmi çıkarları evrenselleşmeye zorlayarak (grup çıkarını toplumsal çıkar olarak örgütlemeye zorlayarak) toplum bütünlüğünü koruma işlevini üstleniyordu. Bugünse kitlesel partilerde yönetim katlarıyla üyeler arasında karizmatik liderlikle bile kapanmayacak bürokratik bir boşluk oluşurken daha marjinal partiler açısından fikri ve sosyal ortaklık ve toplumun kalanından fark fazlaca vurgulu hale geldi. Gözleme dayanan bu tespitin karmaşık açıklamaları vardır, ancak bizim burada ilgilendiğimiz kısmı, devlette merkezileşen yönetsel iktidarın toplumu (korporatist bir anlayışla ekonomik konum temelli gruplar yerine) bireyler ve kimlikler düzeyinde neoliberal bir anlayışla yönetebilecek bir yetkinliğe ulaşması olabilir. Bu durum toplumun çözülmesine ve yine de yönetsel iktidar altında başka bağlarla bir arada tutulabilmesine imkan sağlıyor. Peki partilerin bugünkü işlevi ve toplumsal yeri ne olabilir? Ülkemizde onlarca farklı çeşidi bulunan bu örgüt biçimi, bugün kitlesel ihtiyaçlara ve özgürlükçü arzulara ne kadar tekabül ediyor? Fikri ortaklıklar üzerinden yanyana gelişler, kendilerini bir kültür kampına mı dönüştürüyor? Merkezi ve bürokratik olan, katılımcılığa yer veremeyen bu yapılar, kitleleri ve marjinleri siyasetin merkezine taşımak yerine temsili ve yerel iktidarlar mı oluşturuyor?

İkinci örgütlenme modeli, postmodern çağın kültür ve kimlik kampları içinde oluşan, yerel ve kısmi kolektifler ve topluluklardır. Sanattan politikaya, kültürden yerel inisiyatiflere, çok çeşitli ve çok renkli bir örgütlenme biçimlerinin kimlik ve kültür kampları oluşturduğu, önceki toplumsal ilişkilerin yerine geçtiği, insanların politik ve sosyal ihtiyaçlarını karşıladığı söylenebilir. Bu cemaatvari eşitler düzlemlerinin eski formları parti formu içinde çözünüp kaybolacak veya en azından çıkar grupları olarak parti(ler) içinde haklarını arayacak gibiydi. Ancak toplumun andığımız çözülmesiyle tekrar canlanmış görünüyorlar. Kısmen eski cemaat formları ama çoğunlukla yepyeni ortaya çıkan çeşitli gruplar yaşam biçimleri, kültürel birlikler ve kardeşlik düzlemleri olarak canlanıyor ve topluma hizmet veya fayda sağlamak temelinde toplumsal bağlar oluşturuyorlar. Eğer ki toplumsalın ciddi bir dönüşüm geçirdiği ve çözüldüğü iddia edilirse, bu örgütlenme biçimleri yeni toplumsallıkların oluşumu

C9 Oturumu ♦ Örgütlenme ve Sorunları: “Bize Gerekli Olan Nasıl Bir Örgüttür?”

açısından bir alternatif olarak görülebilir mi? Öyleyse, eskinin “kamusal” olarak ifade edilen toplumsal mekanizması ile yeninin yerel örgütlenmeleri arasında nasıl bir ilişki olacak? Bu örgütlenme biçimleri yeni toplumsalın ifadeleri olabilir mi?

Bu iki politik form da siyasal alanın ülke, nüfus (ulus) ve devlet sacayağında kurulduğu bir evrende iş görüyorlar. Bu sacayağı elbette kurulmaya ve kurulduktan sonra da korunmaya ihtiyaç duyar. Unutulan bu gerçek, toplumsalın çözülmesiyle tekrar kendini göstermeye başlamıştır. Bugün, diyelim Türkiye'nin, bir devlet, ülke ve nüfus (ulus) olarak bir arada durmasının sebepleri nelerdir, kökleri nerededir? Kısa bir süre öncesine kadar sadece akademik ve postmodern sorgulamaların konusu olan bu ve benzeri sorular bugün alenen meşrudur ve baştan sorulmaktadır.

Bu çözümlüş düşünsel bir imkan olarak da ele alınabilir. Bir temel oluşturduğu zannedilen sacayağının nasıl yapmalı sorusuna verilmiş yanıtlardan sadece biri olduğu, tarihsel olduğu ve kendisinin de başka bir temele oturduğu görünür olmuştur. Ülke-ulus-devletin tarihsel temeli toplumsal sözleşme teorilerinde yer aldığı gibi bireysel anarşi değil, köydür. Köy ise modern devlet altında görüldüğü gibi şehrin/toplumun öncesindeki ilkel cemaat yapısı değil, bir müşterek etrafındaki komşuluk ilişkisidir, bir kamudur. Modern ülke-ulus-devlet, müşteregin alanının ve kapsamının belirgin şekilde büyümesidir. Bu büyümeye bugün bir çözümlü eşlik ediyor, ancak devlet ortadan kalkmadığı gibi müşterekler de nüfusu etrafında toplayacak kadim değerler olma niteliğini yitirerek parçalanıyor. Böylece siyasal alan müşterek niteliğini yitiriyor, toplum kesimleri (partiler) merkezi yönetime dahil olma ilgilerini koruyamıyor veya nüfus içindeki bu türden çabalar siyasal alana/müştereğe (kendi çıkarını toplumsal çıkar olarak örgütlemek zorunda kalmaksızın) el koyma veya el koyulmuş alanda yaşarkalma stratejileriyle sınırlanıyor.

Biz bugün ne yapmalı sorusuna çözümlen toplumsal ilişkiler bağlamını göz önüne almadan cevap verilemeyeceğini, verilecek cevabın da doğrudan toplumsalın kuruluşunu muhatap alması gerektiğini iddia edeceğiz. Yukarıda andığımız iki örgüt formu da burayı atlayarak kısmileşmekte, kendi içlerinde devlet yapılanmasını taklit eden veya yerleştikleri eşitler düzlemini (bir ulus gibi) bir iktidar yapısıyla garantiye almaya çalışan, ülke-ulus-devlet sacayağının zorunlu dışlama ve bölme stratejilerinden azade olamayan birlikler haline gelmektedir. Bu yapılar, bugün yönetsel merkezi iktidarın kimikleştirerek örgütlenmesinin bir aracı haline gelmektedir.

Buna karşılık, üçüncü türde bir örgütlenme modeli olan “müşterek örgütlenme” biçimini tartışmaya açacağız. Emeğin ve toplumsal varlıkların müşterek olarak tanımlanması ve sorun alanlarına bağlı olarak örgütlenmesi fikrini bu örgütlenme modelinin merkezine yerleştirerek, fikir birliği veya kimlik dolayımını aşan, kısmılığı ortadan kaldırarak toplumsalı inşa edecek “herkes-için” siyaset tarzının bir biçimi olarak müşterek bir örgütlenme modeli önerilebilir mi?

Hayalimizdeki müşterek örgütlenme, içinde bulunduğumuz toplumsal koşullara farazi bir başlangıç aramayan, bugünden ve elimizde olandan yola çıkan bir toplumsal sözleşme kurgusu olarak düşünülebilir. Temel yaklaşımı (bugün merkezi iktidarın tanımladığı gibi) birbirinin kurdu ve doğal eşiti olan bireylerin, ailelerin veya benzerlik temelindeki kimliklerin (geniş ailelerin) yanyana gelişi ve nasıl birbirlerini yemeyecekleri (ve nasıl sıraya girecekleri) değildir. Bir devlet altında toplumsalın çözülmesi insanların (toplumsal sözleşmeyi unutup yeniden) atomize olması anlamına gelmiyor. Komşuluğa, devleti/ulusu/ülkeyi gerektirmeyecek insan ilişkilerine, çevreyle ve şeylerle ilişkilere dayanan bir müşterek/kamunun sürekli kısmi çıkara tahvil edilerek sömürülmesinin garantiye alınması anlamına geliyor. Toplumsal eşitsizlikleri ve merkezi iktidarı gören, eşitsizlikten

C9 Oturumu ♦ Örgütlenme ve Sorunları: “Bize Gerekli Olan Nasıl Bir Örgüttür?”

kaynaklanan çatışmaları tanıyan ve serbest bırakan, komşular arası ilişkileri düzenleyerek insanların şeylerle ve birbirleriyle ilişkilerini yenilemelerinin yollarını arayan bir yaklaşım geliştirmek gereklidir.

Müşterek örgütlenme modelinin, yani günümüz çağdaş ne yapmalı sorusunun temelinde, toplumsal inşa etmek ve toplumu devlet karşısında inşa etmek gerektiği tespiti yatıyor. Dolayısıyla, günümüzün arayışçı örgütlenme modeli bir yandan kısımlaşma ve kimikleşme sorununa bir cevap üretmek, bir yandan da kamusal politika yapabilme imkanlarını üretmek zorundadır. Müşterekler fikri ve müşterek örgütlenme deneyimleri bize bunun imkanlarını sunabilir mi? Hep beraber sormak ve aramak istiyoruz.

C9 Oturumu ♦ Örgütlenme ve Sorunları: “Bize Gerekli Olan Nasıl Bir Örgüttür?”

STK’lerde Sol Siyasetin İmkânı ve İmkânsızlığı: Projecilik, Profesyonelleşme ve Aktivizm Arasında Ne Yapmalı?

Ülker Sözen - Emine Sevim

2016 yazındaki darbe girişiminin ardından muhalif kesimler üzerindeki baskıların ve siyasi otoriterliğin iyice yükseldiği herkesin malumu. Bu süreçte OHAL KHK’larıyla 120 bine yakın kamu emekçisinin ihracı, kamu sektörünün hükümete koşulsuz bağlılığının sağlanmasının yanında yönetsel bir dönüşüme de işaret ediyor. AKP hükümetinin kamu sektörünü daraltma, kamuda esnek ve güvencesiz çalışmayı hâkim kılma ajandası için de darbe girişimi “Allah’ın büyük bir lütfü” oldu. Bu dönemde ihraç edilen pek çok sol görüşlü akademisyen, sivil toplum kuruluşları içinde yer bulmayı alternatif bir kariyer planı olarak görmeye başladı. Toplumsal meselelere eğilen STK’lar, akademi çıkışlı bireyler arasında aktivizm, akademik üretim ve kariyer yapabilecekleri bir alan olarak ehveni şer görülüyor. Dahası ihraç akademisyenlerin kendi aralarında kurmaya çalıştıkları dayanışma ağları ve alternatif akademi modelleri için de STK formu, kaynak sorununu çözebilecekleri bir formül olarak tartışılıyor ve/veya uygulanıyor.

2018 baharında katıldığımız bir dayanışma akademileri çalıştayında, etkinliği fonlayan STK’nın temsilcisi Avrupa’daki donörlerin “barış akademisyenleri” meselesine büyük ilgi duyduğunu söylemişti. Ancak donörler karşılarında muhatap alacakları tek bir kurum görmek istiyordu ve akademisyenlerin vakit kaybetmeden bu kurumu oluşturması lazımdı. Temsilciye göre barış akademisyenlerine dönük ilgi kısa süre içinde sönmülenebilirdi. Donör kurumların değişmeyen üç gündemi vardı; “kadınlar, LGBTİ bireyler ve ekoloji”. Eğer gündemden düştüyseniz donörlerden kaynak bulmanız zor olacaktı. Bu sözler bizi sol siyaset ve STK’cılık üzerine düşünmeye sevk etti. Yurtdışındaki popüler duyarlılık gündemlerine göre siyaset şekillendirmek, kaynak bulmak için kurumsallaşmak, parça başı üretime benzeyen projecilik mantığı ve donörlerin kim olduğu üzerine kafamızda sorular belirdi. Sivil toplumculuğun tabiri caizse patlama yaşadığı 2000’lerde bu soruların sol kamuoyunda hararetli biçimde tartışıldığını hatırlıyoruz; ancak takip eden yıllarda STK’cılık eleştirileri devam etse de neoliberalizmin getirdiği dönüşümlerle bu olgu normalleşti. Öz kaynaklarla örgütlenmeyi ve dayanışma ağları kurmayı zorlaştıran nesnel koşullar, kapitalizm ve sistem karşıtı siyasi özneleri STK formunu hesaba katarak, bir biçimde bununla ilişkilenerak siyaset yürütmeye itti. Ancak bizce, STK’cılık ve sol siyaset ilişkine dair sorular özgürlük, eşitlik ve adalet peşindeki siyasi öznelerin bilhassa bugün üzerine düşünmesi ve tartışma yürütmesi gereken meseleler. Bunun için bu ilişki üzerine var olan literatür ve geçmiş tartışmalar ışığında, sol siyaset skalasında değerlendirdiğimiz yerli STK’lar ve bunların çalışanları üzerine bir araştırma yapmaya karar verdik.

Devlet-toplum ayrılığı fikrini esas alan sivil toplumculuk, toplumu devletin boyunduruğundan kurtarılması gereken, parçalı çıkarılara sahip kültür ve kimlik adaları olarak tarif eden bir yaklaşıma dayanıyor. Türkiye’de sivil toplumculuk tartışmaları 1990’larda yoğun biçimde yapıldı. Bu dönemde sivil toplumculuk, politik liberalizmi savunan solcuları ve ekonomik liberalizmi hâkim kılmak isteyen sağcıları ortaklaştıran bir düşünüş ve eyleyiş hattı haline geldi. Bunlara göre sivil toplumun gelişmesi, devlet kaynaklı otoriterliği ortadan kaldıracak ve özlenen demokratikleşmeyi sağlayacak bir anahtar görevi görüyordu. Çoğulculuk, yönetim, katılımcılık gibi kavramlar, siyasi hayatın normlarını ifade etmek için kullanılan popüler ifadeler olarak gündelik dile girdi. Sivil toplumculuğu eleştirenler, bu yaklaşımın sosyal devlet fikrini tasfiye eden neoliberal dönüşümün bir parçası olduğunu

C9 Oturumu ♦ Örgütlenme ve Sorunları: “Bize Gerekli Olan Nasıl Bir Örgüttür?”

savunuyordu. Bu dönüşüm kamu yararı, bağımsızlıkçılık gibi nosyonları demode kılıyor; özelleştirme hamlelerine karşı mücadele zeminini parçalıyordu. Sivil toplumculuğun Marksist eleştirilenleri, söz konusu olguyu “siyasetin reddiyesi” olarak yorumluyordu. Bu olgunun bütüncül iktidar programlarını ve sınıf mücadelesini itibarsızlaştıran ve toplum kesimlerini depolitize eden bir etki yarattığını iddia ediyorlardı.

2000’lerde Avrupa Birliği’ne üyelik sürecinin ve uyum programlarının hız kazanmasıyla sol kesimde bir STK patlaması yaşandı. Bu dönem aynı zamanda geleneksel sol örgütlerin hiyerarşik, merkezîyetçi, tektipleşmeci ve tepedenci bulunduğu; yeni toplumsal hareketlerin “örgütsüz örgütlenme” mantığıyla sol kesimlerdeki cazibesini arttırdığı yıllardı. Bunlar yatay ve tabandan örgütlenme, demokratik işleyiş, farklılıkların bir aradalığı gibi vaatleri taşıyordu. Ekolojik mücadele, kadın ve LGBTİ hakları savunuculuğu gibi alanlarda yoğunlaşan yeni toplumsal hareketler için sivil toplumculuk, AB fonlarına erişimi sağlayarak kaynak sorununu çözecek bir formül olarak kabul görmeye başladı. Uluslararası arenada olduğu gibi Türkiye’de de LGBTİ bireyler ve kültürel azınlıklar STK’ların temel hedef grupları olarak ön plana çıktı. Daha öncesinde sosyalist örgütler içinde yer alan kimi bireyler, 1990’lardan itibaren bu STK’ların kurucuları ve aktivistleri olmuştu. Sosyalist örgütlerin etki alanına girebilecek üniversite gençliği, 2000’lerde artan biçimde STK’lara yönelmeye başladı. Kamu kurumlarında iş bulmanın zorlaşması ve özel sektördeki rekabetçilikten kaçınma isteği, üçüncü sektöre yani sivil toplum alanına yönelişi tetikleyen bir faktör oldu. Bu yönelişi, geleneksel solun kalıplarından rahatsız olan ya da bunlardan rahatsız olunması gerektiği bilgisini öğrenmiş genç orta sınıflar için bir kimliklenme, siyasallaşma ve kariyer yolu olarak düşünmek de mümkün.

Hak savunuculuğu ve kültürel görünürleşme/ yeniden üretim çalışmaları yapan STK’lar, dezavantajlı tabir edilen gruplar üzerine projeler geliştirerek ve ulus ötesi bağışçı kurumlardan fon bularak çalışmalar yürütüyor. Toplumsal meselelerin bu biçimde ele alınması, siyaset üretme biçimlerini ve onları belirleyen özneleri dönüştürdü. Örneğin iyi İngilizce bilen, özellikle sosyal bilimlerde hatta sivil toplumculuk ve projelendirme üzerine akademik eğitim almış şehirli orta sınıf bireyler, STK siyasetlerini belirleyen, karar alıcı profesyonel özneler olarak ön plana çıkıyor. Profesyonelleşme, yani bu alanda uzmanlaşmış eğitim, deneyim ve kariyer sahibi olmak, sol eğilimli STK’lar içinde de aranan bir özellik. Bu durumun sol siyaset alanında yeni hiyerarşiler ve eşitsizlik rejimleri ortaya çıkardığı tespiti yapmak mümkün. Dahası, profesyonelleşmeyle aktivizmin ne derece bir arada yürütülebileceğine dair çeşitli çekinceler ortaya konulabilir. Sivil toplumculuktaki siyaset üretme kalıbı ise hedef kitlesi, amaçları ve paydaşları donör kuruluşların ajandaları çerçevesinde tarif edilmiş ve bir zaman kısıtına tabi olan projeler üretmek. STK alanındaki projeciliğin neoliberal ekonominin parça başı üretim formuna oldukça benzeyen yanları var. Projecilik kültürünün, kapsamlı ve iç tutarlılığa sahip siyasi programlar ortaya koymayı erteleyen bir etki yarattığı iddia edilebilir. Dahası donör kuruluşların belirleyiciliği, projecilikteki başarı ölçütleri, STK yönetimlerinde yaşanan bürokratikleşme ve alınan kaynaklarının kullanımındaki şeffaflık ve hakkaniyet mühim tartışma konuları. Bunlara dair kimi STK’lar içinde yaşanan uyuşmazlıklar ve kavgalar, dönem dönem sol kamuoyuna da yansıyor.

Bu araştırmada, sol ve sosyalist siyasetler ve STK formu ilişkisi üzerine bir tartışma yürüteceğiz. Bu doğrultuda geniş anlamıyla sol skalada değerlendirdiğimiz, Türkiye’de kurulmuş ve ulus aşırı paydaşlarla projeler yürüten STK’lara bakacağız. Bunların profesyonel çalışanlarıyla derinlemesine mülakatlar gerçekleştireceğiz. Bunlar, kendi aralarında kurumsallaşma ve ideolojik yönelim bağlamında mühim farklar taşısa da, ortak bir sol STK alanı içinde konumlandırılabilir yapılar. Mor Çatı, Anadolu Kültür, Kaos GL, Hrant Dink Vakfı ve Kocaeli Dayanışma Akademisi gibi STK’lar, bu kapsamda ilgi alanımıza giren yapılara örnek

C9 Oturumu ♦ Örgütlenme ve Sorunları: “Bize Gerekli Olan Nasıl Bir Örgüttür?”

teşkil ediyor. Mülakatlarımızda STK çalışanlarının profesyonel yaşantılarına, siyasi geçmişlerine, sivil toplumculuğa dair değerlendirmelerine ve kendi STK'larının çalışmalarına ilişkin sorular soracağız. Diğer yandan sivil toplumculuğun Türkiye gündemine girdiği 1980'lerden beri sol kamuoyunda nasıl tartışıldığını, hangi saiklerle ve kimler tarafından savunulduğunu ve eleştirildiğini ele alacağız. Bu biçimde, son yıllarda iyice normalleşen ve kendisini tek yol olarak dayatan sivil toplumculuğun sol siyasetlerde nasıl bir dönüşüme yol açtığına ve hangi biçimlerde algılandığına ilişkin bir değerlendirme yapacağız. Bu değerlendirmeye, sol için örgütlenme ve siyaset üretme meselelerinde sivil toplumculukla kurulacak ilişkilere dair “ne yapmalı” sorusunu yeniden gündeme getirmeyi ve alternatif cevaplar üretmeyi amaçlıyoruz.

Birleşik Mücadelenin İnşası: Engeller ve Olanaklar

Banu Bülbül

Sınırlara Dair

Çağımızda sınırlarla ilgili tüm meseleler alabildiğine karmaşık bir hal aldı. Ülke sınırlarının havadan, karadan, denizden farklı biçimlerde aşılabilir olması, haberleşme ve etkileşim olanaklarının dünya ölçeğinde artması nedeniyle mevcut sınırlar aşınırken sınır hukuku detaylandırılıyor, hudutların incelendiği yerden meşruluğu da tartışılır hale geliyor. Kapitalizmde hukuk tümüyle özel mülkiyetin sınırlarını çizmek ve korumak zemininden var olurken, kitleleri ikna etmek için kullandığı zor araçları ya da büyüsel araçlar (televizyon, temaşa) bu gerçeği örtmekte giderek yetersizleşiyor.

İnsan ruhsallığı açısından çağımızın en büyük problemi “narsisistik ve sınır durum patolojileri”dir. Farklı adlar alabilen bu sorunların içeriğini, insanların kendini diğerinden ayırmak, “ben”e ilişkin yeterli farkındalığa sahip olmak, “öteki”yle sağlıklı ilişkiler kurmak konusundaki yetersizlikleri ve sorunları biçiminde tanımlayabiliriz. Bu durum günümüz insanının içselleştirilmiş değer yargıları oluşturmasının ve buna uygun kimlikler inşa etmesinin önündeki en temel engellerden biri haline geldi.

Kapitalizm, ne denli akıl ve vicdan dışı bir işleyişe sahip olduğunu ne korkunç sonuçlar üretebildiğini gizlemekte her geçen gün daha da zorlanıyor. Feodal beylere ve (en büyük feodal bey olan) kiliseye karşı kendisini var ederken ortaya koyduğu yenilikçi, eşitlikçi, hümanist ve akılcı olma iddialarından giderek uzaklaşan kapitalizm, insan ruhsallığını-iç dünyasını, dışarıdaki dünyaya koşut bir hale getirerek Marx’ın deyişiyle “kendi suretinde bir dünya” yaratıyor. Zamansal ve de uzamsal derinliği azalan iddialar, yaşama gayesinin yokluğu, yüzeysellikteki hazzı dayalı bir varoluş anlamında köksüzlük, içsel kaynakların her anlamda azalması ve ötekiyle ilişkisizlikle karakterize bir dışa bağımlılık... İçle dışın birbirine karışması, flu bir zihinsel duygusal alan...

Üçüncü Dünya Savaşı olasılığı yaşamın topyekûn yok oluşu riskini ifade eder.

İnsanın sahip olduğu varoluşsal kaygılar, insanlığın topyekûn ortadan yok olmasına ilişkin endişelerin rasyonel gerekçeleri oluştuğu yeni anlamlar kazanıyor. Her türlü tufan söylencesinin, kıyamet inancının yerini bu defa kitle imha silahlarının yaygınlığından beslenen siyasal öngörüler alıyor. Bu anlamda toptan yok oluş tehdidi içeren savaşlar çıkarabilecek olan insanın irrasyonel yönünü kabul etmek ve hayata psikanalizin çerçevesinden de bakmak görüşümüzü zenginleştiriyor. Dünyayı yok edebilecek türdeşini görmek insanda öngörülemelik ve kontrol edilemezlik duygularının artmasına neden oluyor. Bu durum da çağımız insanının baş edilmesi güç her türden kaygıyla boğuşmasına neden oluyor. Bir zamanlar dev dinazorların hakimiyetindeki bir dünyada ölüm-kalım mücadelesi veren memeliler, yaşam piramidinin altlarındaki canlılar, dinazorların doğal nedenlerle yok olması memelilerin gelişiminin ve insanın evriminin önünü açmıştı. Dinazorların öyküsü tesadüfi olmayan nedenlerle günümüz insanının çok ilgisini çekiyor. “Şimdi doğanın hakimi görünen biziz ama ya biz de yok olursak?” diyerek korkudan titriyor insanın bir yanı çünkü. Günümüz çocuklarının dinazorlara ve bunca güçlü bir türün yok oluş öyküsüne dair merakı da aslında çağımıza özgü bir huzursuzluğunun aktarımıdır. Yetişkin dünyamızın gündemi, çocukların dünyasında hem köke hem de sona dair merakların körüklenmesine yol açıyor.

Ne Yapmalı?

C9 Oturumu ♦ Örgütlenme ve Sorunları: “Bize Gerekli Olan Nasıl Bir Örgüttür?”

Tarih boyunca çeşitli şekillerde verildi bu sorunun yanıtı. Sömürülenlerin, ezilenlerin bir arada durabileceği ortak zeminler üzerine çok söz üretildi, pek çok da deneyim yeşerdi tüm kıtalarda. Bildiride ve sunumda anlatmayı hedeflediğim temel nokta her kesimden “birlik olmak lazım” haklı sözünün üretildiği bu gün tanımlamanın ve ayrıştırmanın birleşmek ve birleştirmek için ne denli önemli olduğuna vurgu yapmaktır. Kaygı, korku, yabancılaşma ve yalnızlaşma buzulunun devleştiği bir çağda umudun ateşini yeniden tutuşturmak için, geleceğe ulaştıracak iyicil heyecanı, sevgiyi, barışı ve üretkenliği birleştirmek gereğini öncelikle yaşamsal bir ihtiyaç olarak hissetmek, hissettirmek önemli. O umut ateşi şimdilerde nerede? Her tür burjuva etki küllerle üzerini örtse de sınıf mücadelesi bir kor olarak orada duruyor.

“Sistem”e karşı olmak derken sistemi tanımlamanın önemine, değişimin öznesini kendi dinamikleri içinde ve değişim sürekliliğinde tanımlamanın zorunluluğuna değinirken ilkelerle belirlenen sınırları netleştirip devletlerce belirlenen sınırları aşmanın olanaklarını tartışmayı amaçlıyorum. Değişim öznesi olarak işçi sınıfının dünya partisine duyduğu ihtiyacın kabulü ile birlikte acil ve yakıcı sorunlarımız için partiden daha geniş bir zemine yayılan bir birleşik cephe yaratmak konusunda içinde bulunduğumuz dönemin yarattığı olanaklara ve zorluklara değineceğim. Birleşik bir cephenin ancak sınıfsal bir zeminden, sınıfsal bir ayrışma, saflaşma üzerinden yaratılabileceği, içereceği çeşitliliğin, ilkelerinin ve işleyiş zeminin tanımlanabilmesi için sınır taşlarının nerelere konacağına tespiti için tartışma zeminleri tarihsel referanslar anılarak önerilecektir.

C9 Oturumu ♦ Örgütlenme ve Sorunları: “Bize Gerekli Olan Nasıl Bir Örgüttür?”

Halklar Mozaïği Anadolu’da Mücadele ve “Halkların Anayasası”

Cemre Can Aşlamacı

Anadolu, kuşaklar boyunca kadim halkların kültürlerinin yeşerdiği bir coğrafya olmuştur. Bu anlamda bir “halklar mozayîği”dir; fakat bu halklar mozayîğini halklar hapishanesine çevirmek adına egemenler sistemli bir saldırı yürütmüşlerdir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti; kuruluşundan itibaren halkların ve işçi sınıfının imhasına inkârına dayanmıştır. Emperyalist güçlerin Ekim devrimini kuşatma siyasetinin ürünü olarak doğmuş, Ekim devriminin yaydığı “halkların kardeşliğı” şiarından emperyalizmin duyduğu korkunun sonucu olarak ve kapitalist ulus devlet formülü için “tek millet” yaratma operasyonuna girişmiş, sömürgesi olduğu emperyalist güçlerin bilgisi ve desteğı dahilinde halkların varlığını, kimliklerini, tarihlerini inkâr etmiş, halkları katletmiş, tarihinden koparmış, tarihi betonlaştırmıştır.

T.C. egemenleri tarihleri boyunca ırkçı, saldırgan bir politika izlemiş, halkları birbirine kırdırma siyaseti gütmüş, bu topraklarda güzel olan ne varsa yok etmeye çalışarak egemenliklerini korumuşlardır. Halklarımıza, tarihimize, düşüncelerimize tahammülleri yoktur. Ermeni ve Çerkez olduğumuz için hain, Arap olduğumuz için pis, Laz olduğumuz için aklı 12’den sonra çalışmayan, Alevi olduğumuz için ‘mum söndü’cü ilan edildik. Halkların kardeşliğı, Laz’ın, Kürt’ün, Ermeni’nin, Türkmen’in, Çerkez’in, Pontus’un kardeşleşmesi, egemenlerin en büyük korkularıdır. Halkların tarihiyle hesaplaşması, kaderlerini ellerine alması en büyük korkularıdır. Bu yüzden halkların, çocuklarının, torunlarının, her kuşağın yaşamına T.C. tarihinde bir katliam düşmüş, halklar travmalarla sürekli olarak etkisiz kılınmak istenmiştir.

Kürt Devriminin 1978’lerden itibaren gelişimi ile birlikte; Kürt halkının taleplerini dillendirmesi, topraklarımızda, Halkların kimliklerinin farkına varmasının, hatırlamasının, kimlik mücadelesinin ve aydınlanmasının yolunun açılmasına ciddi katkıları olmuştur. 90’lı yıllar ile birlikte AGOS gazetesi, Ogni, Nart gibi dergiler Halkların sesi olarak yayın hayatına girmiştir.

Bu toprakların yetiştirdiğı cesur bir aydın ve halkların kardeşliğinin en iyi savunucuların biri olan Hrant Dink’in katledilmesi, tam da bu gelişmekte olan halklar mücadelesine karşı yapılmış bir saldırdır. Halkların taleplerini yavaş yavaş yükselttiğı bir dönemde gerçekleşen bu katliam, yeni bir saldırı dalgasının başlangıcı idi. Lakin egemenlerin hesabı Hrant’ın ardından 200 bin kişinin cenazeye katılması, ‘Hepimiz Hrant’ız Hepimiz Ermeniyiz’ demesi ile bozulmuştur. Ve saldırıların ardını getirememişlerdir. Hem sahiplenilen slogan anlamında hem de sahip çıkan kitlenin niceliğı anlamında bu durum Halklar mücadelesinde bir dönüm noktasıdır. Devlet gözünde Ermeni olduğu için aşağılan, devrimci olduğu için uzak durulan birisinin ardından yüz binler yürümüş ve her yıl 19 ocak’ta Hrant’ı anmaya binler gelmeye devam etmiştir. Bu geri dönülemez bir noktadır. Ashına toplum, Hrant’ın çizdiği yolda olduğunu Hrant’a sahip çıkarak göstermiştir.

Sonraki süreçte halkların birçok kurumunun, aydın ve sanatçılarının katılımıyla oluşan Halkların Dostluğu Girişimi(HDG) ve Halkların Anayasası çalışmaları olmuştur. HDG ile birlikte Halklar birbiriyle tanışma fırsatı bulmuş, yan yana gelmiş ve yaşadıkları sorunların ortak olduğunu bir kez daha bu pratikte öğrenmişlerdir. Halklar şenlikleri, sempozyumlar ve halkların kendi gündemlerinde eylemler, etkinlikler organize etmişlerdir. Samatya’daki Maritsa Küçük cinayeti üzerine Ermeni kadınlara yönelik şiddeti sokakta karşılamış, güçlü geçen Hrant anması ertesinde devletin Azerbaycan devletinin de fonlamasıyla ortaya

C9 Oturumu ♦ Örgütlenme ve Sorunları: “Bize Gerekli Olan Nasıl Bir Örgüttür?”

konan ırkçı Hocalı eylemine karşı Irkçılığa Geçit Vermeyeceğiz diyerek cevap vermiş, 21 Şubat Dünya Anadil günleri gibi günlerde eylemli olmuşlardır. Tüm bu yan yana gelme halleri saldırılara karşı bir arada ve sokakta olduğunda nelerin başarılabilirdiğine örnek teşkil etmektedir. 2012 yılında Yeni Anayasa tartışmalarının olduğu dönemde ise Halkların Anayasası imzacısı olan kurumlar, aydınlar ve sanatçılar bir araya gelerek taleplerini hem kamuoyuna hem de meclise taşımışlardır.

Halkların Anayasası, kuşaklardır bu topraklarda varlığını sürdüren, kültürünü yaşatan halkların, imha, inkar ve asimilasyon politikalarının karşısındaki mücadelelerinin bir ürünü ve bir arada kardeşçe yaşama iradesinin göstergesidir. Halklar vardır; inkar edilemez ve yok edilemez. Bugün kimlikleri ve kültürleriyle bir arada yaşamak isteyen tüm insanların önündeki temel bir sorun halkların ortak mücadelesini yükseltmektir.

21.Yüzyılın Partisi: Bir Model Önerisi

Uğur Karadağ

Leninist parti anlayışının devrimci özünden; onun, sınıf mücadelesinin tarihsel koşullarında meydana gelen her ciddi değişiklik karşısında sadece politikalarında ve çalışma tarzında değil, örgütsel yapılanması ve iç ilişkiler sistematığında de değişiklik yapma yeteneği gösterebilmesini, tarihsel deneyimlerin devrimci bir temelde süzülerek “aşılmasını” anlıyoruz.

Keza bu aynı zamanda “nasıl bir sosyalizm?” sorusunu da kapsamakta ve gelinek noktada bu gerçek, daha somut haliyle karşımızda durmaktadır.

Yalnız bu değişikliğin hangi temellerde olması gerektiği tarihsel olarak ciddi bir tartışma konusudur.

Bu, her şeyden önce yaşanmış SSCB deneyimi, onun yenilgiyle sonuçlanması ve tüm bu süreçlerde partinin rolü bağlamında yarattığı kapsamlı sorgulamalar açısından böyledir. O çöküşün ardından yaşanan ideolojik-siyasi ve en önemlisi de ruhsal kırılmalardan da beslenen bu tartışmalar, parti ve “ne yapmalı?” konularında tasfiyeci eğilimlerin döl yatağı olmuştur.

SSCB'nin çöküşünün ardından neoliberal ideologların kapitalizmi tarihin sonu ilan etmeleri yenilgi ruh haliyle de birleşerek solda ciddi ideolojik kırılmalara neden oldu. Bu kırılma sosyalizm anlayışından tutalım, örgütlenme modellerine, bir bütün olarak ideolojik-siyasi-kültürel-ruhsal şekillenmeye sirayet etti. Marksist tarih bilinci, işçi sınıfının tarihsel rolü, iktidar bilinci ve bunları kapsayacak şekilde parti-örgütlenme modellerinde bu kırılmanın izleri baskındır.

Sosyalizm bilincinin aldığı bu derin yaranın etkisiyle parti ve ne yapmalı sorularına dair kapitalist sistemin basıncını, onun gücü karşısındaki ruhsal çözülmeyi ifade eden birçok tasfiyeci görüş ortaya çıktı. Bu görüşlerin hemen hepsi değişime ayak uydurmak gibi bir doğrudan yola çıkılarak oluşturuldu. Ancak neoliberalizmin, onun siyasal felsefi izdüşümü olan postmodern savunuların etkisi altında şekillendi.

Fakat bu deneyim üzerinden süregelen sözkonusu tasfiyeci tartışmalar bir yana yaşananların kendisi de bize “nasıl bir sosyalizm?”in aynı zamanda nasıl bir partiyle dolaysızca ilişkili olduğunu gösteriyor.

Çünkü nasıl bir sosyalizm felsefesiyle hareket edildiği sorusu aynı zamanda iç ilişkileri ve toplam atmosferiyle o anlayışın bir prototipi olan nasıl bir örgüt/parti sorusunun da yanıtıdır.

Sosyalizmin insanlığa nasıl bir yaşam ve gelecek vadettiğinin tasavvuru, bunun hangi ilkeler temelinde nasıl gerçekleştirileceğinin analizi özünde nasıl bir komünist birey, nasıl bir toplum-toplumsal ilişkiler ve tüm bu süreçlerde önemli bir rolü olan nasıl bir parti sorusunun da yanıtıdır.

Çalışmamız yaşanan tarihsel deneyimler ışığında hem sosyalizmin hem de parti öğretisinin yenilenmesi fikrinden yola çıkmaktadır.

Sosyalizm projesinin “çalışmanın” değil, insanların kendi özgür gelişimlerine ayıracakları zamanı ve bunun altyapısının hazırlanması anlamında “tembellik hakkını” yücelten bir anlayışı esas alması gerektiği fikrini merkeze koyar.

C9 Oturumu ♦ Örgütlenme ve Sorunları: “Bize Gerekli Olan Nasıl Bir Örgüttür?”

Kapitalist üretimin ulaştığı toplumsallaşma düzeyi ve teknolojik altyapının gelişkinliğiyle birlikte düşünüldüğünde geçmiş deneyimlerin devrimci bir tarzda aşılmasının nesnel bir alt yapıya da sahip olduğunu belirtir.

Böyle bir sosyalizm anlayışını esas almak aynı zamanda kitlelere ve kadrolarına "yönetilmesi gereken" bir topluluk gözüyle bakan parti anlayışı yerine kendisine olan ihtiyacın da ortadan kalkmasının koşullarını baştan yaratmaya başlamış "öncülüğün kolektifleştiği, kolektifin de bu temelde öncüleştigi" bir adım önde yürüyen parti anlayışıyla hareket etmek demektir.

Bugünün toplumsal koşulları, üretimden toplumsal ilişkilere kadar yaşanan devasa farklılaşmalar, ortaya çıkan birey tipolojisinin ileri ve geri yanları ve bunların komünist yönde dönüşümü de bunu gerektirir. Bugün “Ne yapmalı?” sorusuna kendi cephemizden verdiğimiz yanıtların başında bu gelir.

Sosyalizm düşüncesindeki donmanın da geçmiş inşa pratiklerindeki sapma ve bozulmaların da başlangıç noktasını, sınıfsız komünist toplumun ilk aşaması olarak sosyalizmin tarihsel amacının unutulması” oluşturur. Onun yerini mevcut durumun ya da kimi araçların amaçlaştırılması almıştır. Bu amaçlaştırmanın içine parti de girer.

Sosyalizm düşüncesinde devrimci bir yenilenme yönelimi, her şeyden önce bu tarihsel amacı hatırlayarak yola koyulmalı ve taktik adımlarında dahi bu hedefi gözden kaçırmamayı temel ilke haline getirmelidir: “Toplumun her üyesinin bütün yeti ve yeteneklerini tam bir özgürlük içerisinde geliştirip kullanabileceği” bir toplumsal düzen kurmak!..

Sözünü ettiğimiz “yenilenme”, bu amaç ışığında, üç ana ayak üzerinde yükselmelidir:

- Sosyalizme bilimsel bir karakter kazandıran Marksist-Leninist teori,
- 20. Yüzyıldaki sosyalizmi inşa pratiklerinden çıkarılması gereken ders ve sonuçlar,
- İnsanlığın toplumsal üretici güçlerinde, bilim ve teknolojideki gelişmelerin sağladığı olanaklar.

Yol gösterici ilkeler olarak bu esaslar, zeytinyağı-su ilişkisi biçiminde değil, diyalektik iç bağlantılara sahip bir bütünlük ilişkisi içinde göz önünde tutulmalıdır.

Parti ve genel olarak öncülük anlayışı da bu bağlamda tarihsel deneyimler, bugünkü koşullar ve bunların gelecekte kazanabileceği nitelikler sentezi içinde ele alınmak zorundadır.

Bu zorunluluk, her şeyden önce Marksizm’in diyalektik karakterinin emrettiği bir zorunluluktur. Lenin’in tanımıyla “Marksizm’in ruhunu”, “en derindeki özünü” oluşturan diyalektik, “değişmenin mutlaklığı ve sürekliliği” dışında hiçbir ‘sabit’ tanımaz!..

Lenin’in parti öğretisine, dolayısıyla Leninist parti kavrayışına yapılabilecek en büyük kötülüklerden biri de onu ‘tamamlanmış bir sistem’, ‘donmuş bir kalıp’ olarak statik bir yaklaşımla ele alıp yorumlamaktır. Tasfiyeci yaklaşımlara karşı savunma ve yüceltme amacıyla dahi olsa onun bu şekilde dogmatikleştirilmesi -yine Lenin’e ait bir deyimle-, “bağırına basarak boğmak” anlamına gelir. Ve böyleleri, “emperyalizm çağının Marksizm’i” olarak Lenin’in -sadece parti konusuyla da sınırlı olmayan- öğretisi kadar somut pratiğinin de militan devrimci ruhunu yeterince yakalayamadıklarını ele vermiş olurlar.

Bu anlamda, proletaryanın devrimci öncüsü olma iddiasını taşıyan bir partinin kesintisiz bir dinamizm sahibi olması, sadece mücadelenin koşullarındaki değişmelere de bağımlı kalmaksızın devrimci proletaryanın komünizm tarihsel amacı doğrultusunda

C9 Oturumu ♦ Örgütlenme ve Sorunları: “Bize Gerekli Olan Nasıl Bir Örgüttür?”

kendini sürekli yenileyebilme özelliği, Lenin’in parti teorisi ve pratiğinin genellikle gözden kaçırılan en özel özelliklerinden birini oluşturur.

A10 Oturumu ♦ Sermaye Kriz Devlet: “Kapitalist Çelişkilerin Yeğınleşmesi” -Samir Amin amsına-

Kim Korkar Finans Lobisinden? Türkiye’de Devletin Otoriter Dönüşümünü ve Finansallaşma Pınar Bedirhanoglu

2010’larda Türkiye’de devlet-finans ilişkilerine damgasını vuran en önemli gerilimlerden biri, Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın halk adına finans lobisine karşı verdiğini ileri sürdüğü mücadele oldu. Devleti yüksek faiz politikası izlemeye zorlayan, dolayısıyla da çıkarları yatırım yapma derindeki sermayedarın ya da iş arayan emekçilerin çıkarlarıyla çatışan bu “finans lobisi” bazen uluslararası bir kredi derecelendirme kuruluşu, bazen IMF, bazen de parasını yurtdışına çıkarmaya çalışanlar anlamına geldi, ama hiç biri Cumhurbaşkanı tarafından hain ilan edilerek suçlaştırılmaktan kurtulamadı.

Türkiye’de finansal alanın ve çıkarların bu şekilde kişileştirilerek siyasallaştırılması, Peter Burnham’ın neoliberal dönemde devletlerin iktisat yönetimlerinin dönüşümünü tartışırken kullandığı “ekonominin siyaset-dışlaştırılması” stratejisiyle ilk bakışta çelişmektedir. Zira, Burnham’a göre bu strateji, devletleri neoliberal reformların neden olduğu olumsuz toplumsal ve iktisadi sorunların siyasi sorumluluğundan kurtarmaya ve bu sorumluluğu siyasetten bağımsız, iktisadi bir rasyonele göre işlediği kabul edilen “piyasalara” yüklemeye yaramaktadır. Oysa, bu stratejinin gizlediği, neoliberal politikaların - kendileriyle özdeşleştirilen devletlerin iktisadi ilişkilere müdahalesinin azaltılmasını savunan söylemin aksine- devletlerin iktisadi ilişkilere yoğun müdahalesiyle hayata geçirilen politikalar olduğu gerçeğidir. Bu açıdan bakıldığında, Burnham’ın da vurguladığı gibi, ekonominin siyaset-dışlaştırılması aslında son derece siyasi bir stratejidir.

Bu çalışma, Türkiye’de ekonomi ve finans yönetimine 2000’lerde damgasını vuran siyaset-dışlaştırıcı söylemin 2010’larda yerini giderek siyasallaşan bir söyleme bırakmasının nedenlerini, bu kuramsal çerçeveyi yeniden düşünerek çözümlenmeye çalışacaktır. Bu değişim, özü itibarıyla zaten siyasal olan bir faaliyetin, zorla içine sokulmaya çalışıldığı siyaset-dışı gömleğe dar gelmesinin bir sonucu mudur? Eğer öyleyse, bu toplumsal gerçekliğin devlet söylemi ve pratiğinde karşılığını bulması ne tür dolaylımlar yoluyla olmuştur? Yaşanan değişim, Türkiye’de artık ekonomi yönetiminin açıkça siyasallaşacağı yeni bir stratejinin mi habercisidir? Bu durum, neoliberal politikalarda köklü bir değişim anlamına mı gelmektedir?

Bu soruların, devlet yapılarının sadece Türkiye’de değil, dünyada da köklü dönüşümlerden geçerek otoriterleştiği bir dönemde net ve çelişkisiz olarak yanıtlanabilemesi mümkün görünmemektedir. Zira, yaşanan siyasi dönüşüm, devletler üzerindeki sermaye tahakkümünün finansallaşma yoluyla dünya çapında olağanüstü derinleştiği bir konjonktürde, kapitalizm içinde yeni bir siyasi biçim arayışının ifadesi olarak okunabilir; dolayısıyla da salt söylemsel bir değişim olarak görülmemelidir. Finansallaşmanın pek çok devlet üzerinde benzer siyasi ve iktisadi baskılar yaratan küresel bir dinamik olması bu dönüşümün ortak belirleyicidir. Başka bir ifadeyle, günümüzde finansallaşma ve finansal krizler, sadece devletleri değil, emeği, bireyleri ve sermaye gruplarını piyasa rekabetinin, dolayısıyla da sermaye tahakkümünün içine çeken en önemli yapısal dolayım olarak iş görmekte, bu nedenle ortaya çıkan gerilim, çelişki ve sorunları idare etme misyonu da, aynı tahakkümün daralttığı sınırlar içinde politika belirlemek zorunda olan devletlerce yerine getirilmeye çalışılmaktadır.

Öte yandan, sürecin yeni bir siyasi biçim arayışı olduğuna yapılan vurgu, bu gerilim, çelişki ve sorunların, farklı ülkelerin farklılaşan siyasi ve sınıfsal mücadeleleri içinde belirlenen farklı devlet stratejileri ile idare ediliyor olmasına, dolayısıyla dasürecin

A10 Oturumu ♦ Sermaye Kriz Devlet: “Kapitalist Çelişkilerin Yeğınleşmesi” **-Samir Amin anısına-**

tarihsel olarak arızı niteliğine işaret etmektedir. Bu çalışmada Türkiye’de ekonomi yönetimde gözlemlenen siyasallaşma eğilimi, devletin 2010’larda yaşadığı otoriterleşmenin finansal bağlamını anlamamıza yardımcı olacak bir semptom olarak incelenecektir. Bu amaçla çalışma, Türkiye’de ekonomi yönetiminden sorumlu farklı kurum ve aktörlerin 2010’larda AKP iktidarları altında ürettikleri kamusal söylemlerin eleştirel bir okumasını yapacak, siyaset-dışlaştırma ve siyasallaştırma söylemlerinin 2008 kapitalist krizi sonrası dönemde Türkiye’de birbirini tamamlayan iktidar stratejileri olarak işgördüğünün altını çizecektir. Bu çerçevede, Türkiye gibi özel borçlanmanın yüksek seyrettiği bir ülkede finansal çıkarların, “finans lobisi” vurgusu etrafında kişileştirilerek siyasallaştırılmasının, popülist bir söylem olmanın ötesinde, hükümetin kendisine sadık sermaye grupları ve toplumsal kesimlere yönelik keyfi yeniden dağıtımcı politikalarına da kılıf oluşturmayı hedeflediği ileri sürecektir.

A10 Oturumu ♦ Sermaye Kriz Devlet: “Kapitalist Çelişkilerin Yeğînleşmesi” -Samir Amin amsına-

Yeni Türkiye'de Otoriterleşmeyi Sermaye Birikim Sürecinin Açmazları Üzerinden Okumak

Fuat Ercan - Şebnem Oğuz

Türkiye’de siyasal iktidarın son yıllarda giderek artan otoriterleşme süreci genellikle yasal-kurumsal değişimlere referansla ele alınmakta, sermaye birikim süreci ile ilişkisi pek az kurulmaktadır. Bu çalışma bu boşluğu doldurmaya dönük bir katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Kapitalist toplumların toplam yeniden üretimi sermaye birikiminin, devletin ve siyasal iktidarın yeniden üretimini gerekli kılar. Bu gereklilik her zaman eş zamanlı gerçekleşmez; gerçekleşmediği ölçüde bu üç değişken arasında gerginlikler ortaya çıkar. Türkiye kapitalizminin artan uluslararasılaşma sürecinde sermaye birikim mekanizmasının temel dinamiklerinde zaman içinde biriken sorunların çözülmemesi, devletin içsel işleyişini ve daha da önemlisi siyasal iktidarın işleyişini otoriterleşme doğrultusunda etkilemiştir. 2001 krizini izleyen dönemde dünya ölçeğinde uluslararası sermayenin mantığını ve dolayısıyla taleplerini dile getiren yeni kurumsalcı düşünce, Türkiye gibi geç kapitalist ülkelerde biriken ve çözülmesi gereken sorun alanları için de reçeteler sunmuştur. Türkiye için bu reçeteler sadece teorik bir dizi öneri olarak kalmamış, 2001 krizinden sonra bir dizi müdahale yapılmıştır. Dönemin mimarlarından Kemal Derviş’in “biz sahayı hazırlayacağız siz gol atacaksınız” ifadesi doğrultusunda yürütmenin güçlenmesi ve daha da önemlisi uluslararası sisteme entegrasyonu artıracak sermaye kesimlerinin taleplerini dile getiren kurumsal düzenlemelerin yapılması, farklı sermaye kesimleri arasında bir dizi ittifak ve çatışmaya yol açmıştır.

AKP tam da bu ortamda seçmenden aldığı güçle iktidara geldiğinde farklı sermaye kesimlerinin ortak çıkarlarını ve sermaye birikiminin birikmiş yapısal açmazlarını çözmesi yönünde taleplerle karşılaşmıştır. Ancak AKP iktidarı bir dizi köklü değişime yönelmesine rağmen sermaye birikiminin yeniden üretimi için gerekli köklü dönüşümleri gerçekleştirememiştir, zira sahaya müdahale ettikçe çözümsüzlükler artmıştır. Dünya ölçeğinde birikim sürecine eklenmeye çalışan sermaye kesimleri için dört temel sorun çözüm beklemekteydi: i) Emek ve sermayenin verimliliğinin artması, ii) yeni metalaşma alanlarının yaratılması, iii) dünya ölçeğinde sermaye birikim sürecine eklenme, iv) geleneksel tarım toplumuna ait kalıntıların temizlenmesi. Siyasal iktidarın bu dört alana yönelik her müdahalesi siyasal iktidar ile farklı sermaye kesimleri arasında çeşitli gerilimlere yol açmıştır. Bu konuda en önemli gerilim Türkiye’nin toplumsal gerçekliği olan küçük ve orta ölçekli sermayeler ile büyük ölçekli sermayeler arasında yaşanmıştır. Özellikle verimliliği artırmak için teknolojik alt yapıyı geliştirmeye ve nitelikli girdi için döviz biçiminde sermaye ihtiyacını karşılamaya dönük hamlelerin yarattığı gerilimler, faiz oranı ve döviz kuru politikalarına yansımış ve farklı sermaye kesimleri ile siyasal iktidar arasındaki gerilimlerin temel belirleyenleri olmuştur. Faiz oranı, ücret ve döviz kuru politikaları ülke içindeki küçük ölçekli emek yoğun ve yerel piyasa içinde hareket eden sermaye kesimleri ile büyük ölçekli, sermaye yoğun ve uluslararası alana entegre olan sermaye kesimleri arasındaki gerilimin artmasına neden olmuştur. Siyasal iktidar manevra yeteneğini güçlendirdikçe bu tarz gerilimleri artırmış, ama aynı gerilimleri çözmek için de seçmen-vatandaşlara yönelik popülist uygulamalara yönelmiştir. Seçmen-vatandaş desteği için yapılan her türlü popülist uygulama ise sermaye birikim sürecinin yukarıda işaret edilen gereklerinin yerine getirilmesini daha da olanaksızlaştırmıştır. Dolayısıyla kapitalist toplumun yeniden üretimi zorlaştıkça, siyasal iktidar kısa erimli hamlelerle ayakta kalabilmek için devletin baskı ve ideolojik aygıtlarını daha fazla

A10 Oturumu ♦ Sermaye Kriz Devlet: “Kapitalist Çelişkilerin Yeğınleşmesi” **-Samir Amin anısına-**

harekete geçirmiştir. Zaman değişkeni burada oldukça önemlidir, zira sermaye birikimin yeniden üretimi için gerekli zaman ile siyasi iktidarın kendisini yeniden üretmesi için gerekli zaman aralığı açıldığı ölçüde, siyasi iktidar daha da otoriterleşmiştir.

Çalışmamızda işaret ettiğimiz argümanın içini doldurmak için yukarıda sıralanan sermaye birikiminin dört temel sorun alanına siyasi iktidarın müdahaleleri ve bu müdahaleler karşısında farklı sermaye kesimlerinin tepkileri arasındaki maddi bağlantıları açığa çıkarmaya çalışacağız.

A10 Oturumu ♦ Sermaye Kriz Devlet: “Kapitalist Çelişkilerin Yeğınleşmesi” -Samir Amin anısına-

Demokrasinin Krizi mi Kapitalizmin Krizi mi?

Kurtar Tanyılmaz

24 Haziran Başkanlık seçimlerinde de bir kez daha açığa çıktığı üzere, günümüzde sadece burjuva liberal çevrelerde değil, sol liberal ve radikal demokrat çevrelerde de, farklı vurgularla da olsa, demokrasi ortak paydasında bir mücadele üzerinden muhalefet inşa etmeye dönük bir politika izlenmektedir. Örneğin Daron Acemoğlu'nun “özgürlük yoksa büyüme olmaz” abartılı ifadesinde temsil edilen bu yaklaşım sadece CHP'de değil, HDP'den sol-sosyalist birçok politik çevreye kadar yaygın kabul görmektedir. Bu bildirinin amacı başta ekonomik kriz olmak üzere tüm sosyal sorunların kaynağını demokrasinin olmayışında gören, içerdikleri vurgu farklarıyla birlikte, onlara rağmen sorunu bir “demokrasi krizi”yle açıklayan bu tür bir yaklaşımın günümüz kapitalizminin meseleleri karşısında ne ölçüde gerçekçi bir politika olduğunu sorgulamaktır.

Bu amaç doğrultusunda önce günümüz kapitalizminin temel meselelerinin nerede yattığı ortaya konacak, kapitalizmin krizinin düzenleme tarzı ve devlet biçimindeki değişimden kaynaklanıp kaynaklanmadığı, bu bakımdan sorunun öncelikle bir “demokrasi açığı” sorunu olup olmadığı sorgulandıktan sonra, toplumsal muhalefetin dinamiklerinin nasıl bir mücadele ve hangi talepler etrafında örülmesi gerektiği üzerine sonuçlar çıkartılacaktır.

A10 Oturumu ♦ Sermaye Kriz Devlet: “Kapitalist Çelişkilerin Yeğınleşmesi” -Samir Amin anısına-

Ekonomik Krize Karşı Ne Yapmalı?

Alp Altmörs

2008'den bu yana dünya kapitalist sistemi bir kriz içerisinde. 10 yılı aşkın bir süredir devam eden bu kriz, daha şimdiden ikinci bir Büyük Bunalım olarak adlandırılmayı gerektiren derinlik ve kapsama ulaştı. 2008-2013 döneminde ABD ve Avrupa ülkelerinin ekonomik krizleriyle sarsılan dünya ekonomisi, o tarihten bu yana uzatılmış bir inişli-çıkışlı durgunluk sarmalında. 2008-'13 döneminde dünya ekonomisini taşıyan, belli bir üretkenlik sergilemeye devam eden Çin, Hindistan, G. Kore gibi sanayi ülkeleri oldu. Ne var ki, şimdi, ABD ve Avrupa ekonomilerindeki sınırlı toparlanma, sanayi ülkelerini aşağıya doğru çekiyor. Dünya parası olarak doların değeri yükseldikçe, sınai büyümelerini ucuz dolar ile finanse etmiş bu ülkelerin ekonomileri de zora düşüyor. Büyük Bunalım'ın ikinci safhası bu kez sanayi ülkelerinde bir kriz ihtimali olarak beliriyor. Türkiye'de ise, AKP iktidarı altında, Büyük Bunalım'ın ilk döneminde güçlü bir sınai gelişim de sergilemedi. Ucuz dolar döneminde ithalat patlamasıyla sanayinin milli gelirdeki payı geriletildi. Toplumsal kaynaklar beton-rant ekonomisine aktarıldı. Sanayide aramalı ve makine ithalatına bağımlılık derinleşti. Nihayet Amerikan Merkez Bankası parasal sıkılaştırmaya gitmeye başladığı dönemden itibaren (2013) Türkiye ekonomisi de benzerlerinin çok ötesinde bir zorlanmayı yaşamaya başladı. Düşük oranlı büyüme dönemi, kendi içerisinde büyük sınıfsal çelişkiler biriktirdi. Gezi, Kobani, 7 Haziran zincirinde gördüğümüz büyük alt üst oluşlar bu sıkışma zemininde yaşandı ve AKP iktidarını zayıflattı. Nihayet 2018 yılına gelindiğinde, Türkiye ekonomisinde yapısal sıkışma artık gizlenemez hale geldi. Üretici enflasyonunun %20'yi bulduğu, hem cari açığın hem bütçe açığının görüldüğü, gerçek işsizliğin %20'lere dayandığı bu sıkışmanın en bilinen ve simgesel ifadesi dolar kurundaki yükseliş oldu. Gerçekte ise sorun TL'nin erimesi ve güç kaybı idi. Bu nefessiz kalma hali Mayıs ayında bir mali kriz biçiminde dışa vurdu. Ne var ki, gerçekte sorun reel üretim alanından kaynaklanıyor ve Türkiye ekonomisi bir ekonomik krize doğru gidiyor. Mayıs ayında patlak veren mali kriz ise bunun sadece bir öncü göstergesiydi.

Peki bu şartlar altında sosyalist solun ekonomi siyaseti ne olmalıdır? Erdoğan'ın faiz ısrarının sebepleri nelerdir? CHP ve İyi Parti'nin krizi uluslararası sermayeyle en güçlü uyum temelinde atlama programı yeni bir Derviş dönemine mi işaret? Seçimleri takip eden dönemde yeni bir IMF programı kaçınılmaz mı? Merkez Bankası'nın bağımsızlığı neden özel bir siyasal gündem haline geldi ve sosyalistlerin bu konudaki tutumu ne olmalıdır? AKP'nin daha seçim öncesinde gündeme getirdiği şirket kurtarma planlarına karşı nasıl bir tavır alınmalıdır? Krizin yükünün işçi sınıfı ve emekçi yığınların sırtına yüklenmesine karşı nasıl bir politika çerçeve savunulabilir? Ne gibi mücadeleler yürütülebilir?

C10 Oturumu ♦ İstibdadın ve Piyasanın Cenderesindeki Üniversitede Ne Yapmalı?

Üniversitenin Mali Prangaları

Levent Dölek

Mühendislik Projeleri Kime Hizmet Ediyor? Akademi İşin Neresinde Duruyor?

Savaş Karabulut

Diktatörlük ve Kamu Hukuku

M. Cemil Ozansü

Fen Bilimlerinde Ne Yapmalı?

Mehmet Bona

Üniversitede Olağanüstü Hâl

Barkın Asal

Türkiye’de üniversitelerde yaşanan özelleştirme ve piyasalaştırma süreci, devletin baskı araçları ile birlikte yürütülmüştür. Arkasında sermayenin sınıf çıkarlarının yattığı bu bileşik taarruza akrış emekçi sınıfların durduğu yerden üniversitelere bakarak doğru teşhisler konabilir ve gerçek alternatifler üretilebilir.

12 Eylül’ün ardından YÖK bu açıdan son derece önemli ve merkezi bir rol oynarken son dönemde istibdadın ve piyasanın üniversiteler üzerindeki bileşik taarruzun özgül bir biçimiyle karşılaştık. Bu oturumun amacı tarihsel sürekliliği içinde akademinin farklı dallarındaki tezahürleriyle birlikte bu süreci anlamak ve karşısında oluşturulacak mücadele perspektiflerini tartışmaktır. Bu sunumlarda aşağıdaki sorular çerçevesinde üniversitenin ve genel olarak bilim dünyasının yaşadığı sorunlar üzerine güncel tartışmalara sınıfsal ve bütünlüklü bir bakış açısı sunmak amaçlanmaktadır.

- Üniversite ve bilimin üzerindeki baskının ekonomik boyutları nelerdir?
- Mühendislik Projeleri Kime Hizmet Ediyor?
- İstibdadın ve piyasanın Fen bilimleri üzerindeki olumsuz etkileri nelerdir?
- OHAL sürecinde kamu hukuku nasıl etkilenmiştir? Hukuk fakültelerinin yaşadığı değişim sürecinin bunda rolü nedir?
- Hukuk fakültelerinin niteliksizleşmesi ve İslamcılışması süreci nasıl yaşanmıştır?

C10 Oturumu ♦ İstibdadın ve Piyasanın Cenderesindeki Üniversitede Ne Yapmalı?

Akademideki Suskunluğu Aşmanın ve Umudu Yeşertmenin Olasılığı Üzerine

Hatice Senem Doyduk

Akademinin, kendi içindeki güç ilişkilerini sorgulamak ve akademi iktidar ilişkisini açığa vurmak bu yazının temel tartışma konularıdır. İktidarla olan ilişkiler kapsamında en önemli unsurlardan biri kuşkusuz itaat olgusudur. Bu çalışma iktidarın mutlak bir itaat beklentisi içinde olduğu akademik ortamda bu beklentiyi yerine getirmeyen kişi ve grupların karşı karşıya kaldığı adaletsizlikleri ortaya koyup, bu iç karartıcı ortamı yeşertecek unsurları arayıp, umudun nerede olduğuna dair akıl yürütür.

İktidarın akademik ortamda beklenti içinde olduğu itaat, sadece bilim insanı olarak rolünü ve görevini her tür iktidarın hizmetine sunmaktan, karar ve yetkilerini iktidarın çıkar ve talimatları doğrultusunda çarpıtılarak kullanmaktan, saygınlığını ve değer yargılarını yitirmiş onursuz tavırlar sergilemekten ibaret değildir. Bunlar en görünür itaat formları olsa da ilk bakışta göze çarpmayan fakat belki de en yaygın formu suskunlaşma olarak görülen sessiz itaattir. Çevresinde olagelen gelişmelerden vicdani bir rahatsızlık duyuyor olsa bile sessiz kalan-kalabilen, kendisini “tehlikeye atacak” söz ve eylemliliklerden kaçınan bir tür kendi halindelik durumu da itaat etme kapsamına girer. Çeşitli küçük sızma kanalları bulup (ya da yaratıp) itaat etmeyen kişi ve grupların karşı karşıya kaldıkları farklı ölçeklerdeki adaletsizlikler, bu kişilerin içine düştükleri güçsüzlük, zayıflık ve kırılgnlık durumlarını beraberinde getirir. Bu insanlık durumlarının etkileri bireysel ölçekte kalmayıp, akademik ortamın bütününe sirayet eder ve mevcut itiraz kırıntılarını da sindirir. Akademik ortamdaki bu yılgınlık ve tükenmişlik duygusuyla baş edebilecek enerjiyi bulmak için ne tür kaynaklarda kazı yapmamız gerektiği ise -ileride tartışılacağı üzere- çeşitlilik içerir. Akademik aktörler arasında karşılıklı emek verme, adaletsizlikler karşısında yaşanan çelişkileri derinleştirme, dönüştürme hedefi olan bilgiye odaklanma ve kolektif üretim, akademi ortamında yitirilen umutlu ve güçlü duruşu sağlayacak enerjiyi tekrar yaratmaya çalışmanın araçlarından bazıları olabilir.

Çalışma Grupları

1. Bir Toplumsal Dönüşüm Aracı Olarak Müşterekleşme

Yürütücüler:

Ali Yalçın Göymen, Ash Odman, Begüm Özden Fırat, Bülent Şık, Eylem Akçay, Fevzi Özlüer, Fırat Genç, Melike Selin Durmaz, Özlem Işıl, T. Gül Köksal, Ulaş Bayraktar, Umut Kocagöz, Yaşar Adanalı, Yonca Demir

Karaburun Bilim Kongresi'nin 2018 çağrısı, Türkiye'nin son yıllardır içinden geçtiği dönemin çalkantılarına ve yoğunlaşan istibdada karşı "Ne Yapmalı?" diye soruyor. Bizler bu soruya, formatı ve kapsamı aşağıda detaylandırılacak bir çerçevede müşterekler tartışmasının penceresinden bir katkı sağlamayı öneriyoruz.

Çıkış noktamız Türkiye'nin içinden geçmekte olduğu darboğazın sadece buraya özgü olmadığı ve küresel ölçekte yaşanan toplumsal, ekonomik ve siyasi bir paradigma değişikliğiyle yakından ilintili olduğudur. Bir yandan kapitalizmin serbest piyasa mitinin iyiden iyiye inandırıcılığını yitirdiği, doğa ve toplum üzerindeki tahribatının artık inkâr ve tahammül edilemez boyutlara ulaştığı ortada. Bu küresel gidişatın karşısında müşterekler kavramından ilham alan ortak kolektif mücadele ve pratikleri de hızla yayılmakta ve alternatif bir yaşamın ipuçlarını ve umutlarını barındırıyor.

Çalışma Gün ve Saatleri:

8 Eylül 10:00 - 17:30

Yer: Karikatürlü Ev

Çalışma Grupları

2. Toplumsal (Sosyalist) Mücadelenin Eğitimi

Yürütücüler:

Serdar Y. Türkmen, Soner Küçükergüler, Vedat Kuşku

Toplumsal özgürleşme mücadelesinin bir parçası ve zorunlu bir uğrağı olarak eğitim faaliyetlerinin nasıl olması gerektiğini etraflıca tartışmamız gerekiyor.

Bir yandan siyasal iktidarın kendi ideolojik hegemonyasını yaymasının bir aracı olan eğitim öte yandan da neoliberal dönüşümlerin deneme tahtası olabiliyor.

Kendi öz-örgütlerinde farklı eğitim pratikleri içinde olan çok sayıda oluşum ise tüm bu dönüşümler ve kriz sancıları karşısında yeni, eleştirel eğitim pratiklerini tartışıyor ve hayata geçirmeye çalışıyor. Bu noktada ezilenlerin pedagojisi gibi akla ilk gelen örneklerden diğer eleştirel ve radikal pedagojik yaklaşımlara kadar geniş bir yelpazedeki örnekleri ve deneyimleri incelemek ve halihazırdaki pratiklerimizle kesiştirmek büyük önem taşıyor diye düşünüyoruz.

Çalışma Gün ve Saatleri:

5 Eylül 13:00 - 17:30

6 Eylül 10:00 - 17:30

7 Eylül 10:00 - 12:00

Yer: Nergis Çay Bahçesi

Çalışma Grupları

3. Oyunbazlık Hakkı ve Sahanın Sınırları

Yürütücüler:

Gülce Meriç Doğan, Deniz Nihan Aktan

Kamusal alanların kullanımları ve erişilebilirlikleri, toplumdaki güç ilişkileri çerçevesinde şekillenirken bireyler olarak bu kamusal alanlarla ilişkimiz üzerinden aidiyetlerimizi ve kimliklerimizi kurguluyoruz. İçine doğduğumuz ve edindiğimiz kimlikler kamusal alanlara erişimimizi belirlese de bazı durumlarda birtakım kimliklerin ve bedensel oluşların dışlandıkları alanları geri kazanmak için mücadele ettiğine; baskıcı ve dışlayıcı sosyal yapıların bir kader olmadığına ve değişebileceğine tanık oluyoruz.

İkinci dalga feminizmin ve 60lardaki öğrenci hareketinin baz aldığı kişisel olan politiktir söylemi, bireylerin bedenleri üzerinde kurulan güç ilişkilerini siyasetin ve toplumsal hareketlerin odak noktası haline getirdi. Sosyal, ekonomik ve kültürel yapılardan ayrı tutulamaz bir bedensel aktivite olan spor da tüm bu güç ilişkileriyle bir arada düşünülmesi gereken bir alan.

Biz bu çalışmada spor sahasına, özel olarak futbol sahasına, oyun oynama pratiği üzerinden yaklaşıyoruz. Futbol sahası günümüzde sağlam eril bedenlerin egemen olduğu bir kamusal alan. Ve bu alana dahil olmak, birtakım kimliklerimizden veya özelliklerimizden feragat etmemizi gerektiriyor. Çocukluktan yetişkinliğe yukarıdaki tanıma ve spor alanını etkileyen sosyal, kültürel ve ekonomik yapılara uymayan pek çok birey bu alandan uzaklaştırılıyor ya da uzaklaşmayı seçiyor.

Kadınlar ve LGBTI+'ların bedensel güç gerektiren spor dallarına karşı çekimser ya da tepkisel duruşu, bu alanlarda kendilerini var etmeye dair isteksizlikleri ne kadar bireysel tercihlere ve zevklere dayanıyor ve ne kadarı oyunun ve oyun sahasının normatif kurgusundan kaynaklanıyor, buna net bir cevap vermek zor. Öte yandan son yıllarda feminist ve LGTBI+ hareketin, kendi takımlarını kurarak ya da karma liglerde cinsiyet kotaları ve ayrımcılık karşıtı müdahaleler yoluyla futbol sahasında hak iddia etmeye başladığını görüyoruz.

Oturlar boyunca yukarıda bahsedilen eşitsizliklere, hak arayışlarına ve spor alanındaki ayrımcılık karşıtı mücadelelere değineceğiz ve katılımcılarla beraber alternatif bir oyun kurgusu yaratmayı deneyeceğiz.

Çalışma Gün ve Saatleri:

5 Eylül 13:00 - 17:30

6 Eylül 10:00 - 17:30

7 Eylül 10:00 - 15:15

9 Eylül 10:00 - 15:15

Yer: Nergis Çay Bahçesi

Çalışma Grupları

4. Kooperatifleşme: Sınırlar ve İmkanlar

Yürütücüler:

*Kadıköy Kooperatifi, Beşiktaş Kooperatif Girişimi,
Anadolu'da Yaşam Tüketim Kooperatifi, Koşuyolu Kooperatif Girişimi*

Yakın dönemde Türkiye'de birçok alanda kooperatif örgütlenmelerinin yaygınlaştığını görmekteyiz. Bu kooperatifler çeşitli motivasyonlar içinde, tanımladıkları sorun alanları üzerinden örgütlenmektedir. Kimi mevcut ekonomik sorunlara çözüm aramakta, kimi dayanışma ekonomisi pratiklerini icra etmekte, kimi alternatif ilişkiler örgütlenmektedir.

Türkiye'nin mevcut hantal kooperatifçilik yarası ve yakın geçmişte yaşanan olumsuz kooperatif örneklerine karşı, kooperatif örgütlenmesini "sorun olarak tanımlanan alanlarda çözüm arama pratiği ve kolektif bir örgütlenme biçimi" olarak seçmek ve yol almak basit bir tercihten daha fazlasını işaret etmektedir. "İyi" kooperatifçilik pratiklerinin artmasıyla birlikte kooperatifçiliğe dair ilginin de arttığını, farklı alanlarda kooperatif modelinin bir seçenek haline geldiğini, kooperatifçilikte bir imkan görüldüğünü söylemek mümkün.

Yeni kooperatif deneyimleri ile birlikte, kooperatife dahil olan katılımcıların diğer alanlarda da örgütlenmeyi teşvik ettiğini, kolektif sorunlara kolektif ve somut çözümler üretme pratikleri geliştirdiğini söyleyebiliriz. Somut ihtiyaçlar ve imkanlar üzerinden, katılımcılarının ekonomik, sosyal ve politik çıkarlarını örgütleyen ve geliştirmeyi insan odağından çıkararak daha geniş perspektiften bakabilmeyi hedefleyen kooperatiflerin bir örgütlenme modeli olarak gerçekçi çözüm arayışında olan geniş kitleleri yerelde örgütleyebilmesi ve kolektif çalışma kültürü ve alışkanlığı geliştirmesi mümkün görünüyor.

Yerel örgütlenme pratikleri ve deneyimlerini paylaşmak; bu paylaşımlardan, öncesi ve sonrası olan sürecin birikimlerini elde etmek adına "kooperatif" örgütlenmesinin tartışılmasını önemli buluyoruz. Gıda ve Tarım sorunsalı merkezinde kooperatifleşen Kadıköy Tüketim Kooperatifi ve Beşiktaş Tüketim Kooperatifi Girişimi olarak yakın geçmişe dayanan deneyimlerimiz üzerinden hem gıda ve tarım sorununun örgütlenmesi hem de kooperatifçiliği hep birlikte tartışmak ve bu tartışmayı genişletmeyi önemli buluyoruz.

Öneride bulunduğumuz "**Kooperatifleşme: Sınırlar ve İmkanlar**" başlığını taşıyan bu atölye çalışmasında deneyimlerimizi yola çıkarak, kooperatifçiliğin bugün ne tür ilişkiler ürettiğini, bu ilişkilerin hangi sorun alanlarına temas ettiğini, kolektif çalışma pratikleri ve kültürünü nasıl beslediğini, ne tür sınırlar ve sorunlar yaşadıklarını paylaşmayı istiyoruz. Ayrıca, kooperatifleşme çalışması içinde olan başka inisiyatiflerin de katılımıyla genel olarak kooperatifleşmenin sınırlarını ve imkanlarını tartışmayı amaçlıyoruz.

Ne yapmalı? sorusunun basit ve yalın çağrısı, dünyayı değiştirme faaliyetinin somut ve gerçekçi edimlerini düşünmeyi zorunlu kılar. İnsanların gündelik hayatlarına dokunan, bu hayatları yeniden düzenleyen ve geliştiren, örgütlenmeyi somut ve gerçekçi sorunlar üzerinden kuran örgütlenme modelleri bugün bu basit ve yalın çağrıya nasıl bir cevap üretebilir?

Kooperatifleşme diğer örgütlenme modellerinden nasıl bir fark üretebilir ve diğer örgütlenme modellerini nasıl besleyebilir? Kooperatiflerin ölçekleri, hareket kabiliyetleri, dayanışma pratikleri neler olabilir? Ne tür ilişkilerin yeniden organize edilmesine vesile olabilir? Kooperatiflerin işleyişleri nasıl gerçekleşir? Ne tür örgütlenme ilişkileri üretir? Ne tür dayanışma pratikleri, kolektif

Çalışma Grupları

alışkanlıklar kooperatiflerde mümkündür? Diğer yandan, kooperatiflerin özellikle piyasa ilişkileri çerçevesinde ne tür sınırları vardır? Hangi sınırlar kooperatiflerin faaliyetlerinde bir etki yaratır? Kooperatif içi sorunlar neler? Ne tür engellerle karşılaşılır? Ne tür sorunlar hangi mekanizmalarla çözülebilir? Daha fazla kişinin katıldığı, kapsayıcı ve demokratik ilişkileri geliştiren bir kooperatifçilik özgün bir örgütlenme biçimi olarak Türkiye’de sosyal, ekonomik ve politik sorunlara nasıl bir örgütlenme modeli ile cevap verebilir?

Çalışma Grubu bu soruları ve başkalarını takip ederek kooperatifçiliğin nasıl bir alternatif model olabileceğini, sınırlarını ve imkanlarını konuşacağız. Sizleri de bu atölyede yer almaya, beraber düşünmeye davet ediyoruz.

Çalışma Gün ve Saatleri:

7 Eylül 13:00 - 17:30

8 Eylül 10:00 - 17:30

Yer: Nergis Çay Bahçesi

Çalışma Grupları

5. Kamusal Alanın Cinsiyeti: Kadınların Mekan Deneyimi

Yürütücü:
Özge Altın

Türkiye’de son yıllarda değişen siyasi iklimle birlikte halihazırda var olan cinsiyet eşitsizliği giderek artmaktadır. Kamusal alanda erkek egemenliğinin artması, bir başka deyişle kadınların ve eşcinsellerin kamusal alandan dışlanması veya kamusal alanda görünmez kılınması, beraberinde eğitim, sağlık, iş hayatı ve özel alanda baskılanmayı getirdiği için, kamusal alan bu sorunun tartışılabileceği en belirgin örneklerden birisi olarak öne çıkmaktadır. Kamusal alanın özel alanı da içerdiğini göz önünde bulundurarak, toplumsal mekanlardaki iktidar ilişkilerine bakmak bize yaşadığımız sosyal ve siyasi dönüşümü anlama ve böylelikle çözüm önerileri üzerine düşünme imkanı vermektedir. Çalışma, mekanın cinsiyetçi üretimindeki sosyal ve siyasal dinamikleri eleştirel şekilde açıklayarak, bu dinamiklerin değişimine yönelik çözüm yolları aramayı hedeflemektedir.

Çalışma Gün ve Saatleri:

7 Eylül 10:00 - 17:30

9 Eylül 10:00 - 12:00

Yer: Karikatürlü Ev

Çalışma Grupları

6. Hayatı Örgütlenme Aracı Olarak Altyazı: Senin Hikayen Deneyimi

Yürütücü:
Mehmet Demiryay

Alternatif medyada imajların profesyonelce kullanımı geçmişe oranla belli bir yükseliş göstermesine karşın altyazılandırma çalışmaları yok denecek kadar az yapılmaktadır. Altyazılı içeriklerin az olmasının belli başlı üç nedeni olduğu söylenebilir. Birincisi, böylesi üretiler ortaya koyabilmek için belli bir düzeyde İngilizce bilmek gerekmektedir. İkincisi, gerekli programları asgari düzeyde kullanabilme becerisi gereklidir. Üçüncüsü, bu süreci yürütebilmek için hayati olan asgari düzeyde özveriye sahip olmak gerekmektedir.

Çalışma Gün ve Saatleri:

7 Eylül 10:00 - 17:30

9 Eylül 10:00 - 12:00

Yer: Karikatürlü Ev

Çalışma Grupları

7. Medyada “Ne Yapmalı”, “Ne Yapmamalı” ve Bir Kongre Gazetesi Hazırlamak

Yürütücü:
Ertuğrul Mavioğlu

Çalışma grubu ikisi teorik olmak üzere üç başlık altında yürütülecek. Ana başlığın çerçevesini “medyada ne yapmalı ve ne yapmamalı?” soruları belirleyecek. Bu soruya karşı üretilecek her yanıt, egemen medya ile aramıza konulması gereken mesafenin tanımlanmasında işlevli olacak. Bu bahiste, egemen medyanın rolü ve işlevi tartışılırken, bir gazetecinin kimliğini, kişiliğini, mesleki varlığını koruması için sakınması gereken haller tartışılacak.

İkinci başlığın çerçevesini, “alternatif medya ve hak haberciliği” konuları oluşturacak. Toplumun madun kesimlerini odak haline getirmiş, bir habercilik anlayışının dile, üs- luba yansımaları, böylesi bir habercilik tarzıyla ana akım haberciliğinin arasındaki farklar tartışılacak. Bu başlık çerçevesinde, toplumsal cinsiyet, emek, insan, çocuk vb. odağına almış haberciliğin nasıl bir nitelik kazandığı üzerine, mevcut örnekler değerlendirilecek. Son olarak da her iki başlıktan da yola çıkılarak, haber toplama ve yazma teknikleri üzerine çalışılacak.

Çalışma Yer, Gün ve Saatleri:

3 Eylül	20:00	Bodrum Kafe
3,4,5,6,7,8,9 Eylül	13:00 - 15:00	Nergis Çay Bahçesi

Sosyal Program

Disiplinlerarası Karma Sergi “1 Şey Yapmalı”

Katılımcılar: Serap Yerli, Kazım Kızıl, Ateş Alpar, Suzan Orhan, Onur Yıldırım, Müge Atala, Muhammet Ateş, Diyar Saraçoğlu, Sinan Kılıç

1 ŞEY YAPMALI

Moğollar grubunun söylediği ve sözleri Turgut Berkes'e ait olan şarkının çektiği Türkiye fotoğrafı, neden ısrarla iyileşmez? Hatta daha da kötüleşir? Fotoğrafın iyileştirilerek değişmesi için bir şeyler yapmak, köklü bir değişimi düşünmek gerekirken, fotoğraf içinde pikselleşerek kaybolmak normal midir? Belki de piksellerin içinde kaybolmamak için fotoğrafa biraz daha uzak mesafeden bakmak gerekmektedir.

1996 yılında, gazete satarken vurulan 16 yaşındaki İrfan Ağırbaş için yazılan dörtlük “Yolun ortasında / Henüz onaltısında / Vuruyorlar oysa / Bişey yapmalı”, Berkin'i ve Ceylan'ı düşündüğümüzde ondört, oniki şeklinde negatif yönde değişmiştir. “Sanki onlar hancı / Halkına yabancı / Biz ise kiracıyız da / Evden atmalı” dörtlüğü, günlerce evlerinin bodrum katında açlığa mahkûm edilen Cizreliler ve ülkedeki milyonlarca sığınmacı düşünüldüğünde, “kiracı bile değiliz” yersiz yurtsuzuz dedirterek negatif değişmiştir. “Birisi oy peşinde / Öteki rant peşinde / Kıyamet değilse bile / Bişey kopmalı” bölümünde değişen bir şey -neden-yok! Teraziler hala hileli; han hamam arazi Suudiler'de; konuşan, konuşmayan, imza atan, resim yapan Zehra Doğan, çocuklar ölmesin diyen, barış isteyen herkes ama herkes içeri tıkmaktadır... Failler artık meçhul değil, teşhir ede ede; öldürün emrini ben verdim diye diye; çöple beslenenlerden bile oy ala ala; hiçbir zil derin uykuları bölememektedir. Yol ortasında ekmek almaya giderken vurulan Berkin'in sesi “vurmayın öldüm” diyen Ali'nin sesine karışmakta, oniki yaş, ondört yaş, ondokuz yaş ölüm listeleri tutulmaktadır.

Fotoğraftaki pikseller ölü çocuk bedenlerinden oluşmaktadır adeta. Bozulmasın diye cenazesi annesi tarafından buzdolabında bekletilen çocuk bedenleri, Soma'da göçük altında kalan madenci bedenlerine karışmaktadır. Aladağ'da yurttan yanan çocukların bedenleri Hiroşima'da atom bombasında yanan çocukların çığlıklarını bugüne taşımaktadır.

Peki, bu yangınların olmaması için **ne yapmalı?**

Mutlaka **“1 Şey Yapmalı”**

Herkes 1 Şey Yapmalı ve Çocukların ve Kendi Hayatını Geri Almalıdır!

“1 Şey Yapmalı” adlı disiplinler arası karma sergi ise, sanatsal ifade araçlarıyla ne yapılabilir, ne açığa çıkarılabilir görsel olarak araştırılmasıdır. Sanatın etkisi, işlevi, derdi, tasası sanatçının niyetinde saklıdır elbette ama sanatçının niyetini açık ettiği en etkili sözü de gözüdür!

Yer: Karaburun Belediye Salonu

Tarih: 5-9 Eylül 2018

Sosyal Program

Müzik Eşliğinde Sanat Konuşmaları: Metalaşma Süreci Sanatı Bitirdi mi? Sanatın Ne Yapmalıya Dair Sözü Var.

Sunuş: *Fuat Ercan*

Müzik: *Barış Yıldırım, Serdar Türkmen*

Kapitalist işleyişin temel işleyişi olan metalaşmanın yarattığı ortamın sanatsal üretim ortamını içerdiği ve A.Negri'nin işaret ettiği gibi sanatsal üretimin "kapitalist üretim tarzını maymun misali takdir" ettiği yönündeki düşünce hemen hemen birçok düşünce ortamında kabul görüyor. Burada bir acemi heyecanı ile sanatçının işçileştiğini, sanat ürünün metalaştığını düşünenlere G. Flaubert'in şu ifadesini hatırlatmak istiyoruz; "Bizler gösteriş işçileriyiz. Aslında bizi satın alabilecek kadar zengin bir kimse yoktur yeryüzünde... Sanatı, sanatın kendisi için sevmek gerekiyor; yoksa en sıradan bir uğraş bile daha iyidir." Sanatı var eden koşul, onu ortadan kaldıran koşullara karşı etkinliği ile başlar, bu anlamda egemen her oluşa karşı sanatın kendine özgü kıpırtılı bir yaşamı olduğunu düşünüyoruz. Daha da ileri giderek "politik eylemlerde bulunmanın gittikçe daha da zorlaştığı bir dünyada sanat, zorluklara doğrudan ve kendiliğinden verebilecek bir sol muhalefetin temellerini oluşturabilecek son sığınak ve merci olabileceğini (Watson) tartışmaya açacağız. Sadece bir tartışma açmak istemiyoruz, canlı müzik örnekleri, film ve diğer görsellerle desteklenen bir kolektif heyecan ortamı yaratmayı amaçlıyoruz. - Fuat Ercan

Yer: Bodrum Cafe

Tarih: 5 Eylül 2018 Çarşamba

Saat: 20.00

Sosyal Program

Kısa Film Gösterimi “Rey (Vote)”

Deneysel Kısa Film, Renkli, Türkçe ve İngilizce Altyazılı

Yapım Yılı: 2018 Süre: 5’29”

Yönetmen: Ateş Alpar, **Yönetmen Asistanı:** Murti Kurban, **Kurgu:** Ateş Alpar, Murti Kurban, **Görüntü Yönetmeni:** Ateş Alpar

Danışman: Burhan İlkılıç, **Müzik:** Sam KDC – FearDOM, **Çeviri:** Emrah Günok, **Afiş Tasarımı:** Berivan Kefeli

GÖRÜNTÜ: 24 Haziran Seçimlerinde seçime giren partilere Hazine bütçesinden 547 Milyon lira yardım yapıldı. Baskın Seçim kararı 24 Haziran’a 66 gün kala alındı ve Ülke tarihinin en hızlı seçim kararı oldu. Doğayı ve Çevreyi dikkate almadan yürütülen seçim çalışmaları büyük bir çevre ve görüntü kirliliğine neden oldu. Ohal kararnameleeri altında yapılan 24 Haziran seçimlerinde “eşitlik ve adalet” ilkesinden uzak bir seçim gerçekleştirildi. Seçim Hala Devam Ediyor. Dikkatli Bakmak Yeterli...

SES KAYNAĞI: 20 Temmuz 2015'te Suruç'ta 33 kişinin öldüğü, 100'den fazla kişinin yaralandığı; 10 Ekim 2015'te Ankara'da 109 kişinin öldüğü, 1000'e yakın insanın yaralandığı Ses kaydı.

Yer: Karaburun Kent Konseyi Gençlik Merkezi (B SALONU)

Tarih: 6 Eylül 2018 Perşembe

Saat: 16.30 (*Kültür ve Sanatın Kadim Sorusu: “Nasıl Yapmalı?”* oturumunun başlangıcında gösterilecektir.)

Karaburun Gündelik Yaşam, Bilim ve Kültür Derneği Tanıtım ve Bilgilendirme Etkinliği

Etkinlikte, Karaburun Gündelik Yaşam, Bilim ve Kültür Derneği üyeleri, derneğin kurulduğu günden beri Karaburun yarımadasında, RES'lere (Rüzgar Elektrik Santralleri) ve balık çiftliklerine karşı yürüttükleri mücadele ile sözlü tarih araştırmalarını sinevizyon gösterimi eşliğinde anlatacak. Karaburun'ın yakın tarihinden kısa bilgiler aktarıldıktan sonra Praksis grubu bir müzik dinletisi gerçekleştirecektir.

Yer: Nergis Çay Bahçesi

Tarih: 6 Eylül 2018 Perşembe

Saat: 21.00

Sosyal Program

Müzik Dinletisi: Praksis

Yer: Nergis Çay Bahçesi

Tarih: 6 Eylül 2018 Perşembe - **Saat:** 22.00

Sanat Konuşması: Onları Resmettim ve Kendimi; Sanat, Ne İçin, Nedir Ederi?

Müge Atala

“Sunumumda son iki üç senedir yaptığım bir dizi yağlıboya resmi çözümleyeceğim.

Resimlerini -oturduğu site içerisinde beş kişilik bir karma sergi dışında- daha önce hiçbir yerde sergilememiş, hemen hiçbirine görülür şekilde imzasını da atmamış bir “ressam” olarak, öncelikle yaptığım sanatı, sanatın varsa eğer anlamını, ne ölçüde iyi veya kötü bir sanat olduğunu tartışmaya açmayı amaçlıyorum.

Kongre için (bunlarla sınırlamayacak olsam da) özellikle Türkiye siyasetinden ve çevresinden kişileri de tasvir ettiğim resimlerin tartışılmasının ilginç, yararlı sonuçları olacağı fikrindeyim. 2013'te Gezi oldu, sonraki iki üç yıl boyunca patlamalar, katliamlar birbirini izledi. Son bir iki yıldır ufukta asılı kalmış kutup güneşi gibi, tekinsiz bir durgunluk, sıkıcılık hakim Türkiye'ye. Bir koca devrimsi gelmiş geçmiş, günlük “acaba piyango bana çıkacak da ölecek miyim” paranoyası da dinmiş, sepete bir de darbe girişimi eklenmiş, evet/hayır karşılığında indirgenip gündelik hayata devam etmişiz, ediyoruz. Önce bir koca umut, sonrasında derin acılar, can derdi... derken bu günlerde kinik bir inançsızlık içindeyiz. Olumlu olumsuz her türlü heyecan sönmüş sanki en azından geniş kitleler için.

Resimlerin çoğu bu son bir iki yıllık durgunluk döneminde yapıldı. Halk için sanat gayesi gütmemiş olmakla birlikte, ressamda, kendininki de dahil milyonlarca yaşamı etkilemiş, hafızalarında yerlerini ayırmış kişileri tasvir etme ihtiyacı doğdu.

Resimleri tartışma zeminlerinden bir tanesi haliyle içerik olacak. Tanınmış siyasi kişiliklere ek olarak ressamın etkilenmiş olduğu bazı sanat eserlerini de entegre ettiği resimler, bulunduğumuz dönemde bize ne tür bir içerik sağlar? Bu içeriğin siyasal, sosyoekonomik, sanatsal, kültürel bilgi ve bilincimize katkıları olabilir mi, olabilirse neler olur? İçerik siyasal ve/veya sanatsal anlamda bir antitez, hatta sentez yaratabilecek öğeler içeriyor mu, yoksa ressamın keyfi obje seçimine, daha da beteri sanattan önce “ben, sanatçı” kültürüne kurban gitmeye mi aday?

Haliyle içerikle ilintili olarak biçim de önemli bir tartışma zemini: Bol bol fotoğraftan ve aynadan yararlanılarak tuval bezi üzerine iki boyutlu yağlıboya yapılmış kimi gerçekçi, kimi konstrüktivist, kimi reproduksiyon resmin, ressamın -kıyısından köşesinden becerebildiyse eğer- içinde bulunduğu konjonktürü problematize edici tavrını aktarabilme potansiyeli nedir? Ressam bu potansiyeli kullanabilmiş mi, ne ölçüde kullanabilmiş? İçeriği tasvir etmede bu formatın kullanılması ne denli anlamlı, ne denli makul?

Bir başka tartışma zeminini “Ne için sanat?” sorusu teşkil ediyor. En yalın haliyle sorulacak olursa tüm bu resimler ne için? Bana inanacak olursanız ressam bu resimlerin fikir aşamasında çok büyük bir heyecan duydu; acaba bu kişisel heyecan resimlere yansımış mı? Ressam, resmin objelerine, resimde yaratmaya çalıştığı hikâyeye, en kötü hikâyenin içerisinde yakaladığı âna duyduğu ikircikli duyguları resme aktarabilmiş mi?

Sosyal Program

Bu zeminlere oturtacağım tartışmada öncelikle kendi savunumu yapacağım. Neden bu resimler? Neden bunları resmettim? Sanatın görevini “büyülemek değil, aydınlatmak, eyleme itmek” (s. 29) diye tanımlarken Ernst Fischer, sanatta büyüünün bir kenara bırakılmayacağını da belirtir; acaba resimler, birbirine karşıt duran büyüleme-aydınlatma güç dengesinin neresinde seyrediyor? Tolstoy’un kriterlerine göre kuvvetle muhtemel “beş para etmez” diye değerlendireceği resimler, Sabancı için, Koç için etmese de Karaburun kongre katılımcıları açısından bir değer eder mi?”

Yer: Karaburun Kent Konseyi Gençlik Merkezi (B SALONU)

Tarih: 8 Eylül 2018

Saat: 10.30

Film Gösterimi ve Söyleşi: 50/D’yi Bal Eyledik (*Smile and Re’as’sist*) Belgesel, Renkli, Türkçe

Yapım Yılı: 2016 Süre: 1.56’11”

Yönetmen: *A. Deniz Morva Kablamacı*

Kurgu: *İlkay Nişancı*

Kamera: *Deniz Morva Kablamacı, Ayten Başer, Deniz Hande Karaman, Gökhan Yavçin, Serdar Yalçın, Eren Çakan, Atıl Boğa, İlkay Nişancı*

Müzik: *Savaş Birol, Türkey Nişancı*

2008’de YÖK yeni bir yönetmelik çıkarır ve ardından bir yürütme kurulu kararı alır. Doktorasını bitirecek 50/d’li yüzlerce araştırmacı görevlisinin bu yeni düzenlemeyle bir anda işsiz kalmaları söz konusu olur. İÜ’de bir grup sendikalı asistan bir araya gelir ve yeni düzenlemeye karşı birlikte mücadele etme; iş güvencesine, akademik özgürlüğe ve üniversite özerkliğine sahip çıkma kararı alır. Film, 2 yıl süren bu mücadeleyi anlatıyor.

Söyleşi: *Ahsen Deniz Morva Kablamacı, Levent Dölek, Barkın Asal, Cemil Ozansü, Savaş Karabulut, Mehmet Bona*

Yer: Nergis Çay Bahçesi

Tarih: 8 Eylül 2018 Cumartesi

Saat: 19.30

Sosyal Program

Lindy Hop Dans Atölyesi

Eğitmenler: *Serpil Yıldırım, Hilal Çetinkaya*

Dans edebileceğimiz devrime hazırlık gibi olarak da algılanabilecek olan atölye çift veya tek olarak, bütün kongre katılımcılarına açıktır.

“Bir sokak Caz Dans’ı türü olan Lindy Hop, Afrika kökenli Amerikalılar arasında ortaya çıkmıştır. Çıkış tarihi olarak Jazz müziğinin altın çağı olarak kabul edilen 1920’li yıllar ve yer olarak tabii ki Caz’ın merkezi Harlem-Newyork’tur. Lindy Hop dansı en çok kendisinden önce ve aynı tarihlerde ünlü olan Avrupa kökenli eşli dansların 6 ve 8 vuruşluk yapısından esinlenmiştir. Charleston, Caz, Tap ve Breakaway dansları ise Lindy Hop dansının temelini oluşturmuştur. Aslında Caz Dansı olarak kabul edilen Lindy Hop dansı Swing Dansları ailesindedir. Jive, Akrobatik Rock n Roll ve Boogie-Woogie danslarının ise öncüsüdür.

Swing dansları, müziği ve akımı, Hollywood filmleri sayesinde 20 yüzyılın en büyük Caz akımı olarak kabul edilebilir. Harlem’den çıkan bu müzik ve dans önce tüm Amerika, Hollwood ve ardından dünyaya yayılmıştır. 1945’den itibaren müziğin değişmesiyle birlikte, eski namını yitirmeye başlayan Lindy Hop, 1980’li yıllardan itibaren yeniden keşfedilmiş gibi yaygınlaşmaya başlamıştır.

“Ülkemizde 2000’li yıllardan itibaren eşli dansların yükselmesi ile birlikte Swing dansları da popülerliğini kazanmaya başlamıştır.” (<http://www.latinodans.com/kurslar/lindy-hopswing/>)

Yer: Bodrum Cafe

Tarih: 8 Eylül 2018 Cumartesi

Saat: 19.30 - 21.00

Katılımcı Dizini

ACAR, Yasemin Gülsüm, Dr., Özyeğin Üni.
ADANALI, Yaşar
AKÇASOY, İlker, Uzman, Eğitim Sen
AKÇAY, Eylem
AKDEMİR, Aykut, Maden Mühendisleri Odası İzmir Şube Başkanı
AKDEMİR, Nevra, Dr. Muhreç, Osnabrück Üniversitesi, IMIS
AKDEMİR, Özer, EGEÇEP/Ekoloji Birliği
AKINCI, Ümit, Doç. Dr., Dokuz Eylül Üni.,
AKTAN, Deniz Nihan, Atletik Dildao Futbol Takımı
AKTOPRAK, Elçin, Dr., Ankara Üni., Muhreç
AKTÜRK, Evren, Birleşik Metal İş İzmir Şubesi
ALİ, Mohammed Saleh, Suriyeli Mülteciler Derneği
ALTACI, Fatih, YL Öğrencisi, Dokuz Eylül Üni.,
ALTIOK, Metin, Dr., Kùltürhane, Muhreç
ALTIN, Celal, Dr., İstanbul Ayvansaray Üni.
ALTIN, Özge, Doktora Öğrencisi, Uppsala Üni.
ALTINÖRS, Alp, Abstrakt Dergi
Anadolu'da Yaşam Tüketim Kooperatifi
ALTUNPOLAT, Remzi, Kaos GL
ARI, Aydın, Dr., İDA, Dokuz Eylül Üni., Muhreç
ARIÖZ, Filiz, Dr.
ARZUK, İbrahim, Avukat
ASAL, Barkın, Dr., İstanbul Üni., Muhreç
ASLAN, Azize, Doktora Öğrencisi, Instituto De Ciensians Sociales y Humanidades
AŞLAMACI, Cemre Can, AKA-DER
ATACAN, Fulya, Prof. Dr. Yıldız Teknik Üni. Muhreç
ATALA, Müge, Çevirmen
ATALAY, Can, Avukat, Sosyal Haklar Derneği
ATEŞ, Muhammed, Tasarımcı
ATEŞ, Alpar, Fotoğrafçı

BAŞARAN, Funda, Prof. Dr., Ankara Üni. Muhreç
BAŞER, Erkin, Dr., Dokuz Eylül Üni., Muhreç
BAYRAKTAR, Kazım, Avukat
BAYRAKTAR, Ulaş
BEDİRHANOĞLU, Pınar, Doç. Dr., ODTÜ
Beşiktaş Kooperatifi Girişimi
BONA, Mehmet, Doç. Dr., İstanbul Üni.
BORALIOĞLU, Gaye, Senarist - Yazar
BOZDOĞAN, Özgür, Eğitim Sen MYK
BÜLBÜL, Banu, Psikolog
CEYLAN, Atakan, Öğrenci
COŞKUN, Mustafa Kemal, Doç. Dr. Ankara Üni., Muhreç
ÇAKMAKLI, Selim, Rutgers Üni. - Camden
ÇETİN, Tahir, Bağımsız Maden-İş Sendikası
ÇIDAMLI, Çiğdem, Sendika.org
ÇINAR, Meral, Mor Dayanışma
ÇOŞKAN, Canan, Dr., Bielfield Üni.
ÇOŞKUN, Emel, Dr., Düzce Üni.
ÇUHADAR, Elif, KESK MYK
DEĞER, Ozan, Dr., Ankara Üni., Muhreç
DEĞİRMENCİ, Selma, Doktora Öğr, Marmara Üni.
DEMİR, Aylime Aslı, Kaos GL
DEMİR, Özen B.
DEMİR, Yonca
DEMİRHAN, Ali Ergin, Sendika.org
DEMİRKENT, Dinçer, Dr., Ankara Üni., Muhreç
Mülkiyeliler Birliği
DEMİRYAY, Mehmet, Öğrenci, Ege Üniversitesi
Devrimci Hukukçular
DOĞAN, Gülce Meriç, Atletik Dildao Futbol Takımı
DOYDUK, Hatice Senem, Dr. Sakarya Üni.,
DÖLEK, Levent, Dr. İstanbul Üni. Muhreç
DÖNMEZ ATBAŞI, Ferda, Doç. Dr. Ankara Üni.

DURAK, Yasin, Niğde Üni. Muhreç
DURDAĞ, Banu, Dr., Ankara Üni. Muhreç
DURMAZ, Melike Selin
DURMUŞ, Özer, Öğrenci
ELGÜR, Ersin Vedat, Dr. Dicle Üni.
ERCAN, Fuat, Prof. Dr.,
EREN, Çetin, Dr.
EROLDU, Mehmet, Öğrenci
FERLÜGÜL, Büşra, Araş. Gör., Binghamton Üni.
GEDİK, Ali Cenk, Doç. Dr., Dokuz Eylül Üni.,
GELMEZ, Aydın, Dr., Dicle Üni. Muhreç
GENÇ, Fırat
GİRAY, Melike, YL Öğrencisi, Ankara Üni.
GÖKTÜRK, Atilla, Prof. Dr., Dokuz Eylül Üni.,
GÖREGENLİ, Melek, Prof. Dr., İDA, Muhreç
GÖYMEN, Ali Yalçın
GÜL, Ahmet, YL Öğrencisi, Boğaziçi Üni.
GÜLEN, A. Kadir, YL Öğrencisi, Ankara Üni.
GÜMÜŞ, Adnan, Prof. Dr., Çukurova Üni.
GÜNGEN, Ali Rıza, Dr., Ondokuz Mayıs Üni., Muhreç
GÜREL, Ayşenur, Öğrenci, Yeditepe Üni.
GÜRER, Canberk, Araş. Gör., Ankara Üni., Muhreç
HAMZAOĞLU, Onur, Prof. Dr., KODA, Muhreç
HEKMAT, Zakira, Afgan Mülteciler Dayanışma Derneği
HÜSÜNBEYİ, Mete, Konak Mülteci Meclisi
İBRAHİMHAKKIOĞLU, Fulden, Dr., ODTÜ
İLİC, Deniz Tansel, Dr., Başkent Üni.
æilic, Erdem, Doktora Öğrencisi, Ankara Üni.
İNCE, Eray
İNCE, Oktay, Seyr-i Sokak
İŞÇİ, Osman, Araş. Gör., Ağrı İ. Çeçen Üni. Muhreç
İŞİL, Özlem,
KAÇAK, Sevtap, Öğrenci, Gazi Üni.
Kadıköy Kooperatifi
KANDEMİR, Naim, Çocukluk Bizde Kalsın Derneği

KANDEMİR, Sema, Çocukluk Bizde Kalsın Derneği
KAPLAN, Canan, Abstrakt Dergi
KAPLANOĞLU, Ozan, Bursa Muhalif Gazetesi
KAR, Bereket, Araştırmacı
KARABULUT, Dilek, İDA, Dokuz Eylül Üni., Muhreç
KARABULUT, Özgür, Devimci Yapı-İş Genel Başkanı
KARABULUT, Savaş, Doç. Dr., İstanbul Üni., Muhreç
Karaburun Gündelik Yaşam Bilim ve Kültür Derneği
KARADAŞ, Uğur, Alinteri Gazetesi
KARAMAN, Haydar
KARTAL, Kamil, Soma Maden İşçileri Meclisi
KARTAL, Onur, Dr., Adnan Menderes Üni.
KAYIN, Mehmet, Öğrenci, Galatasaray Üni.
KAYIRAN, Meltem, Doç. Dr., Ankara Üni.
KELEŞOĞLU, Erhan, Doç. Dr., İstanbul Üni., Muhreç
KILIÇ, Sinan, Fotoğrafçı
KİNEŞÇİ, Erdinç, Dr., K. Mehmetbey Üni.
KIZIL, Kazım, Video Aktivist
KOCAGÖZ, Umut
KOŞAR, Arif, Teori ve Eylem Dergisi
Koşuyolu Kooperatif Girişimi
KÖKSAL, T. Gül
KÖSE, Ahmet Haşim, Prof. Dr., Ankara Üni. Muhreç
KUBİLAY, Günay, HDP MYK
KURTULMUŞ, Meryem, Dr., Marmara Üni.
KUTLU, Denizcan, Dr.,
KUŞKU, Vedat, Duvara Karşı Tiyatro Topluluğu
KÜÇÜK, Arzu, Mor Dayanışma
KÜÇÜKGÜLER, Soner, Praksis Müzik Kolektifi
LORDOĞLU, Kuvvet, Prof. Dr., KODA, Kocaeli Üni.,
Muhreç
MALATYA, Göksal Caner, Toplumsal Özgürlük
Gazetesi
MAVİOĞLU, Ertuğrul, Gazeteci
MİHACER, Farah, İranlı Trans Mülteci-Aktivist

MUKUL, İrfan, Dr., Sinop Üni. Muhreç
OBUZ, Funda, Prof. Dr., İzmir Tabip Odası
OCAK, Alp Tekin, Avukat
ODABAŞI, Levent, Dr., Ankara Üni.
ODMAN, Aslı
OĞUZ, Şebnem, Doç. Dr., Başkent Üni.
ORHAN, Suzan, Dr., Sakarya Üni.,
OZANSÜ, M. Cemil, Dr., İstanbul Üni., Muhreç
ÖRDEK, Aydın, Ankara Üni., Muhreç
ÖZDEN FIRAT, Begüm
ÖZGÜL, Perihan, AKA-DER
ÖZİNANIR, Can Irmak, Araş. Gör., Ankara Üni. Muhreç
ÖZİŞ, Mustafa, Dr., Ankara Üni.
ÖZKAN, Özlem, Doç. Dr., KODA, Kocaeli Üni., Muhreç
ÖZKOÇ, Özge, Dr., Ankara Üni.
ÖZLÜER, Fevzi
ÖZTÜRK, Haydar, Doktora Öğrencisi
ÖZTÜRK, Özgür, Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üni. Muhreç
ÖZUĞURLU, Aynur, Doç., Dr., KODA, Kocaeli Üni.,
Muhreç
SARAÇOĞLU, Diyar, Çevirmen - Yazar
SARITAŞ, Ezgi, Dr., Ankara Üni.
SAVAŞ, Özlem, Berlin Humboldt Üni.
SEPETOĞLU, İlda Alçay, Öğrenci, Dokuz Eylül Üni.,
SERTTAŞ, Tankut, Öğrenci
SEVİM, Emine, Kampüssüzler
SÖZEN, Ülker, Dr., Muhreç
SÖZERİ, Fırat, YL Öğrencisi, Ankara Üni.
ŞAHİN, Hakan, Dr., TSK Muhreç
ŞENGÜL, H. Tarık, Prof. Dr.
ŞENYOL KOCAER, Özlem, TMMOB-İzmir Şubesi
ŞIK, Bülent
TANYILMAZ, Kurtar, Doç. Dr., Marmara Üni.
TAŞTAN, İnan Özdemir, Dr., Ankara Üni., Muhreç
TERZİ, Cem, Prof. Dr., Dokuz Eylül Üni., Muhreç

TOPRAK, Gamze, Öğrenci
TÖREN, Tolga, Dr., Muhreç, Kassel Üniversitesi
TUTAL, Ercan, Düşler Akademisi
TUTUŞ, Menderes, Sendika.org
TÜRKAY, Mehmet, Prof. Dr.
TÜRMEEN, Serdar Y., Praksis Müzik Kolektifi
UÇAR, Şahin, İşçi Gazetesi
UGUZ, Tuana, Öğrenci
ÜÇER, Sırrı Emrah, Araş. Gör., Yıldız Üni.
ÜLGER, Zafer, Yazar
ÜSTÜN, Beyza, Prof. Dr.
YALÇIN, Melih, TMMOB İzmir İKK
YANIK, Aybars, Dr., Ankara Üni.
YAMAN, Melda Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üni.
Muhreç
YAŞAR, Eylül Deniz, Video Aktivisti
YAZICI, Çağan, Öğrenci, Kocaeli Üni.,
YAZICI, Çağdaş, Tüm Bel Sen İzmir 1 No'lu Şube,
Muhreç
YERLİ, Serap, Tasarımcı
YILDIRIM, Barış, Yazar - Çevirmen
YILDIRIM, Onur, Fotoğrafçı - Gazeteci
YILDIZ, İlhan, Emekli öğretmen
YILMAZ, Bülent Nazım, TTB Genel Sekreteri
YILMAZ, Çetin, Dr., Düzce Üni.
YOLERİ, Gülseren, İHD İstanbul Şube Başkanı
YUMUŞAK, Gökür, İzmir Yerel Tohum Topluluğu
YUVAYAPAN, Emel, İDA, Dokuz Eylül Üni., Muhreç
ZIRAMAN, Doğan Emrah, Dr.
ZIRIĞ, Utku, Gazeteci
ZORLU, Melek, Tunceli Üni., Muhreç